

Saturs

I *Leģislatīvi akti*

REGULAS

- ★ **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK⁽¹⁾** 1
- ★ **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energo regulatoru sadarbības aģentūru⁽¹⁾** 22
- ★ **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu⁽¹⁾** 54

DIREKTĪVAS

- ★ **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES⁽¹⁾** 125

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ.

I

(Legislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2019/941

(2019. gada 5. jūnijs)

par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Elektroenerģijas sektorā Savienībā notiek būtiska pārkārtošanās, ko raksturo decentralizētāki tirgi, kuros ir lielāks skaits dalībnieku, lielāks no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars un labāk starpsavienotas sistēmas. Šajā sakarā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 ⁽⁴⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 ⁽⁵⁾ mērķis ir atjaunināt tiesisko regulējumu, kas reglamentē Savienības iekšējo elektroenerģijas tirgu, lai tādējādi nodrošinātu tirgu un tīklu optimālu darbību, no kā iegūs gan uzņēmumi, gan Savienības pilsoņi. Ar šo regulu ir paredzēts sekmēt Enerģētikas savienības mērķu īstenošanu, un šo mērķu neatņemama sastāvdaļa ir energoapgādes drošība, solidaritāte, uzticēšanās un vērīnīga klimata politika.
- (2) Labi funkcionējoši tirgi un sistēmas ar pienācīgiem elektroenerģijas starpsavienojumiem ir vislabākā garantija elektroenerģijas piegādes drošībai. Tomēr pat tad, ja tirgi un sistēmas darbojas labi un ir starpsavienoti, nekad nevar izslēgt elektroenerģētiskās krīzes izcelšanās risku dabas katastrofu, piemēram, ekstremālu meteoroloģisko apstākļu, ļaunprātīgu uzbrukumu vai kurināmā iztrūkuma, iespaidā. Elektroenerģētisko krīžu sekas bieži vien ietiecas arī citās valstīs. Pat ja šādas krīzes sākotnēji bijušas lokāla mēroga, to ietekme var strauji izplatīties pāri valsts robežām. Daži ārkārtēji apstākļi, piemēram, aukstuma periodi, karstuma vilņi vai kiberuzbrukumi, vienlaicīgi var ietekmēt veselus reģionus.

⁽¹⁾ OV C 288, 31.8.2017., 91. lpp.

⁽²⁾ OV C 342, 12.10.2017., 79. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2019. gada 22. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 54. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 125. lpp.).

- (3) Starpsavienotu elektroenerģijas tirgu un sistēmu kontekstā nevar uzskatīt, ka katra valsts ir viena pati atbildīga par elektroenerģijas krīžu novēršanu un pārvarēšanu. Būtu labāk jāizmanto reģionālās sadarbības pavērtās iespējas īstenot efektīvākus un lētākus pasākumus. Ir vajadzīgs vienots noteikumu un labāk koordinētu procedūru satvars, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis un citi dalībnieki spēj sekmīgi sadarboties pāri robežām, īstenojot lielāku pārredzamību, uzticību un solidaritāti starp dalībvalstīm.
- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/89/EK ⁽⁶⁾ noteica nepieciešamos pasākumus, kas dalībvalstīm jāveic, lai garantētu elektroapgādes drošību kopumā. Minētās direktīvas noteikumi lielā mērā ir aizstāti ar vēlākiem tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz to, kā būtu jāorganizē elektroenerģijas tirgi, lai nodrošinātu, ka ir pieejama pietiekama jauda, kā būtu jāsadarbības pārvades sistēmu operatori, lai nodrošinātu sistēmas stabilitāti, kā arī attiecībā uz vajadzību nodrošināt, ka ir izveidota atbilstoša infrastruktūra. Šī regula konkrēti pievēršas elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai.
- (5) Komisijas Regulas (ES) 2017/1485 ⁽⁷⁾ un (ES) 2017/2196 ⁽⁸⁾ sniedz detalizētus noteikumus, kas reglamentē, kā pārvades sistēmu operatori un citām attiecīgām ieinteresētajām personām būtu jārikojas un jāsadarbības, lai nodrošinātu sistēmas drošību. Minētajiem tehniskajiem noteikumiem būtu jānodrošina, ka lielākā daļa elektroenerģētisko incidentu tiek efektīvi risināti operatīvajā līmenī. Šajā regulā galvenā uzmanība ir pievērsta elektroenerģētiskajām krīzēm, kam ir lielāks mērogs un ietekme. Tajā izklāstīts, kas dalībvalstīm būtu jā dara, lai novērstu šādas krīzes, un kādus pasākumus tās var veikt, ja izrādās, ka ar sistēmas darbības noteikumiem vien nepietiek. Tomēr pat elektroenerģētisko krīžu laikā būtu jāturpina pilnībā ievērot sistēmas darbības noteikumus, un šai regulai būtu jāatbilst Regulai (ES) 2017/2196.
- (6) Šī regula nosaka vienotu noteikumu satvaru tam, kā novērst un pārvarēt elektroenerģētiskās krīzes, kā arī sagatavoties tām, un tas palielinās pārredzamību sagatavošanas posmā un elektroenerģētiskās krīzes laikā un nodrošinās, ka pasākumi tiek veikti saskaņotā un efektīvā veidā. Tā prasa, lai dalībvalstis sadarbotās reģionālā līmenī un attiecīgos gadījumos divpusēji, ievērojot solidaritātes principu. Ar to arī izveido sistēmu elektroenerģijas piegādes drošības efektīvai uzraudzībai Savienībā, izmantojot Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (ECG), ko izveidoja ar Komisijas 2012. gada 15. novembra lēmumu ⁽⁹⁾, kā forumu informācijas apmaiņai un sadarbības veicināšanai starp dalībvalstīm, jo īpaši elektroapgādes drošības jomā. Dalībvalstu sadarbības un uzraudzības sistēmas nolūks ir panākt labāku riskgatavību ar zemākām izmaksām. Šai regulai būtu arī jānostiprina iekšējais elektroenerģijas tirgus, uzlabojot dalībvalstu savstarpējo uzticību un paļāvību un novēršot nepiemērotu valsts iejaukšanos elektroenerģētisko krīžu gadījumā, jo īpaši izvairoties no nepamatotas pārrobežu plūsmu un starpzonu pārvades jaudas samazināšanas, tādējādi novēršot negatīvu plašāku ietekmi uz kaimiņos esošām dalībvalstīm.
- (7) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 ⁽¹⁰⁾ nosaka vispārējus noteikumus par tīklu un informācijas sistēmu drošību, savukārt īpašus noteikumus par kibernetiskās drošības izstrādās, izmantojot tīkla kodeksu, kā noteikts Regulā (ES) 2019/943. Šī regula papildina Direktīvu (ES) 2016/1148, nodrošinot, ka kibernetiskās drošības pasākumi ir atbilstoši identificēti kā risks un ka to risināšanai izmantotie pasākumi ir pienācīgi atspoguļoti riskgatavības plānos.
- (8) Padomes Direktīva 2008/114/EK ⁽¹¹⁾ paredz procesu ar mērķi uzlabot izraudzītu Eiropas kritisko infrastruktūru – tostarp vairāku elektroinfrastruktūru – drošību. Direktīva 2008/114/EK kopā ar šo regulu palīdz izveidot visaptverošu pieeju Savienības enerģētiskajai drošībai.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/89/EK (2006. gada 18. janvāris) par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā (OV L 33, 4.2.2006., 22. lpp.).

⁽⁷⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/1485 (2017. gada 2. augusts), ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas (OV L 220, 25.8.2017., 1. lpp.).

⁽⁸⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/2196 (2017. gada 24. novembris), ar ko izveido tīkla kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektro-sistēmā (OV L 312, 28.11.2017., 54. lpp.).

⁽⁹⁾ Komisijas Lēmums (2012. gada 15. novembris), ar ko izveido Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (OV C 353, 17.11.2012., 2. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 (2016. gada 6. jūlijs) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā (OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ Padomes Direktīva 2008/114/EK (2008. gada 8. decembris) par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp.).

- (9) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES⁽¹²⁾ prasa dalībvalstīm ik pēc trim gadiem sagatavot riska novērtējumus valsts vai attiecīgā vietējā līmenī un izstrādāt un pilnveidot katastrofu riska pārvaldības plānošanu valsts vai attiecīgā vietējā līmenī. Konkrētajām riska novēršanas, riskgatavības un riska plānošanas darbībām šajā regulā vajadzētu būt saskanīgām ar plašākajiem daudzējāda apdraudējuma valsts riska novērtējumiem, ko prasa Lēmums Nr. 1313/2013/ES.
- (10) Par elektroapgādes drošības nodrošināšanu savā teritorijā ir atbildīgas dalībvalstis, taču par elektroapgādes drošību kopīga atbildība ir arī Komisijai un citiem Savienības dalībniekiem to attiecīgajās darbības un kompetences jomās. Elektroapgādes drošībai ir vajadzīga efektīva sadarbība starp dalībvalstīm, Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām, kā arī attiecīgajām ieinteresētajām personām. Sadales sistēmu operatoriem un pārvades sistēmu operatoriem ir būtiska nozīme, nodrošinot drošu, uzticamu un efektīvu elektroenerģijas sistēmu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 31. un 40. pantu. Regulatīvajām iestādēm un citām attiecīgajām valsts iestādēm arī ir būtiska nozīme, nodrošinot un uzraugot elektroapgādes drošību, jo tas ir viens no uzdevumiem, kas tām paredzēti Direktīvas (ES) 2019/944 59. pantā. Dalībvalstīm būtu jāizraugās esoša vai jauna struktūra kā to vienīgā valsts pārvaldes vai regulatīvā iestāde, kuras mērķis ir nodrošināt visu iesaistīto dalībnieku pārredzamu un iekļaujošu līdzdalību, riskgatavības plānu efektīvu sagatavošanu un pienācīgu īstenošanu, kā arī veicināt elektroenerģijas krīžu novēršanu un *ex post* izvērtēšanu un saistīto informācijas apmaiņu.
- (11) Vienotai pieejai elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai ir vajadzīga vienota izpratne starp dalībvalstīm par to, kas ir elektroenerģētiskā krīze. Jo īpaši šai regulai būtu jāveicina koordinācija starp dalībvalstīm nolūkā identificēt situāciju, kurā ir esošs vai draudošs potenciālais risks, ka radīsies nozīmīgs elektroenerģijas iztrūkums vai nespēja piegādāt elektroenerģiju patērētājiem elektroenerģiju. Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam ("ENTSO-E") un dalībvalstīm būtu attiecīgi jānosaka konkrēti reģionālie un valstu elektroenerģētiskās krīzes scenāriji. Šādai pieejai būtu jānodrošina, ka tiek aptvertas visas attiecīgās krīzes, ņemot vērā reģionu un valstu īpatnības, piemēram, tīkla topoloģiju, elektroenerģijas resursu struktūru, tās ražošanas un patēriņa apjomu un iedzīvotāju blīvuma pakāpi.
- (12) Vienota pieeja elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai nozīmē arī to, ka visām dalībvalstīm elektroapgādes drošības risku apzināšanā jāizmanto vienas un tās pašas metodes un definīcijas un ka tās spēj efektīvi salīdzināt savu un kaimiņvalstu veikumu minētajā jomā. Šajā regulā elektroapgādes drošības monitoringam Savienībā ir apzināti divi rādītāji: "sagaidāmā nepadotā enerģija", ko izsaka kā GWh/gadā, un "sagaidāmais slodzes zuduma ilgums", ko izsaka kā stundas gadā. Šie rādītāji ir daļa no Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma, ko veic ENTSO-E atbilstīgi Regulas (ES) 2019/943 23. pantam. ECG būtu regulāri jāuzrauga elektroapgādes drošība, par pamatu izmantojot šo rādītāju rezultātus. Šie rādītāji būtu jāizmanto arī Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (ACER), kad tā savos ikgadējos elektroenerģijas tirgus uzraudzības ziņojumos atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/942⁽¹³⁾ 15. pantam ziņo par dalībvalstu veikumu elektroapgādes drošības jomā.
- (13) Lai nodrošinātu riska novērtējumu saskanību tādā veidā, kas elektroenerģētiskās krīzes situācijā vairo uzticēšanos starp dalībvalstīm, ir vajadzīga vienota pieeja riska scenāriju apzināšanai. Tāpēc ENTSO-E pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāizstrādā un jāatjaunina kopīga riska noteikšanas metodika sadarbībā ar ACER un ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji. ENTSO-E būtu jāierosina metodika, un ACER tā būtu jāapstiprina. ACER, apspriežoties ar ECG, maksimāli jāņem vērā ECG paustie viedokļi. Kad kļūst pieejama būtiska jauna informācija, ENTSO-E būtu jāatjaunina kopīgā riska noteikšanas metodika.
- (14) Pamatojoties uz minēto vienoto riska noteikšanas metodiku, ENTSO-E būtu regulāri jāizstrādā un jāatjaunina reģionālie elektroenerģētiskās krīzes scenāriji un jāapzina katram reģionam visnozīmīgākie riski, piemēram,

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūru (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 22. lpp.).

ekstremāli meteoroloģiskie apstākļi, dabas katastrofas, kurināmā iztrūkums vai ļaunprātīgi uzbrukumi. Apsverot krīzes scenāriju, kas paredz gāzes iztrūkumu, gāzes piegādes traucējumu risks būtu jānovērtē, pamatojoties uz gāzes piegāžu un infrastruktūras traucējumu scenārijiem, ko izstrādājis gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (ENTSO-G), ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1938⁽¹⁴⁾ 7. pantu. ENTSO-E vajadzētu būt iespējai deleģēt uzdevumus, kas saistīti ar reģionālo krīzes scenāriju apzināšanu reģionālos koordinācijas centros, kas izveidoti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. pantu. Minētie deleģētie uzdevumi būtu jāveic ENTSO-E pārraudzībā. Dalībvalstīm, balstoties uz reģionālajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem, principā ik pēc četriem gadiem būtu jāizstrādā un jāatjaunina savi valsts krīzes scenāriji. Minētajiem scenārijiem būtu jāveido pamats riskgatavības plāniem. Apzinot riskus valsts līmenī, dalībvalstīm būtu jāapņemas jebkādi iespējamie riski, ko tās saskata attiecībā uz elektroapgādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām, un jebkādi iespējamie pasākumi, ja tādi ir, kas veikti, lai novērstu šādus riskus, piemēram, vispārīgi vai nozares tiesību akti par investīciju vērtēšanu vai īpašas tiesības kādiem akcionāriem, ar norādi par to, kāpēc tās šādus pasākumus uzskata par nepieciešamiem un samērīgiem.

- (15) Reģionālai pieejai, kā apzināt riska scenārijus un izstrādāt preventīvos, sagatavošanas un mīkstināšanas pasākumus, būtu jānodrošina ieguvumi gan pasākumu iedarbīguma, gan resursu optimāla izmantojuma ziņā. Turklāt vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes gadījumā koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja nodrošinātu saskanīgus pretpasākumus un mazinātu iespējamo negatīvo blakusietekmi, kādu uz kaimiņu dalībvalstīm varētu atstāt šauri valsts pasākumi. Tāpēc šī regula prasa, lai dalībvalstis sadarbojas reģionālā kontekstā.
- (16) Reģionālajiem koordinācijas centriem būtu jāveic reģionālas nozīmes uzdevumi, kas tiem uzticēti saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943. Lai nodrošinātu, ka tie savus uzdevumus var veikt sekmīgi un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām valstu iestādēm nolūkā novērst un mīkstināt lielāka mēroga elektroenerģētiskos incidentus, šajā regulā prasītajai reģionālajai sadarbībai par pamatu būtu jāizmanto reģionālās sadarbības struktūras, ko izmanto tehniskā līmenī, proti, dalībvalstu grupas, kuras kopīgi izmanto vienu reģionālo koordinācijas centru. Tāpēc reģionālo koordinācijas centru ģeogrāfiskie reģioni ir svarīgi reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju un riska novērtējumu noteikšanai. Tomēr dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai veidot apakšgrupas reģionos sadarbībai attiecībā uz konkrētiem reģionāliem pasākumiem vai minētajā nolūkā sadarboties esošajos reģionālās sadarbības forumos, jo būtiska ir tehniskā spēja sniegt savstarpēju palīdzību elektroenerģētiskās krīzes laikā. Tas ir tāpēc, ka ne visas dalībvalstis lielākā reģionā noteikti būs spējīgas apgādāt citu dalībvalsti ar elektroenerģiju krīzes gadījumā. Tādējādi nav nepieciešams, lai visas dalībvalstis reģionā noslēgtu reģionālus nolīgumus par konkrētiem reģionāliem pasākumiem. Tā vietā šādi nolīgumi būtu jānoslēdz dalībvalstīm, kas ir tehniski spējīgas cita citai sniegt palīdzību.
- (17) Regula (ES) 2019/943 paredz, ka vidēja termiņa līdz ilgtermiņa Eiropas resursu pietiekamības novērtējumam (griezumā no 10 nākamajiem gadiem līdz nākamajam gadam) izmanto vienotu metodiku nolūkā nodrošināt, ka dalībvalstu lēmumi attiecībā uz iespējamajām investīciju vajadzībām ir balstīti pārredzamos un kopīgi saskaņotos principos. Eiropas resursu pietiekamības novērtējumam ir cits mērķis nekā īstermiņa pietiekamības novērtējumiem, kurus izmanto, lai konstatētu īsos laikposmos iespējamās problēmas saistībā ar pietiekamību, un kuri ir sezonālās pietiekamības novērtējumi (nākamajiem sešiem mēnešiem) un pietiekamības novērtējumi nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas griezumā. Runājot par īstermiņa novērtējumiem, ir vajadzīga vienota pieeja tam, kā tiek konstatētas iespējamās pietiekamības problēmas. ENTSO-E būtu jāveic ziemas un vasaras pietiekamības novērtējumi, lai brīdinātu dalībvalstis un pārvades sistēmu operatorus par riskiem, kas saistīti ar elektroapgādes drošību varētu iestāties nākamajos sešos mēnešos. Lai uzlabotu pietiekamības novērtējumus, ENTSO-E tiem būtu jāizstrādā vienota varbūtiskā metodika, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un sadarbībā ar ACER un ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji. ENTSO-E būtu jāierosina ACER minētā metodika un tās atjauninājumi, un ACER būtu jāapstiprina priekšlikums un tā atjauninājumi. Apspriežoties ar ECG, ACER ir maksimāli jāņem vērā ECG paustie viedokļi. Kad kļūst pieejama būtiska jauna informācija, ENTSO-E būtu jāatjaunina metodika. ENTSO-E vajadzētu būt iespējai ar sezonālās pietiekamības novērtējumiem saistītos uzdevumus deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem, bet deleģētie uzdevumi būtu jāveic ENTSO-E pārraudzībā.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

- (18) Pārvades sistēmu operatori sezonālo pietiekamības novērtējumu sagatavošanai izmantotā metodika būtu jāpiemēro, veicot jebkādu citu īstermiņa riska novērtējumu, proti, nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas elektroenerģijas ražošanas pietiekamības prognozes, ko paredz Regula (ES) 2017/1485.
- (19) Lai nodrošinātu vienotu pieeju elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai, katras dalībvalsts kompetentajai iestādei būtu jāizstrādā riskgatavības plāns, pamatojoties uz reģionālajiem un valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem. Kompetentajām iestādēm būtu jāapspriežas ar ieinteresētajām personām vai ieinteresēto personu grupu pārstāvjiem, piemēram, ražotāju vai to tirdzniecības struktūru vai sadales sistēmu operatoru pārstāvjiem, kad tie ir būtiski elektroenerģētiskās krīzes nepieļaušanai un novēršanai. Minētajā nolūkā kompetentajām iestādēm būtu jāņem par piemērotu kārtību, kādā veicama apspriešanās. Riskgatavības plānos būtu jāapraksta iedarbīgi, samērīgi un nediskriminējoši pasākumi, kas aptver visus apzinātos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus. Būtu jāņem vērā ierosināto pieprasījuma puses un piedāvājuma puses pasākumu ietekme uz vidi. Šiem plāniem vajadzētu nodrošināt pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz apstākļiem, kādos elektroenerģētisko krīžu mīkstināšanai var izmantot ārpustirgus pasākumus. Visiem plānotajiem ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt saskaņā ar šajā regulā paredzētajiem noteikumiem. Riskgatavības plāni būtu jāpublisko, vienlaikus nodrošinot sensitīvas informācijas konfidencialitāti.
- (20) Riskgatavības plānos būtu jānosaka valsts, reģionālie un attiecīgā gadījumā divpusējie pasākumi. Reģionālie un attiecīgos gadījumos divpusējie pasākumi ir īpaši vajadzīgi vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes apstākļos, kad ir vajadzīga koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja, lai nodrošinātu saskanīgus pretpasākumus un mazinātu negatīvas blakusietekmes risku. Šajā nolūkā pirms riskgatavības plānu pieņemšanas kompetentajām iestādēm būtu jāapspriežas ar attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Attiecīgās dalībvalstis ir valstis, kurās var būt negatīva plašāka ietekme vai cita ietekme uz otras puses elektroenerģijas sistēmu neatkarīgi no tā, vai minētās dalībvalstis atrodas tajā pašā reģionā vai ir tieši savienotas. Plānos būtu jāņem vērā attiecīgie valsts apstākļi, tostarp situācija tālākajos reģionos Līguma par Eiropas Savienības darbību 349. panta nozīmē un dažās izolētās mikrosistēmās, kuras nav pievienotas valstu pārvades sistēmām. Minētajā sakarā dalībvalstīm būtu jāizdara pienācīgi secinājumi cita starpā attiecībā uz šīs regulas noteikumiem par elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanu reģionālā līmenī un reģionālajiem un divpusējiem pasākumiem, kas noteikti riskgatavības plānos, kā arī noteikumiem par palīdzību. Plānos būtu skaidri jāparedz kompetento iestāžu loma un pienākumi. Valsts pasākumos būtu pilnībā jāņem vērā reģionālie un divpusējie pasākumi, par kuriem panākta vienošanās, un būtu pilnībā jāizmanto iespējas, ko sniedz reģionālā sadarbība. Pēc būtības tiem vajadzētu būt tehniskiem un operatīviem plāniem – to funkcija ir palīdzēt novērst elektroenerģētiskās krīzes iestāšanos vai saasināšanos un mīkstināt tās sekas.
- (21) Riskgatavības plāni būtu regulāri jāatjaunina. Lai nodrošinātu, ka šie plāni ir atjaunināti un iedarbīgi, katra reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm sadarbībā ar pārvades sistēmu operatori un citām attiecīgām ieinteresētajām personām reizi divos gados vajadzētu organizēt elektroenerģētisko krīžu simulācijas, lai pārbaudītu to atbilstību.
- (22) Šajā regulā paredzētā modeļa mērķis ir sekmēt plānu sagatavošanu, paredzot dalībvalstīm specifiskas papildu informācijas iekļaušanu. Modelis ir paredzēts arī tam, lai sekmētu apspriešanos ar citām dalībvalstīm attiecīgajā reģionā un ar ECG. Apspriedēm reģionālā mērogā un ECG ietvaros būtu jānodrošina, ka vienā dalībvalstī vai reģionā veikti pasākumi neapdraud elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs vai reģionos.
- (23) Ir svarīgi sekmēt saziņu un pārredzamību starp dalībvalstīm ikreiz, kad tām ir konkrēta, nopietna un uzticama informācija par to, ka varētu iestāties elektroenerģētiskā krīze. Šādos apstākļos attiecīgajām dalībvalstīm būtu bez liekas kavēšanās jāinformē Komisija, kaimiņos esošās dalībvalstis un ECG, sniedzot informāciju jo īpaši par elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanās cēloņiem, elektroenerģētiskās krīzes novēršanai plānotajiem pasākumiem un par iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm.

- (24) Lai elektroenerģētiskās krīzes gadījumā nodrošinātu koordinētu rīcību un mērķorientētu palīdzību, ļoti svarīga ir informācijas apmaiņa. Tāpēc šī regula uzliek kompetentajai iestādei pienākumu bez liekas kavēšanās informēt reģiona dalībvalstis, kaimiņos esošās dalībvalstis un Komisiju, kad tā nonāk elektroenerģētiskajā krīzē. Kompetentajai iestādei arī būtu jāsniedz informācija par krīzes cēloņiem, krīzes mīkstināšanai veiktajiem un plānotajiem pasākumiem un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Ja šī palīdzība ietver ne tikai elektroapgādes drošību, piemērojamajam tiesiskajam regulējumam joprojām vajadzētu būt Savienības civilās aizsardzības mehānismam.
- (25) Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā dalībvalstīm būtu jāsadarbojas solidaritātes garā. Papildus minētajam vispārējam noteikumam būtu jāparedz atbilstīgs noteikums, ka dalībvalstīm jāpiedāvā cita citai palīdzība elektroenerģētiskās krīzes gadījumā. Šādas palīdzības pamatā vajadzētu būt saskaņotiem, koordinētiem pasākumiem, kas izklāstīti riskgatavības plānos. Ar šo regulu dalībvalstīm tiek piešķirta plaša rīcības brīvība vienoties par šādu koordinētu pasākumu saturu un tādējādi par to sniegtās palīdzības saturu. Dalībvalstu ziņā ir izlemt un vienoties par šādiem koordinētiem pasākumiem, ņemot vērā pieprasījumu un piedāvājumu. Tajā pašā laikā ar šo regulu nodrošina, ka saistībā ar palīdzību, par kuru panākta vienošanās, elektroenerģiju piegādā koordinētā veidā. Dalībvalstīm būtu jāvienojas par tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, kas nepieciešami, lai īstenotu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās. Saskaņā ar minētajiem tehniskajiem mehānismiem dalībvalstīm būtu jānorāda maksimālie piegādājamās elektroenerģijas daudzumi, kas būtu jāpārvērtē, pamatojoties uz tehniskajām iespējām piegādāt elektroenerģiju pēc tam, kad ir kļuvusi nepieciešama palīdzība elektroenerģētiskās krīzes laikā. Pēc tam dalībvalstīm būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai īstenotu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās, un tehniskos, juridiskos un finansiālos mehānismus.
- (26) Vienojoties par koordinētajiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem un citādi īstenojot noteikumus par palīdzību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā sociālie un ekonomiskie faktori, tostarp Savienības iedzīvotāju drošība, un samērīguma princips. Tās ir aicinātas dalīties paraugpraksē un izmantot ECG kā diskusiju platformu, lai apzinātu pieejamās palīdzības iespējas, jo īpaši attiecībā uz koordinētajiem pasākumiem un vajadzīgajiem tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, tostarp taisnīgas kompensācijas mehānismiem. Komisija var veicināt reģionālo un divpusējo pasākumu sagatavošanu.
- (27) Par palīdzību, ko saskaņā ar šo regulu sniedz starp dalībvalstīm, būtu jāpienākas taisnīgai kompensācijai, par ko vienojas dalībvalstis. Ar šo regulu netiek saskaņoti visi šādas taisnīgas kompensācijas aspekti starp dalībvalstīm. Tādēļ dalībvalstīm pirms palīdzības sniegšanas būtu jāvienojas par noteikumiem par taisnīgu kompensāciju. Dalībvalstij, kura lūdz palīdzību, nekavējoties būtu jāizmaksā šāda kompensācija dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, vai būtu jānodrošina, ka tā attiecīgajai dalībvalstij tiek nekavējoties izmaksāta. Komisijai būtu jāsniedz nesaistošas norādes par taisnīgas kompensācijas galvenajiem elementiem un citiem tehnisko, juridisko un finansiālo mehānismu elementiem.
- (28) Sniedzot palīdzību saskaņā ar šo regulu, dalībvalstis īsteno Savienības tiesību aktus un tādēļ tām ir jāievēro pamattiesības, kuras garantētas Savienības tiesību aktos. Tādēļ no šādas palīdzības, ņemot vērā pasākumus, par ko vienojušās dalībvalstis, var izrietēt pienākums dalībvalstij izmaksāt kompensāciju tiem, kurus ietekmē tās pasākumi. Tādēļ dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jānodrošina, ka pastāv valsts noteikumi par kompensāciju, kuri atbilst Savienības tiesību aktiem, jo īpaši pamattiesībām. Turklāt dalībvalstij, kas saņem palīdzību, galu galā būtu jāsedz visas pamatotās izmaksas, kuras citai dalībvalstij rodas, sniedzot palīdzību saskaņā ar šādiem valsts kompensācijas noteikumiem.
- (29) Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā palīdzība būtu jāsniedz pat tad, ja dalībvalstis vēl nav vienojušās par koordinētiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, kā to prasa šīs regulas noteikumi par palīdzību. Lai šādā situācijā varētu sniegt palīdzību atbilstīgi šai regulai, dalībvalstīm būtu jāvienojas par *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, ar ko aizvieto trūkstošos koordinētos pasākumus un tehniskos, juridiskos un finansiālos mehānismus.
- (30) Ar šo regulu šāds palīdzības mehānisms starp dalībvalstīm tiek ieviests kā instruments, ar ko novērst vai mīkstināt elektroenerģētisko krīzi Savienībā. Tādēļ Komisijai būtu jāpārskata palīdzības mehānisms, ņemot vērā turpmāko pieredzi ar tā darbību, un attiecīgā gadījumā jāierosina izmaiņas tajā.

- (31) Šai regulai būtu jānodrošina elektroenerģijas uzņēmumiem un patērētājiem iespēja elektroenerģētisko krīžu gadījumā pēc iespējas ilgāk palauties uz tirgus mehānismiem, kas noteikti Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944. Iekšējo tirgu reglamentējošie noteikumi un sistēmas darbības noteikumi būtu jāievēro pat elektroenerģētisko krīžu gadījumā. Šādos noteikumos ietilpst Regulas (ES) 2017/1485 22. panta 1. punkta i) apakšpunkts un Regulas (ES) 2017/2196 35. pants, ar kuriem regulē darījumu ierobežošanu, starpzonu jaudas piegādes ierobežošanu jaudas piešķiršanai vai grafiku sastādīšanas ierobežošanu. Tas nozīmē, ka ārpustirgus pasākumi, piemēram, pieprasījuma piespiedu atslēgšana vai elektroenerģijas papildu piegādes ārpus normālas tirgdarbības, būtu jāizmanto tikai kā galējs līdzeklis tad, kad ir izsmeltas visas tirgus sniegtās iespējas. Tāpēc pieprasījuma piespiedu atslēgšana būtu jāuzsāk tikai pēc tam, kad ir izsmeltas visas pieprasījuma brīvprātīgas atslēgšanas iespējas. Turklāt ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt tādiem, kas ir nepieciešami, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi.
- (32) Lai nodrošinātu pārredzamību pēc elektroenerģētiskās krīzes, kompetentajai iestādei, kas izziņoja elektroenerģētisko krīzi, būtu jāveic krīzes un tās ietekmes *ex post* izvērtējums. Minētajā izvērtējumā cita starpā būtu jāņem vērā veikto pasākumu iedarbīgums un samērīgums, kā arī to ekonomiskās izmaksas. Minētajam izvērtējumam būtu jāaptver arī pārrobežu aspekti, piemēram, pasākumu ietekme uz citām dalībvalstīm un no tām saņemtās palīdzības apmērs, ko saņēma dalībvalsts, kura izziņoja elektroenerģētisko krīzi.
- (33) Pārredzamības prasībām būtu jānodrošina, ka visi pasākumi, kas veikti elektroenerģētisko krīžu novēršanai vai pārvarēšanai, atbilst iekšējā tirgus noteikumiem un ir saskaņā ar sadarbības un solidaritātes principiem, uz kuriem balstīta Enerģētikas savienība.
- (34) Šī regula pastiprina ECG lomu. Tai būtu jāveic konkrēti uzdevumi, jo īpaši saistībā ar reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas metodikas un metodikas īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumiem izstrādi un saistībā ar riskgatavības plānu sagatavošanu, un tai vajadzētu būt ievērojamai lomai dalībvalstu veikuma uzraudzīšanā elektroapgādes drošības jomā un paraugprakses izstrādē, par pamatu izmantojot gūto informāciju.
- (35) Ir iespējams, ka elektroenerģētiskā krīze var ietiekties ārpus Savienības robežām Enerģētikas kopienas līgumslēdzēju pušu teritorijā. Savienībai kā Enerģētikas kopienas dibināšanas līguma pusei būtu jāsekmē grozījumi minētajā līgumā nolūkā izveidot integrētu tirgu un vienotu normatīvo vidi, paredzot pienācīgu un stabilu tiesisko regulējumu. Lai nodrošinātu sekmīgu krīzes pārvarēšanu, Savienībai elektroenerģētiskās krīzes novēršanā un pārvarēšanā, kā arī darbībās, kas saistītas ar gatavošanos tai, būtu cieši jāsadarbjas ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējām pusēm.
- (36) Ja Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, dalībvalstis un to kompetentās un regulatīvās iestādes vai citas struktūras, vienības vai personas saņem konfidenciālu informāciju saskaņā ar šo regulu, tām būtu jānodrošina minētās informācijas konfidencialitāte. Šajā sakarā uz konfidenciālu informāciju būtu jāattiecinā spēkā esošie Savienības un valsts noteikumi par rīcību ar konfidenciālu informāciju un procesiem.
- (37) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi, proti, Savienībā nodrošināt vissekmīgāko un visefektīvāko riskgatavību, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir nepieciešami minētā mērķa sasniegšanai.
- (38) Kipra pašlaik ir vienīgā dalībvalsts, kas nav tieši savienota ar citu dalībvalsti. Attiecībā uz dažiem šīs regulas noteikumiem būtu jāprecizē, ka tik ilgi, kamēr šī situācija nemainās, minētie noteikumi, proti, noteikumi par reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju noteikšanu, par riskgatavības plānos noteikto reģionālo un divpusējo pasākumu iekļaušanu un par palīdzību, netiek piemēroti attiecībā uz Kipru. Kipra un citas attiecīgās dalībvalstis tiek mudinātas ar Komisijas atbalstu izstrādāt alternatīvus pasākumus un procedūras jomās, uz kurām attiecas minētie noteikumi, ar noteikumu, ka šādi alternatīvi pasākumi un procedūras neietekmē šīs regulas efektīvu piemērošanu citu dalībvalstu starpā.

(39) Direktīva 2005/89/EK būtu jāatceļ,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

Šī regula paredz noteikumus par sadarbību starp dalībvalstīm nolūkā novērst un pārvaldīt elektroenerģētiskās krīzes, kā arī sagatavoties tām, ievērojot solidaritātes un pārredzamības principus un pilnībā ņemot vērā konkurenciāla iekšējā elektroenerģijas tirgus prasības.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "elektroapgādes drošība" ir elektrosistēmas spēja klientiem nodrošināt nepārtrauktu elektroenerģijas piegādi skaidri definētā līmenī, ko nosaka attiecīgās dalībvalstis;
- 2) "pārvades sistēmas operators" ir pārvades sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 34. punktā;
- 3) "sadale" ir sadale, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 27. punktā;
- 4) "plūsma pāri robežām" ir plūsma pāri robežām, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 3. punktā;
- 5) "starpzonu jauda" ir savstarpēji savienotās sistēmas spēja nodrošināt enerģijas pārvadi starp tirdzniecības zonām;
- 6) "klients" ir klients, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 1. punktā;
- 7) "sadales sistēmas operators" ir sadales sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 29. punktā;
- 8) "ražošana" ir ražošana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 37. punktā;
- 9) "elektroenerģētiskā krīze" ir esoša vai draudoša situācija, ko raksturo būtisks elektroenerģijas iztrūkums, kā dalībvalstis to noteikušas un aprakstījušas savos riskgatavības plānos, vai nespēja piegādāt elektroenerģiju klientiem;
- 10) "vienlaicīga elektroenerģētiskā krīze" ir elektroenerģētiskā krīze, kas vienlaikus skar vairākas dalībvalstis;
- 11) "kompetentā iestāde" ir saskaņā ar 3. pantu dalībvalsts norīkota valsts pārvaldes iestāde vai regulatīvā iestāde;
- 12) "regulatīvās iestādes" ir regulatīvās iestādes, kā minēts Direktīvas (ES) 2019/944 57. panta 1. punktā;
- 13) "krīzes koordinators" ir persona, personu grupa, attiecīgo valsts elektroenerģētiskās krīzes pārvaldītāju veidota komanda vai iestāde, kurai uzdots elektroenerģētiskās krīzes laikā darboties kā kontaktpunktam un koordinēt informācijas plūsmu;
- 14) "ārpustirgus pasākums" ir piedāvājuma vai pieprasījuma puses pasākums, kurš nozīmē novirzīšanos no tirgus noteikumiem vai komercīgumiem un kura mērķis ir mīkstināt elektroenerģētisko krīzi;

- 15) "ražotājs" ir ražotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 38. punktā;
- 16) "reģions" ir tādu dalībvalstu grupa, kuru pārvades sistēmu operatoriem ir kopīgs viens un tas pats koordinācijas centrs, kā minēts Regulas (ES) 2019/943 36. pantā;
- 17) "apakšgrupa" ir tādu dalībvalstu grupa kādā reģionā, kurām ir tehniskas iespējas sniegt cita citai palīdzību saskaņā ar 15. pantu;
- 18) "agrīnais brīdinājums" ir konkrētas, nopietnas, uzticamas informācijas sniegšana par to, ka var iestāties tāds notikums, kas, ļoti iespējams, varētu būtiski pasliktināt elektroapgādes stāvokli un kas, ļoti iespējams, varētu izraisīt elektroenerģētisko krīzi;
- 19) "pārvalde" ir pārvalde, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 34. punktā;
- 20) "elektroenerģijas uzņēmums" ir elektroenerģijas uzņēmums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 57. punktā;
- 21) "jaudas piešķiršana" ir starpzonu jaudas piešķiršana;
- 22) "no atjaunojamajiem energoresursiem iegūta enerģija" ir no atjaunojamiem resursiem iegūta enerģija jeb atjaunojamā enerģija, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 31. punktā;

3. pants

Kompetentā iestāde

1. Pēc iespējas ātrāk un jebkurā gadījumā līdz 2020. gada 5. janvārim katra dalībvalsts par savu kompetento iestādi izraugās kādu valsts pārvaldes vai regulatīvo iestādi. Kompetentās iestādes ir atbildīgas par šajā regulā paredzēto uzdevumu veikšanu un šajā nolūkā savstarpēji sadarbojas. Attiecīgos gadījumos līdz brīdim, kad kompetentā iestāde ir izraudzīta, saskaņā ar šo regulu paredzētos kompetentās iestādes uzdevumus veic par elektroapgādes drošību atbildīgās valsts iestādes.
2. Dalībvalstis bez kavēšanās paziņo Komisijai un ECG un publisko saskaņā ar 1. punktu to izraudzītās kompetento iestāžu nosaukumu un kontaktinformāciju un jebkuras to nosaukuma un kontaktinformācijas izmaiņas.
3. Dalībvalstis var atļaut kompetentajai iestādei deleģēt citām struktūrām darbības uzdevumus saistībā ar riskgatavības plānošanu un riska pārvaldību, kā izklāstīts šajā regulā. Deleģētos uzdevumus veic kompetentās iestādes pārraudzībā, un tie ir konkrēti norādīti riskgatavības plānā saskaņā ar 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

II NODAĻA

Riska novērtējums

4. pants

Energoapgādes drošības risku novērtējums

Katra kompetentā iestāde nodrošina, ka visi attiecīgie riski, kas saistīti ar elektroapgādes drošību, tiek novērtēti saskaņā ar šajā regulā un Regulas (ES) 2019/943 IV nodaļā paredzētajiem noteikumiem. Šajā nolūkā tā sadarbojas ar pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, regulatīvajām iestādēm, ENTSO-E, reģionālajiem koordinācijas centriem un attiecīgā gadījumā ar citām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

5. pants

Metodika, kā apzināt reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenārijus

1. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz ACER priekšlikumu metodikai par to, kā apzināt visnozīmīgākos reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenārijus.

2. Ar ierosināto metodiku apzina elektroenerģētiskās krīzes scenārijus saistībā ar sistēmu pietiekamību, sistēmu drošību un kurināmā nodrošinājumu, pamatojoties uz vismaz šādiem riskiem:

- a) reti un ārkārtēji dabas radīti apdraudējumi;
- b) nejausi apdraudējumi, kas pārsniedz N-1 drošības kritēriju, un izņēmuma bojājumsituācijas;
- c) izrietoši apdraudējumi, tostarp ļaunprātīgu uzbrukumu un kurināmā iztrūkuma sekas.

3. Ierosinātā metodika ietver vismaz šādus elementus:

- a) visi attiecīgie valsts un reģionālie apstākļi, tostarp visas apakšgrupas;
- b) pārrobežu risku mijiedarbība un korelācija;
- c) vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes scenāriju simulācijas;
- d) risku ranžējums pēc to ietekmes un varbūtīguma;
- e) principi attiecībā uz to, kā apstrādāt sensitīvu informāciju, vienlaikus nodrošinot sabiedrībai pārredzamību.

4. Izsverot gāzes piegādes traucējumu riskus kontekstā ar risku apzināšanu atbilstīgi šā panta 2. punkta c) apakšpunktam, *ENTSO-E* izmanto dabasgāzes piegādes un infrastruktūras traucējumu scenārijus, ko izstrādājis *ENTSO-G* saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 7. pantu.

5. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas *ACER* *ENTSO-E* rīko apspriešanos, kurā piedalās vismaz reģionālie koordinācijas centri, nozares un patērētāju organizācijas, ražotāji vai viņu arodasociācijas, pārvades sistēmu operatori un attiecīgie sadales sistēmu operatori, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās valstu iestādes. *ENTSO-E* pienācīgi ņem vērā apspriešanās rezultātus un kopā ar ierosināto metodiku izklāsta tos *ECG* sanāksmē.

6. Divu mēnešu laikā pēc ierosinātās metodikas saņemšanas *ACER* pēc apspriešanās ar *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza priekšlikumu. *ENTSO-E* un *ACER* metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

7. *ENTSO-E* saskaņā ar 1.–6. punktu atjaunina un pilnveido metodiku, kad kļūst pieejama nozīmīga jauna informācija. *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, var ieteikt un *ACER* vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas *ENTSO-E* iesniedz *ACER* ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc šāda projekta saņemšanas *ACER* pēc apspriešanās ar *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza ierosinātās izmaiņas. *ENTSO-E* un *ACER* atjauninātās metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

6. pants

Reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana

1. Sešu mēnešu laikā pēc 5. panta 6. punktā paredzētās metodikas apstiprināšanas *ENTSO-E*, par pamatu izmantojot šo metodiku un ciešā sadarbībā ar *ECG*, reģionālajiem koordinācijas centriem, kompetentajām iestādēm un regulatīvajām iestādēm, katram reģionam nosaka visnozīmīgākos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus. Uzdevumus, kas saistīti ar reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanu, tas var deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem.

2. Reģionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus *ENTSO-E* iesniedz attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem, reģionālajiem koordinācijas centriem, kompetentajām iestādēm un regulatīvajām iestādēm, kā arī *ECG*. *ECG* var ieteikt grozījumus.

3. *ENTSO-E* reizi četros gados reģionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus atjaunina, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

7. pants

Valsts elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana

1. Četru mēnešu laikā pēc reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas saskaņā ar 6. panta 1. punktu kompetentā iestāde apzina visatbilstošākos valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus.
2. Apzinot valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, kompetentā iestāde apspriežas ar pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, kurus kompetentā iestāde uzskata par nozīmīgiem, attiecīgajiem ražotājiem vai viņu arodasociācijām un regulatīvo iestādi, ja tā nav kompetentā iestāde.
3. Valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus apzina, par pamatu izmantojot vismaz 5. panta 2. punktā minētos riskus, un tie ir saskanīgi ar atbilstīgi 6. panta 1. punktam apzinātajiem reģionālajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem. Dalībvalstis reizi četros gados valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus atjaunina, ja vien apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.
4. Četros mēnešos pēc tam, kad saskaņā ar 6. panta 1. punktu ir apzināti reģionālie elektroenerģētiskās krīzes scenāriji, dalībvalstis informē ECG un Komisiju par savu novērtējumu riskiem saistībā ar elektroenerģijas piegādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām un par pasākumiem, kas veikti, lai novērstu vai mazinātu šādus riskus, ar norādi par to, kāpēc šādus pasākumus uzskata par nepieciešamiem un samērīgiem.

8. pants

Īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumu metodika

1. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz ACER priekšlikumu metodikai, kā novērtēt sezonālu un īstermiņa pietiekamību, proti, ikmēneša, nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas pietiekamību, un šī metodika aptver vismaz šādus aspektus:
 - a) ievades elementu nenoteiktība, piemēram, pārvades jaudas pārtrauces varbūtīgums, elektrostaciju neplānotas dīkstāves varbūtīgums, bargi meteoroloģiskie apstākļi, mainīgs pieprasījums, īpaši maksimālais pieprasījums, kas rodas atkarībā no meteoroloģiskajiem apstākļiem, un no atjaunojamiem energoresursiem iegūtās enerģijas saražotā daudzuma mainīgums;
 - b) elektroenerģētiskās krīzes iestāšanās varbūtīgums;
 - c) vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes iestāšanās varbūtīgums.
2. Metodika, kas minēta 1. punktā, paredz varbūtīguma pieeju, tostarp vairākus scenārijus, un ņem vērā valsts, reģionālo un Savienības kontekstu, tostarp starpsavienojumu līmeni starp dalībvalstīm, un pēc iespējas aptver trešās valstis, kas ietilpst Savienības sinhronajās zonās. Metodikā ņem vērā katras dalībvalsts enerģētikas nozares īpatnības, tostarp īpašus meteoroloģiskos apstākļus un ārējos apstākļus.
3. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas ENTSO-E rīko apspriešanos, kurā piedalās vismaz reģionālie koordinācijas centri, nozares un patērētāju organizācijas, ražotāji vai viņu arodasociācijas, pārvades sistēmu operatori, attiecīgie sadales sistēmu operatori, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās valstu iestādes. ENTSO-E pienācīgi ņem vērā apspriešanās rezultātus un kopā ar ierosināto metodiku izklāsta tos ECG sanāksmē.
4. Divu mēnešu laikā pēc ierosinātās metodikas saņemšanas ACER pēc apspriešanās ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza šo priekšlikumu. ENTSO-E un ACER metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

5. ENTSO-E saskaņā ar 1.–4. punktu atjaunina un pilnveido metodiku, kad kļūst pieejama nozīmīga jauna informācija. ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, var ieteikt un ACER vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas ENTSO-E iesniedz ACER ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc šāda projekta saņemšanas ACER pēc apspriešanās ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza ierosinātās izmaiņas. ENTSO-E un ACER atjauninātās metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

9. pants

Īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumi

1. Visus īstermiņa pietiekamības novērtējumus, neatkarīgi no tā, vai tie veikti valsts, reģionālā vai Savienības līmenī, veic saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku.
2. ENTSO-E sagatavo sezonālos pietiekamības novērtējumus saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku. Rezultātus ziemas pietiekamības novērtējumam tas publicē vēlākais līdz katra gada 1. decembrim un vasaras pietiekamības novērtējumam līdz katra gada 1. jūnijam. Ar pietiekamības novērtējumu sagatavošanu saistītos uzdevumus tas var deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem. Tas iesniedz pietiekamības novērtējumu ECG sanāksmē, kas vajadzības gadījumā var sniegt ieteikumus.
3. Reģionālie koordinācijas centri veic pietiekamības novērtējumus nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas griezumā saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1485, par pamatu izmantojot atbilstīgi šīs regulas 8. pantam pieņemto metodiku.

III NODAĻA

Riskgatavības plāni

10. pants

Riskgatavības plānu izveide

1. Par pamatu izmantojot atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātos reģionālos un valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, katras dalībvalsts kompetentā iestāde izveido riskgatavības plānu pēc apspriedēm ar sadales sistēmu operatoriem, kurus par nozīmīgiem uzskata kompetentā iestāde, pārvades sistēmu operatoriem, attiecīgajiem ražotājiem vai to arodasociācijām, elektroenerģijas un dabasgāzes uzņēmumiem, attiecīgajām organizācijām, kas pārstāv rūpniecisko un nerūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses, un regulatīvo iestādi, ja tā nav kompetentā iestāde.
2. Riskgatavības plāns ietver valsts pasākumus, reģionāla līmeņa un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, kas definēti 11. un 12. pantā. Saskaņā ar 16. pantu visi pasākumi, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes un sagatavotos tām, ir pilnībā saskanīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību. Minētie pasākumi ir skaidri definēti, pārredzami, samērīgi un nediskriminējoši.
3. Riskgatavības plānu izstrādā saskaņā ar 11. un 12. pantu un pielikumā pievienoto modeli. Vajadzības gadījumā dalībvalstis riskgatavības plānā var iekļaut papildu informāciju.
4. Lai nodrošinātu riskgatavības plānu konsekvenci, kompetentās iestādes pirms savu riskgatavības plānu pieņemšanas iesniedz plānu projektus apspriešanai attiecīgo reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm un, ja tās nav tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kā arī ECG.
5. Sešu mēnešu laikā pēc riskgatavības plānu projektu saņemšanas 4. punktā minētās kompetentās iestādes un ECG var sniegt ieteikumus attiecībā uz plānu projektiem, kas iesniegti saskaņā ar 4. punktu.

6. Attiecīgās kompetentās iestādes deviņu mēnešu laikā pēc plānu projektu iesniegšanas pieņem riskgatavības plānus, ņemot vērā saskaņā ar 4. punktu veiktās apspriešanas rezultātus un saskaņā ar 5. punktu sniegtos ieteikumus. Par saviem riskgatavības plāniem tās nekavējoties paziņo Komisijai.

7. Kompetentās iestādes un Komisija riskgatavības plānus publicē savās tīmekļa vietnēs, vienlaikus nodrošinot sensitīvas informācijas konfidencialitāti, kas jo īpaši attiecas uz informāciju par ļaunprātīgu uzbrukumu novēršanas vai to seku mīkstināšanas pasākumiem. Sensitīvas informācijas konfidencialitātes aizsardzība ir balstīta uz principiem, kas noteikti saskaņā ar 19. pantu.

8. Kompetentās iestādes savus pirmos riskgatavības plānus pieņem un publicē līdz 2022. gada 5. janvārim. Tās šos plānus pēc tam atjaunina reizi četros gados, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

11. pants

Riskgatavības plānu saturs: valsts pasākumi

1. Katras dalībvalsts riskgatavības plānā izklāsta visus valsts pasākumus, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātās elektroenerģētiskās krīzes un sagatavotos tām. Tajā vismaz:

- a) iekļauj kopsavilkumu par elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem, kas definēti attiecīgajai dalībvalstij un reģionam saskaņā ar 6. un 7. pantā paredzēto procedūru;
- b) nosaka kompetentās iestādes lomu un pienākumus un apraksta, kuri uzdevumi, ja tādi ir, ir deleģēti citām struktūrām;
- c) apraksta valsts pasākumus, kas paredzēti, lai novērstu atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātos riskus vai sagatavotos tiem;
- d) norāda valsts krīzes koordinatoru un nosaka tā uzdevumus;
- e) nosaka detalizētas procedūras, kas jāievēro elektroenerģētisko krīžu gadījumā, tostarp attiecīgās informācijas plūsmu shēmas;
- f) apzina uz tirgu balstītu pasākumu devumu elektroenerģētisko krīžu pārvarēšanā, jo īpaši pieprasījuma un piedāvājuma puses pasākumus;
- g) apzina iespējamus ārpustirgus pasākumus, kas īstenojami elektroenerģētisko krīžu gadījumā, norādot ierosas, nosacījumus un procedūras to īstenošanai un to, kā ir nodrošināta to atbilstība 16. pantā noteiktajām prasībām un reģionāliem un divpusējiem pasākumiem;
- h) paredz sistēmu manuālai slodzes nomešanai, nosakot, kādos apstākļos slodze ir jānomet, un attiecībā uz sabiedrisko drošību un personisko drošību norādot, kuras elektroenerģijas lietotāju kategorijas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir tiesīgas saņemt īpašu aizsardzību pret atslēgšanu, pamatojot šādas aizsardzības nepieciešamību, un precizējot, kā attiecīgo dalībvalstu pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem ir jāsamazina patēriņš;
- i) apraksta mehānismus, ko izmanto sabiedrības informēšanai par elektroenerģētiskajām krīzēm;
- j) apraksta valsts pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu un izpildītu reģionālos un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar 12. pantu;
- k) iekļauj informāciju par saistītiem plāniem, kas vajadzīgi, lai attīstītu nākotnes tīklu, kurš palīdzēs tikt galā ar apzināto elektroenerģētiskās krīzes scenāriju sekām.

2. Valsts pasākumos pilnībā ņem vērā reģionālos un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, par ko panākta vienošanās, ievērojot 12. pantu, un tie neapdraud ne pārvades sistēmas darbības drošību vai drošumu, ne elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs.

12. pants

Risikgatavības plānu saturs: reģionālie un divpusējie pasākumi

1. Papildus 11. pantā minētajiem valsts pasākumiem katras dalībvalsts risikgatavības plānā ir ietverti reģionālie un attiecīgā gadījumā divpusējie pasākumi, lai nodrošinātu, ka elektroenerģētiskās krīzes ar pārrobežu ietekmi tiek pienācīgi novērstas vai pārvarētas. Par reģionālajiem pasākumiem attiecīgajā reģionā vienojas dalībvalstis, kas ir tehniski spējīgas sniegt cita citai palīdzību saskaņā ar 15. pantu. Minētajam nolūkam dalībvalstis var arī izveidot apakšgrupas reģionā. Par divpusējiem pasākumiem vienojas dalībvalstis, kuras ir tieši savienotas, bet neietilpst vienā reģionā. Dalībvalstis nodrošina reģionālo un divpusējo pasākumu konsekvenci. Reģionālajos un divpusējos pasākumos ietilpst vismaz šādi elementi:

- a) izraudzīts krīzes koordinators;
- b) mehānismi informācijas apmaiņai un sadarbībai;
- c) koordinēti pasākumi elektroenerģētiskās krīzes, tostarp vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes, ietekmes mazināšanai sniedzot palīdzību saskaņā ar 15. pantu;
- d) kārtība, kādā veic risikgatavības plānu ikgadējo vai divgadējo testēšanu;
- e) ierosas mehānismi ārpustirgus pasākumiem, kas jāaktivizē saskaņā ar 16. panta 2. punktu.

2. Attiecīgās dalībvalstis vienojas par risikgatavības plānā iekļaujamajiem reģionālajiem un divpusējiem pasākumiem pēc apspriešanās ar attiecīgajiem reģionālajiem koordinācijas centriem. Komisijai var būt veicinoša loma attiecībā uz reģionālu un divpusēju pasākumu vienošanās sagatavošanu. Komisija var prasīt ACER un ENTSO-E sniegt dalībvalstīm tehnisku palīdzību nolūkā atvieglināt šādas vienošanās panākšanu. Vismaz astoņus mēnešus pirms risikgatavības plāna pieņemšanas vai atjaunināšanas termiņa kompetentās iestādes par panākto vienošanos ziņo ECG. Ja dalībvalstis nav spējušas vienoties, attiecīgās kompetentās iestādes informē Komisiju par domstarpību iemesliem. Šādā gadījumā Komisija ierosina pasākumus, tostarp sadarbības mehānismu tam, lai noslēgtu vienošanos par reģionāliem un divpusējiem pasākumiem.

3. Iesaistot attiecīgās ieinteresētās personas, katra reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes periodiski pārbauda to procedūru efektivitāti, kas izstrādātas risikgatavības plānos elektroenerģētisko krīžu novēršanai, tostarp mehānismus, kas minēti 1. punkta b) apakšpunktā, un reizi divos gados veic elektroenerģētisko krīžu simulācijas, jo īpaši šo mehānismu testēšanu.

13. pants

Komisijas novērtējums par risikgatavības plāniem

1. Četru mēnešu laikā pēc kompetentās iestādes paziņojuma par risikgatavības plānu Komisija novērtē plānu, pienācīgi ņemot vērā ECG paustos viedokļus.

2. Komisija pēc apspriešanās ar ECG izdod nesaistošu atzinumu, izklāstot detalizētus iemeslus, un iesniedz to kompetentajai iestādei, sniedzot ieteikumu pārskatīt risikgatavības plānu, ja minētais plāns:

- a) nav efektīvs līdzeklis elektroenerģētiskās krīzes scenārijos apzināto risku mazināšanai;
- b) nav saderīgs ar apzinātajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem vai ar citas dalībvalsts risikgatavības plānu;
- c) neatbilst 10. panta 2. punktā noteiktajām prasībām;
- d) paredz pasākumus, kas varētu apdraudēt elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs;
- e) nevajadzīgi kropļo konkurenci vai traucē iekšējā tirgus efektīvai darbībai; vai
- f) neatbilst šīs regulas noteikumiem vai citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem.

3. Trīs mēnešos pēc 2. punktā minētā Komisijas atzinuma saņemšanas attiecīgā kompetentā iestāde pilnībā ņem vērā Komisijas ieteikumu un vai nu paziņo Komisijai grozīto riskgatavības plānu, vai paziņo Komisijai par iemesliem, kāpēc tā iebilst pret ieteikumu.

4. Ja kompetentā iestāde iebilst pret Komisijas ieteikumu, Komisija četru mēnešu laikā pēc kompetentās iestādes iebildumu iemeslu paziņojuma saņemšanas var atsaukt savu ieteikumu vai sasaukt sanākumi ar kompetento iestādi un, ja Komisija to uzskata par vajadzīgu, ar ECG, lai izvērtētu šo jautājumu. Pieprasot veikt jebkādas izmaiņas riskgatavības plānā, Komisija izklāsta detalizētu pamatojumu. Ja attiecīgās kompetentās iestādes galīgā nostāja atšķiras no Komisijas sīki izklāstītajiem iemesliem, minētā kompetentā iestāde divu mēnešu laikā pēc Komisijas sīki izklāstīto iemeslu saņemšanas iesniedz Komisijai savas nostājas iemeslus.

IV NODAĻA

Elektroenerģētisko krīžu pārvarēšana

14. pants

Agrīnie brīdinājumi un elektroenerģētiskās krīzes izziņošana

1. Ja sezonālās pietiekamības novērtējums vai cits kvalificēts avots sniedz konkrētu, nopietnu un uzticamu informāciju par to, ka kādā dalībvalstī var iestāties elektroenerģētiskā krīze, attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde bez liekas kavēšanās sniedz agrīnu brīdinājumu Komisijai, šā reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Attiecīgā kompetentā iestāde informē par iespējamās elektroenerģētiskās krīzes cēloņiem, plānotajiem vai veiktajiem pasākumiem elektroenerģētiskās krīzes novēršanai un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Tā arī informē par pasākumu iespējamo ietekmi uz iekšējo elektroenerģijas tirgu. Komisija sniedz minēto informāciju ECG.

2. Saskaņoties ar elektroenerģētisko krīzi, kompetentā iestāde pēc apspriešanās ar attiecīgo pārvades sistēmu operatoru izziņo elektroenerģētisko krīzi un informē par to tā paša reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentās iestādes un Komisiju bez liekas kavēšanās. Minētā informācija ietver elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanās cēloņus, elektroenerģētiskās krīzes izziņošanas iemeslus, krīzes mīkstināšanai veiktos vai plānotos pasākumus un vajadzību pēc jebkādas palīdzības no citām dalībvalstīm.

3. Ja tās saskaņā ar 1. un 2. punktu sniegto informāciju uzskata par nepietiekamu, Komisija, ECG vai tā paša reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentās iestādes var prasīt attiecīgajai dalībvalstij sniegt papildu informāciju.

4. Ja kompetentā iestāde dod agrīnu brīdinājumu vai izziņo elektroenerģētisko krīzi, riskgatavības plānā izklāstītie pasākumi ir jāizpilda pēc iespējas lielākā mērā.

15. pants

Sadarbība un palīdzība

1. Dalībvalstis rīkojas un sadarbojas solidaritātes garā, lai nepieļautu vai pārvarētu elektroenerģētiskās krīzes.

2. Ja tām ir nepieciešamās tehniskās iespējas, dalībvalstis cita citai piedāvā palīdzību ar tādiem reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem, par kuriem pirms minētās palīdzības sniegšanas panākta vienošanās saskaņā ar šo pantu un 12. pantu. Minētajā nolūkā un paturot prātā sabiedrības drošības un personiskās drošības aizsardzību, dalībvalstis vienojas par reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem, ko tās izvēlējušās, lai nodrošinātu elektroenerģijas piegādi koordinētā veidā.

3. Pirms palīdzības piedāvāšanas dalībvalstis vienojas par nepieciešamajiem tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem reģionālo vai divpusējo pasākumu īstenošanai. Ar minētajiem mehānismiem cita starpā nosaka maksimālo elektroenerģijas daudzumu, kas sniedzams reģionālā vai divpusējā līmenī, ierosi palīdzībai un palīdzības pārtraukšanai, to, kādā veidā elektroenerģija tiks piegādāta, un noteikumus par taisnīgu kompensāciju starp dalībvalstīm saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu.
4. Palīdzība ir atkarīga no iepriekšējas vienošanās starp attiecīgajām dalībvalstīm par taisnīgu kompensāciju, kas attiecas vismaz uz:
 - a) elektroenerģijas, kas nogādāta uz tās dalībvalsts teritoriju, kura lūdz palīdzību, izmaksām, kā arī saistītajām pārvades izmaksām; un
 - b) jebkurām citām saprātīgām izmaksām, kas radušās dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, tostarp par palīdzību, kas tika sagatavota, bet netika aktivizēta, kā arī izmaksām saistībā ar tiesvedības, arbitražas vai līdzīgiem procesiem un izlīgumiem.
5. Taisnīga kompensācija, ievērojot 4. punktu, cita starpā ietver visas saprātīgas izmaksas, kas dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, rodas no pienākuma izmaksāt kompensāciju, kas izriet no Savienības tiesību aktos garantētajām pamattiesībām un no piemērojamām starptautiskām saistībām, īstenojot šīs regulas noteikumus par palīdzību, un citas saprātīgas izmaksas, kas radušās no kompensācijas izmaksāšanas, ievērojot valsts noteikumus par kompensāciju.
6. Dalībvalsts, kura lūdz palīdzību, nekavējoties izmaksā taisnīgu kompensāciju dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, vai nodrošina, ka tā minētajai dalībvalstij tiek nekavējoties izmaksāta.
7. Komisija līdz 2020. gada 5. janvārim pēc apspriešanās ar ECG un ACER paredz nesaistošas norādes attiecībā uz svarīgākajiem 3. līdz 6. punktā minētās taisnīgās kompensācijas elementiem un citiem 3. punktā minēto tehnisko, juridisko un finansiālo mehānismu svarīgākajiem elementiem, kā arī 2. punktā minētajiem savstarpējās palīdzības vispārīgajiem principiem.
8. Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā, ja dalībvalstis vēl nav vienojušās par reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem saskaņā ar šo pantu, dalībvalstis vienojas par *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, lai piemērotu šo pantu, tostarp attiecībā uz taisnīgu kompensāciju saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu. Ja dalībvalsts lūdz palīdzību pirms vienošanās par šādiem *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, tā pirms palīdzības saņemšanas apņemas maksāt taisnīgu kompensāciju saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu.
9. Dalībvalstis nodrošina, ka šīs regulas noteikumus par palīdzību īsteno saskaņā ar Līgumiem, Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un citām piemērojamām starptautiskajām saistībām. Tās minētajā nolūkā veic nepieciešamos pasākumus.

16. pants

Tirgus noteikumu ievērošana

1. Pasākumi, kas veikti, lai novērstu vai mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes, ir saskaņīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību.
2. Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā ārpustirgus pasākumus aktivizē tikai kā galējo līdzekli, ja ir izsmeltas visas tirgus piedāvātās iespējas vai ja ir skaidrs, ka ar tirgus pasākumiem vien nepietiek, lai novērstu turpmāku elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanos. Ārpustirgus pasākumi nedrīkst nepamatoti kropļot konkurenci un traucēt iekšējā elektroenerģijas tirgus sekmīgu darbību. Tie ir tādi, kas ir nepieciešami, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi. Kompetentā iestāde informē attiecīgās ieinteresētās personas savā dalībvalstī par jebkādu ārpustirgus pasākumu piemērošanu.
3. Darījumu ierobežošanu, tostarp jau piešķirtās starpzonu jaudas ierobežošanu, starpzonu jaudas piegādes ierobežošanu jaudas piešķiršanai vai grafiku sastādīšanas ierobežošanu iniciē tikai saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 16. panta 2. punktā, un noteikumiem, kas pieņemti, lai īstenotu minēto noteikumu.

V NODAĻA

Izvērtēšana un uzraudzība

17. pants

Ex post izvērtējums

1. Tiklīdz iespējams, bet ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc tam, kad ir beigusies elektroenerģētiskā krīze, tās dalībvalsts attiecīgā kompetentā iestāde, kura izziņoja elektroenerģētisko krīzi, pēc apspriešanās ar savu regulatīvo iestādi, ja regulatīvā iestāde nav kompetentā iestāde, iesniedz ECG un Komisijai *ex post* izvērtējuma ziņojumu.
2. *Ex post* izvērtējuma ziņojums satur vismaz šādus elementus:
 - a) elektroenerģētisko krīzi izraisījušā notikuma apraksts;
 - b) veikto preventīvo, sagatavošanās un mīkstināšanas pasākumu apraksts un to samērīguma un iedarbīguma apraksts;
 - c) veikto pasākumu pārrobežu ietekmes novērtējums;
 - d) pārskats par sagatavoto palīdzību, kas – ar faktisku aktivāciju vai bez tās – sniegta kaimiņos esošajām dalībvalstīm un trešām valstīm vai kas saņemta no tām;
 - e) elektroenerģētiskās krīzes ekonomiskā ietekme un veikto pasākumu ietekme uz elektroenerģijas sektoru, ciktāl to ļauj noskaidrot novērtējuma laikā pieejamie dati, proti, nepadotie elektroenerģijas daudzumi un pieprasījuma manuālo atslēgumu līmenis (t. sk. salīdzinājums starp pieprasījuma brīvprātīgo atslēgumu līmeni un pieprasījuma piespiedu atslēgumu līmeni);
 - f) iemesli, kas pamato jebkādu ārpustirgus pasākumu piemērošanu;
 - g) iespējamie ierosinājumi vai ierosinātie uzlabojumi riskgatavības plānā;
 - h) pārskats par iespējamiem tīkla attīstības uzlabojumiem gadījumos, kad elektroenerģētisko krīzi izraisīja vai veicināja nepietiekama tīkla attīstība.
3. Ja tās uzskata, ka *ex post* izvērtējuma ziņojumā sniegtā informācija ir nepietiekama, ECG un Komisija var prasīt, lai attiecīgā kompetentā iestāde sniedz papildu informāciju.
4. *Ex post* izvērtējuma rezultātus attiecīgā kompetentā iestāde iesniedz ECG sanāksmei. Minētos rezultātus atspoguļo atjauninātajā riskgatavības plānā.

18. pants

Uzraudzība

1. Papildus citiem šajā regulā izklāstītajiem uzdevumiem ECG apspriež:
 - a) ENTSO-E sagatavotā elektroenerģijas tīkla attīstības desmitgades plāna rezultātus;
 - b) to, cik saskanīgi ir riskgatavības plāni, ko kompetentās iestādes pieņēmušas, ievērojot 10. pantā minēto procedūru;
 - c) Regulas (ES) 2019/943 23. panta 4. punktā minēto un ENTSO-E sagatavoto Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu rezultātus;
 - d) dalībvalstu sniegumu elektroapgādes drošības jomā, ņemot vērā vismaz rādītājus, kas aprēķināti Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, proti, sagaidāmā nepadotā enerģija un sagaidāmais slodzes zuduma ilgums;
 - e) rezultātus sezonālās pietiekamības novērtējumiem, kas minēti 9. panta 2. punktā;
 - f) no dalībvalstīm saskaņā ar 7. panta 4. punktu saņemto informāciju;

- g) 17. panta 4. punktā minēto *ex post* izvērtējuma ziņojumu rezultātus;
 - h) īstermiņa pietiekamības novērtējumu metodiku, kā minēts 8. pantā;
 - i) reģionālās elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas metodiku, kā minēts 5. pantā.
2. ECG par 1. punktā minētajiem jautājumiem var dalībvalstīm, kā arī ENTSO-E sniegt ieteikumus.
 3. ACER pastāvīgi uzrauga elektroapgādes drošības pasākumus un regulāri ziņo ECG.
 4. Līdz 2025. gada 1. septembrim Komisija, balstoties uz pieredzi, kas gūta saskaņā ar šo regulu, izvērtē iespējamus līdzekļus, ar kuriem uzlabot elektroapgādes drošību Savienības līmenī, un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanu, vajadzības gadījumā iekļaujot leģislatīvo aktu priekšlikumus šīs regulas grozīšanai.

19. pants

Konfidenciālas informācijas apstrāde

1. Dalībvalstis un kompetentās iestādes īsteno šajā regulā minētās procedūras saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem, tostarp valsts noteikumiem, kas attiecas uz rīcību ar konfidenciālu informāciju un procesiem. Ja minēto noteikumu īstenošanas rezultātā informācija netiek izpausta, cita starpā kā riskgatavības plānu daļa, dalībvalsts vai iestāde var sniegt attiecīgu nekonfidenciālu kopsavilkumu un sniegt to pēc pieprasījuma.
2. Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, dalībvalstis, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās struktūras, vienības vai personas, kas saņem konfidenciālu informāciju saskaņā ar šo regulu, nodrošina sensitīvas informācijas konfidencialitāti.

VI NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

20. pants

Sadarbība ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējiem pusēm

Ja dalībvalstis un Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses sadarbojas elektroapgādes drošības jomā, šādā sadarbībā var ietilpt elektroenerģētiskās krīzes definēšana, elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana un riskgatavības plānu izstrāde, lai neviens no veiktajiem pasākumiem neapdraudētu dalībvalsti, Enerģētikas kopienas līgumslēdzēju pušu vai Savienības elektroapgādes drošību. Šajā sakarā Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses pēc Komisijas uzaicinājuma var piedalīties ECG attiecībā uz visiem jautājumiem, kas tās skar.

21. pants

Atkāpe

Tik ilgi, kamēr Kipra nav tieši savienota ar kādu citu dalībvalsti, 6. un 12. pantu un 15. panta 2. līdz 9. punktu nepiemēro ne starp Kipru un citām dalībvalstīm, nedz arī ENTSO-E attiecībā uz Kipru. Kipra un citas attiecīgās dalībvalstis var ar Komisijas atbalstu izstrādāt alternatīvus pasākumus un procedūras tiem, kas paredzēti 6. pantā un 12. pantā un 15. panta 2. līdz 9. punktā, ciktāl šādi alternatīvi pasākumi un procedūras neietekmē šīs regulas efektīvu piemērošanu starp citām dalībvalstīm.

22. pants

Pārejas noteikums līdz reģionālo koordinācijas centru izveidei

Līdz dienai, kad tiek izveidoti reģionālie koordinācijas centri saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. pantu, reģioni nozīmē vai nu dalībvalsti, vai dalībvalstu grupu, kas atrodas vienā un tajā pašā sinhronajā zonā.

23. pants

Atcelšana

Direktīvu 2005/89/EK atceļ.

24. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2019. gada 5. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
G. CIAMBA

PIELIKUMS

RISKGATAVĪBAS PLĀNA MODELIS

Šo modeli aizpilda angļu valodā.

Vispārīga informācija

- Par šā plāna sagatavošanu atbildīgās kompetentās iestādes nosaukums
- Dalībvalstu skaits reģionā

1. ELEKTROENERĢĒTISKĀS KRĪZES SCENĀRIJU KOPSAVILKUMS

Īsi apraksta saskaņā ar 6. un 7. pantā paredzēto procedūru reģionālā un valsts līmenī apzinātos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, tostarp apraksta izmantotos pieņēmumus.

2. KOMPETENTĀS IESTĀDES LOMA UN PIENĀKUMI

Definē lomu un pienākumus, kas noteikti kompetentajai iestādei un struktūrām, kurām deleģēta uzdevumu veikšana.

Apraksta, kuri uzdevumi, ja tādi ir, ir deleģēti citām struktūrām.

3. ELEKTROENERĢĒTISKĀS KRĪZES GADĪJUMĀ IZMANTOJAMĀS PROCEDŪRAS UN PASĀKUMI

3.1. Valsts procedūras un pasākumi:

- a) apraksta procedūras, kas jāievēro elektroenerģētiskās krīzes gadījumā, tostarp attiecīgās informācijas plūsmas shēmas;
- b) apraksta preventīvos un sagatavošanās pasākumus;
- c) apraksta pasākumus, kā mīkstināt elektroenerģētiskās krīzes, proti, pieprasījuma un piedāvājuma puses pasākumus, vienlaikus norādot, kādos apstākļos šādus pasākumus var izmantot, jo īpaši katra pasākuma ierosu. Ja tiek apsvērti ārpustirgus pasākumi, tie pienācīgi jāpamato, ņemot vērā 16. pantā noteiktās prasības, un tiem ir jāatbilst reģionālajiem un attiecīgos gadījumos divpusējiem pasākumiem;
- d) paredz sistēmu manuālai slodzes noņemšanai, nosakot, kādos apstākļos slodze ir jāņem. Attiecībā uz sabiedrisko drošību un individuālo drošību norāda, kuras elektroenerģijas lietotāju kategorijas ir tiesīgas saņemt īpašu aizsardzību pret atslēgšanu, un pamato šādas aizsardzības nepieciešamību. Precīzē, kā pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem būtu jārikojas, lai samazinātu patēriņu;
- e) apraksta mehānismus, ko izmanto sabiedrības informēšanai par elektroenerģētisko krīzi.

3.2. Reģionālās un divpusējās procedūras un pasākumi:

- a) apraksta apstiprinātos mehānismus, ko izmanto sadarbībai reģiona līmenī un ar ko nodrošina pienācīgu koordināciju pirms un pēc elektroenerģētiskās krīzes, tostarp lēmumu pieņemšanas procedūras atbilstoši rīcībai reģionālā mērogā;
- b) apraksta reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās, tostarp visus nepieciešamos tehniskos, juridiskos un finanšu pasākumus minēto pasākumu īstenošanai. Ar minētajiem pasākumiem sniedz informāciju cita starpā par maksimālajiem elektroenerģijas daudzumiem, kas sniedzami reģionālā vai divpusējā līmenī, ierosi palīdzību un iespēju pieprasīt tās pārtraukšanu, to, kādā veidā elektroenerģija tiks piegādāta, un noteikumiem par taisnīgu kompensāciju starp dalībvalstīm. Apraksta valsts pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu un izpildītu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās;
- c) apraksta ieviestos mehānismus, ko izmanto sadarbībai un darbību koordinācijai pirms un pēc elektroenerģētiskās krīzes ar citām dalībvalstīm ārpus reģiona, kā arī ar trešām valstīm attiecīgajā sinhronajā zonā.

4. KRĪZES KOORDINATORS

Norāda un definē krīzes koordinators lomu. Norāda kontaktinformāciju.

5. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

Saskaņā ar 10. panta 1. punktu apraksta šā plāna izstrādes gaitā izmantoto apspriešanās mehānismu un šīs apspriešanās rezultātus; apspriešanās notiek ar:

- a) attiecīgajiem elektroenerģijas un dabasgāzes uzņēmumiem, tostarp attiecīgajiem ražotājiem vai to tirdzniecības struktūrām;
- b) nerūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses pārstāvošām organizācijām;
- c) rūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses pārstāvošām organizācijām;
- d) regulatīvajām iestādēm;
- e) pārvades sistēmu operatoriem;
- f) sadales sistēmu operatoriem.

6. ĀRKĀRTAS STĀVOKĻA TESTI

- a) Norāda grafiku, kādā reizi divos gados notiek reģionālās (ja piemērojams, arī valsts) reāllaika simulācijas reaģēšanai uz elektroenerģētiskām krīzēm;
- b) norāda saskaņā ar 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu apstiprinātās procedūras un iesaistītos dalībniekus.

Attiecībā uz plāna atjauninājumiem: īsi apraksta, kādi testi ir veikti kopš pēdējā plāna pieņemšanas un kādi ir to galvenie rezultāti. Norāda, kādi pasākumi ir pieņemti minēto testu rezultātā.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2019/942
(2019. gada 5. jūnijs),
ar ko izveido Eiropas Savienības Energo regulatoru sadarbības aģentūru
(pārstrādāta redakcija)
(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legīslatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 713/2009 ⁽⁴⁾, ar kuru tika izveidota Energo regulatoru sadarbības aģentūra (ACER), ir izdarīti būtiski grozījumi ⁽⁵⁾. Tā kā ir jāizdara turpmāki grozījumi, minētā regula skaidrības labad būtu jāpārstrādā.
- (2) ACER izveide ir acīmredzami uzlabojusi pārrobežu jautājumu koordināciju starp regulatīvajām iestādēm. Kopš ACER izveides tai ir uzticēti jauni svarīgi uzdevumi, kas saistīti ar vairumtirgu uzraudzību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1227/2011 ⁽⁶⁾, ar pārrobežu energoinfrastruktūras jomām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 347/2013 ⁽⁷⁾ un gāzes piegādes drošību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1938 ⁽⁸⁾.
- (3) Tiek prognozēts, ka tuvākajos gados nepieciešamība koordinēt valstu regulatīvās darbības vēl palielināsies. Savienības energosistēmā patlaban notiek visplašākās izmaiņas, ar kādām tā saskāries pēdējo desmitgažu laikā. Ciešāka tirgus integrācija un centieni vēl vairāk dažādot elektroenerģijas ražošanu prasa veikt lielākas pūles valsts enerģētikas jomas rīcībpolitikā koordinācijai ar kaimiņvalstīm un elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecības iespēju izmantošanai.
- (4) Iekšējā tirgus noteikumu īstenošanā gūtā pieredze liecina, ka nekoordinētas valstu rīcības rezultātā tirgū var rasties nopietnas problēmas, it sevišķi cieši starpsavienotos reģionos, kur dalībvalstu lēmumi bieži vien jūtami ietekmē kaimiņvalstis. Lai iekšējais elektroenerģijas tirgus labvēlīgi ietekmētu patērētāju labklājību, piegādes drošību un dekarbonizāciju, ir vajadzīga dalībvalstu, un jo īpaši to neatkarīgo regulatīvo iestāžu, sadarbība saistībā ar regulatīviem pasākumiem, kuriem ir pārrobežu ietekme.

⁽¹⁾ OV C 288, 31.8.2017., 91. lpp.

⁽²⁾ OV C 342, 12.10.2017., 79. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2019. gada 22. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 713/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Energo regulatoru sadarbības aģentūru (OV L 211, 14.8.2009., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. I pielikumu.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OV L 326, 8.12.2011., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 (2013. gada 17. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009 (OV L 115, 25.4.2013., 39. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

- (5) Sadrumstalota valstu iejaukšanās nacionālajos enerģijas tirgos aizvien vairāk apdraud elektroenerģijas pārrobežu tirgu pienācīgu darbību. Tāpēc ACER būtu jāpiedalās koordinēta Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma izveidē ciešā sadarbībā ar elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklu ("ENTSO-E"), lai izvairītos no problēmām, ko rada sadrumstaloti valstu novērtējumi, kuros izmantotas dažādas nekoordinētas metodes un nav pietiekami ņemta vērā situācija kaimiņvalstīs. ACER būtu jāpārbauga ENTSO-E izstrādātie tehniskie parametri, kas attiecas uz pārrobežu jaudu efektīvu dalību jaudas mehānismos un citām jaudas mehānismu tehniskajām iezīmēm.
- (6) Neskatoties uz to, ka ir panākts būtisks progress, integrējot un savstarpēji savienojot elektroenerģijas iekšējo tirgu, dažas dalībvalstis vai reģioni joprojām ir izolēti vai nav pietiekami savstarpēji savienoti, jo īpaši salu dalībvalstis un dalībvalstis, kas atrodas Savienības nomalē. ACER savā darbā būtu jāņem vērā minēto dalībvalstu vai reģionu īpašā situācija.
- (7) Lai gādātu par elektroenerģijas piegādes drošību, vajadzīga koordinēta pieeja, gatavojoties negaidītām piegādes krīzēm. Tāpēc ACER vajadzētu koordinēt valstu darbības, kas saistītas ar riskgatavību, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/941 ⁽⁹⁾.
- (8) Savienības elektroenerģijas tīkls ir cieši starpsavienots un tīkla stabilitātes saglabāšanai un lielu atjaunojamo energoresursu enerģijas apjomu integrēšanai aizvien vairāk vajadzīga sadarbība ar kaimiņvalstīm, tāpēc reģionālajiem koordinācijas centriem būs svarīga nozīme pārvades sistēmu operatoru darbības koordinācijā. ACER vajadzības gadījumā būtu jāgarantē reģionālo koordinācijas centru regulatīvā uzraudzība.
- (9) Liela daļa no jaunajām elektroenerģijas ražošanas jaudām būs savienotas vietējā līmenī, tāpēc sadales sistēmu operatori būs liela nozīme Savienības elektroenerģijas sistēmas elastīgā un efektīvā ekspluatācijā.
- (10) Dalībvalstīm būtu cieši jāsadarbjas, likvidējot šķēršļus elektroenerģijas un dabasgāzes pārrobežu tirdzniecībai, lai sasniegtu Savienības enerģētikas politikas mērķus. ACER tika izveidota, lai novērstu regulatīvās funkcijas deficītu Savienības līmenī un lai veicinātu elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu efektīvu darbību. ACER dod iespējas valstu regulatīvajām iestādēm uzlabot sadarbību Savienības līmenī un savstarpēji piedalīties ar Savienību saistītu funkciju īstenošanā.
- (11) ACER būtu jānodrošina, lai regulatīvās funkcijas, ko valstu regulatīvās iestādes veic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 ⁽¹⁰⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/73/EK ⁽¹¹⁾, tiek atbilstīgi koordinētas un vajadzības gadījumā papildinātas Savienības līmenī. Tāpēc jānodrošina ACER neatkarība no elektroenerģijas un gāzes ražotājiem, pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem (gan valsts, gan privātiem) un patērētājiem, kā arī jānodrošina tās darbības atbilstība Savienības tiesību aktiem, tehniskās un regulatīvās iespējas, darbības pārredzamība, pakļautība demokrātiskai kontrolei, tostarp pārskatatbildība pret Eiropas Parlamentu, un efektivitāte.
- (12) ACER būtu jāuzrauga pārvades sistēmas operatoru reģionālā sadarbība elektroenerģijas un gāzes nozarēs, kā arī ENTSO-E un gāzes pārvades sistēmas operatoru Eiropas tīklam (ENTSO-G) uzticēto uzdevumu izpilde. ACER arī būtu jāuzrauga, kā savus uzdevumus īsteno citas struktūras ar regulētām funkcijām Savienības mēroga dimensijā, piemēram, enerģijas biržas. ACER iesaistīšanās ir būtiska, lai nodrošinātu sistēmu operatoru sadarbību un citu struktūru ar Savienības mēroga funkcijām darbības efektivitāti un pārredzamību elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu labā.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 125. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.).

- (13) Regulatīvajām iestādēm, veicot savus uzdevumus, būtu savstarpēji jākoordinē savas darbības, lai nodrošinātu, ka ENTSO-E, Eiropas sadales sistēmu operatoru struktūra ("ES SSO struktūra") un reģionālie koordinācijas centri pilda savus pienākumus saskaņā ar iekšējo enerģijas tirgu reglamentējošiem noteikumiem un ACER lēmumiem. Paplašinoties ENTSO-E, ES SSO struktūras un reģionālo sadarbības centru operatīvajiem pienākumiem, ir jāuzlabo šo struktūru, kas darbojas reģionālā vai Savienības līmenī, pārraudzība. Šajā regulā paredzētā procedūra nodrošina, ka ACER atbalsta valstu regulatīvās iestādes, kad tās veic minētās funkcijas, kā minēts Direktīvā (ES) 2019/944.
- (14) Lai nodrošinātu, ka ACER ir savu uzdevumu pildīšanai vajadzīgā informācija, tai vajadzētu būt iespējai pieprasīt un saņemt minēto informāciju no valstu regulatīvajām iestādēm, ENTSO-E, ENTSO-G, reģionālajiem sadarbības centriem, ES SSO struktūras, pārvades sistēmu operatoriem un nominētajiem elektroenerģijas tirgus operatoriem.
- (15) ACER sadarbībā ar Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgajām valstu iestādēm būtu jāpārrauga elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējie tirgi un attiecīgā gadījumā jāinformē Eiropas Parlaments, Komisija un valstu iestādes par izdarītajiem konstatējumiem. ACER uzticētajiem pārraudzības uzdevumiem nevajadzētu nedz dubultot, nedz aprūtināt Komisijas vai valstu iestāžu, jo īpaši valstu konkurences uzraudzības iestāžu, veikto pārraudzību.
- (16) ACER nodrošina integrētu struktūru, kura regulatīvajām iestādēm dod iespējas iesaistīties un sadarboties. Šī struktūra veicina elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējā tirgus tiesību aktu saskanīgu piemērošanu visā Savienībā. Situācijās, kas attiecas uz vairāk nekā vienu dalībvalsti, ACER ir piešķirtas pilnvaras pieņemt atsevišķus lēmumus. Ar skaidri izklāstītiem nosacījumiem minētajām pilnvarām būtu jāattiecas uz tehniskiem un regulatīviem jautājumiem, kuri jākoordinē reģionālā līmenī, jo īpaši attiecībā uz tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošanu, sadarbību reģionālajos koordinācijas centros, regulatīvajiem lēmumiem, kas vajadzīgi enerģijas vairumtirgu integritātes un pārredzamības efektīvai uzraudzībai, lēmumiem, kas attiecas uz elektroenerģijas un dabasgāzes infrastruktūru, kas savieno vai var savienot vismaz divas dalībvalstis, un – kā uz galējo līdzekli – atbrīvojumiem no iekšējā tirgus noteikumiem attiecībā uz jauniem elektroenerģijas starpsavienotājiem un jaunu gāzes infrastruktūru, kas atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī.
- (17) Tīkla kodeksu un vadlīniju pārskatīšana attiecas uz grozījumiem, kuri nepieciešami, lai ņemtu vērā tirgus attīstību, būtiski nemainot minētos tīkla kodeksus un vadlīnijas vai neradot ACER jaunas kompetences.
- (18) ACER ir liela nozīme, izstrādājot galvenās vadlīnijas, kas ir pēc būtības nesaistošas. Tīkla kodeksiem būtu jāatbilst minētajām galvenajām vadlīnijām. Tāpat ACER ir lietderīgi un atbilstīgi tās mērķim piedalīties tīkla kodeksu projektu pārskatīšanā un grozīšanā, lai nodrošinātu to atbilstību galvenajām vadlīnijām un gādātu par saskaņošanu vajadzīgajā apmērā, pirms ACER iesniedz tos Komisijai pieņemšanai.
- (19) Kopš pieņemti tīkla kodeksi un vadlīnijas, kur paredzēta kopīgo reģionālo un Savienības mēroga noteikumu pakāpeniska īstenošana un turpmāka pilnveidošana, ir palielinājies ACER nozīmīgums tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošanas uzraudzībā un uzlabošanā. Tīkla kodeksu un vadlīniju efektīva uzraudzība ir ACER galvenais uzdevums, kam ir izšķiroša nozīme iekšējā tirgus noteikumu īstenošanā.
- (20) Tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošana ļāvusi secināt, ka būtu lietderīgi racionalizēt tādas reģionālo vai Savienības mēroga noteikumu vai metodikas regulatīvās apstiprināšanas procedūras, kas tiek izstrādātas saskaņā ar vadlīnijām un tīkla kodeksiem, paredzot, ka šādi noteikumi un metodika jāiesniedz tieši ACER, lai Regulatoru valdē pārstāvētās regulatīvās iestādes varētu par pieņemt lēmumus par šādiem noteikumiem vai metodiku.
- (21) Tā kā Savienības enerģijas tirgu pakāpeniskas saskaņošanas starpposms ir regulāra reģionālu risinājumu rašana, un ierobežotam skaitam regulatīvo iestāžu konkrētam reģionam ir jāapstiprina daudzi noteikumi un metodikas, ir lietderīgi šajā regulā atspoguļot iekšējā tirgus reģionālo dimensiju un paredzēt attiecīgus pārvaldības mehānismus. Tāpēc lēmumus par priekšlikumiem kopīgiem reģionāliem noteikumiem un metodikai būtu jāpieņem attiecīgā reģiona kompetentajām regulatīvajām iestādēm, izņemot gadījumus, kad šiem lēmumiem ir būtiska ietekme uz iekšējo enerģijas tirgu.

- (22) Tā kā ACER rīcībā ir pārskata informācija par regulatīvajām iestādēm, tai vajadzētu būt padomdevējai Komisijai, citām Savienības iestādēm un regulatīvajām iestādēm attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar ACER izveides mērķi. Būtu arī jāparedz, ka ACER informē Komisiju, ja tā konstatē, ka pārvades sistēmu operatoru sadarbībai nav vajadzīgo rezultātu, vai ja valsts regulatīvā iestāde, kuras lēmums neatbilst tīkla kodeksiem un vadlīnijām, atbilstīgi nav ņēmusi vērā ACER atzinumu, ieteikumu vai lēmumu.
- (23) Būtu arī jāparedz iespēja, ka ACER var sniegt ieteikumus, palīdzot regulatīvajām iestādēm un tirgus dalībniekiem apmainīties ar labo praksi.
- (24) ENTSO-E, ENTSO-G, ES SSO struktūrai, pārvades sistēmu operatoriem, reģionālajiem koordinācijas centriem un nominētajiem elektroenerģijas tirgus operatoriem būtu maksimāli jāņem vērā ACER atzinumi un ieteikumi, kas tiem adresēti saskaņā ar šo regulu.
- (25) ACER attiecīgā gadījumā būtu jāapspriežas ar ieinteresētajām personām un jādod tām pienācīga iespēja sniegt komentārus par ierosinātajiem pasākumiem, piemēram, tīkla kodeksiem un noteikumiem.
- (26) ACER būtu jāiesaistās Eiropas enerģētikas tīklu vadlīniju īstenošanā, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 347/2013, jo īpaši sniedzot atzinumu par nesaistošajiem Savienības tīkla attīstības 10 gadu plāniem (Savienības tīkla attīstības plāni).
- (27) ACER būtu jāiesaistās pasākumos, kuri vērsti uz energoapgādes drošības uzlabošanu.
- (28) ACER darbībām būtu jāatbilst Enerģētikas savienības mērķiem un mērķrādītājiem, kurai ir piecas cieši saistītas un savstarpēji pastiprinošas dimensijas, tostarp dekarbonizācija, kā norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 ⁽¹²⁾ 1. pantā.
- (29) Saskaņā ar subsidiaritātes principu ACER būtu jāpieņem atsevišķi lēmumi tikai skaidri noteiktos apstākļos, par jautājumiem, kas ir cieši saistīti ar ACER dibināšanās mērķiem.
- (30) Lai nodrošinātu ACER regulējuma efektivitāti un saskanīgumu ar citu decentralizēto aģentūru regulējumu, ACER pārvaldības noteikumi būtu jāsaņā ar kopīgo pieeju decentralizētajām aģentūrām ⁽¹³⁾ (kopīgā pieeja), par ko vienojušies Eiropas Parlaments, ES Padome un Eiropas Komisija. Tomēr, ciktāl nepieciešams, ACER struktūra būtu jāpielāgo enerģijas tirgus regulēšanas īpašajām vajadzībām. Jo īpaši jāņem vērā regulatīvo iestāžu īpašās funkcijas un jānodrošina šo iestāžu neatkarība.
- (31) Nākotnē var tikt iecerētas šīs regulas turpmākas izmaiņas, kuru mērķis ir to pilnībā saskaņot ar kopīgo pieeju. Pamatojoties uz enerģētikas regulējuma pašreizējām vajadzībām, nepieciešams novirzīties no kopīgās pieejas. Komisijai būtu jāizvērtē ACER veikums saistībā ar ACER mērķiem, pilnvarām un uzdevumiem, un pēc šādas izvērtēšanas Komisijai vajadzētu būt iespējai ierosināt šīs regulas grozījumus.
- (32) Administratīvajai valdei būtu jāpiešķir pilnvaras, kas vajadzīgas, lai noteiktu budžetu, pārbaudītu tā izlietojumu, sagatavotu iekšējos noteikumus, pieņemtu finanšu noteikumus un ieceltu direktoru. Atjaunojot Administratīvās valdes locekļus, ko iecēl Padome, būtu jāizmanto rotācijas sistēma, tādējādi laika gaitā nodrošinot dalībvalstu līdzsvarotu dalību. Administratīvajai valdei savi pienākumi būtu jāveic neatkarīgi, objektīvi un sabiedrības interesēs, un tai nebūtu jāprasa politiski norādījumi vai jāseko tiem.

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta, ES Padomes un Eiropas Komisijas 2012. gada 19. jūlija kopīgais paziņojums par decentralizētām aģentūrām.

- (33) ACER būtu jāpiešķir vajadzīgās pilnvaras, lai efektīvi, pārredzami, pamatoti un galvenokārt neatkarīgi veiktu savas regulatīvās funkcijas. ACER neatkarība no elektroenerģijas un gāzes ražotājiem un pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem, kā arī citām privātām un korporatīvām interesēm, ir ne vien labas pārvaldības pamatprincips, bet arī tirgus stabilitātes priekšnoteikums. Tāpēc Regulatoru valdei, neierobežojot tās locekļu tiesības rīkoties atbilstīgo valstu iestāžu vārdā, būtu jādarbojas neatkarīgi no tirgus interesēm, jāizvairās no interešu konfliktiem un nebūtu jāprasa vai jāpieņem norādījumi un ieteikumi no dalībvalstu valdībām, Savienības iestādēm vai citām publiskām vai privātām struktūrām vai personām. Vienlaikus Regulatoru valdes lēmumiem būtu jāatbilst Savienības tiesību aktiem enerģētikas, piemēram, enerģijas iekšējā tirgus, vides un konkurences jomās. Regulatoru valdei būtu jāziņo Savienības iestādēm par saviem atzinumiem, ieteikumiem un lēmumiem.
- (34) Saistībā ar ACER lēmumu pieņemšanas pilnvarām procesuālas vienkāršības labad ieinteresētajām pusēm būtu jānodrošina apstrīdēšanas iespējas Apelācijas valdē, kam vajadzētu būt ACER sastāvā, bet neatkarīgai no ACER administratīvās un regulatīvās struktūras. Lai garantētu Apelācijas valdes darbību un pilnīgu neatkarību, tai būtu vajadzīga atsevišķa budžeta pozīcija ACER budžetā. Lai nodrošinātu nepārtrauktību, iecerot vai atjaunojot Apelācijas valdes locekļus, būtu jāļauj daļēji mainīt Apelācijas valdes sastāvu. Apelācijas valdes lēmumus var pārsūdzēt Eiropas Savienības Tiesā ("Tiesa").
- (35) ACER savas lēmumu pieņemšanas pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar taisnīgas, pārredzamas un pārdomātas lēmumu pieņemšanas principiem. ACER procesuālie noteikumi būtu jāizklāsta tās reglamentā.
- (36) Par atzinumus, ieteikumus un lēmumus saturošu dokumentu sagatavošanu un pieņemšanu vajadzētu būt atbildīgam direktoram. Par konkrētiem 22. panta 5. punkta a) apakšpunktā un 24. panta 2. punktā minētiem atzinumiem, ieteikumiem un lēmumiem, būtu jāsaņem labvēlīgs Regulatoru valdes atzinums pirms tie tiek pieņemti. Regulatoru valdei vajadzētu būt iespējai sniegt atzinumus un vajadzības gadījumā arī komentārus un ierosināt grozījumus direktora teksta priekšlikumos, kas direktoram būtu jāņem vērā. Ja direktors atkāpjas no Regulatoru valdes iesniegtajiem komentāriem un grozījumiem vai noraida tos, viņam būtu jāsniedz pienācīgi pamatots rakstisks pamatojums, lai veicinātu konstruktīvu dialogu. Ja Regulatoru valde nesniedz labvēlīgu atzinumu par atkārtoti iesniegtu tekstu, direktoram vajadzētu būt iespējai pārskatīt šo tekstu saskaņā ar Regulatoru valdes ierosinātajiem grozījumiem un komentāriem, lai saņemtu labvēlīgu valdes atzinumu. Direktoram vajadzētu būt iespējai atsaukt iesniegto atzinumu, ieteikumu un lēmumu projektus, ja direktors nepiekrīt grozījumiem, ko iesniegusi Regulatoru padome, un izdot jaunu tekstu, ievērojot noteiktas 22. panta 5. punkta a) apakšpunktā un 24.panta 2. punktā minētās procedūras. Direktoram vajadzētu būt iespējai lūgt Regulatoru valdes labvēlīgu atzinumu par jaunu vai pārskatītu teksta projektu jebkurā šīs procedūras posmā.
- (37) ACER vajadzētu būt piešķirti atbilstīgiem resursiem savu uzdevumu pildīšanai. ACER finansējumu galvenokārt vajadzētu veidot Savienības vispārējam budžetam. Maksas papildina ACER finansējumu un tām būtu jāsedz ACER izmaksas attiecībā uz pakalpojumiem, ko tā sniedz tirgus dalībniekiem vai struktūrām, kas darbojas to vārdā, dodot tiem iespēju efektīvi, rezultatīvi un droši paziņot datus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 8. pantu. ACER rīcībā arī turpmāk vajadzētu būt resursiem, ko kopējos līdzekļos sadarbībai Savienības mērogā iegulda regulatīvās iestādes. Attiecībā uz visām subsīdijām, ko piešķir no Eiropas Savienības vispārējā budžeta, būtu jāturpina piemērot Savienības budžeta procedūru. Turklāt neatkarīgam ārējam revidentam būtu jāveic grāmatvedības revīzija saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 1271/2013 ⁽¹⁴⁾ 107. pantu.
- (38) Budžeta lēmējinstīcijai būtu pastāvīgi jāizvērtē ACER budžets, pamatojoties uz ACER darba apjomu, ACER darbības rezultātiem un ACER mērķiem izveidot iekšējo enerģijas tirgu un palīdzēt nodrošināt energoapgādes drošību, sniedzot labumu patērētājiem Savienībā. Budžeta lēmējinstīcijai būtu jānodrošina, ka tiek ievēroti visaugstākie efektivitātes standarti.

⁽¹⁴⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1271/2013 (2013. gada 30. septembris) par finanšu pamatregulu struktūrām, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 208. pantā (OV L 328, 7.12.2013., 42. lpp.).

- (39) Eiropas Savienības iestāžu Tulkošanas centram ("Tulkošanas centrs") vajadzētu sniegt tulkošanas pakalpojumus Savienības aģentūrām. Ja ACER ir īpašas grūtības ar Tulkošanas centra pakalpojumiem, ACER vajadzētu būt iespējai atsaukties uz Padomes Regulā (EK) Nr. 2965/94 ⁽¹⁵⁾ noteikto tiesiskās aizsardzības mehānismu, kas galu galā varētu novest pie tā, ka tiek izmantoti citi pakalpojumu sniedzēji, kuri darbojas Tulkošanas centra paspārnē.
- (40) ACER būtu vajadzīgi augsti profesionāli darbinieki. Jo īpaši ACER būtu noderīgas regulatīvo iestāžu, Komisijas un dalībvalstu norīkoti darbinieku zināšanas un pieredze. Uz ACER darbiniekiem būtu jāattiecinā Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumi ("Civildienesta noteikumi") un Eiropas Kopienu Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība ("Nodarbināšanas kārtība"), kā noteikts Padomes Regulā (EEK, Euratom, EOTK) Nr. 259/68 ⁽¹⁶⁾, kā arī noteikumi, kurus Savienības iestādes ir kopīgi pieņēmušas, lai piemērotu iepriekšminētos aktus. Administratīvajai valdei, vienojoties ar Komisiju, būtu jāpieņem atbilstīgi īstenošanas noteikumi.
- (41) Direktora un Regulatoru valdes regulatīvajā darbā saskaņā ar šo regulu vajadzētu būt iespējai izmantot darba grupu palīdzību.
- (42) ACER būtu jāpieņem vispārējie noteikumi par publisku piekļuvi Savienības iestāžu dokumentiem. Administratīvajai valdei būtu jānosaka praktiski pasākumi komerciāli svarīgas informācijas un personas datu aizsardzībai.
- (43) Regulatīvajām iestādēm sadarbojoties ACER, ir acīmredzams, ka ar balsu vairākumu pieņemti lēmumi ir galvenais priekšnoteikums, lai gūtu panākumus jautājumos, kas attiecas uz iekšējo enerģijas tirgu un kam ir būtiska ekonomiskā ietekme dažādās dalībvalstīs. Tāpēc regulatīvajām iestādēm Regulatoru valdē arī turpmāk vajadzētu izmantot balsojumu ar divu trešdaļu balsu vairākumu. Attiecīgā gadījumā ACER par savu darbu vajadzētu ziņot Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.
- (44) Valstīm, kas nav Savienības dalībvalstis, vajadzētu būt iespējai piedalīties ACER darbā saskaņā ar Savienības noslēgtiem attiecīgiem nolīgumiem.
- (45) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, regulatīvo iestāžu iesaistīšanos un sadarbību Savienības līmenī un to dalību ar Savienību saistītu funkciju īstenošanā, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu, šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (46) ACER mītne atrodas Ļubļanā, kā noteikts ar Lēmumu 2009/913/ES ⁽¹⁷⁾. ACER mītne ir tās darbības un tiesību aktos paredzēto funkciju izpildes centrs.
- (47) ACER uzņēmējai dalībvalstij atbilstīgi Regulas prasībām būtu jānodrošina labākie iespējamie apstākļi ACER netraucētai un efektīvai darbībai, tostarp eiropēiski ievirzīta daudzvalodu izglītība un piemēroti transporta savienojumi. Mītnes nolīgums starp Slovēnijas Republikas valdību un ACER, kas atbilst minētajām prasībām kopā ar tā īstenošanas kārtību, tika noslēgts 2010. gada 26. novembrī un stājās spēkā 2011. gada 10. janvārī.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I nodaļa

mērķi un uzdevumi

1. pants

Izveide un mērķi

1. Ar šo regulu tiek izveidota Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūra ("ACER").

⁽¹⁵⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 2965/94 (1994. gada 28. novembris), ar ko izveido Eiropas Savienības iestāžu Tulkošanas centru (OV L 314, 7.12.1994., 1. lpp.).

⁽¹⁶⁾ Padomes Regula (EEK, Euratom, EOTK) Nr. 259/68 (1968. gada 29. februāris), ar ko nosaka Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumus un Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību, kā arī paredz īpašus Komisijas ierēdņiem uz laiku piemērojamus pasākumus (OV L 56, 4.3.1968., 1. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Ar kopēju vienošanos starp dalībvalstu valdību pārstāvjiem 2009. gada 7. decembrī pieņemts lēmums par Energoregulatoru sadarbības ACER mītnes atrašanās vietu (OV L 322, 9.12.2009., 39. lpp.).

2. ACER mērķis ir palīdzēt Direktīvas 2009/73/EK 39. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 57. pantā minētajām regulatīvajām iestādēm Savienības līmenī īstenot dalībvalstīs veiktās regulatīvās funkcijas un vajadzības gadījumā koordinēt to darbību, kā arī saskaņā ar šīs regulas 6. panta 10. punktu veikt vidutēšanu un risināt domstarpības to starpā. ACER arī palīdz izkopt augsti kvalitatīvu kopēju regulatīvo un uzraudzības praksi, tādējādi veicinot Savienības tiesību aktu konsekventu, efektīvu un rezultatīvu piemērošanu, lai sasniegtu Savienības mērķus klimata un enerģētikas jomā.

3. ACER, veicot savus uzdevumus, rīkojas neatkarīgi, objektīvi un Savienības interesēs. ACER pieņem patstāvīgus lēmumus neatkarīgi no privātām un korporatīvām interesēm.

2. pants

ACER dokumentu veidi

ACER:

- a) sniedz atzinumus un ieteikumus, kas adresēti pārvades sistēmu operatoriem, ENTSO-E, ENTSO-G, ES SSO struktūrai, reģionālajiem koordinācijas centriem un nominētajiem elektroenerģijas tirgus operatoriem;
- b) sniedz atzinumus un ieteikumus, kas adresēti regulatīvajām iestādēm;
- c) sniedz atzinumus un ieteikumus, kas adresēti Eiropas Parlamentam, Padomei vai Komisijai;
- d) pieņem atsevišķus lēmumus par informācijas pieprasīšanu saskaņā ar 3. panta 2. punktu, 7. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 8. panta c) punktu; par metodikas un noteikumu apstiprināšanu saskaņā ar 4. panta 4. punktu, 5. panta 2., 3. un 4. punktu; par tirdzniecības zonu izvērtēšanu, kā minēts 5. panta 7. punktā; par tehniskiem jautājumiem, kā minēts 6. panta 1. punktā; par arbitrāžu starp regulatoriem saskaņā ar 6. panta 10. punktu; saistībā ar reģionāliem koordinācijas centriem, kā minēts 7. panta 2. punkta a) apakšpunktā; par metodiku, aprēķinu un tehnisko specifikāciju apstiprināšanu un grozīšanu, kā minēts 9. panta 1. punktā; par metodiku apstiprināšanu un grozīšanu, kā minēts 9. panta 3. punktā; par atbrīvojumiem, kā minēts 10. pantā; par infrastruktūru, kā minēts 11. panta d) punktā; un par jautājumiem, kas saistīti ar vairumtirgus integritāti un pārredzamību, ievērojot 12. pantu.
- e) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 ⁽¹⁸⁾ 59. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 715/2009 ⁽¹⁹⁾ 6. pantu iesniedz Komisijai nesaistošas galvenās vadlīnijas.

3. pants

Vispārējie uzdevumi

1. Pēc Eiropas Parlamenta, Padomes vai Komisijas pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas ACER var sniegt sniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai atzinumu vai ieteikumu par visiem jautājumiem, kuru labad tā ir izveidota.

2. Pēc ACER pieprasījuma regulatīvās iestādes, ENTSO-E, ENTSO-G, reģionālie koordinācijas centri, ES SSO struktūra un nominētie elektroenerģijas tirgus operatori sniedz ACER informāciju, kas nepieciešama, lai ACER varētu veikt tai šajā regulā paredzētos uzdevumus, ja vien ACER šādu informāciju jau nav pieprasījusi un saņēmusi.

Lai nodrošinātu informācijas pieprasījumus, kā minēts pirmajā daļā, ACER ir pilnvarota pieņemt lēmumus. Savos lēmumos ACER norāda pieprasījuma mērķi, izdara atsauci uz juridisko pamatu, saskaņā ar kuru informācija tiek prasīta, un nosaka termiņu, kādā informācija jāsniedz. Minētais termiņš ir samērīgs ar pieprasījumu.

ACER izmanto saskaņā ar šo pantu saņemto konfidenciālo informāciju tikai, lai nodrošinātu šajā regulā tai noteikto uzdevumu izpildi. ACER, ievērojot 41. pantu, nodrošina informācijas atbilstīgu datu aizsardzību.

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 54. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 36. lpp.).

4. pants

ACER uzdevumi saistībā ar pārvades sistēmu operatoru un sadales sistēmu operatoru sadarbību

1. ACER sniedz Komisijai atzinumu par *ENTSO-E* statūtu projektu, locekļu sarakstu un reglamenta projektu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 29. panta 2. punktu, par *ENTSO-G* statūtu projektu, locekļu sarakstu un reglamenta projektu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 715/2009 5. panta 2. punktu un par ES SSO struktūras statūtu projektu, locekļu sarakstu un reglamenta projektu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 53. panta 3. punktu.
 2. ACER pārbauda saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 32. pantu – kā *ENTSO-E* veic savus uzdevumus; saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 715/2009 9. pantu – kā to dara *ENTSO-G*, un tā pārbauda kā ES SSO struktūra veic Regulas (ES) 2019/943 55. pantā paredzētos uzdevumus.
 3. ACER var sniegt atzinumu:
 - a) *ENTSO-E* saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 30. panta 1. punkta a) apakšpunktu un *ENTSO-G* saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 715/2009 8. panta 2. punktu – par tīkla kodeksu projektiem;
 - b) *ENTSO-E* saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 32. panta 2. punkta pirmo daļu un *ENTSO-G* saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 715/2009 9. panta 2. punkta pirmo daļu – par gada darba programmas projektu, Savienības tīkla attīstības plāna projektu un citiem Regulas (ES) 2019/943 30. panta 1. punktā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 8. panta 3. punktā minētiem attiecīgiem dokumentiem –, ņemot vērā diskriminācijas novēršanas, efektīvas konkurences un efektīvas un drošas elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu darbības mērķus;
 - c) ES SSO struktūrai – par gada darba programmas projektu un citiem Regulas (ES) 2019/943 55. panta 2. punktā minētiem attiecīgiem dokumentiem – ņemot vērā diskriminācijas novēršanas, efektīvas konkurences un efektīvas un drošas elektroenerģijas iekšējā tirgus darbības mērķus.
 4. ACER atbilstīgā gadījumā pēc tam, kad ir saņemti pārvades sistēmu operatoru iesniegto projektu atjauninājumi, apstiprina metodiku attiecībā uz ieņēmumu no pārslodzes ieņēmumiem izmantošanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 19. panta 4. punktu.
 5. ACER, pamatojoties uz faktiem, sniedz pienācīgi pamatotu atzinumu, kā arī ieteikumus *ENTSO-E*, *ENTSO-G*, Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai, ja tā uzskata, ka gada darba programmas projekts vai Savienības tīkla attīstības plāna projekts, kas tai iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 32. panta 2. punkta otro daļu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 9. panta 2. punkta otro daļu, neveicina diskriminācijas novēršanu, efektīvu konkurenci un tirgus efektīvu darbību vai tādu pārrobežu starpsavienojumu pietiekamu daudzumu, kas pieejami trešajām personām, vai neatbilst attiecīgajiem noteikumiem Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944 vai Regulā (EK) Nr. 715/2009 un Direktīvā 2009/73/EK.
 6. Attiecīgās regulatīvās iestādes sadarbojas, lai kopīgi noteiktu, vai ES SSO struktūra, *ENTSO-E* un reģionālie koordinācijas centri nepilda tiem Savienības tiesību aktos paredzētos pienākumus, un veic atbilstošas darbības saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 62. panta 1. punkta f) apakšpunktā.
- ACER pēc vienas vai vairāku regulatīvo iestāžu pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas sniedz pamatotu atzinumu, kā arī ieteikumu *ENTSO-E*, ES SSO struktūrai vai reģionālajiem koordinācijas centriem par to, kā tie ievēro savus pienākumus.
7. Ja ACER pamatotajā atzinumā tiek konstatēts, ka *ENTSO-E*, ES SSO struktūra vai reģionālais koordinācijas centrs potenciāli nepilda savus pienākumus, attiecīgās regulatīvās iestādes vienprātīgi pieņem saskaņotus lēmumus, nosakot, vai attiecīgie pienākumi nav izpildīti, un attiecīgā gadījumā nosaka pasākumus, kas jāveic *ENTSO-E*, ES SSO struktūrai vai reģionālajam koordinācijas centram, lai minēto neizpildi novērstu. Ja regulatīvās iestādes četru mēnešu laikā no ACER pamatotā atzinuma saņemšanas dienas nespēj vienprātīgi vienoties par šādiem saskaņotiem lēmumiem, jautājumu nodod ACER izlemšanai saskaņā ar 6. panta 10. punktu.

8. Ja ENTSO-E, ES SSO struktūra vai reģionālais koordinācijas centrs nav izpildījis savus pienākumus, kā konstatēts saskaņā ar šā panta 6. vai 7. punktu, un minētā neizpilde nav novērsta trīs mēnešu laikā, vai ja regulatīvā iestāde dalībvalstī, kurā ir minētās struktūras galvenā mītne, nav veikusi pasākumus, lai nodrošinātu saskaņoto lēmumu, kas pieņemti saskaņā ar šā panta 7. punktu, izpildi, ACER izdod ieteikumu regulatīvajai iestādei rīkoties saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 62. panta 1. punkta f) apakšpunktu, lai nodrošinātu, ka ENTSO-E, ES SSO struktūra vai reģionālie koordinācijas centri pilda savus pienākumus, un informē Komisiju.

5. pants

ACER uzdevumi saistībā ar tīkla kodeksu un vadlīniju izstrādāšanu un īstenošanu

1. ACER piedalās tīkla kodeksu izstrādē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. pantu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. pantu, kā arī vadlīniju izstrādē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 61. panta 6. punktu. Tā jo īpaši:

a) iesniedz Komisijai nesaistošās galvenās vadlīnijas, kad tas tiek prasīts saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 4. punktu vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 2. punktu. ACER pārskata galvenās vadlīnijas un atkārtoti iesniedz tās Komisijai, kad tas tiek prasīts saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 7. punktu vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 4. punktu;

b) sniedz ENTSO-G pamatotu atzinumu par tīkla kodeksu, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 7. punktā;

c) pārskata tīkla kodeksu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 11. punktu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 9. punktu. Savā pārskatīšanā ACER ņem vērā iesaistīto pušu viedokļus, kas pausti ENTSO-E, ENTSO-G vai ES SSO struktūras vadītājā pārstrādātā tīkla kodeksa izstrādē, un oficiāli apspriežas ar attiecīgajām ieinteresētajām personām par Komisijai iesniedzamo redakciju. Šajā saistībā ACER attiecīgā gadījumā var izmantot komiteju, kas izveidota saskaņā ar tīkla kodeksiem. ACER ziņo Komisijai šīs apspriedes rezultātus. Pēc tam ACER iesniedz Komisijai pārskatīto tīkla kodeksu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 11. punktu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 9. punktu. Ja ENTSO-E, ENTSO-G vai ES SSO struktūra nav izstrādājusi tīkla kodeksu, ACER sagatavo un iesniedz Komisijai tīkla kodeksa projektu, kad tas prasīts saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 12. punktu vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 10. punktu;

d) sniedz Komisijai pamatotu atzinumu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 32. panta 1. punktu vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 9. panta 1. punktu, ja ENTSO-E, ENTSO-G vai ES SSO struktūra nav īstenojusi tīkla kodeksu, kas izstrādāts atbilstīgi Regulas (ES) 2019/943 30. panta 1. punkta a) apakšpunktam vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 8. panta 2. punktam, vai tīkla kodeksu, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 3. līdz 12. punktu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 1. līdz 10. punktu, taču kuru Komisija nav pieņēmusi saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. panta 13. punktu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. panta 11. punktu.

e) uzrauga un analizē to, kā tiek īstenoti tīkla kodeksi, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. pantu un Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. pantu, un vadlīnijas, kas pieņemtas saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 61. pantu, un to ietekmi uz tādu spēkā esošo noteikumu saskaņošanu, kuru mērķis ir tirgus integrācijas veicināšana, kā arī ietekmi uz diskriminācijas novēršanu, efektīvu konkurenci un tirgus efektīvu darbību, un iesniedz ziņojumu Komisijai.

2. Ja kādā no turpmāk minētajiem tiesību aktiem paredzēts izstrādāt priekšlikumus tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošanas kopīgiem noteikumiem vai metodikai, kam vajadzīgs visu regulatīvo iestāžu apstiprinājums, attiecīgos kopīgo noteikumu vai metodiku priekšlikumus iesniedz ACER pārskatīšanai un apstiprināšanai:

a) Savienības lēģislatīvajā aktā, kas pieņemts saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru;

b) tīkla kodeksos un vadlīnijās, kas pieņemti pirms 2019. gada 4. jūlija, un vēlākās izmaiņās, kas veiktas minēto tīkla kodeksu un vadlīniju pārskatīšanas procesā; vai

c) tīkla kodeksos un vadlīnijās, kas pieņemti kā īstenošanas akti, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 ⁽²⁰⁾ 5. pantu.

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

3. Ja kādā no turpmāk minētajiem tiesību aktiem paredzēts izstrādāt priekšlikumus tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošanas noteikumiem vai metodikai, kam vajadzīgs visu attiecīgā reģiona regulatīvo iestāžu apstiprinājums, attiecīgās regulatīvās iestādes panāk vienprātīgu vienošanos par kopīgiem noteikumiem vai metodiku, kas jāapstiprina katrai no minētajām regulatīvajām iestādēm:

- a) Savienības leģislatīvajā aktā, kas pieņemts saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru;
- b) tīkla kodeksos un vadlīnijās, kas pieņemti pirms 2019. gada 4. jūlija, un vēlākās izmaiņās, kas veiktas minēto tīkla kodeksu un vadlīniju pārskatīšanas procesā; vai
- c) tīkla kodeksos un vadlīnijās, kas pieņemti kā īstenošanas akti, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

Pirmajā daļā minētos priekšlikumus paziņo ACER vienas nedēļas laikā pēc to iesniegšanas attiecīgajām regulatīvajām iestādēm. Regulatīvās iestādes var nosūtīt šos priekšlikumus ACER apstiprināšanai, ievērojot 6. panta 10. punkta otrās daļas b) punktu, un to dara, ievērojot 6. panta 10. punkta otrās daļas a) punktu, ja nav panākta vienprātīga vienošanās, kā minēts pirmajā daļā.

Direktors vai Regulatoru valde, rīkojoties pēc savas iniciatīvas vai pamatojoties uz viena vai vairāku locekļu priekšlikumu, var pieprasīt attiecīgā reģiona regulatīvajām iestādēm nosūtīt priekšlikumu ACER apstiprināšanai. Šāds pieprasījums attiecināms vienīgi uz gadījumiem, kad reģionāli saskaņotais priekšlikums jūtami ietekmētu iekšējo enerģijas tirgu vai piegādes drošību ārpus reģiona robežām.

4. Neskarot 2. un 3. punktu, ACER ir kompetenta pieņemt lēmumu saskaņā ar 6. panta 10. punktu, ja kompetentās regulatīvās iestādes nav vienojušās par noteikumiem vai metodikām par to, kā īstenot jaunus tīkla kodeksus un vadlīnijas, kuri pieņemti pēc 2019. gada 4. jūlija, kā deleģētos aktus, ja attiecīgajiem noteikumiem vai metodikām nepieciešams visu regulatīvo iestāžu vai visu attiecīgā reģiona regulatīvo iestāžu apstiprinājums.

5. Komisija līdz 2023. gada 31. oktobrim un pēc tam reizi trijos gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par to, vai nepieciešams paplašināt ACER iesaistīšanos tādu noteikumu vai metodiku izstrādē un pieņemšanā, kas vajadzīgi, lai īstenotu tīkla kodeksus un vadlīnijas, kuri pieņemti kā deleģētie akti pēc 2019. gada 4. jūlija. Vajadzības gadījumā ziņojumam pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu par vajadzīgo pilnvaru nodošanu ACER vai to grozīšanu.

6. Pirms 2. un 3. punktā minēto noteikumu vai metodiku apstiprināšanas regulatīvās iestādes vai ACER, ja tā ir kompetenta, tos pārskata, vajadzības gadījumā pēc apspriešanās ar ENTSO-E, ENTSO-G vai ES SSO struktūru, lai nodrošinātu, ka tie atbilst attiecīgā tīkla kodeksa vai vadlīniju mērķim un veicina tirgus integrāciju, diskriminācijas novēršanu, efektīvu konkurenci un tirgus pienācīgu darbību. ACER pieņem lēmumu par apstiprināšanu termiņā, kas noteikts attiecīgajos tīkla kodeksos un vadlīnijās. Minētais termiņš sākas nākamajā dienā pēc tam, kad priekšlikums ir paziņots ACER.

7. ACER veic savus uzdevumus attiecībā uz tirdzniecības zonu izvērtēšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 14. panta 5. punktu.

8. ACER uzrauga Regulas (ES) 2019/943 34. pantā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 12. pantā minēto pārvades sistēmu operatoru reģionālo sadarbību, un ņem vērā šīs sadarbības rezultātus, izstrādājot savus atzinumus, ieteikumus un lēmumus.

6. pants

ACER uzdevumi saistībā ar regulatīvajām iestādēm

1. ACER pieņem atsevišķus lēmumus par tehniskiem jautājumiem, ja minētie lēmumi ir paredzēti Regulā (EK) Nr. 715/2009, Regulā (ES) 2019/943, Direktīvā 2009/73/EK vai Direktīvā (ES) 2019/944.

2. ACER var saskaņā ar savu darba programmu, pēc Komisijas pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas sniegt ieteikumus, lai palīdzētu regulatīvajām iestādēm un tirgus dalībniekiem apmainīties ar informāciju par labo praksi.

3. Komisija līdz 2022. gada 5. jūlijam un pēc tam reizi četros gados Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par regulatīvo iestāžu neatkarību, ievērojot Direktīvas (ES) 2019/944 57. panta 7. punktu.

4. ACER izveido sistēmu regulatīvo iestāžu sadarbībai, lai nodrošinātu efektīvu lēmumu pieņemšanu par jautājumiem, kam piemīt pārrobežu iezīmes. Tā veicina sadarbību starp regulatīvajām iestādēm un starp regulatīvajām iestādēm reģionālā un Savienības līmenī un ņem vērā šādas sadarbības rezultātus, izstrādājot savus atzinumus, ieteikumus un lēmumus. Ja ACER uzskata, ka ir vajadzīgi saistoši noteikumi par minēto sadarbību, tā sniedz Komisijai attiecīgus ieteikumus.

5. Pēc vienas vai vairāku regulatīvo iestāžu vai Komisijas pieprasījuma ACER sniedz uz faktiem balstītu atzinumu par to, vai regulatīvās iestādes pieņemtais lēmums atbilst tīklu kodeksiem un vadlīnijām, kas minētas Regulā (EK) Nr. 715/2009, Regulā (ES) 2019/943, Direktīvā 2009/73/EK vai Direktīvā (ES) 2019/944, vai citiem attiecīgiem noteikumiem minētajās direktīvās un regulās.

6. Ja regulatīvā iestāde četros mēnešos no 5. punktā minētā ACER atzinuma saņemšanas dienas nav to izpildījusi, ACER atbilstīgi informē Komisiju un attiecīgo dalībvalsti.

7. Ja kādā konkrētā gadījumā regulatīvajai iestādei rodas grūtības, piemērojot tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas minētas Regulā (EK) Nr. 715/2009, Regulā (ES) 2019/943, Direktīvā 2009/73/EK vai Direktīvā (ES) 2019/944, tā var prasīt ACER sniegt atzinumu. Pēc apspriešanās ar Komisiju ACER sniedz atzinumu trīs mēnešos pēc šāda pieprasījuma saņemšanas.

8. Pēc regulatīvās iestādes pieprasījuma ACER var minētajai regulatīvajai iestādei sniegt operatīvo palīdzību attiecībā uz izmeklēšanu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1227/2011.

9. ACER sniedz atzinumus attiecīgajai regulatīvajai iestādei un Komisijai, ievērojot Regulas (ES) 2019/943 16. panta 3. punktu.

10. ACER ir kompetenta pieņemt atsevišķus lēmumus par regulatīviem jautājumiem, kas ietelmē pārrobežu tirdzniecību vai pārrobežu sistēmu drošību, kad šādu lēmumu pieņemšanai ir vajadzīgs vismaz divu regulatīvo iestāžu kopīgs lēmums, ja šādas pilnvaras regulatīvajām iestādēm ir piešķirtas saskaņā ar kādu no šādiem tiesību aktiem:

- a) Savienības lēģislatīvu aktu, kas pieņemts saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru;
- b) tīkla kodeksiem un vadlīnijām, kas pieņemti pirms 2019. gada 4. jūlija un vēlākām izmaiņām, kas veiktas minēto tīkla kodeksu un vadlīniju pārskatīšanas procesā; vai
- c) tīkla kodeksiem un vadlīnijām, kas pieņemti kā īstenošanas akti, ievērojot Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu

ACER ir kompetenta pieņemt atsevišķus lēmumus, kā minēts pirmajā daļā, šādos gadījumos:

- a) ja kompetentās regulatīvās iestādes nav varējušas panākt vienošanos sešos mēnešos pēc lietas nodošanas pēdējai no minētajām regulatīvajām iestādēm, vai četros mēnešos atbilstīgi šīs regulas 4. panta 7. punktam vai Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta c) apakšpunktam vai 62. panta 1. punkta f) apakšpunktam; vai
- b) pēc kompetento regulatīvo iestāžu kopīga lūguma.

Kompetentās regulatīvās iestādes var kopīgi lūgt uz ilgākais sešiem mēnešiem pagarināt šā punkta otrās daļas a) apakšpunktā minēto termiņu, izņemot gadījumos, kas atbilst šīs regulas 4. panta 7. punktam vai Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta c) apakšpunktam vai 62. panta 1. punkta f) apakšpunktam.

Ja pirmajā daļā minētās pilnvaras pieņemt lēmumus par pārrobežu jautājumiem regulatīvajām iestādēm ir uzticētas jaunos tīkla kodeksos vai vadlīnijās, kas pieņemtas kā deleģētie akti pēc 2019. gada 4. jūlija, ACER kompetence, ievērojot šā punkta otrās daļas b) punktu, balstās vienīgi uz brīvprātības principu, pamatojoties uz lūgumu, ko iesniegušas vismaz 60 % kompetento regulatīvo iestāžu. Ja ir iesaistītas tikai divas regulatīvās iestādes, jebkura no tām var nodot lietu ACER.

Komisija līdz 2023. gada 31. oktobrim un pēc tam reizi trijos gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par iespējamo nepieciešamību paplašināt ACER iesaistīšanos regulatīvo iestāžu domstarpību risināšanā attiecībā uz kopīgiem lēmumiem par jautājumiem, attiecībā uz kuriem minētajām regulatīvajām iestādēm ar deleģēto aktu ir piešķirtas pilnvaras pēc 2019. gada 4. jūlija. Vajadzības gadījumā ziņojumam pievieno lēģislatīvā akta priekšlikumu šādu pilnvaru grozīšanai vai vajadzīgo pilnvaru nodošanai ACER.

11. Gatavojot lēmumu saskaņā ar 10. punktu, ACER apspriežas ar attiecīgajām regulatīvajām iestādēm un attiecīgajiem pārvades sistēmas operatoriem un ir informēta par visu attiecīgo pārvades sistēmas operatoru priekšlikumiem un apsvērumiem.

12. Ja lieta ir nodota ACER saskaņā ar 10. punktu, ACER:
- pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā pēc lietas nodošanas vai četru mēnešu laikā gadījumos, kas atbilst šīs regulas 4. panta 7. punktam vai Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta c) apakšpunktam vai 62. panta 1. punkta f) apakšpunktam; un
 - vajadzības gadījumā var sniegt starpposma lēmumu, lai nodrošinātu, ka tiek aizsargāta piegādes drošība vai darbības drošība.
13. Ja 10. punktā minētie regulatīvie jautājumi ietver atbrīvojumus Regulas (ES) 2019/943 63. panta vai Direktīvas 2009/73/EK 36. panta nozīmē, tad šajā regulā un minētajos noteikumos paredzētie termiņi netiek summēti.

7. pants

ACER uzdevumi saistībā ar reģionālajiem koordinācijas centriem

- ACER, cieši sadarbojoties ar regulatīvajām iestādēm un ENTSO-E, uzrauga un analizē reģionālo koordinācijas centru darbību, ņemot vērā Regulas (ES) 2019/943 46. panta 3. punktā noteiktos ziņojumus.
- Lai efektīvi un ātri izpildītu 1. punktā minētos uzdevumus, ACER it sevišķi:
 - lemj par sistēmas darbības reģionu konfigurāciju saskaņā ar 36. panta 3. un 4. punktu un izsniedz apstiprinājumus saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 37. panta 2. punktu;
 - vajadzības gadījumā pieprasa informāciju no reģionālajiem koordinācijas centriem saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 46. pantu;
 - sniedz atzinumus un ieteikumus Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai;
 - sniedz atzinumus un ieteikumus reģionālajiem koordinācijas centriem.

8. pants

ACER uzdevumi saistībā ar nominētajiem elektroenerģijas tirgus operatoriem

- Lai nodrošinātu, ka nominētie elektroenerģijas tirgus operatori veic savas funkcijas saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943 un Komisijas Regulu (ES) 2015/1222 ⁽²¹⁾, ACER:
- uzrauga nominēto elektroenerģijas tirgus operatoru panākumus funkciju izstrādē saskaņā ar Regulu (ES) 2015/1222;
 - sniedz ieteikumus Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) 2015/1222 7. panta 5. punktu;
 - vajadzības gadījumā pieprasa informāciju no nominētajiem elektroenerģijas tirgus operatoriem.

9. pants

ACER uzdevumi saistībā ar elektroenerģijas ražošanas pietiekamību un riskgatavību

- ACER apstiprina un vajadzības gadījumā groza:
 - priekšlikumus par metodiku un aprēķiniem, kas saistīti ar Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 23. panta 3., 4. un 6. punktu;
 - priekšlikumus par tehniskajām specifikācijām pārrobežu dalībai jaudas mehānismos saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 26. panta 11. punktu.
- ACER, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 24. panta 3. punktu, sniedz atzinumu par to, vai ir pamatotas atšķirības starp valsts resursu pietiekamības novērtējumu un Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu.

⁽²¹⁾ Komisijas Regula (ES) 2015/1222 (2015. gada 24. jūlijs), ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas (OV L 197, 25.7.2015., 24. lpp.).

3. ACER apstiprina un vajadzības gadījumā groza metodiku:
 - a) elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanai reģionālā līmenī, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 5. pantu;
 - b) īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumiem, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 8. pantu;
4. Attiecībā uz gāzes piegādes drošību ACER saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 4. pantu ir pārstāvēta Gāzes koordinācijas grupā un pilda savus pienākumus attiecībā uz gāzes starpsavienojumu pastāvīgu divvirzienu jaudu, kā noteikts Regulas (ES) 2017/1938 III pielikumā.

10. pants

ACER uzdevumi saistībā ar atbrīvojumiem

ACER lemj par atbrīvojumiem, kā paredzēts Regulas (ES) 2019/943 63. panta 5. punktā. Tāpat ACER lemj par atbrīvojumiem, kā paredzēts Direktīvas 2009/73/EK 36. panta 4. punktā, ja attiecīgā infrastruktūra atrodas vairāk nekā vienas dalībvalsts teritorijā.

11. pants

ACER uzdevumi saistībā ar infrastruktūru

Attiecībā uz Eiropas energoinfrastruktūru ACER, cieši sadarbojoties ar regulatīvajām iestādēm un ENTSO-E un ENTSO-G:

- a) pārbauda, ar kādiem panākumiem tiek īstenoti projekti, kuru mērķis ir radīt jaunu starpsavienotāju jaudu;
- b) pārbauda Savienības tīkla attīstības plānu īstenošanu. Ja ACER konstatē, ka šo plānu īstenošana nenorisinās atbilstīgi plāniem, tā veic izmeklēšanu par neatbilstības iemesliem un sniedz ieteikumus attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem un regulatīvajām iestādēm vai citām attiecīgām kompetentām struktūrām, lai ieguldījumi tiktu veikti saskaņā ar Savienības tīkla attīstības plāniem;
- c) veic Regulas (ES) Nr. 347/2013 5., 11. un 13. pantā noteiktos pienākumus;
- d) pieņem lēmumus par ieguldījumu pieprasījumiem, ievērojot Regulas (ES) Nr. 347/2013 12. panta 6. punktu.

12. pants

ACER uzdevumi saistībā ar vairumtirgus integritāti un pārredzamību

Lai efektīvi uzraudzītu vairumtirgus integritāti un pārredzamību, ACER, cieši sadarbojoties ar regulatīvajām iestādēm un citām valsts iestādēm:

- a) uzrauga vairumtirgus, apkopo un dara zināmus datus, kā arī izveido tirgus dalībnieku Eiropas reģistru saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 7. līdz 12. pantu;
- b) sniedz ieteikumus Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 7. pantu;
- c) koordinē izmeklēšanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 16. panta 4. punktu.

13. pants

Jaunu uzdevumu uzticēšana ACER

Pastāvot skaidri definētiem nosacījumiem, ko Komisija paredzējusi tīklu kodeksos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59. pantu un vadlīnijās, kas pieņemtas atbilstīgi minētās regulas 61. pantam vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 23. pantam, kā arī attiecībā uz jautājumiem, kuru labad tā ir izveidota, ACER var tikt uzdoti papildu uzdevumi bez lēmumu pieņemšanas pilnvarām.

14. pants

Apspriešanās, pārredzamība un procesuālie drošības pasākumi

1. Veicot savus uzdevumus, jo īpaši izstrādājot galvenās vadlīnijas, kā noteikts Regulas (ES) 2019/943 59. pantā vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. pantā, un ierosinot grozījumus tīklu kodeksos, kā noteikts Regulas (ES) 2019/943 60. pantā vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 7. pantā, ACER atklātā un pārredzamā veidā un jo īpaši, ja tās uzdevumi ir saistīti ar pārvades sistēmu operatoriem, plaši un savlaicīgi apspriežas ar tirgus dalībniekiem, pārvades sistēmu operatoriem, patērētājiem, tiešajiem lietotājiem un vajadzības gadījumā konkurences iestādēm, neskarot to attiecīgo kompetenci.

2. ACER nodrošina, ka sabiedrība un visas ieinteresētās puses vajadzības gadījumā saņem objektīvu, ticamu un viegli pieejamu informāciju, jo īpaši par ACER darba rezultātiem.

Visi dokumenti un protokoli attiecībā uz apspriešanos, kas veikta, izstrādājot galvenās vadlīnijas, kā noteikts Regulas (ES) 2019/943 59. pantā vai Regulas (EK) Nr. 715/2009 6. pantā, vai izdarot grozījumus tīkla kodeksos, kā minēts 1. punktā, tiek publicēti.

3. Pirms galveno vadlīniju pieņemšanas vai grozījumu ierosināšanas tīkla kodeksos, kā minēts 1. punktā, ACER norāda, kā tā ņēmusi vērā apspriešanās procesā paustos apsvērumus, un norāda iemeslus, ja minētie apsvērumi nav ņemti vērā.

4. ACER savā tīmekļa vietnē publicē vismaz Administratīvās valdes, Regulatoru valdes un Apelācijas valdes sanāksmju darba kārtību, pamatojuma dokumentus un vajadzības gadījumā šo sanāksmju protokolus.

5. ACER pieņem un publicē atbilstīgu un samērīgu reglamentu saskaņā ar 19. panta 1. punkta t) apakšpunktā izklāstīto procedūru. Minētajā reglamentā iekļauj noteikumus, kas nodrošina pārredzamu un pamatotu lēmumu pieņemšanas procesu, kurā tiek garantētas procesuālās pamattiesības, balstoties uz tiesiskumu, tostarp tiesības tikt uzklautām, tiesības piekļūt lietai un 6., 7. un 8. punktā norādītie standarti.

6. Pirms ACER pieņem kādu šajā regulā paredzēto atsevišķo lēmumu tā informē visas iesaistītās puses par tās nodomu pieņemt minēto lēmumu un nosaka termiņu, kurā iesaistītā puse var paust savu viedokli par attiecīgo jautājumu, pienācīgi ņemot vērā jautājuma izskatīšanas steidzamību, sarežģītību un iespējamās sekas.

7. ACER atsevišķajos lēmumos norāda to pieņemšanas pamatojumu, lai tos būtu iespējams apstrīdēt pēc būtības.

8. Iesaistītās puses, uz kurām attiecas atsevišķie lēmumi tiek informētas par šajā regulā paredzētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

15. pants

Enerģētikas un dabasgāzes nozares pārraudzība un ziņojumu sagatavošana

1. ACER, cieši sadarbojoties ar Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgajām dalībvalstu iestādēm, tostarp regulatīvajām iestādēm, un neskarot konkurences iestāžu kompetenci, pārrauga elektroenerģijas un dabasgāzes vairumtirgus un mazumtirgus, īpaši pārraugot elektroenerģijas un dabasgāzes mazumtirdzniecības cenas, Direktīvā (ES) 2019/944 un Direktīvā 2009/73/EK paredzēto patērētāju tiesību ievērošanu, tirgus norišu ietekmi uz māsaimniecību patērētājiem, piekļuvi tīkliem, tostarp no atjaunojamiem avotiem iegūtas elektroenerģijas piekļuvi, progresu attiecībā uz starpsavienotājiem, iespējamās pārrobežu tirdzniecības šķēršļus, regulatīvos šķēršļus jaunienācējiem tirgū un mazapjoma dalībniekiem, tostarp iedzīvotāju enerģētikas kopienām, valsts iejaukšanos, kas liedz cenās atspoguļot faktisko nepietiekamību, piemēram, kas noteiktas Regulas (ES) 2019/943 10. panta 4. punktā, dalībvalstu veikumu elektroenerģijas piegādes drošības jomā, pamatojoties uz minētās regulas 23. pantā minēto Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu, jo īpaši ņemot vērā Regulas (ES) 2019/941 17. pantā minēto *ex post* izvērtējumu.

2. ACER katru gadu publicē ziņojumu par 1. punktā minēto pārraudzības pasākumu rezultātiem. Minētajā ziņojumā ACER norāda šķēršļus, kas kavē elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu izveides pabeigšanu.

3. Publicējot ikgadējo ziņojumu, ACER var sniegt Eiropas Parlamentam un Komisijai atzinumu par iespējamajiem pasākumiem 2. punktā minēto šķēršļu novēršanai.

4. ACER saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 18. panta 9. punktu sniedz ziņojumu par paraugpraksi saistībā ar pārvades un sadales tarifu metodikām.

II nodaļa

ACER organizācija

16. pants

Juridiskais statuss

1. ACER ir Savienības struktūra un tiesību subjekts.
2. Visās dalībvalstīs ACER ir visplašākā tiesībspēja un rīcībspēja, ko attiecīgās valsts tiesību akti piešķir juridiskām personām. Jo īpaši tā var iegādāties vai atsavināt kustamu un nekustamu īpašumu, kā arī būt par pusi tiesas procesos.
3. ACER pārstāv tās direktors.
4. ACER mītne ir Ļubļanā, Slovēnijā.

17. pants

Administratīvā un pārvaldības struktūra

ACER ir:

- a) Administratīvā valde, kas pilda 19. pantā izklāstītos uzdevumus;
- b) Regulatoru valde, kas pilda 22. pantā izklāstītos uzdevumus;
- c) direktors, kas pilda 24. pantā izklāstītos uzdevumus; un
- d) Apelācijas valde, kas pilda 28. pantā izklāstītos uzdevumus.

18. pants

Administratīvās valdes sastāvs

1. Administratīvajā valdē ir deviņi locekļi. Katram loceklim ir aizstājējs. Divus locekļus un viņu aizstājējus ieceļ Komisija, divus locekļus un viņu aizstājējus Eiropas Parlaments, un piecus locekļus un viņu aizstājējus Padome. Administratīvās valdes loceklis nevar būt Eiropas Parlamenta deputāts. Administratīvās valdes loceklis nav Regulatoru valdes loceklis.
2. Administratīvās valdes locekļu un viņu aizstājēju amata pilnvaru termiņš ir četri gadi, un to var vienreiz atjaunot. Pirmais amata pilnvaru termiņš pusei no Administratīvās valdes locekļiem un viņu aizstājējiem ir seši gadi.
3. Administratīvā valde no saviem locekļiem ar divu trešdaļu balsu vairākumu ievēl priekšsēdētāju un viņa vietnieku. Priekšsēdētāja vietnieks automātiski aizvieto priekšsēdētāju, ja priekšsēdētājs kādu iemeslu dēļ nevar pildīt savas funkcijas. Priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka amata pilnvaru termiņš ir divi gadi, un to var vienreiz atjaunot. Priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka amata pilnvaru termiņš beidzas, kad viņi vairs nav Administratīvās valdes locekļi.

4. Administratīvās valdes sanāksmes sasauc tās priekšsēdētājs. Apspriedēs bez balsstiesībām piedalās Regulatoru valdes priekšsēdētājs vai tās izvirzīts kandidāts, kā arī direktors, ja vien Administratīvā valde attiecībā uz direktoru nenolemj citādi. Administratīvā valde uz regulārajām sanāksmēm sanāk vismaz divreiz gadā. Tā sanāk arī pēc priekšsēdētāja iniciatīvas, Komisijas pieprasījuma vai vismaz trešdaļas locekļu pieprasījuma. Administratīvā valde var uzaicināt sanāksmēs kā novērotāju piedalīties jebkuru personu, kuras atzinums var būt svarīgs. Administratīvās valdes locekļiem, ievērojot tās reglamentu, var palīdzēt padomdevēji vai eksperti. Sekretariāta pakalpojumus Administratīvajai valdei nodrošina ACER.
5. Administratīvā valde lēmumus pieņem ar balsu vairākumu, ko veido divas trešdaļas klātesošo locekļu balsu, ja vien šajā regulā nav noteikts citādi. Katram Administratīvās valdes loceklim vai viņa aizstājējam ir viena balss.
6. Reglamentā sīkāk nosaka:
 - a) balsošanas kārtību, jo īpaši nosacījumus, ar kādiem viens loceklis var darboties cita locekļa vārdā, un – attiecīgā gadījumā – noteikumus par kvorumu; un
 - b) rotācijas kārtību, kuru piemēro Padomes iecelto Administratīvās valdes locekļu atjaunošanai, lai tādējādi laika gaitā nodrošinātu dalībvalstu līdzsvarotu dalību.
7. Neskarot Komisijas iecelto locekļu lomu, Administratīvās valdes locekļi apņemas rīkoties neatkarīgi un objektīvi Savienības kopējās interesēs un nelūdz un nepieņem Savienības iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru, jebkuras dalībvalsts valdības vai citas publiskās vai privātās struktūras norādījumus. Šādā nolūkā katrs loceklis iesniedz rakstisku saistību deklarāciju un rakstisku interešu deklarāciju, norādot vai nu uz to, ka viņam nav tiešu vai netiešu interešu, kuras varētu uzskatīt par tādām, kas ietekmē viņa neatkarību, vai arī norādot kādu tiešu vai netiešu interesi, kuru varētu uzskatīt par tādu, kas ietekmē viņa neatkarību. ACER minētās deklarācijas publisko katru gadu.

19. pants

Administratīvās valdes funkcijas

1. Administratīvā valde:
 - a) pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi un saņēmusi tās pozitīvu atzinumu saskaņā ar 22. panta 5. punkta c) apakšpunktu, ieceļ direktoru saskaņā ar 23. panta 2. punktu un attiecīgā gadījumā pagarina viņa amata pilnvaru termiņu vai atceļ viņu no amata;
 - b) oficiāli ieceļ Regulatoru valdes locekļus, kas izvirzīti saskaņā ar 21. panta 1. punktu;
 - c) oficiāli ieceļ Apelācijas valdes locekļus saskaņā ar 25. panta 2. punktu;
 - d) nodrošina, ka ACER veic savus uzdevumus un pilda pienākumus, kas tai uzticēti saskaņā ar šo regulu;
 - e) pieņem 20. panta 1. punktā minēto plānošanas dokumentu ar divu trešdaļu locekļu balsu vairākumu un vajadzības gadījumā to groza saskaņā ar 20. panta 3. punktu;
 - f) pieņem ACER gada budžetu un īsteno citas budžeta pieņemšanas funkcijas saskaņā ar 31. līdz 35. pantu;
 - g) pēc vienošanās ar Komisiju lemj par to, vai pieņemt novēlējumus, dāvinājumus vai dotācijas no citiem Savienības avotiem vai jebkādas brīvprātīgas iemaksas no dalībvalstīm vai regulatīvajām iestādēm. Administratīvās valdes atzinumā, kas sniegts saskaņā ar 35. panta 4. punktu, skaidri norāda šajā punktā uzskaitītos finansējuma avotus;
 - h) pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi īsteno disciplināras pilnvaras attiecībā uz direktoru. Turklāt saskaņā ar 2. punktu tā attiecībā uz ACER personālu īsteno pilnvaras, kas ar Civildienesta noteikumiem piešķirtas iecelējiestādei un kas ar Nodarbināšanas kārtību piešķirtas iestādei, kura pilnvarota slēgt darba līgumu;
 - i) saskaņā ar 39. panta 2. punktu izstrādā ACER īstenošanas noteikumus Civildienesta noteikumu piemērošanai un Nodarbināšanas kārtības piemērošanai saskaņā ar Civildienesta noteikumu 110. pantu;
 - j) saskaņā ar 41. pantu pieņem praktiskus pasākumus attiecībā uz tiesībām piekļūt ACER dokumentiem;

- k) pamatojoties uz 24. panta 1. punkta i) apakšpunktā minēto gada pārskata projektu, pieņem un publicē gada ziņojumu par ACER darbību un līdz katra gada 1. jūlijam iesniedz minēto ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Komisijai un Revīzijas palātai. Gada ziņojumā par ACER darbību iekļauj Regulatoru valdes apstiprinātu atsevišķu sadaļu par ACER regulatīvajām darbībām attiecīgajā gadā;
 - l) pieņem un publicē savu reglamentu;
 - m) pieņem finanšu noteikumus, kas ACER piemērojami saskaņā ar 36. pantu;
 - n) pieņem krāpšanas apkarošanas stratēģiju, kas ir samērīga ar krāpšanas riskiem, ņemot vērā īstenojamo pasākumu izmaksas un ieguvumus;
 - o) pieņem noteikumus par interešu konfliktu novēršanu un pārvaldību attiecībā uz Administratīvās valdes un Apelācijas valdes locekļiem;
 - p) pieņem un regulāri atjaunina 41. pantā minētos komunikācijas un izplatīšanas plānus;
 - q) saskaņā ar Civildienesta noteikumiem un Nodarbināšanas kārtību ieceļ grāmatvedi, kas savus uzdevumus pilda pilnīgi neatkarīgi;
 - r) nodrošina attiecīgus turpmākos pasākumus saistībā ar konstatējumiem un ieteikumiem iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumos un izvērtējumos, kā arī Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai ("OLAF") veiktajās izmeklēšanās;
 - s) saskaņā ar 43. pantu atļauj vienoties par sadarbības kārtību;
 - t) pamatojoties uz direktora priekšlikumu saskaņā ar 24. panta 1. punkta b) apakšpunktu un pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi un labvēlīga atzinuma saņemšanas saskaņā ar 22. panta 5. punkta f) apakšpunktu, pieņem un publicē 14. panta 5. punktā minēto reglamentu.
2. Administratīvā valde saskaņā ar Civildienesta noteikumu 110. pantu pieņem lēmumu, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 2. panta 1. punktu un Nodarbināšanas kārtības 6. pantu, ar kuru tā direktoram deleģē attiecīgās iecelējinsti-tūcijas pilnvaras un paredz nosacījumus, saskaņā ar kuriem minēto pilnvaru deleģējumu var apturēt. Direktors ir pilnvarots minētās pilnvaras deleģēt tālāk.
3. Īpašu ārkārtas apstākļu dēļ Administratīvā valde var pieņemt lēmumu uz laiku apturēt iecelējinsti-tūcijas pilnvaru deleģējumu direktoram, kā arī pilnvaras, ko direktors deleģējis tālāk, un tās īstenot pati vai deleģēt kādam no saviem locekļiem vai personāla loceklim, kurš nav direktors. Ārkārtas apstākļus attiecina tikai uz administratīviem, budžeta vai pārvaldības jautājumiem, neskarot direktora pilnīgu neatkarību attiecībā uz viņam saskaņā ar 24. panta 1. punkta c) apakšpunktu paredzētajiem uzdevumiem.

20. pants

Gada un daudzgadu plānošana

1. Katru gadu direktors sagatavo plānošanas dokumenta projektu, kurā ietverta gada un daudzgadu programma, un iesniedz plānošanas dokumenta projektu Administratīvajai valdei un Regulatoru valdei.

Administratīvā valde pieņem plānošanas dokumenta projektu pēc tam, kad saņemts Regulatoru valdes labvēlīgs atzinums, un ne vēlāk kā 31. janvārī iesniedz plānošanas dokumenta projektu Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

Plānošanas dokumenta projekts atbilst provizorisksajam aplēses projektam, kas sagatavots saskaņā ar 33. panta 1., 2. un 3. punktu.

Administratīvā valde pieņem plānošanas dokumentu, ņemot vērā Komisijas atzinumu, pēc Regulatoru valdes labvēlīga atzinuma saņemšanas un pēc tam, kad direktors ar to ir iepazstinājis Eiropas Parlamentu. Administratīvā valde iesniedz plānošanas dokumentu Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai līdz 31. decembrim.

Plānošanas dokumentu pieņem, neskarot ikgadējo budžeta procedūru, un to publisko.

Plānošanas dokuments kļūst galīgs pēc vispārējā budžeta galīgās pieņemšanas, un vajadzības gadījumā to attiecīgi koriģē.

2. Plānošanas dokumentā iekļautā gada programma ietver sīki izklāstītus mērķus un gaidāmos rezultātus, tostarp izpildes rādītājus. Ievērojot tādus principus kā budžeta līdzekļu sadale pa darbības jomām un budžeta pārvaldība pa darbības jomām, programmā ietver arī finansējamo darbību aprakstu un norādi par katrai darbībai piešķirtajiem finanšu līdzekļiem un cilvēkresursiem, tostarp atsauci uz ACER darba grupām, kurām uzdots sekmēt attiecīgo dokumentu izstrādi. Gada programma atbilst ar daudzgadu plānošanai, kas minēta 4. punktā. Tajā skaidri norāda, kādi uzdevumi ir pievienoti, mainīti vai svītroti salīdzinājumā ar iepriekšējo finanšu gadu.

3. Vajadzības gadījumā Administratīvā valde groza pieņemto plānošanas dokumentu, ja ACER tiek piešķirts jauns uzdevums.

Visus būtiskos grozījumus plānošanas dokumentā pieņem saskaņā ar to pašu procedūru, ar kādu pieņemts sākotnējais plānošanas dokuments. Administratīvā valde var deleģēt direktoram pilnvaras izdarīt nebūtiskus grozījumus plānošanas dokumentā.

4. Plānošanas dokumentā iekļautajā daudzgadu programmā izklāsta vispārējo stratēģisko plānu, ietverot mērķus, gaidāmos rezultātus un izpildes rādītājus. Tajā arī izklāsta resursu plānu, ietverot daudzgadu budžeta un personāla plānošanu.

Resursu plānu atjaunina reizi gadā. Stratēģisko plānu atjaunina vajadzības gadījumā, jo īpaši nolūkā rīkoties saistībā ar 45. pantā minētās izvērtēšanas rezultātiem.

21. pants

Regulatoru valdes sastāvs

1. Regulatoru valdē ir:

- a) regulatīvo iestāžu vadošie pārstāvji saskaņā ar Direktīvas 2009/73/EK 39. panta 1. punktu un Direktīvas (ES) 2019/944 57. panta 1. punktu, un viens aizstājējs no katras dalībvalsts, kurš pieder pie minēto iestāžu pašreizējiem vadošiem darbiniekiem; gan pārstāvi, gan aizstājēju ir izvirzījusi regulatīvā iestāde;
- b) viens Komisijas pārstāvis bez balsstiesībām.

Regulatoru valdē no katras dalībvalsts var būt tikai viens regulatīvās iestādes pārstāvis.

2. Regulatoru valde no saviem locekļiem ievēl priekšsēdētāju un viņa vietnieku. Priekšsēdētāja vietnieks aizvieto priekšsēdētāju, ja priekšsēdētājs kādu iemeslu dēļ nevar pildīt savas funkcijas. Priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka amata pilnvaru termiņš ir divi ar pusi gadi, un to var atjaunot. Tomēr priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka amata pilnvaru termiņš beidzas, kad viņi vairs nav Regulatoru valdes locekļi.

22. pants

Regulatoru valdes funkcijas

1. Regulatoru valde lēmumus pieņem ar klātesošo locekļu divu trešdaļu balsu vairākumu, un katram loceklim ir viena balss.

2. Regulatoru valde pieņem un publicē savu reglamentu, kurā sīkāk izklāstīta balsošanas kārtība, jo īpaši nosacījumi, ar kādiem viens loceklis drīkst rīkoties cita vārdā, un arī – attiecīgā gadījumā – noteikumi par kvorumu. Reglamentā var paredzēt īpašas darba metodes, lai ņemtu vērā saistībā ar reģionālās sadarbības ierosmēm radušos jautājumus.

3. Veicot šajā regulā paredzētos uzdevumus un neskarot to, ka tās locekļi darbojas savas attiecīgās regulatīvās iestādes vārdā, Regulatoru valde darbojas neatkarīgi, un tā neprasa un neseko norādījumiem no dalībvalstu valdībām, Komisijas vai citām publiskām vai privātām struktūrām.

4. Sekretariāta pakalpojumus Regulatoru valdei nodrošina ACER.

5. Regulatoru valde:

- a) sniedz atzinumus un vajadzības gadījumā komentārus un grozījumus par direktora priekšlikumu tekstu attiecībā uz 3. panta 1. punktā, 4. līdz 8. pantā, 9. panta 1. un 3. punktā, 10. pantā, 11. panta c) punktā, 13. pantā, 15. panta 4. punktā, un 30. un 43. pantā minēto atzinumu, ieteikumu un lēmumu projektiem, kuru pieņemšana tiek apsvērtā;

- b) atbilstīgi savai kompetencei sniedz direktoram norādījumus par viņa uzdevumu veikšanu, izņemot attiecībā uz ACER uzdevumiem saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1227/2011, un sniedz norādījumus ACER darba grupām, kas izveidotas saskaņā ar 30. pantu;
 - c) sniedz Administratīvajai valdei atzinumu par kandidātu, kas izvirzīts direktora amatam atbilstīgi 19. panta 1. punkta a) apakšpunktam un 23. panta 2. punktam;
 - d) apstiprina plānošanas dokumentu saskaņā ar 20. panta 1. punktu;
 - e) apstiprina gada pārskata atsevišķo sadaļu par regulatīvajām darbībām atbilstīgi 19. panta 1. punkta k) apakšpunktam un 24. panta 1. punkta i) apakšpunktam;
 - f) sniedz atzinumu Administratīvajai valdei par reglamentu, kas minēts 14. panta 5. punktā un 30. panta 3. punktā;
 - g) sniedz atzinumu Administratīvajai valdei par 41. pantā minētajiem komunikācijas un izplatīšanas plāniem;
 - h) sniedz atzinumu Administratīvajai valdei par 43. pantā minēto reglamentu attiecībā ar trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām.
6. Eiropas Parlamentu par Regulatoru valdes tuvojošos sanāksmju darba kārtības projektu informē vismaz divas nedēļas iepriekš. Divu nedēļu laikā pēc minētajām sanāksmēm protokola projektu nosūta Eiropas Parlamentam. Eiropas Parlaments, pilnībā respektējot Regulatoru valdes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka neatkarību, var uzaicināt Regulatoru valdes priekšsēdētāju vai priekšsēdētāja vietnieku teikt uzrunu Eiropas Parlamenta kompetentajā komitejā un atbildēt uz šīs komitejas locekļu uzdotajiem jautājumiem.

23. pants

Direktors

1. ACER pārvalda tās direktors, kas darbojas saskaņā ar 22. panta 5. punkta b) apakšpunkta otrajā teikumā minētajiem norādījumiem un – kad tas ir paredzēts šajā regulā – Regulatoru valdes atzinumiem. Neskarot Administratīvās valdes un Regulatoru valdes attiecīgās funkcijas attiecībā uz direktora pienākumiem, direktors neprasa norādījumus un neseko norādījumiem no valdībām, Savienības iestādēm vai citām publiskām vai privātām struktūrām vai personām. Direktors atskaitās Administratīvajai valdei par administratīviem, budžeta un pārvaldības jautājumiem, bet saglabā pilnīgu neatkarību attiecībā uz saviem uzdevumiem saskaņā ar 24. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Direktors var piedalīties Regulatoru valdes sanāksmēs kā novērotājs.
2. Direktoru ieceļ Administratīvā valde, iepriekš saņemot Regulatoru valdes pozitīvu atzinumu un pamatojoties uz kandidātu nopelniem, zināšanām un pieredzi enerģētikas nozarē, no vismaz trīs Komisijas izvirzītiem kandidātiem pēc atklātas un pārredzamas atlases procedūras. Pirms ieceļšanas amatā Administratīvās valdes izraudzītais kandidāts sniedz paziņojumu Eiropas Parlamenta atbildīgajai komitejai un atbild uz tās locekļu jautājumiem. Līguma slēgšanai ar direktoru ACER pārstāv Administratīvās valdes priekšsēdētājs.
3. Direktora amata pilnvaru termiņš ir pieci gadi. Deviņos mēnešos pirms minētā termiņa beigām Komisija veic izvērtējumu. Izvērtējumā Komisija jo īpaši pārbauda:
 - a) direktora paveikto;
 - b) ACER paredzamos pienākumus un vajadzības turpmākajos gados.
4. Administratīvā valde, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi un pēc tam, kad tā izskatījusi un maksimāli ņēmusi vērā izvērtējumu un Regulatoru valdes atzinumu, var vienreiz pagarināt direktora amata pilnvaru termiņu par ne vairāk kā pieciem gadiem, taču vienīgi tad, ja to pamato ACER uzdevumi un vajadzības. Direktors, kura amata pilnvaru termiņš ir pagarināts, pagarinātā termiņa beigās nepiedalās citā atlases procedūrā uz to pašu amatu.
5. Administratīvā valde informē Eiropas Parlamentu par nodomu pagarināt direktora amata pilnvaru termiņu. Viena mēneša laikā pirms direktora amata pilnvaru termiņa pagarināšanas Eiropas Parlamenta kompetentā komiteja var uzaicināt direktoru teikt uzrunu un atbildēt uz komitejas locekļu jautājumiem.

6. Ja direktora amata pilnvaru termiņu nepagarina, viņš paliek amatā, līdz tiek iecelts viņa pilnvaru pārņēmējs.
7. Direktoru var atlaist no amata vienīgi ar Administratīvās valdes lēmumu, iepriekš saņemot Regulatoru valdes pozitīvu atzinumu. Administratīvā valde pieņem šo lēmumu ar divu trešdaļu locekļu balsu vairākumu.
8. Eiropas Parlaments vai Padome var lūgt direktoru iesniegt ziņojumu par paveikto. Eiropas Parlaments arī var uzaicināt direktoru teikt uzrunu Parlamenta kompetentajā komitejā un atbildēt uz šīs komitejas locekļu uzdotajiem jautājumiem.

24. pants

Direktora uzdevumi

1. Direktors:
 - a) ir ACER likumīgais pārstāvis un atbild par tās ikdienas pārvaldību;
 - b) sagatavo Administratīvās valdes darbu, bez balsstiesībām piedalās Administratīvās valdes darbā, un ir atbildīgs par Administratīvās valdes pieņemto lēmumu īstenošanu;
 - c) izstrādā, apspriež, pieņem un publicē atzinumus, ieteikumus un lēmumus;
 - d) ir atbildīgs par ACER gada darba programmas īstenošanu saskaņā ar Regulatoru valdes norādījumiem un Administratīvās valdes administratīvā pārraudzībā;
 - e) veic vajadzīgos pasākumus, jo īpaši pieņem iekšējus administratīvus norādījumus un publicē paziņojumus, lai nodrošinātu ACER darbību saskaņā ar šīs regulas noteikumiem;
 - f) katru gadu nākamajam gadam sagatavo ACER gada darba programmas projektu un pēc projekta pieņemšanas Administratīvajā valdē līdz katra gada 31. janvārim iesniedz to Regulatoru valdei, Eiropas Parlamentam un Komisijai;
 - g) ir atbildīgs par plānošanas dokumenta īstenošanu un ziņojuma sniegšanu Administratīvajai valdei par tā īstenošanu;
 - h) sagatavo ACER provizorisko aplēses projektu saskaņā ar 33. panta 1. punktu un pilda ACER budžetu saskaņā ar 34. un 35. pantu;
 - i) katru gadu sagatavo un iesniedz Administratīvajai valdei gada pārskata projektu, ietverot atsevišķu sadaļu par ACER regulatīvajām darbībām un sadaļu par finanšu un administratīviem jautājumiem;
 - j) sagatavo rīcības plānu, reaģējot uz secinājumiem, kas izriet no iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumiem un novērtējumiem, kā arī OLAF izmeklēšanām, un sniedz ziņojumu par progresu divreiz gadā Komisijai un regulāri – Administratīvajai valdei;
 - k) ir atbildīgs par lēmumu, vai ir nepieciešams izvietot vienu vai vairākus darbiniekus vienā vai vairākās dalībvalstīs nolūkā efektīvi un rezultatīvi īstenot ACER uzdevumus.

Pirmās daļas k) punkta vajadzībām, pirms lēmuma pieņemšanas par vietējā biroja izveidošanu, direktors lūdz atzinumu attiecīgajām dalībvalstīm, tostarp dalībvalstij, kurā atrodas ACER mītne, un viņam jāsaņem iepriekšēja piekrišana no Komisijas un Administratīvās valdes. Lēmuma pamatā ir pienācīga izmaksu un ieguvumu analīze un tajā precīzi nosaka minētajā vietējā birojā veicamo darbību tvērumu tā, lai izvairītos no liekām izmaksām un ACER administratīvo funkciju dublēšanas.

2. Šā panta 1. punkta c) apakšpunkta vajadzībām atzinumus, ieteikumus un lēmumus, kas minēti 3. panta 1. punktā, no 4. līdz 8. pantam, 9. panta 1. un 2. punktā, 10. pantā, 11. panta c) punktā, 13. pantā, 15. panta 4. punktā, kā arī 30. un 43. pantā, pieņem tikai pēc Regulatoru valdes pozitīva atzinuma saņemšanas.

Pirms atzinumu, ieteikumu vai lēmumu projektu iesniegšanas balsošanai Regulatoru valdē direktors pietiekami savlaicīgi iesniedz atzinumu, ieteikumu vai lēmumu projektus attiecīgajām darba grupām apspriešanās nolūkā.

Direktors:

- a) ņem vērā Regulatoru padomes komentārus un grozījumus un atkārtoti iesniedz Regulatoru padomei pārskatīto atzinuma, ieteikuma vai lēmuma projektu pozitīva atzinuma saņemšanai;
- b) var atsaukt iesniegtos atzinumu, ieteikumu vai lēmumu projektus ar noteikumu, ka direktors sniedz pienācīgi pamatotu rakstisku skaidrojumu, gadījumā, ja direktors nepiekrīt Regulatoru valdes iesniegtajiem grozījumiem;

Atzinuma, ieteikuma vai lēmuma projekta atsaukšanas gadījumā direktors var sagatavot jaunu atzinuma, ieteikuma vai lēmuma projektu, ievērojot 22. panta 5. punkta a) apakšpunktā un šā punkta otrajā daļā minēto procedūru. Šā punkta trešās daļas a) apakšpunkta vajadzībām, ja direktors neievēro vai noraida komentārus un grozījumus, kas saņemti no Regulatoru valdes, direktors arī sniedz pienācīgi pamatotu rakstisku skaidrojumu.

Ja Regulatoru valde nesniedz labvēlīgu atzinumu par atkārtoti iesniegta atzinuma, ieteikuma vai lēmuma projekta tekstu, tāpēc, ka tās komentāri un grozījumi nav tikuši pienācīgi atspoguļoti atkārtoti iesniegtajā tekstā, direktors var vēlreiz pārskatīt atzinuma, ieteikuma vai lēmuma projekta tekstu atbilstīgi Regulatoru valdes ierosinātajiem grozījumiem un komentāriem, lai saņemtu tās labvēlīgu atzinumu, un viņam nav atkārtoti jāapspriežas ar attiecīgo darba grupu vai jāsniedz papildu rakstisks pamatojums;

25. pants

Apelācijas valdes izveide un sastāvs

1. ACER izveido Apelācijas valdi.
2. Apelācijas valdē ir seši locekļi un seši aizstājēji, kurus ieceļ no pašreizējiem vai bijušajiem regulatīvo iestāžu, konkurences iestāžu vai citu Savienības vai valsts iestāžu vadošajiem darbiniekiem ar attiecīgu pieredzi enerģētikas nozarē. Apelācijas valde ieceļ priekšsēdētāju.

Pēc publiska uzaicinājuma paust ieinteresētību Apelācijas valdes locekļus oficiāli ieceļ Administratīvā valde, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu un pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi.

3. Apelācijas valde pieņem un publicē savu reglamentu. Minētajā reglamentā sīki izklāsta Apelācijas valdes organizācijas un funkcionēšanas nosacījumus un noteikumus, kas piemērojami valdē iesniegtajām apelācijām, saskaņā ar 28. pantu. Apelācijas valde sava reglamenta projektu, kā arī jebkādas būtiskas minētā reglamenta izmaiņas iesniedz Komisijai. Komisija var sniegt atzinumu par minēto reglamentu trīs mēnešu laikā no attiecīgā paziņojuma saņemšanas dienas.

ACER budžetā ietver atsevišķu budžeta pozīciju Apelācijas valdes reģistra darbības finansēšanai.

4. Apelācijas valde lēmumus pieņem ar vairākumu, ko veido vismaz četri no sešiem tās locekļiem. Apelācijas valde sanāk pēc vajadzības.

26. pants

Apelācijas valdes locekļi

1. Apelācijas valdes locekļu amata pilnvaru termiņš ir pieci gadi. Šo laiku var pagarināt vienu reizi.
2. Apelācijas valdes locekļi lēmumu pieņemšanā ir neatkarīgi. Viņus nesaista nekādi norādījumi. Apelācijas valdes locekļi neveic citus pienākumus ACER, tās Administratīvajā valdē vai Regulatoru valdē, vai kādā no tās darba grupām. Apelācijas valdes locekļus nevar atlaist no amata pilnvaru termiņa laikā, izņemot, ja loceklis ir atzīts par vainīgu nopietnā pārkāpumā, un lēmumu par atlaišanu pieņem Administratīvā valde pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi.

27. pants

Izslēgšana un iebilšana Apelācijas valdē

1. Apelācijas valdes locekļi nevar piedalīties apelācijas procesā, ja viņi tajā ir personīgi ieinteresēti, ja viņi jau iepriekš ir bijuši tajā iesaistīti kā vienas procesā iesaistītas puses pārstāvji, vai arī ja viņi piedalījušies pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā.
2. Ja kāda 1. punktā minētā iemesla vai kāda cita iemesla dēļ kāds no Apelācijas valdes locekļiem uzskata, ka kādam citam loceklim nebūtu jāpiedalās apelācijas procesā, tad pirmais minētais loceklis attiecīgi informē Apelācijas valdi. Jebkura apelācijas procesā iesaistītā puse var iebilst pret Apelācijas valdes locekļa piedalīšanos jebkura 1. punktā minētā iemesla dēļ vai arī gadījumā, ja radušās aizdomas par viņa neobjektivitāti. Iebildumu nevar pamatot ar locekļa valstspiederību, un to nepieņem, ja, apzinoties iebilduma iemeslu, apelācijas izskatīšanas procesā iesaistītā puse tomēr ir veikusi kādu procedūras pasākumu, kas nav iebildums pret Apelācijas valdes sastāvu.
3. Apelācijas valdes lēmumu par rīcību 1. un 2. punktā paredzētajos gadījumos pieņem bez attiecīgā locekļa dalības. Lai pieņemtu šo lēmumu, attiecīgo locekli Apelācijas valdē aizvieto viņa aizstājējs, izņemot gadījumus, kad arī aizstājējs atrodas līdzīgā situācijā. Pēdējā minētajā gadījumā priekšsēdētājs ieceļ aizvietotāju no citiem aizstājējiem.
4. Apelācijas valdes locekļi apņemas darboties neatkarīgi un sabiedrības interesēs. Lai to apliecinātu, tie iesniedz saistību deklarāciju un interešu deklarāciju, norādot vai nu uz to, ka tiem nav tiešu vai netiešu interešu, kuras varētu uzskatīt par tādām, kas ietekmē to neatkarību, vai arī norādot kādu tiešu vai netiešu interesi, kuru varētu uzskatīt par tādu, kas ietekmē to neatkarību. Minētās deklarācijas publisko katru gadu.

28. pants

Lēmumi, par kuriem var iesniegt apelāciju

1. Jebkura fiziska vai juridiska persona, tostarp regulatīvās iestādes, var iesniegt apelāciju par lēmumu, kas minēts 2. panta d) punktā un adresēts šai personai, vai lēmumu, kurš, lai gan ir tāda lēmuma formā, kas adresēts citai personai, tieši un personīgi skar minēto personu.
2. Apelāciju, ietverot apelācijas pamatojumu, iesniedz ACER rakstiski divos mēnešos pēc lēmuma paziņošanas attiecīgajai personai, vai – ja tas nav iespējams – divos mēnešos no dienas, kad ACER šo lēmumu publicējusi. Apelācijas valde pieņem lēmumu četros mēnešos pēc apelācijas iesniegšanas.
3. Saskaņā ar 1. punktu iesniegta apelācija neaptur attiecīgā lēmuma piemērošanu. Tomēr Apelācijas valde, ja tā uzskata, ka lietas apstākļi to prasa, var apturēt apstrīdētā lēmuma piemērošanu.
4. Ja apelācija ir pieņemama, Apelācijas valde pārbauda, vai apelācija ir pamatota. Tā tik bieži, cik vajadzīgs, uzaicina apelācijas procesā iesaistītās puses noteiktos termiņos iesniegt komentārus par tās sniegtajiem paziņojumiem vai par pārējo apelācijas procesā iesaistīto pušu ziņojumiem. Apelācijas procesā iesaistītajām pusēm ir tiesības izteikties mutiski.
5. Apelācijas valde var apstiprināt lēmumu, vai nodot lietu ACER kompetentajai struktūrai. Minētajai kompetentajai struktūrai Apelācijas valdes lēmums ir saistošs.
6. ACER publicē Apelācijas valdes pieņemtos lēmumus.

29. pants

Prasības Tiesā

Prasības atcelt lēmumu, ko pieņēmusi ACER saskaņā ar šo regulu, un prasības saistībā ar bezdarbību piemērojamajos termiņos var tikt iesniegtas Tiesā tikai tad, kad ir pabeigta 28. pantā minētā apelācijas procedūra. ACER veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Tiesas spriedumu.

30. pants

Darba grupas

1. Pamatotos gadījumos un jo īpaši nolūkā palīdzēt direktora un Regulatoru valdes darbā un nolūkā sagatavot atzinumus, ieteikumus un lēmumus, kas minēti 3. panta 1. punktā, 4. līdz 8. pantā, 9. panta 1. un 3. punktā, 10. pantā, 11. panta c) punktā, 13. pantā, 15. panta 4. punktā, un 30. un 43. pantā, Administratīvā valde izveido darba grupas vai pārtrauc to darbību, pamatojoties uz direktora un Regulatoru valdes kopīgu priekšlikumu.

Lai izveidotu darba grupu vai pārtrauktu tās darbību, ir vajadzīgs Regulatoru valdes pozitīvs atzinums.

2. Darba grupās pēc vajadzības iekļauj ekspertus no ACER un regulatīvo iestāžu personāla. Darba grupās var piedalīties Komisijas eksperti. ACER nav atbildīga par izmaksām, kas ekspertiem no regulatīvo iestāžu personāla rodas saistībā ar piedalīšanos ACER darba grupās. Darba grupas ņem vērā citu attiecīgo valsts iestāžu ekspertu viedokļus, ja attiecīgās iestādes ir kompetentas.

3. Administratīvā valde pieņem un publicē iekšējo reglamentu par darba grupu darbību, pamatojoties uz direktora priekšlikumu, pēc apspriešanās ar Regulatoru valdi un pēc tam, kad ir saņemts tās labvēlīgs atzinums.

4. ACER darba grupas saskaņā ar Regulatoru valdes norādījumiem veic darbības, kas tām noteiktas plānošanas dokumentā, kurš pieņemts, ievērojot 20. pantu, un visas darbības, ko tām saskaņā ar šo regulu ir uzticējusi Regulatoru valde un direktors.

III nodaļa**budžeta izveide un struktūra**

31. pants

Budžeta struktūra

1. Neskarot citus resursus, ACER ieņēmumus veido:

- a) Savienības ieguldījums;
- b) ACER saņemtās maksas saskaņā ar 32. pantu;
- c) visas dalībvalstu vai to regulatīvo iestāžu brīvprātīgas iemaksas, kā minēts 19. panta 1. punkta g) apakšpunktā;
- d) novēlējumi, dāvinājumi vai dotācijas, kā minēts 19. panta 1. punkta g) apakšpunktā.

2. ACER izdevumi ietver ar personālu saistītus, administratīvus, infrastruktūras un darbības izdevumus.

3. ACER ieņēmumi un izdevumi ir līdzsvarā.

4. Visus ACER ieņēmumus un izdevumus prognozē katram finanšu gadam, kas atbilst kalendārajam gadam, un iekļauj budžetā.

5. ACER gūtie ieņēmumi nemazina tās neitralitāti, neatkarību vai objektivitāti.

32. pants

Maksa

1. ACER iekasē maksu par:

- a) atbrīvojuma lēmuma pieprasījumu atbilstīgi šīs regulas 10. pantam un ACER lēmumu par izmaksu pārrobežu sadalījumu pieņemšanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 347/2013 12. pantu;

b) tirgus dalībnieku vai subjektu, kuri sniedz ziņojumus to vārdā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1227/2011 8. pantu, sniegtās informācijas vākšanu, rīcību ar to, tās apstrādi un analīzi.

2. Šā panta 1. punktā minēto maksu un tās maksāšanas veidu nosaka Komisija pēc publiskas apspriešanās un pēc apspriešanās ar Administratīvo valdi un Regulatoru valdi. Maksa ir samērīga ar to attiecīgo pakalpojumu izmaksām, kurus sniedz izmaksu ziņā lietderīgā veidā, un tā ir pietiekama minēto izmaksu segšanai. Minēto maksu nosaka tādā apmērā, lai nodrošinātu, ka tā nav diskriminējoša un ka ar to netiek pieļauta nepamatota finansiālā vai administratīvā sloga uzlikšana tirgus dalībniekiem vai struktūrām, kas darbojas to vārdā.

Komisija regulāri pārskata minētās maksas apmēru, pamatojoties uz izvērtējumu, un – vajadzības gadījumā – pielāgo minētās maksas apmēru un veidu, kādā tā jāmaksā.

33. pants

Budžeta izveide

1. Katru gadu direktors sagatavo provizorisku aplēses projektu, kas ietver darbības izdevumus un darba programmu, kuri paredzēti nākamajā finanšu gadā, un šo provizorisko aplēses projektu kopā ar provizorisko amatu sarakstu iesniedz Administratīvajai valdei.

2. Provizoriskā tāmes projekta pamatā ir 20. panta 1. punktā minētajā ikgadējā plānošanas dokumentā noteiktie mērķi un gaidāmie rezultāti, un tajā ņem vērā minēto mērķu un gaidāmo rezultātu sasniegšanai nepieciešamos finanšu resursus.

3. Katru gadu Administratīvā valde, pamatojoties uz direktora sagatavoto provizorisko aplēses projektu, pieņem ACER ieņēmumu un izdevumu provizorisko aplēses projektu nākamajam finanšu gadam.

4. Šo provizorisko aplēses projektu, iekļaujot štatu saraksta projektu, Administratīvā valde līdz katra gada 31. janvārim nosūta Komisijai. Pirms aplēses pieņemšanas direktora sagatavoto projektu nosūta Regulatoru valdei, kas par šo projektu var sniegt pamatotu atzinumu.

5. Šā panta 3. punktā minēto aplēsi Komisija nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei kopā ar Savienības vispārējā budžeta projektu.

6. Pamatojoties uz aplēses projektu, Komisija Savienības vispārējā budžeta projektā ietver aplēses, ko tā uzskata par vajadzīgām attiecībā uz štatu sarakstu un dotācijas summu no Savienības vispārējā budžeta saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 313. līdz 316. pantu un turpmākajiem pantiem.

7. Padome kā budžeta lēmējinstītūcija pieņem ACER paredzēto štatu sarakstu.

8. ACER budžetu pieņem Administratīvā valde. Tas kļūst galīgs pēc Savienības vispārējā budžeta galīgās pieņemšanas. Vajadzības gadījumā to attiecīgi koriģē.

9. Veicot jebkādas budžeta, tostarp štatu saraksta, grozījumus, ievēro to pašu procedūru.

10. Līdz 2020. gada 5. jūlijam Komisija izvērtē, vai ACER pieejamais finansējums un cilvēkresursi ļauj pildīt tai ar šo regulu piešķirtos uzdevumus iekšējā enerģijas tirgus izveidē un energoapgādes drošības veicināšanā par labu Savienības patērētājiem.

11. Administratīvā valde bez kavēšanās informē budžeta lēmējinstītūciju par visiem plānotajiem projektiem, kas finansiālā ziņā var būtiski ietekmēt ACER budžeta finansējumu, jo īpaši par projektiem saistībā ar īpašumu. Administratīvā valde par savu nodomu informē Komisiju. Ja kāda no abām budžeta lēmējinstītūcijas iestādēm paredz sniegt atzinumu, tā ACER informē par šādu ieceri divās nedēļās pēc informācijas saņemšanas par projektu. Ja atbildes nav, ACER var īstenot plānoto projektu.

34. pants

Budžeta izpilde un kontrole

1. Direktors darbojas kā kredītrīkotājs un īsteno ACER budžetu.
2. Līdz 1. martam pēc katra finanšu gada beigām ACER grāmatvedis Komisijas grāmatvedim un Revīzijas palātai iesniedz provizoriskus pārskatus, kā arī ziņojumu par attiecīgā finanšu gada budžeta un finanšu pārvaldību. Līdz nākamā gada 31. martam ACER grāmatvedis Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz arī ziņojumu par budžeta un finanšu pārvaldību. Tad Komisijas grāmatvedis konsolidē iestāžu un decentralizēto struktūru provizoriskos pārskatus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 ⁽²²⁾ ("Finanšu regula") 245. pantu.

35. pants

Pārskatu sniegšana un budžeta izpildes apstiprināšana

1. Līdz nākamā finanšu gada (N+1 gads) 1. martam ACER grāmatvedis Komisijas grāmatvedim un Revīzijas palātai iesniedz provizoriskos pārskatus par finanšu gadu (N gads).
2. Līdz N+1 gada 31. martam ACER Eiropas Parlamentam, Padomei, Komisijai un Revīzijas palātai iesniedz ziņojumu par budžeta un finanšu pārvaldību N gadā.

Līdz N+1 gada 31. martam Komisijas grāmatvedis Revīzijas palātai iesniedz ACER provizoriskos pārskatus. Komisija ziņojumu par attiecīgā finanšu gada budžeta un finanšu pārvaldību iesniedz arī Eiropas Parlamentam un Padomei.

3. Pēc Revīzijas palātas apsvērumu saņemšanas par ACER provizoriskajiem pārskatiem par N gadu saskaņā ar Finanšu regulas 246. pantu grāmatvedis, ņemoties atbildību, sagatavo ACER galīgos pārskatus par attiecīgo gadu. Direktors iesniedz tos Administratīvajai valdei atzinuma sniegšanai.
4. Administratīvā valde sniedz atzinumu par ACER galīgajiem pārskatiem par N gadu.
5. Līdz N+1 gada 1. jūlijam ACER grāmatvedis šos galīgos pārskatus par N gadu kopā ar Administratīvās valdes atzinumu iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Komisijai un Revīzijas palātai.
6. Galīgos pārskatus līdz N+1 gada 15. novembrim publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
7. Līdz N+1 gada 30. septembrim direktors iesniedz Revīzijas palātai atbildi uz tās apsvērumiem. Minētās atbildes kopiju direktors nosūta arī Administratīvajai valdei un Komisijai.
8. Direktors iesniedz Eiropas Parlamentam pēc tā pieprasījuma jebkādu informāciju, kas vajadzīga, lai netraucēti piemērotu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru par N gadu saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) Nr. 1271/2013 109. panta 3. punktu.
9. Eiropas Parlaments pēc Padomes ieteikuma, kas pieņemts ar kvalificētu balsu vairākumu, līdz N+2 gada 15. maijam sniedz direktoram apstiprinājumu par N finanšu gada budžeta izpildi.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

36. pants

Finanšu noteikumi

ACER piemērojamos finanšu noteikumus pieņem Administratīvā valde pēc apspriešanās ar Komisiju. Šie noteikumi var atkāpties no Deleģētās regulas (ES) Nr. 1271/2013 prasībām, ja tas vajadzīgs īpašu ACER darbības vajadzību dēļ un tikai tad ja saņemts Komisijas iepriekšējs apstiprinājums.

37. pants

Krāpšanas apkarošana

1. Lai atvieglotu krāpšanas, korupcijas un citu nelikumīgu darbību, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 ⁽²³⁾, apkarošanu, ACER pievienojas 1999. gada 25. maija Iestāžu nolīgumam par iekšējo izmeklēšanu, ko veic OLAF ⁽²⁴⁾, un pieņem attiecīgus noteikumus, kas piemērojami ACER darbiniekiem, izmantojot minētā nolīguma pielikumā pievienoto paraugu.
2. Revīzijas palātai ir tiesības, veicot revīziju uz vietas, kā arī revīziju uz dokumentu pamata, revidēt tos dotāciju saņēmējus, līgumslēdzējus un apakšuzņēmējus, kuri no ACER ir saņēmuši Savienības līdzekļus.
3. Saskaņā ar noteikumiem un procedūrām, kas noteikti Regulā (ES, Euratom) Nr. 883/2013 un Padomes Regulā (Euratom, EK) Nr. 2185/96 ⁽²⁵⁾, OLAF var veikt izmeklēšanas, tostarp pārbaudes un apskates uz vietas, lai noskaidrotu, vai nav notikusi krāpšana, korupcija vai cita nelikumīga darbība, kas skar Savienības finansiālās intereses, kuras saistītas ar ACER finansētu dotāciju vai līgumu.
4. Neskarot 1., 2., un 3. punktu, ACER sadarbības nolīgumos ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, līgumos, dotāciju nolīgumos un lēmumos par dotāciju piešķiršanu ietver noteikumus, kas skaidri pilnvaro Revīzijas palātu un OLAF veikt šajā pantā minētās revīzijas un izmeklēšanas saskaņā ar to attiecīgo kompetenci.

IV nodaļa**vispārīgi un nobeiguma noteikumi**

38. pants

Privilēģijas un imunitāte un mītnes nolīgums

1. Uz ACER un tās darbiniekiem attiecas Protokols Nr. 7 par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā, kas pievienots LES un LESD.
2. Nepieciešamo kārtību attiecībā uz telpām, kuras ACER vajadzībām tiek sagādātas uzņēmējā dalībvalstī, un infrastruktūru, kuras pieejamību nodrošina minētā dalībvalsts, kopā ar specifiskajiem noteikumiem, kas uzņēmējā dalībvalstī piemērojami direktoram, Administratīvās valdes locekļiem, ACER darbiniekiem un viņu ģimenes locekļiem, nosaka ACER un uzņēmējās dalībvalsts mītnes nolīgumā. Minēto nolīgumu noslēdz, kad ir saņemts Administratīvās valdes apstiprinājums.

39. pants

Darbinieki

1. Uz ACER darbiniekiem, tostarp tās direktoru, attiecas Civildienesta noteikumi un Nodarbināšanas kārtība un noteikumi, kurus Savienības iestādes ir kopīgi pieņēmušas, lai piemērotu Civildienesta noteikumus un Nodarbināšanas kārtību.

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

⁽²⁴⁾ OV L 136, 31.5.1999., 15. lpp.

⁽²⁵⁾ Padomes Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienas finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.).

2. Administratīvā valde, vienojoties ar Komisiju, saskaņā ar Civildienesta noteikumu 110. pantu pieņem atbilstīgus īstenošanas noteikumus.
3. ACER attiecībā uz tās darbiniekiem īsteno pilnvaras, kas atbilstīgi Civildienesta noteikumiem ir piešķirtas iecelējinstitūcijai un atbilstīgi Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtībai – iestādei, kurai ir tiesības slēgt līgumus.
4. Administratīvā valde var pieņemt noteikumus, kas ļauj ACER nodarbināt dalībvalstu norīkotus ekspertus.

40. pants

ACER atbildība

1. ACER līgumisko atbildību reglamentē tiesības, kas piemērojamas attiecīgajam līgumam.

Jebkāda šķērējklauzula, kas ietverta ACER noslēgtā līgumā, ir Tiesas kompetencē.

2. Attiecībā uz ārpuslīgumisku atbildību ACER saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem, kas ir kopīgi visu dalībvalstu tiesību sistēmām, atļūdzina jebkādu kaitējumu, ko radījusi ACER vai tās darbinieki, pildot amata pienākumus.
3. Strīdi par 2. punktā minētā kaitējuma kompensāciju ir Tiesas kompetencē.
4. ACER darbinieku personisko finansiālo un disciplināro atbildību pret ACER reglamentē attiecīgie noteikumi, ko piemēro ACER personālam.

41. pants

Pārredzamība un komunikācija

1. ACER rīcībā esošajiem dokumentiem piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1049/2001 ⁽²⁶⁾.
2. Administratīvā valde pieņem praktiskus pasākumus Regulas (EK) Nr. 1049/2001 piemērošanai.
3. Par lēmumiem, ko ACER pieņēmusi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 8. pantu, var iesniegt sūdzību ombudam vai ierosināt lietu Tiesā, ievērojot attiecīgi LESD 228. un 263. pantā paredzētos noteikumus.
4. Uz ACER veiktu personas datu apstrādi attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 ⁽²⁷⁾. Administratīvā valde nosaka pasākumus, kā ACER piemēro Regulu (ES) 2018/1725, tostarp pasākumus attiecībā uz ACER datu aizsardzības inspektora iecelšanu. Minētos pasākumus nosaka pēc apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju.
5. ACER pēc savas ierosmes savas kompetences jomā var iesaistīties komunikācijas darbībās. Resursu piešķiršana komunikācijas darbībām nedrīkst kaitēt 3. līdz 13. pantā minēto pienākumu efektīvai izpildei. Komunikācijas darbības veic saskaņā ar attiecīgajiem Administratīvās valdes pieņemtajiem komunikācijas un izplatīšanas plāniem.

⁽²⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).

⁽²⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 23. oktobra Regula (ES) 2018/1725 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

42. pants

Klasificētas un sensitīvas neklasificētas informācijas aizsardzība

1. ACER pieņem savus drošības noteikumus, kas ir līdzvērtīgi Komisijas drošības noteikumiem ES klasificētas informācijas ("ESKI") un sensitīvas neklasificētas informācijas aizsardzībai, tostarp noteikumus par apmaiņu ar šādu informāciju, tās apstrādi un uzglabāšanu, kā noteikts Komisijas Lēmumos (ES, Euratom) 2015/443 ⁽²⁸⁾ un (ES, Euratom) 2015/444 ⁽²⁹⁾.
2. ACER var arī nolemt piemērot 1. punktā minētos Komisijas lēmumus mutatis mutandis. ACER drošības noteikumi *inter alia* ietver noteikumus par apmaiņu ar ESKI un sensitīvu neklasificētu informāciju, tās apstrādi un uzglabāšanu.

43. pants

Sadarbības nolīgumi

1. ACER var līdzdarboties trešās valstis, kas ir noslēgušas ar Savienību nolīgumus un kas ir pieņēmušas un piemēro Savienības tiesību aktu attiecīgos noteikumus enerģētikas jomā, tostarp jo īpaši noteikumus par neatkarīgām regulatīvām iestādēm, trešo personu piekļuvi infrastruktūrai un nodalīšanu, enerģijas tirdzniecību un sistēmas darbību un patērētāju līdzdalību un aizsardzību, kā arī attiecīgos noteikumus vides un konkurences jomā.
2. Ja šajā nolūkā tiek noslēgts nolīgums starp Savienību un minētajām trešām valstīm atbilstīgi 1. punktam, ACER var arī pildīt savus uzdevumus saskaņā ar 3. līdz 13. pantu attiecībā uz trešām valstīm ar noteikumu, ka, ja minētās trešās valstis ir pieņēmušas un piemēro attiecīgus noteikumus, ievērojot 1. punktu, un ir pilnvarojušas ACER koordinēt to regulatīvo iestāžu darbības ar dalībvalstu regulatīvo iestāžu darbībām. Tikai šādos gadījumos atsauces uz jautājumiem, kam piemīt pārrobežu iezīmes, attiecas uz robežām starp Savienību un trešām valstīm, bet ne robežām starp divām dalībvalstīm.
3. Nolīgumos, kas minēti 1. punktā, nosaka kārtību, kurā jo īpaši paredz veidu, apjomu un procedūras aspektus minēto valstu dalībai ACER darbā, tostarp saistībā ar finanšu iemaksām un personālu.
4. Administratīvā valde pieņem reglamentu attiecībā ar 1. punktā minētajām trešām valstīm pēc tam, kad ir saņēmusi Regulatoru valdes pozitīvu atzinumu. Komisija, noslēdzot attiecīgu darba vienošanos ar ACER direktoru, nodrošina, ka ACER darbojas, ievērojot savas pilnvaras un pastāvošo institucionālo regulējumu.

44. pants

Valodu lietojums

1. Uz ACER attiecas Padomes Regula Nr. 1 ⁽³⁰⁾.
2. Administratīvā valde lemj par valodu lietojumu ACER iekšējā darbā.
3. ACER darbam vajadzīgos tulkošanas pakalpojumus sniedz Eiropas Savienības iestāžu Tulkošanas centrs.

45. pants

Izvērtēšana

1. Līdz 2024. gada 5. jūlijam un pēc tam reizi piecos gados Komisija, kurai palīdz neatkarīgs ārējais eksperts, izvērtē ACER veikumu saistībā ar tās mērķiem, pilnvarām un uzdevumiem. Izvērtēšanā sevišķu uzmanību velta tam, vai ir nepieciešams grozīt ACER pilnvaras, un jebkādu šādu grozījumu finansiālajai ietekmei.

⁽²⁸⁾ Komisijas Lēmums (ES, Euratom) 2015/443 (2015. gada 13. marts) par drošību Komisijā (OV L 72, 17.3.2015., 41. lpp.).

⁽²⁹⁾ Komisijas Lēmums (ES, Euratom) 2015/444 (2015. gada 13. marts) par drošības noteikumiem ES klasificētas informācijas aizsardzībai (OV L 72, 17.3.2015., 53. lpp.).

⁽³⁰⁾ Padomes Regula Nr. 1, ar ko nosaka valodu lietojumu Eiropas Ekonomikas kopienā (OV 17, 6.10.1958., 385. lpp.).

2. Ja Komisija uzskata, ka, ņemot vērā ACER izvirzītos mērķus, piešķirtās pilnvaras un uzticētos uzdevumus, tās turpmāka pastāvēšana vairs nav pamatota, tā var ierosināt šo regulu attiecīgi grozīt vai atcelt pēc tam, kad ir veiktas atbilstīgas konsultācijas ar ieinteresētajām personām un Regulatoru valdi.
3. Komisija 1. punktā minētā izvērtējuma konstatējumus un tās secinājumus iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un ACER Regulatoru valdei. Izvērtējuma konstatējumi būtu jāpublisko.
4. Komisija līdz 2025. gada 31. oktobrim un pēc tam vismaz reizi piecos gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izvērtēta šī regula un jo īpaši ACER uzdevumi, kas saistīti ar atsevišķiem lēmumiem. Minētajā ziņojumā attiecīgā gadījumā ņem vērā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 69. panta 1. punktu veiktā izvērtējuma rezultātus.

Komisija attiecīgā gadījumā minētajam ziņojumam pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu.

46. pants

Atcelšana

Regulu (EK) Nr. 713/2009 atceļ.

Atsauces uz atcelto regulu uzskata par atsaucēm uz šo regulu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu II pielikumā.

47. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2019. gada 5. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
G. CIAMBA

I PIELIKUMS

Atceltā regula ar tās grozījumiem

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 713/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Energo regulatoru sadarbības aģentūru (OV L 211, 14.8.2009., 1. lpp.).	
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 (2013. gada 17. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastrukturāras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009	Tikai atsauce, kas izdarīta Regulas (ES) Nr. 347/2013 20. pantā uz Regulas (EK) Nr. 713/2009 22. panta 1. punktu.

II PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Regula (EK) Nr. 713/2009	Šī regula
1. pants	1. pants
4. pants	2. pants
5. pants	3. pants
6. panta 1. līdz 3. punkts un 4. punkta pirmā daļa	4. pants
6. panta 4. punkta otrā līdz piektā daļa un 5., 6. un 9. punkts	5. pants
7. un 8. pants	6. pants
—	7. pants
—	8. pants
—	9. pants
9. panta 1. punkts un 2. punkta pirmā daļa	10. pants
6. panta 7. un 8. punkts	11. pants
—	12. pants
9. panta 2. punkta otrā daļa	13. pants
10. pants	14. pants
11. pants	15. pants
2. pants	16. pants
3. pants	17. pants
12. pants	18. pants
13. pants	19. pants
—	20. pants
14. panta 1. un 2. punkts	21. pants
14. panta 3.–6. punkts	22. panta 1.–4. punkts
15. pants	22. panta 5. un 6. punkts
16. pants	23. pants
17. pants	24. pants
18. panta 1. un 2. punkts	25. panta 1., 2. un 4. punkts
19. panta 6. punkts	25. panta 3. punkts
18. panta 3. punkts	26. pants
18. panta 4.–7. punkts	27. pants
19. panta 1.–5. punkts un 7. punkts	28. pants
20. pants	—
—	29. pants
—	30. pants
21. pants	31. pants
22. pants	32. pants
23. pants	33. pants
24. panta 1. un 2. punkts	34. pants

Regula (EK) Nr. 713/2009	Šī regula
24. panta 3. punkts un turpmākie punkti	35. pants
25. pants	36. pants
—	37. pants
27. pants	38. pants
28. pants	39. pants
29. pants	40. pants
30. pants	41. panta 1.–3. punkts
—	42. pants
31. pants	43. pants
33. pants	44. pants
34. pants	45. pants
—	46. pants
35. pants	47. pants

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2019/943**(2019. gada 5. jūnijs)****par elektroenerģijas iekšējo tirgu****(pārstrādāta redakcija)****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 714/2009 ⁽⁴⁾ ir būtiski grozīta vairākas reizes. Tā kā ir jāizdara turpmāki grozījumi, minētā regula skaidrības labad būtu jāpārstrādā.
- (2) Enerģētikas savienības mērķis ir galalietotājiem – gan mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem – nodrošināt nekaitīgu, drošu, ilgtspējīgi saražotu, konkurētspējīgu enerģiju par pieņemamu cenu. Vēsturiski elektroenerģijas sistēmā dominēja vertikāli integrēti (bieži publiskā īpašumā esoši) monopoli ar lielām centralizētām atomelektrostacijām vai fosilā kurināmā elektrostacijām. Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots tā, lai visiem patērētājiem Savienībā būtu izvēles iespējas, rastos jaunas uzņēmējdarbības izdevības, attīstītos pārrobežu tirdzniecība, tādējādi paaugstinot efektivitāti, panākot konkurētspējīgākas cenas un labāku pakalpojuma kvalitāti, kā arī sniedzot ieguldījumu piegādes drošības un ilgtspējas pilnveidē. Elektroenerģijas iekšējais tirgus ir kāpinājis konkurenci, jo īpaši vairumtirgu līmenī, un starpzonu tirdzniecību. Tas joprojām ir efektīva enerģijas tirgus pamats.
- (3) Savienības enerģosistēmā šobrīd notiek būtiskākie pārkārtojumi pēdējo desmitgažu laikā, un elektroenerģijas tirgus ir šo pārkārtojumu centrā. Kopīgais mērķis – dekarbonizēt enerģosistēmu – tirgus dalībniekiem rada jaunas izdevības un izaicinājumus. Taču vienlaikus tehnoloģiskie jaunieviešumi paver ceļu jaunām patērētāju līdzdalības un pārrobežu sadarbības formām.
- (4) Šī regula paredz noteikumus, ar kuriem nodrošina iekšējā elektroenerģijas tirgus darbību, un ietver prasības, kas saistītas ar atjaunojamo energoresursu enerģijas veidu attīstību un vides politiku, it sevišķi īpašus noteikumus par konkrētiem atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas ietaišu veidiem, kuri attiecas uz atbildību par balansēšanu, dispečēšanu un pārdispečēšanu, kā arī jaunas ražošanas jaudas CO₂ emisiju robežvērtību, ja uz šādu jaudu attiecas pagaidu pasākumi, lai nodrošinātu resursu pietiekamības vajadzīgo līmeni, proti, jaudas mehānismus.
- (5) No nelielās elektroenerģijas ražošanas iekārtās iegūtas atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas būtu jāpiešķir prioritāra dispečēšana, izmantojot vai nu īpašu prioritāru kārtību dispečēšanas metodikā, vai arī izvirzot

⁽¹⁾ OVC 288, 31.8.2017., 91. lpp.

⁽²⁾ OVC 342, 12.10.2017., 79. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2019. gada 22. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 714/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz pieeju tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr. 1228/2003 atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 15. lpp.).

juridiskas vai regulatīvas prasības tirgus operatoriem nodrošināt šādu elektroenerģiju tirgū. Prioritārā dispečēšana, kas ar tādiem pašiem ekonomiskiem nosacījumiem ir piešķirta sistēmas darbības pakalpojumiem, būtu jāuzskata par atbilstīgu šai regulai. Jebkurā gadījumā prioritārā dispečēšana būtu jāuzskata par saderīgu ar līdzdalību tādu elektroenerģijas ražošanas ietaišu elektroenerģijas tirgū, kuras izmanto atjaunojamos energoresursus.

- (6) Valstu intervence, kas bieži vien notiek nekoordinēti, ir izraisījusi elektroenerģijas vairumtirgus kropļojumus, kuri savukārt negatīvi ietekmē investīcijas un pārrobežu tirdzniecību.
- (7) Iepriekš elektroenerģijas lietotāji bija pavisam pasīvi dalībnieki un bieži elektroenerģiju iepirka par regulētām cenām, kam nebija tiešas sasaistes ar tirgu. Nākotnē jānodrošina, lai lietotājiem būtu iespējas tirgū iesaistīties pilnvērtīgi, proti, lai tie būtu vienlīdzīgā stāvoklī ar citiem tirgus dalībniekiem un lai tiem būtu pilntiesīga tirgus dalībnieka tiesības pārvaldīt savu enerģijas patēriņu. Lai integrētu arvien pieaugošos atjaunojamo energoresursu enerģijas apjomus, nākotnes elektrosistēmā būtu jāizmanto visi pieejamie elastības resursi, jo īpaši uz pieprasījumu balstīti risinājumi un enerģijas uzkrāšana, kā arī būtu jāizmanto digitalizācija, integrējot inovatīvas tehnoloģijas elektroenerģijas sistēmā. Lai ar maksimāli zemākām izmaksām panāktu patiesu dekarbonizāciju, nākotnē elektroenerģijas sistēmai jāsekmē arī energoefektivitāte. Ja ar atjaunojamo energoresursu enerģijas efektīvu integrāciju izdodas izveidot iekšējo enerģijas tirgu, tas var stimulēt investīcijas ilgtermiņā un var palīdzēt sasniegt enerģētikas savienības un 2030. gada klimata un enerģētikas politikas satvara mērķus, kā noteikts Komisijas 2014. gada 22. janvāra paziņojumā "Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam" un atbalstīts Eiropadomes 2015. gada 23. un 24. oktobra sanāksmē pieņemtajos secinājumos.
- (8) Ciešāka tirgu integrācija un pāreja uz variablāku elektroenerģijas ražošanu nozīmē, ka valstu enerģētikas rīcībpolitikas ir vairāk jākoordinē ar kaimiņvalstīm un ka ir jāizmanto izdevības, ko sniedz elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecība.
- (9) Ir izstrādāts tiesiskais regulējums, kas ļauj ar elektroenerģiju tirgoties visā Savienībā. Izstrādāto regulējumu papildina vairāku tīkla kodeksu un vadlīniju pieņemšana elektroenerģijas tirgu integrēšanai. Minētie tīkla kodeksi un vadlīnijas ietver tirgus noteikumus, kā arī sistēmas darbības un tīkla pieslēguma noteikumus. Lai nodrošinātu pilnīgu pārredzamību un palielinātu juridisko noteiktību, galvenie principi, kas regulē tirgus darbību un jaudas piešķiršanu balansēšanas, tekošās dienas, nākamās dienas un nākotnes tirgus laikposmos, būtu jāpieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un būtu jāsakopo vienā Savienības tiesību aktā.
- (10) Komisijas Regulas (ES) 2017/2195 ⁽⁵⁾ 13. pantā ir noteikts process, kurā pārvades sistēmu operatoriem ir iespēja pilnībā vai daļēji deleģēt savus uzdevumus trešai personai. Deleģējošajiem pārvades sistēmu operatoriem būtu jāpaliek atbildīgiem par to, lai tiktu nodrošināta atbilstība šai regulai. Tāpat arī dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai uzdot trešai personai uzdevumus un pienākumus. Šādi uzdošanai būtu jāattiecas tikai uz valsts līmenī veiktiem uzdevumiem un pienākumiem, piemēram, nebalansa norēķiniem. Šādas uzdošanas ierobežojumiem nevajadzētu izraisīt nevajadzīgas izmaiņas esošajās valstu kārtībās. Tomēr pārvades sistēmu operatoriem būtu jāpaliek atbildīgiem par uzdevumiem, kas tiem uzticēti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 ⁽⁶⁾ 40. pantu.
- (11) Attiecībā uz balansēšanas tirgiem, lai nodrošinātu efektīvu un nekropļojošu cenu veidošanu balansēšanas jaudas un balansēšanas enerģijas iepirkumā, balansēšanas jaudas līgumā nedrīkst noteikt balansēšanas enerģijas cenu. Tas neskar dispečēšanas sistēmas, kas saskaņā ar Regulu (ES) 2017/2195 izmanto integrētās grafiku sastādīšanas procesu.
- (12) Regulas (ES) 2017/2195 18., 30. un 32. pantā ir noteikts, ka gan balansēšanas enerģijas standarta, gan specifisko produktu cenu noteikšanas metodei būtu jānodrošina tirgus dalībniekiem pozitīvs stimuluss savā nebalansa cenas zonā uzturēt savu balansu vai palīdzēt atjaunot sistēmas balansu, tādējādi samazinot sistēmas nebalansa gadījumus un izmaksas sabiedrībai. Ar šādu cenu noteikšanas pieeju būtu jācenšas panākt ekonomiski efektīvu pieprasījumu-reakcijas un citu balansēšanas resursu izmantošanu, ievērojot darbības drošības robežas.

⁽⁵⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/2195 (2017. gada 23. novembris), ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (OV L 312, 28.11.2017., 6. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 125. lpp.).

- (13) Balansēšanas enerģijas tirgu integrācijai būtu jāsekmē efektīva tekošās dienas tirgus darbība, lai tirgus dalībniekiem sniegtu iespēju pašiem nodrošināt savu balansu pēc iespējas tuvāk reāllaikam, kas iespējams balansēšanas enerģijas tirgus slēgšanas laikos, kas paredzēti Regulas (ES) 2017/2195 24. pantā. Pārvaldes sistēmu operatoriem, izmantojot balansēšanas tirgu, būtu jānovērš tikai tie nebalansa gadījumi, kas saglabājušies pēc tekošās dienas tirgus beigām. Regulas (ES) 2017/2195 53. pantā arī paredzēta nebalansa norēķinu perioda saskaņošana Savienībā, nosakot, ka tā ilgums ir 15 minūtes. Minētā saskaņošana ir paredzēta, lai sekmētu tekošās dienas tirdzniecību un veicinātu tādu tirdzniecības produktu izstrādi, kam ir vienādi piegādes logi.
- (14) Lai pārvaldes sistēmu operatori balansēšanas jaudu varētu iepirkt un izmantot efektīvi, ekonomiski un atbilstoši tirgus principiem, ir jāveicina tirgus integrācija. Šajā sakarībā Regulas (ES) 2017/2195 IV sadaļā ir noteiktas trīs metodikas, ar kuru palīdzību pārvaldes sistēmu operatori ir tiesīgi piešķirt starpzonu jaudu balansēšanas jaudas apmaiņai un rezervju kopīgošanai, ja tas ir pamatoti saskaņā ar izmaksu un ieguvumu analīzi: kooptimizācijas process, tirgbalstīts piešķiršanas process un ekonomiskās efektivitātes analīzē balstīta piešķiršana. Kooptimizācijas piešķiršanas process jāveic nākamās dienas laikposmā. Turpretī tirgbalstīto piešķiršanas procesu ir iespējams izmantot gadījumos, kad līgumu slēdz ne agrāk kā vienu nedēļu pirms balansēšanas jaudas nodrošināšanas, un ekonomiskās efektivitātes analīzē balstīto piešķiršanu veikt, ja līgumu slēdz agrāk kā vienu nedēļu pirms balansēšanas jaudas nodrošināšanas, ar noteikumu, ka piešķirtie apjomi ir ierobežoti un ka katru gadu tiek veikts novērtējums. Tiklīdz attiecīgās regulatīvās iestādes ir apstiprinājušas starpzonu jaudas piešķiršanas procesa metodiku, divi vai vairāki pārvaldes sistēmu operatori varētu sākt minētās metodikas agrīnu piemērošanu, lai gūtu pieredzi un nākotnē minēto metodiku bez aizķeršanās varētu piemērot arī citi pārvaldes sistēmu operatori. Šādu metodiku piemērošana tomēr būtu jāsaskaņo starp visiem pārvaldes sistēmu operatoriem, lai veicinātu tirgus integrāciju.
- (15) Regulas (ES) 2017/2195 V sadaļā ir noteikts, ka nebalansa norēķinu vispārējais mērķis ir nodrošināt, ka balansatbildīgās puses uztur savu balansu vai efektīvi palīdz atjaunot sistēmas balansu, un nodrošināt stimulus tirgus dalībniekiem uzturēt vai palīdzēt atjaunot sistēmas balansu. Lai balansēšanas tirgus un vispārējo energosistēmu pielāgotu pieaugošajam variablu atjaunojamo energoresursu īpatsvaram, nebalansa cenām būtu jāatspoguļo enerģijas reāllaika vērtība. Visiem tirgus dalībniekiem vajadzētu būt finansiāli atbildīgiem par sistēmā izraisīto nebalansu, ko veido starpība starp piešķirto apjomu un galīgo stāvokli tirgū. Attiecībā uz pieprasījuma reakcijas agregatoriem piešķirto apjomu veido enerģijas apjoms, ko fiziski aktivizējusi iesaistīto lietotāju slodze, pamatojoties uz noteiktu mērījumu un bāzes metodiku.
- (16) Ar Komisijas Regulu (ES) 2015/1222 ⁽⁷⁾ nosaka sīki izstrādātas vadlīnijas par starpzonu jaudas piešķiršanu un pārslodzes vadību nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, tostarp prasības attiecībā uz tādu kopīgu metodiku izstrādi, ar kurām nosaka starp tirdzniecības zonām vienlaikus pieejamās jaudas apjoms, kā arī kritērijus efektivitātes novērtēšanai un kārtību, kādā izvērtē tirdzniecības zonu noteikšanu. Regulas (ES) 2015/1222 32. un 34. pantā ir izklāstīti noteikumi par tirdzniecības zonu konfigurācijas izvērtēšanu, 41. un 54. pantā ir noteikti saskaņoti limiti maksimālajām un minimālajām klīringa cenām nākamās dienas un tekošās dienas laikposmos, 59. pantā ir izklāstīti noteikumi par tekošās dienas starpzonu tirgus slēgšanas laiku, savukārt 74. pantā ir izklāstīti noteikumi par pārdispečēšanas un kompensācijas tirdzniecības izmaksu dalīšanas metodiku.
- (17) Komisijas Regulā (ES) 2016/1719 ⁽⁸⁾ ir sīki izklāstīti noteikumi par starpzonu jaudas piešķiršanu paredzamajos tirgos, par kopīgas metodikas izveidi nolūkā noteikt starpzonu ilgtermiņa jaudu, par vienotās piešķiršanas platformas izveidi Eiropas līmenī, kas sniedz ilgtermiņa pārvaldes tiesības, un par iespēju atgriezt ilgtermiņa pārvaldes tiesības turpmākai nākotnes jaudas piešķiršanai vai pārnest ilgtermiņa pārvaldes tiesības starp tirgus dalībniekiem. Regulas (ES) 2016/1719 30. pantā ir izklāstīti noteikumi par nākotnes nodrošināšanu produktiem.

⁽⁷⁾ Komisijas Regula (ES) 2015/1222 (2015. gada 24. jūlijs), ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas (OV L 197, 25.7.2015., 24. lpp.).

⁽⁸⁾ Komisijas Regula (ES) 2016/1719 (2016. gada 26. septembris), ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas (OV L 259, 27.9.2016., 42. lpp.).

- (18) Komisijas Regulā (ES) 2016/631 ⁽⁹⁾ ir izklāstītas prasības par elektroenerģijas ražošanas ietaišu tīkla pieslēgumu starpsavienotai sistēmai, jo īpaši attiecībā uz sinhronu elektroenerģijas ģenerēšanas moduļu, elektroenerģijas parka moduļu un atkrastes elektroenerģijas parka moduļu. Minētās prasības palīdz nodrošināt godīgas konkurences apstākļus iekšējā elektroenerģijas tirgū, nodrošināt sistēmas drošību un atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas integrāciju un veicināt elektroenerģijas tirdzniecību Savienības mērogā. Regulas (ES) 2016/631 66. un 67. pantā ir izklāstīti noteikumi par jauntehnoloģijām elektroenerģijas ražošanā.
- (19) Tirdzniecības zonas, kas atspoguļo piedāvājuma un pieprasījuma sadalījumu, ir uz tirgu balstītas elektroenerģijas tirdzniecības pamatelements un priekšnoteikums pilnīgai jaudas piešķiršanas metožu, tostarp plūsmbalstītās metodes potenciāla izmantošanai. Tāpēc tirdzniecības zonas būtu jānosaka tā, lai tiktu nodrošināta tirgus likviditāte, efektīva pārslodzes vadība un vispārēja tirgus efektivitāte. Ja regulatīvā iestāde vai pārvades sistēmas operators ar kompetentās regulatīvās iestādes apstiprinājumu sāk izvērtēt esošās tirdzniecības zonas konfigurāciju attiecībā uz tirdzniecības zonām pārvades sistēmas operatora kontroles zonā, ja tirdzniecības zonu konfigurācijai ir nenozīmīga ietekme uz blakus esošo pārvades sistēmu operatoru kontroles zonām, tostarp starpsavienojumiem, un tirdzniecības zonas konfigurācijas izvērtēšana ir vajadzīga, lai uzlabotu efektivitāti, palielinātu pārrobežu tirdzniecības iespējas vai saglabātu darbības drošību, attiecīgās kontroles zonas pārvades sistēmas operatoram un kompetentajai regulatīvajai iestādei attiecīgi vajadzētu būt vienīgajam pārvades sistēmas operatoram un vienīgajai regulatīvajai iestādei, kas piedalās izvērtēšanā. Attiecīgajam pārvades sistēmas operatoram un kompetentajai regulatīvajai iestādei par šādu izvērtēšanu vajadzētu sniegt iepriekšēju paziņojumu blakus esošajiem pārvades sistēmu operatoriem, un izvērtēšanas rezultāti būtu jāpublicē. Vajadzētu būt iespējai uzsākt reģionālas tirdzniecības zonas izvērtēšanu pēc tam, kad saņemts tehniskais ziņojums par pārslodzi saskaņā ar šīs regulas 14. pantu vai saskaņā ar spēkā esošajām procedūrām, kas noteiktas Regulā (ES) 2015/1222.
- (20) Ja reģionālie koordinācijas centri veic jaudas aprēķināšanu, tiem būtu jāpalielina jauda, ņemot vērā korektīvus bezmaksas pasākumus un ievērojot jaudas aprēķināšanas reģiona pārvades sistēmu operatoru darbības drošības robežas. Ja aprēķins neuzrāda jaudu, kas vienāda vai lielāka par šajā regulā noteikto minimālo jaudu, reģionālajiem koordinācijas centriem būtu jāapsver visi pieejamie korektīvie maksas pasākumi, lai jaudu palielinātu līdz minimālajam jaudai, tostarp pārdispečēšanas potenciālu jaudas aprēķināšanas reģionos un starp tiem, vienlaikus ievērojot jaudas aprēķināšanas reģiona pārvades sistēmu operatoru darbības drošības robežas. Pārvades sistēmu operatoriem būtu jāsniedz precīza un pārredzama informācija par visiem jaudas aprēķināšanas aspektiem saskaņā ar šo regulu, un būtu jānodrošina, ka visa reģionālajiem koordinācijas centriem nosūtītā informācija ir precīza un atbilst paredzētajam mērķim.
- (21) Veicot jaudas aprēķinu, reģionālie koordinācijas centriem būtu jāaprēķina starpzonu jaudas, izmantojot datus no pārvades sistēmu operatoriem, kuri ievēro pārvades sistēmu operatoru attiecīgo kontroles zonu darbības drošības robežas. Pārvades sistēmu operatoriem vajadzētu būt iespējai pieņemt lēmumu atkāpties no koordinētas jaudas aprēķina, ja tā īstenošanas rezultātā tiktu pārkāptas tīkla elementu darbības drošības robežas to kontroles zonā. Minētās nesakrītības būtu rūpīgi jāuzrauga un par tām pārredzami jāziņo, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošinātu, ka starpsavienojumu jaudas apjoms, kas jādara pieejams tirgus dalībniekiem, netiek ierobežots, lai atrisinātu pārslodzes problēmu tirdzniecības zonā. Ja ir ieviests rīcības plāns, tajā būtu jāņem vērā nesakrītības un jāpievēršas to cēlonim.
- (22) Galvenajiem tirgus principiem būtu jāparedz, ka elektroenerģijas cenas nosaka pieprasījums un piedāvājums. Šīm cenām būtu jāparāda, kad ir vajadzīga elektroenerģija, un tādējādi, balstoties tirgū, jāstimulē investīcijas elastības resursos, piemēram, elastīgā elektroenerģijas ražošanā, starpsavienojumos, pieprasījuma reakcijā vai enerģijas uzkrāšanā.

⁽⁹⁾ Komisijas Regula (ES) 2016/631 (2016. gada 14. aprīlis), ar ko izveido tīkla kodeksu par ģeneratoriem piemērojamajām tīkla pieslēguma prasībām (OV L 112, 27.4.2016., 1. lpp.).

- (23) Lai gan elektroenerģijas sektora dekarbonizācija, no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtās enerģijas daļai tirgū kļūstot arvien nozīmīgākai, ir viens no enerģētikas savienības mērķiem, ir ārkārtīgi svarīgi, lai tirgū tiktu novērsti esošie šķēršļi pārrobežu tirdzniecībai un sekmētas investīcijas atbalsta infrastruktūrā, piemēram, elastīgākā elektroenerģijas ražošanā, starpsavienojumos, pieprasījuma reakcijā un enerģijas uzkrāšanā. Lai atbalstītu pārorientēšanos uz variablu un izkliedētu elektroenerģijas ražošanu un nodrošinātu, ka enerģijas tirgus principi veido pamatu Savienības nākotnes elektroenerģijas tirgiem, ir būtiski no jauna pievērsties īstermiņa tirgiem un iztrūkuma cenām.
- (24) Īstermiņa tirgi uzlabo likviditāti un konkurenci, ļaujot tirgū pilnvērtīgi iesaistīt vairāk resursu, jo īpaši tos resursus, kas ir elastīgāki. Iedarbīgas iztrūkuma cenas mudinās tirgus dalībniekus reaģēt uz tirgus signāliem un būt pieejamiem tad, kad tirgū tie ir visvairāk vajadzīgi, un tās nodrošina, ka tie savas izmaksas var atgūt vairumtirgū. Tāpēc ir ļoti svarīgi nodrošināt, ka tiek atcelti administratīvie un netiešie cenas griesti, lai būtu iespējams noteikt iztrūkuma cenas. Tiklīdz īstermiņa tirgi un iztrūkuma cenas ir pilnībā iestrādāti tirgus struktūrā, tie palīdz atteikties no citiem tirgus kropļojošiem pasākumiem, piemēram, jaudas mehānismiem, lai panāktu piegādes drošību. Tomēr vienlaikus iztrūkuma cenām, kas neparedz cenas griestus vairumtirgū, nevajadzētu apdraudēt iespējas piedāvāt galalietotājiem, jo īpaši māsaimniecību lietotājiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un rūpnieciskajiem lietotājiem, uzticamas un stabilas cenas.
- (25) Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107., 108. un 109. pantu, atkāpes no tirgus pamatprincipiem, piemēram, atbildība par balansēšanu, tirgvalstīta dispečēšana vai pārdispečēšana, samazina elastīguma signālus un rada šķēršļus tādu risinājumu attīstīšanai kā enerģijas uzkrāšana, pieprasījuma reakcija vai agregēšana. Lai gan atkāpes joprojām ir nepieciešamas, lai dažiem tirgus dalībniekiem, jo īpaši māsaimniecību lietotājiem un MVU, neradītu nevajadzīgu administratīvo slogu, plašas atkāpes, kas aptver veselās tehnoloģijas, nav saskaņīgas ar mērķi panākt efektīvus un tirgvalstītus dekarbonizācijas procesus, tāpēc tās būtu jāaizstāj ar mērķorientētiem pasākumiem.
- (26) Nosacījums efektīvai konkurencei elektroenerģijas iekšējā tirgū ir nediskriminējoša, pārredzama un adekvāta maksa par tīkla lietošanu, tostarp par pārvades sistēmas savienījošo elektrolīniju lietošanu.
- (27) Nekoordinēta starpsavienotāju jaudas samazināšana aizvien vairāk ierobežo elektroenerģijas apmaiņu starp dalībvalstīm, un tā ir kļuvusi par nopietnu šķērslī funkcionējoša iekšējā elektroenerģijas tirgus attīstībai. Tādēļ starpsavienotāju maksimālais jaudas līmenis un kritiskie tīkla elementi būtu jādarā pieejami, ievērojot tīkla drošas darbības drošuma standartus, tostarp ievērojot bojājumsituāciju drošības standartu (N-1). Tomēr ir daži ierobežojumi jaudas līmeņa noteikšanai savītā tīklā. Attiecībā uz starpzonu tirdzniecībai pieejamo jaudu ir jānosaka skaidri minimālie līmeņi, lai samazinātu cilpas plūsmu un iekšējo pārslodžu ietekmi uz starpzonu tirdzniecību un lai tirgus dalībniekiem sniegtu paredzamu jaudas vērtību. Ja tiek izmantota plūsmabalstīta pieeja, ar minēto minimālo jaudu būtu jānosaka starpzonu vai iekšējā kritiskā tīkla elementa jaudas minimuma daļa, ievērojot darbības drošības robežas, kas jāizmanto kā ievaddati koordinētā jaudas aprēķinā saskaņā ar Regulu (ES) 2015/1222, ņemot vērā bojājumsituācijas. Kopējo atlikušo jaudas daļu var izmantot uzticamības rezervēm, cilpas plūsmām un iekšējām plūsmām. Turklāt ar tīkla drošības panākšanu saistītu paredzamu problēmu gadījumā uz ierobežotu pārejas posmu vajadzētu būt iespējai noteikt atkāpes. Šādām atkāpēm būtu jāpievieno metodika un projekti, ar ko paredz ilgtermiņa risinājumu.
- (28) Pārvades jauda, kam piemēro 70 % sliekšņa kritēriju neto pārvades jaudas (NPJ) pieejā, ir maksimālā aktīvas elektroenerģijas pārvade, kurā ievēro darbības drošības robežas un ņem vērā bojājumsituācijas. Šīs jaudas koordinētā aprēķinā ņem vērā arī to, ka elektroenerģijas plūsmas ir sadalītas nevienmērīgi starp atsevišķiem komponentiem, un nepaliek tikai jaudu savienījošās elektrolīnijās. Šajā jaudā neņem vērā drošuma rezervi, loka plūsmas vai iekšējās plūsmas, ko savukārt ņem vērā atlikušajos 30 %.

- (29) Ir svarīgi izvairīties no konkurences izkropļošanas, kas rodas, dalībvalstu pārvades sistēmu operatoriem lietojot atšķirīgus drošuma, darbības un plānošanas standartus. Turklāt būtu jānodrošina pārredzamība tirgus dalībniekiem attiecībā uz pieejamo pārvades jaudu un drošības, darbības un plānošanas standartiem, kas ietekmē pieejamās pārvades jaudas.
- (30) Lai efektīvi ievirzītu vajadzīgās investīcijas, cenām arī jādod signāli par to, kur elektroenerģija nepieciešama visvairāk. Lai zonālā elektrosistēmā novietojumsignāli būtu pareizi, pārredzamā procesā ir saskaņīgi, objektīvi un ticami jānosaka tirdzniecības zonas. Lai nodrošinātu Savienības elektrotīkla efektīvu darbību un plānošanu un dotu iedarbīgus cenu signālus jaunai elektroenerģijas ražošanas jaudai, pieprasījuma reakcijai un pārvades infrastruktūrai, tirdzniecības zonām būtu jāatspoguļo strukturālā pārslodze. Protī, lai novērstu iekšējo pārslodzi, nevajadzētu samazināt starpzonu jaudu.
- (31) Lai ņemtu vērā tirdzniecības zonu optimizēšanas atšķirīgos principus, nekaitējot likvidajiem tirgiem un ieguldījumiem tīklos, būtu jāparedz divi varianti pārslodzes novēršanai. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izvēlēties starp savas tirdzniecības zonas rekonfigurāciju un tādiem pasākumiem kā tīkla pastiprināšana un tīkla optimizēšana. Šāda lēmuma sākumpunktam vajadzētu būt ilgtermiņa strukturālās pārslodzes apzināšanai, ko veic dalībvalsts pārvades sistēmas operators vai operatori, elektroenerģijas pārvades sistēmu operatori Eiropas tīkla ("ENTSO-E") ziņojumam par pārslodzi, vai tirdzniecības zonu izvērtējumam. Dalībvalstīm vispirms būtu jācenšas rast kopīgu risinājumu, kā vislabāk novērst pārslodzi. To darot, dalībvalstis varētu pieņemt daudznacionālus vai nacionālus rīcības plānus pārslodzes novēršanai. Dalībvalstīm, kuras pieņem rīcības plānu pārslodzes novēršanai, būtu lineāras trajektorijas veidā jāpiemēro pakāpeniskas ieviešanas periods starpsavienotāju atvēršanai. Šāda rīcības plāna īstenošanas beigās dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izvēlēties, vai tās dod priekšroku tirdzniecības zonas(-u) rekonfigurācijai vai atlikušās pārslodzes novēršanai ar korektīviem pasākumiem, kuru izmaksas dalībvalstis pašas sedz. Pēdējā minētajā gadījumā to tirdzniecības zona nebūtu jārekonfigurē pret attiecīgās dalībvalsts gribu, ar noteikumu, ka tiek sasniegta minimālā jauda. Minimālajam jaudas līmenim, kas būtu jāizmanto koordinētā jaudas aprēķināšanā, vajadzētu būt kritiskā tīkla elementa jaudas procentuālam daudzumam, kā noteikts atlases procesā saskaņā ar Regulu (ES) 2015/1222, pēc tam, kad ir ievērotas darbības drošības robežas bojājumsituācijās vai, ja tiek izmantota plūsmabalsīta pieeja, ievērojot darbības drošības robežas bojājumsituācijās. Komisijas lēmumam par tirdzniecības zonu konfigurāciju vajadzētu būt iespējamam kā galējam līdzeklim un vajadzētu grozīt tirdzniecības zonu konfigurāciju vienīgi tajās dalībvalstīs, kuras izvēlējušās tirdzniecības zonu sadalīšanu vai kuras nav sasniegušas minimālo jaudas sliekšni.
- (32) Lai tirgu integrācijas ceļā efektīvi dekarbonizētu elektrosistēmu, ir sistemātiski jānovērš šķēršļi pārrobežu tirdzniecībai, kas palīdzēs pārvarēt tirgu sadrumstalotību un kas Savienības enerģijas lietotājiem ļaus pilnībā baudīt labumu, ko sniedz integrēti elektroenerģijas tirgi un konkurence.
- (33) Ar šo regulu būtu jāparedz pamatprincipi attiecībā uz tarifkāciju un jaudu piešķiršanu, vienlaikus nodrošinot vadlīniju pieņemšanu, kurās ir sīki izstrādāti turpmākie būtiskie principi un metodes, lai ļautu ātri pielāgoties izmaiņām apstākļos.
- (34) Pārslodzes problēmu vadībai būtu jāsniedz pareizi ekonomiskie signāli pārvades sistēmas operatoriem un tirgus dalībniekiem, un tā pamatā vajadzētu būt tirgus mehānismiem.
- (35) Pārvadot elektroenerģijas pārrobežu plūsmas savos elektrotīklos, rodas izmaksas, par kurām atvērtā, konkurenciālā tirgū pārvades sistēmu operatoriem būtu jāsaņem kompensācija no to pārvades sistēmu operatoriem, kuri rada šīs pārrobežu elektroenerģijas plūsmas, un no to sistēmu operatoriem, kur šīs plūsmas tiek saņemtas.
- (36) Maksājumi un ieņēmumi, ko rada kompensācijas mehānisms starp pārvades sistēmu operatoriem, būtu jāņem vērā, nosakot valstu tīklu tarifus.
- (37) Faktiski maksājamās summas par pārrobežu piekļuvi pārvades sistēmai var būtiski atšķirties atkarībā no iesaistītā pārvades sistēmas operatora, kā arī atšķirību dēļ starp dalībvalstīs piemērojamām tarifkācijas sistēmām. Tādēļ ir vajadzīgs konkrēts saskaņošanas līmenis, lai izvairītos no tirdzniecības izkropļojumiem.

- (38) Vajadzētu būt noteikumiem par to ieņēmumu izlietojumu, kurus gūst no pārslodzes vadības procedūrām, ja vien attiecīgā starpsavienotāja īpatnības nepamato atbrīvojumu no šiem noteikumiem.
- (39) Lai visiem tirgus dalībniekiem nodrošinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus, tīkla tarifi būtu jāpiemēro tā, lai nebūtu ne pozitīvas, ne negatīvas diskriminācijas starp ražošanu, kas pieslēgta sadales līmenī, un produkciju, kas pieslēgta pārvades līmenī. Tīkla tarifiem nevajadzētu diskriminēt attiecībā uz enerģijas uzkrāšanu un mazināt stimulu iesaistīties pieprasījuma reakcijā, ne arī likt šķēršļus energoefektivitātes uzlabojumiem.
- (40) Lai tarifu noteikšana jomās, kur saistoša saskaņošana netiek uzskatīta par lietderīgu, kļūtu pārredzamāka un tos būtu vieglāk salīdzināt, Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūrai ("ACER"), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/942⁽¹⁰⁾, būtu jāizdod paraugprakses ziņojums par tarifu metodikām.
- (41) Lai labāk nodrošinātu optimālas investīcijas Eiropas mēroga tīklā un veiksmīgāk risinātu problēmgadījumus, kad nacionālo prioritāšu dēļ nav iespējams realizēt dzīvotspējīgus starpsavienojuma projektus, būtu atkārtoti jāapsver pārslodzes rentes ieviešana, un tai būtu jāsekmē tas, lai garantētu pieejamību un saglabātu vai palielinātu starpsavienojuma jaudas.
- (42) Lai panāktu elektroenerģijas pārvades tīkla optimālu pārvaldību un lai būtu iespējams tirgot un piegādāt elektroenerģiju pāri robežām Savienībā, būtu jāizveido *ENTSO-E*. *ENTSO-E* uzdevumi būtu jāveic saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem, kurus piemēro *ENTSO-E* lēmumiem. *ENTSO-E* uzdevumiem vajadzētu būt skaidri definētiem, un tā darbības metodēm būtu jānodrošina *ENTSO-E* darbības efektivitāte un pārredzamība. *ENTSO-E* sagatavotie tīkla kodeksi nav paredzēti tam, lai ar tiem aizstātu vajadzīgos valstu tīkla kodeksus attiecībā uz jautājumiem, kas nav pārrobežu jautājumi. Tā kā efektīvāku darbu var panākt ar reģionālu pieeju, pārvades sistēmu operatoriem vispārējā sadarbības struktūrā būtu jāizveido reģionālas struktūras, vienlaikus panākot to, ka reģionālā līmenī sasniegtie rezultāti atbilst Savienības līmeņa tīkla kodeksiem un nesaistošiem tīkla attīstības desmit gadu plāniem. Dalībvalstīm būtu jāveicina sadarbība un jāuzrauga tīkla efektivitāte reģionu līmenī. Sadarbībai reģionu līmenī vajadzētu būt savienojamai ar virzību uz konkurenciālu un efektīvu elektroenerģijas iekšējo tirgu.
- (43) *ENTSO-E* būtu jāveic pamatīgs Eiropas mēroga resursu pietiekamības novērtējums vidēja termiņa līdz ilgtermiņa griezumā, lai iegūtu objektīvu pamatu, pēc kā novērtēt bažas par pietiekamību. Bažas par resursu pietiekamību, kam kā risinājums izvēlēti jaudas mehānismi, būtu jābalsta uz Eiropas mēroga resursu pietiekamības novērtējumu. Minēto novērtējumu var papildināt ar valstu novērtējumiem.
- (44) Metodikai ilgtermiņa resursu pietiekamības novērtējumam (griezumā no 10 nākamajiem gadiem līdz nākamajam gadam), ko paredz šī regula, ir cits mērķis nekā sezonālajiem pietiekamības novērtējumiem (nākamie seši mēneši), kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/941⁽¹¹⁾ 9. pantā. Vidēja termiņa līdz ilgtermiņa resursu pietiekamības novērtējumus izmanto, lai apzinātu bažas par pietiekamību un izvērtētu vajadzību pēc jaudas mehānismiem, turpretī sezonālos pietiekamības novērtējumus izmanto, lai brīdinātu par tuvākajos 6 mēnešos iespējamajiem īstermiņa riskiem, kuri varētu izraisīt būtisku elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanos. Turklāt, reģionālie koordinācijas centri arī veic reģionālos pietiekamības novērtējumus attiecībā uz elektroenerģijas pārvades sistēmas darbību. Tie ir ļoti īsa termiņa pietiekamības novērtējumi (no nākamās nedēļas līdz nākamās dienas griezumā), un tos izmanto sistēmas darbības sakarā.
- (45) Pirms jaudas mehānismu ieviešanas dalībvalstīm būtu jānovērtē regulatīvie izkropļojumi, kas vairo saistītās bažas par resursu pietiekamību. Būtu jāpieprasa dalībvalstīm, lai tās pieņem pasākumus apzināto izkropļojumu likvidēšanai, un tām būtu jāpieņem minēto pasākumu īstenošanas grafiks. Jaudas mehānismus vajadzētu ieviest tikai tādu pietiekamības problēmu risināšanai, kuras nav iespējams novērst, likvidējot šādus izkropļojumus.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energo regulatoru sadarbības aģentūru (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 22. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 1. lpp.).

- (46) Dalībvalstīm, kuras plāno ieviest jaudas mehānismus, pārredzamā un verificējamā procesā būtu jānosaka jaudas pietiekamības mērķrādītāji. Dalībvalstīm vajadzētu būt tiesīgām pašām noteikt vēlamo piegādes drošības līmeni.
- (47) Saskaņā ar LESD 108. pantu Komisijai ir ekskluzīva kompetence novērtēt to valsts atbalsta pasākumu saderību ar iekšējo tirgu, kurus dalībvalstis varētu ieviest. Minēto novērtējumu veic, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punktu un saskaņā ar visiem attiecīgiem noteikumiem un norādījumiem, kurus Komisija var šajā sakarībā pieņemt. Šī regula neskar Komisijas ekskluzīvo kompetenci, kas tai piešķirta ar LESD.
- (48) Jau ieviestie jaudas mehānismi būtu jāizskata, ņemot vērā šo regulu.
- (49) Šajā regulā būtu jānosaka detalizēti noteikumi, kas veicinātu efektīvu pārrobežu dalību jaudas mehānismos. Pārvades sistēmu operatoriem būtu jāsekmē ieinteresēto elektroenerģijas ražotāju pārrobežu līdzdalība jaudas mehānismos citās dalībvalstīs. Tāpēc tiem būtu jāaprēķina jaudas apjomi, līdz kādiem iespējama pārrobežu līdzdalība, būtu jārada dalības iespējas un būtu jāpārbauda pieejamība. Regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina pārrobežu noteikumu izpilde dalībvalstīs.
- (50) Jaudas mehānismiem nevajadzētu būt pārmērīgi kompensējošiem, vienlaikus tiem vajadzētu nodrošināt piegādes drošību. Šajā ziņā jaudas mehānismiem, kas nav stratēģiskās rezerves, vajadzētu būt veidotiem tā, lai cena, ko maksā par pieejamību, automātiski līdzinās nullei, ja sagaidāms, ka jaudas līmenis, kas būtu rentabls enerģijas tirgū, kurā netiek piemērots jaudas mehānisms, būs pietiekams, lai apmierinātu pieprasīto jaudas līmeni.
- (51) Lai atbalstītu dalībvalstis un reģionus, kas enerģētikas pārkārtošanas dēļ saskaras ar sociālām, rūpniecības un ekonomikas problēmām, Komisija ir izveidojusi ogļu un oglekļtīrīgu reģionu iniciatīvu. Šajā kontekstā Komisijai būtu jāpalīdz dalībvalstīm, attiecīgā gadījumā arī sniedzot mērķorientētu finansiālu atbalstu, lai minētajos reģionos pārkārtošanās būtu taisnīga.
- (52) Ņemot vērā atšķirības valstu energosistēmās un esošo elektrotīklu tehniskos ierobežojumus, vislabākā pieeja, kā panākt progresu tirgu integrēšanā, bieži ir reģionālā pieeja. Tāpēc būtu jānostiprina pārvades sistēmu operatoru reģionālā sadarbība. Lai nodrošinātu, ka sadarbība ir efektīva, jaunam tiesiskajam regulējumam būtu jāparedz spēcīgāka reģionālā pārvaldība un regulatīvā pārraudzība, tostarp jānostiprina ACER lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz pārrobežu jautājumiem. Iespējams, ka ciešāka dalībvalstu sadarbība ir nepieciešama arī krīzes situācijās, lai palielinātu piegādes drošību un ierobežotu tirgus izkropļojumus.
- (53) Pārvades sistēmu operatoru savstarpējā koordinēšana reģionālā līmenī ir oficiāli nostiprināta, nosakot, ka pārvades sistēmu operatoriem ir obligāti jāiesaistās reģionālo drošības koordinātoru struktūrās. Reģionālo pārvades sistēmu operatoru koordinēšanu būtu jāturpina pilnveidot ar uzlabotu institucionālo satvaru, izveidojot reģionālos koordinācijas centrus. Reģionālo koordinācijas centru izveidošanā būtu jāņem vērā esošās vai plānotās reģionālās koordinācijas iniciatīvas un jāatbalsta arvien integrētākā Savienības elektrosistēmu darbība, tādējādi nodrošinot, ka to darbība ir efektīva un droša. Tādēļ ir jānodrošina, ka pārvades sistēmu operatoru koordinēšana, izmantojot reģionālos koordinācijas centrus, notiek visā Savienībā. Ja kādā reģionā pārvades sistēmu operatorus pagaidām vēl nekoordinē esošs vai plānots reģionālās koordinācijas centrs, attiecīgā reģiona pārvades sistēmas operatoram būtu jāizveido vai jāizraugās reģionālais koordinācijas centrs.
- (54) Reģionālo koordinācijas centru ģeogrāfiskajam tvērumam būtu jānodrošina to iespējas efektīvi veicināt pārvades sistēmu operatoru darbību koordinēšanu pāri reģionu robežām, kā rezultātā tiktu uzlabota sistēmas drošība un tirgus efektivitāte. Reģionālo koordinācijas centru darbībai vajadzētu būt elastīgai, lai tie savus uzdevumus reģionā varētu īstenot veidā, kas vislabāk atbilst tiem uzticēto individuālo uzdevumu īpatnībām.

- (64) Visi tirgus dalībnieki ir ieinteresēti darbā, ko sagaida no ENTSO-E. Tāpēc svarīga ir efektīva apspriešanās, un būtiskai nozīmei vajadzētu būt jau pastāvošajām struktūrām, kas izveidotas nolūkā sekmēt un vienkāršot apspriešanās procesu, piemēram, regulatīvajām iestādēm vai ACER.
- (65) Lai nodrošinātu lielāku pārredzamību saistībā ar visu elektroenerģijas pārvades tīklu Savienībā, ENTSO-E būtu jāsapatavo, jāpublicē un regulāri jāatjaunina nesaistošs Savienības tīkla attīstības desmit gadu plāns. Minētajā tīkla attīstības plānā būtu jāiekļauj stabili elektroenerģijas pārvades tīkli un vajadzīgie reģionālie starpsavienojumi, kuri ir atbilstīgi no komerciāla un piegādes drošības viedokļa.
- (66) Būtu jāveicina investīcijas svarīgā jaunā infrastruktūrā, vienlaikus nodrošinot elektroenerģijas iekšējā tirgus efektīvu darbību. Lai līdzstrāvas starpsavienotāji, kuriem piemērots atbrīvojums, pozitīvi ietekmētu konkurenci un piegādes drošību, projekta plānošanas stadijā būtu jāpārbauda tirgus ieinteresētība un jāpieņem pārslodzes vadības noteikumi. Ja līdzstrāvas starpsavienotāji atrodas vairāk nekā vienas dalībvalsts teritorijā, ACER būtu jāizskata – kā galējais līdzeklis – atbrīvojuma pieprasījums, lai pilnībā izvērtētu pārrobežu ietekmi un vienkāršotu administratīvās procedūras. Turklāt, tā kā šādiem lieliem atbrīvotiem infrastruktūras projektiem ir īpašs riska profils, uzņēmumiem, kuriem ir piegādes un ražošanas intereses, vajadzētu būt iespējai attiecībā uz konkrētajiem projektiem izmantot pagaidu atkāpi no pilnīgas nodalīšanas noteikumiem. Atkāpes, kuras piešķirtas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1228/2003⁽¹³⁾, turpina piemērot līdz paredzētajam beigu termiņam, kā noteikts lēmumā par atkāpes piešķiršanu. Atkrastes elektroenerģijas infrastruktūrai ar daļu funkcionalitāti (tā dēvētie “atkrastes hibrīda aktīvi”), apvienojot atkrastes vēja enerģijas pārvadi uz krastu un starpsavienojumiem, arī būtu jāpiemēro atkāpe, piemēram, saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami jauniem līdzstrāvas starpsavienotājiem. Vajadzības gadījumā tiesiskajā regulējumā pienācīgi būtu jāņem vērā minēto aktīvu specifiskā situācija, lai pārvarētu šķēršļus, kas apgrūtina ieviest sabiedrībai rentablus atkrastes hibrīda aktīvus.
- (67) Lai palielinātu uzticību tirgum, tā dalībniekiem jābūt pārliecinātiem, ka par ļaunprātīgām darbībām var tikt piemērotas iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas. Kompetentās iestādes būtu jāpilnvaro efektīvi izmeklēt gadījumus, kad situācija tirgū tiek izmantota ļaunprātīgi. Tāpēc kompetentajām iestādēm ir vajadzīga piekļuve datiem, kas sniedz informāciju par piegādātāju darbības lēmumiem. Daudzus svarīgus lēmumus elektroenerģijas tirgū pieņem ražotāji, un informācijai saistībā ar minētajiem lēmumiem noteiktu laikposmu vajadzētu būt viegli pieejamai kompetentajām iestādēm. Turklāt kompetentajām iestādēm būtu regulāri jāpārbauda, vai pārvades sistēmu operatori ievēro šos noteikumus. Šī prasība nebūtu jāattiecinā uz maziem ražotājiem, kuriem nav reālas iespējas radīt tirgus izkropļojumus.
- (68) Dalībvalstīm un kompetentajām iestādēm attiecīgā informācija būtu jāiesniedz Komisijai. Komisijai šāda informācija būtu jāapstrādā konfidenciali. Komisijai būtu jāvar vajadzības gadījumā pieprasīt būtisko informāciju tieši no attiecīgajiem uzņēmumiem ar noteikumu, ka tiek informētas kompetentās iestādes.
- (69) Dalībvalstīm būtu jāpieņem noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem, un jānodrošina to īstenošana. Minētajām sankcijām vajadzētu būt iedarbīgām, samērīgām un atturošām.
- (70) Dalībvalstīm, Enerģētikas kopienas līgumslēdzējām pusēm un citām trešām valstīm, kas piemēro šo regulu vai piedalās kontinentālās Eiropas sinhronajā tīklā, būtu cieši jāsadarbojas visos jautājumos, kas skar integrētas elektroenerģijas tirdzniecības reģiona izveidi, un tām nevajadzētu pieņemt pasākumus, kas apdraudētu dalībvalstu un līgumslēdzēju pušu elektroenerģijas tirgu turpmāku integrāciju vai piegādes drošību.
- (71) Laikā, kad tika pieņemta Regula (EK) Nr. 714/2009, Savienības līmenī bija tikai daži noteikumi attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu. Kopš tā laika Savienības iekšējais tirgus ir kļuvis sarežģītāks, jo tirgos notiek fundamentālas izmaiņas, jo īpaši attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu no variabliem atjaunojamiem energoresursiem. Tādēļ tīkla kodeksi un vadlīnijas ir kļuvušas plašas un visaptverošas un ietver gan tehniskus, gan vispārīgus jautājumus.

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1228/2003 (2003. gada 26. jūnijs) par nosacījumiem attiecībā uz pieeju tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā (OV L 176, 15.7.2003., 1. lpp.).

- (72) Lai nodrošinātu minimālo saskaņošanas pakāpi, kas vajadzīga sekmīgai tirgus darbībai, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz nebūtiskiem elementiem dažās konkrētās jomās, kas ir būtiskas tirgu integrācijai. Minētajos aktos vajadzētu iekļaut tādus elementus kā atsevišķu tīkla kodeksu un vadlīniju pieņemšana un grozīšana, ja tie papildina šo regulu, pārvades sistēmu operatoru un regulatīvo iestāžu reģionālā sadarbība, finanšu kompensācijas starp pārvades sistēmu operatoriem, kā arī noteikumu par atkāpēm piemērošana jauniem starpsavienotājiem. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁽¹⁴⁾. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (73) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai saskaņā ar LESD 291. pantu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁵⁾. Minēto īstenošanas aktu pieņemšanai būtu jāizmanto pārbaudes procedūra.
- (74) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi – proti, izveidot saskaņotu sistēmu elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībai – nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un iedarbības dēļ minēto mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu, šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai.
- (75) Konsekvences un tiesiskās noteiktības labad nekam šajā regulā nebūtu jāliedz piemērot atkāpes, kas izriet no Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, DARBĪBAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Priekšmets un darbības joma

Šīs regulas mērķis ir:

- a) noteikt pamatus efektīvai Enerģētikas savienības mērķu un, jo īpaši, līdz 2030. gadam noteiktā klimata un enerģētikas satvara mērķu, sasniegšanai, radot apstākļus, kuros tiek doti tirgus signāli lielākai efektivitātei, augstākam atjaunojamo energoresursu īpatsvaram, piegādes drošībai, elastīgumam, ilgtspējībai, dekarbonizācijai un inovācijai;
- b) noteikt pamatprincipus labi funkcionējošiem, integrētiem elektroenerģijas tirgiem, kas visiem resursu nodrošinātājiem un elektroenerģijas lietotājiem paredz nediskriminējošu piekļuvi tirgum, dod patērētājiem iespējas rīkoties, nodrošina konkurētspēju globālā tirgū, kā arī pieprasījuma reakciju, enerģijas uzkrāšanu un energoefektivitāti, un atvieglo izklaidētā pieprasījuma un piedāvājuma agregēšanu, un radīt apstākļus tirgu un nozaru integrēšanai tirgvalstīs samaksas saņemšanai par elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamiem energoresursiem;

⁽¹⁴⁾ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- c) paredzēt taisnīgus noteikumus elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībai, tādējādi veicinot konkurenci elektroenerģijas iekšējā tirgū, ņemot vērā valstu un reģionālo tirgu īpašās iezīmes, tostarp izveidot kompensācijas mehānismu pārrobežu elektroenerģijas plūsmām, noteikt saskaņotus principus maksai par elektroenerģijas pārrobežu pārvadi un sadalīt starpsavienojumu pieejamās jaudas starp valstu pārvades sistēmām;
- d) veicināt labi funkcionējošu un pārredzamu vairumtirgus izveidi, sekmējot augstu elektroenerģijas piegādes drošības pakāpi, un paredzēt mehānismus, lai saskaņotu noteikumus elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībai.

2. pants

Definīcijas

Piemēro šādas definīcijas:

- 1) "starpsavienotājs" ir pārvades līnija, kas šķērso vai plešas pāri robežai starp dalībvalstīm un kas savieno dalībvalstu nacionālās pārvades sistēmas;
- 2) "regulatīvā iestāde" ir regulatīvā iestāde, ko katra dalībvalsts norīko saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 57. panta 1. punktu;
- 3) "pārrobežu elektroenerģijas plūsma" ir fiziska elektroenerģijas plūsma dalībvalsts pārvades tīklā, ko izraisa ārpus minētās dalībvalsts esošu ražotāju, lietotāju vai abu darbības ietekme uz tās pārvades tīklu;
- 4) "pārslodze" ir situācija, kad visus tirgus dalībnieku pieprasījumus tirdzniecībai starp tīkla zonām nevar pieņemt, jo tie būtiski ietekmētu fiziskās plūsmas tīkla elementus, kuri šīs plūsmas nevar pārvadīt;
- 5) "jauns starpsavienotājs" ir starpsavienotājs, kas nav pabeigts līdz 2003. gada 4. augustam;
- 6) "strukturālā pārslodze" ir pārslodze pārvades sistēmā, kas ir nepārprotami nosakāma, ir paredzama, laika gaitā ģeogrāfiski stabila un bieži atkārtojas normālos elektroenerģijas sistēmas apstākļos;
- 7) "tirgus operators" ir struktūra, kas sniedz pakalpojumu, kurā elektroenerģijas pārdošanas piedāvājumus savieto ar elektroenerģijas pirkšanas solījumiem;
- 8) "nominēts elektroenerģijas tirgus operators" vai "NETO" ir tirgus operators, ko iecēlusi kompetentā iestāde ar vienotu nākamās dienas vai vienotu tekošās dienas tirgus sasaistīšanu saistītu pienākumu veikšanai;
- 9) "zudušās slodzes vērtība" ir tādas maksimālās elektroenerģijas cenas aplēse euro/MWh, kādu lietotāji ir gatavi maksāt, lai izvairītos no pārtrauces;
- 10) "balansēšana" ir visas darbības un procesi visos laikposmos, ar kuru palīdzību pārvades sistēmu operatori pastāvīgi nodrošina sistēmas frekvences uzturēšanu iepriekš noteiktā stabilitātes diapazonā un to, lai tiktu nodrošināts vajadzīgo rezervju apjoms attiecībā uz nepieciešamo kvalitāti;
- 11) "balansēšanas enerģija" ir enerģija, ko pārvades sistēmu operatori izmanto, lai veiktu balansēšanu;
- 12) "balansēšanas pakalpojumu sniedzējs" ir tirgus dalībnieks, kas pārvades sistēmu operatoriem nodrošina balansēšanas enerģiju un/vai balansēšanas jaudu;
- 13) "balansēšanas jauda" ir jaudas apjoms, kuru balansēšanas pakalpojumu sniedzējs ir piekritis uzturēt un attiecībā uz kuru balansēšanas pakalpojumu sniedzējs ir piekritis uz visu līguma darbības laiku pārvades sistēmas operatoram iesniegt solījumus atbilstošam balansēšanas enerģijas daudzumam;
- 14) "balansatbildīgā puse" ir tirgus dalībnieks vai tā izvēlēts pārstāvis, kas atbild par tirgus dalībnieka nebalansu elektroenerģijas tirgū;
- 15) "nebalansa norēķinu periods" ir laika vienība, par kuru aprēķina balansatbildīgo pušu nebalansu;

- 16) "balansa cena" ir cena – kas var būt gan pozitīva, gan negatīva, gan vienāda ar nulli – katrā nebalansa norēķinu periodā par nebalansu katrā virzienā;
- 17) "nebalansa cenas zona" ir zona, kurā aprēķina nebalansa cenu;
- 18) "pirmskvalifikācijas process" ir process, kurā verificē balansēšanas jaudas piegādātāja atbilstību pārvades sistēmu operatoru noteiktajām prasībām;
- 19) "rezerves jauda" ir frekvences noturēšanas rezervju, frekvences atjaunošanas rezervju vai aizvietošanas rezervju apjoms, kam jābūt pieejamam pārvades sistēmas operatoram;
- 20) "prioritāra dispečēšana" attiecībā uz pašdispečēšanas modeli ir elektrostaciju dispečēšana pēc kritērijiem, kas atšķiras no solījumu ekonomiskās kārtības, un attiecībā uz centrālās dispečēšanas modeli – elektrostaciju dispečēšana pēc kritērijiem, kas atšķiras no solījumu ekonomiskās kārtības un no tikla ierobežojumiem, prioritāti dodot konkrētu elektroenerģijas ražošanas tehnoloģiju dispečēšanai;
- 21) "jaudas aprēķināšanas reģions" ir ģeogrāfiskais apgabals, kurā piemēro koordinētu jaudas aprēķinu;
- 22) "jaudas mehānisms" ir pagaidu pasākums, kas nodrošina nepieciešamā resursu pietiekamības līmeņa sasniegšanu, atļūdzinot resursiem to pieejamību, izslūdzot pasākumus, kuri saistīti ar papildpakalpojumiem vai pārslodzes vadību;
- 23) "augstas efektivitātes koģenerācija" ir koģenerācija, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES ⁽¹⁶⁾ II pielikumā noteiktajiem kritērijiem;
- 24) "demonstrējumprojekts" ir projekts, kas demonstrē Savienībā vēl nebijušu tehnoloģiju un kas reprezentē būtisku inovāciju, kas ir daudz attīstītāka par esošajām tehnoloģijām;
- 25) "tirgus dalībnieks" fiziska vai juridiska persona, kas pērk, pārdod vai ražo elektroenerģiju, kas ir iesaistīta agregēšanā vai kas ir elektroenerģijas uzkrāšanas pakalpojumu operators, tostarp dodot tirdzniecības rīkojumus vienā vai vairākos elektroenerģijas tirgos, tostarp enerģijas balansēšanas tirgos;
- 26) "pārdispečēšana" ir pasākums, tostarp samazināšana, ko aktivizē viens vai vairāki pārvades sistēmu operatori vai sadales sistēmu operatori, mainot ražošanas paraugu, slodzes paraugu vai abus minētos, lai izmainītu fiziskās plūsmas elektrosistēmā un mazinātu fizisku pārslodzi vai kā citādi nodrošinātu sistēmas drošību;
- 27) "kompensācijas tirdzniecība" ir starpzonu apmaiņa, ko ierosina sistēmu operatori starp divām tirdzniecības zonām, lai mazinātu fizisku pārslodzi;
- 28) "elektroenerģijas ražošanas ietaise" ir ietaise, kura primāro enerģiju pārvērs elektroenerģijā un kura sastāv no viena vai vairākiem elektroenerģijas ražošanas moduļiem, kas pieslēgti tīklam;
- 29) "centrālās dispečēšanas modelis" ir grafiku sastādīšanas un dispečēšanas modelis, kurā pārvades sistēmas operators integrētās grafiku sastādīšanas procesā attiecībā uz dispečējamajām ietaisēm nosaka ražošanas grafikus un patēriņa grafikus, kā arī elektroenerģijas ražošanas ietaišu un pieprasījumietaišu dispečēšanu;
- 30) "pašdispečēšanas modelis" ir grafiku sastādīšanas un dispečēšanas modelis, kurā ražošanas grafikus un patēriņa grafikus, kā arī elektroenerģijas ražošanas ietaišu un pieprasījumietaišu dispečēšanu nosaka attiecīgo ietaišu grafiku sastādītāji;
- 31) "standarta balansēšanas produkts" ir saskaņots balansēšanas produkts, ko visi pārvades sistēmu operatori definējuši balansēšanas pakalpojumu apmaiņas vajadzībām;
- 32) "specifisks balansēšanas produkts" ir no standarta balansēšanas produkta atšķirīgs balansēšanas produkts;
- 33) "deleģētais operators" ir vienība, kurai konkrētus uzdevumus vai pienākumus, kas kādam pārvades sistēmas operatoram vai nominētam elektroenerģijas tirgus operatoram uzticēti saskaņā ar šo regulu vai citiem Savienības tiesību aktiem, ir deleģējis attiecīgais pārvades sistēmas operators vai NETO vai ir uzdevusi dalībvalsts vai regulatīvā iestāde;

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

- 34) "lietotājs" ir lietotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 1. punktā;
- 35) "galalietotājs" ir galalietotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 3. punktā;
- 36) "vairumlietotājs" ir vairumlietotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 2. punktā;
- 37) "mājsaimniecības lietotājs" ir mājsaimniecības lietotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 4. punktā;
- 38) "mazais uzņēmums" ir mazais uzņēmums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 7. punktā;
- 39) "aktīvs lietotājs" ir aktīvs lietotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 8. punktā;
- 40) "elektroenerģijas tirgi" ir elektroenerģijas tirgi, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 9. punktā;
- 41) "piegāde" ir piegāde, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 12. punktā;
- 42) "elektroenerģijas piegādes līgums" ir elektroenerģijas piegādes līgums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 13. punktā;
- 43) "agregēšana" ir agregēšana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 18. punktā;
- 44) "pieprasījumreakcija" ir pieprasījumreakcija, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 20. punktā;
- 45) "viedās uzskaites sistēma" ir viedās uzskaites sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 23. punktā;
- 46) "sadarbspēja" ir sadarbība, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 24. punktā;
- 47) "sadale" ir sadale, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 28. punktā;
- 48) "sadales sistēmas operators" ir sadales sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 29. punktā;
- 49) "energoefektivitāte" ir energoefektivitāte, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 30. punktā;
- 50) "no atjaunojamajiem energoresursiem iegūta enerģija" jeb "atjaunojamā enerģija" ir atjaunojamā enerģija, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 31. punktā;
- 51) "izklīdēta ražošana" ir izklīdēta ražošana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 32. punktā;
- 52) "pārvade" ir pārvade, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 34. punktā;
- 53) "pārvades sistēmas operators" ir pārvades sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 35. punktā;
- 54) "sistēmas izmantotājs" ir sistēmas izmantotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 36. punktā;
- 55) "ražošana" ir ražošana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 37. punktā;
- 56) "ražotājs" ir ražotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 38. punktā;
- 57) "starspāvienota sistēma" ir starspāvienota sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 40. punktā;
- 58) "maza, izolēta sistēma" ir maza, izolēta sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 42. punktā;
- 59) "maza, savienota sistēma" ir maza, savienota sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 43. punktā;
- 60) "palīgpakalpojums" ir palīgpakalpojums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 48. punktā;
- 61) "ar frekvences kontroli nesaistīts palīgpakalpojums" ir ar frekvences kontroli nesaistīts palīgpakalpojums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 49. punktā;

- 62) “enerģijas uzkrāšana” ir enerģijas uzkrāšana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 59. punktā;
- 63) “reģionālais koordinācijas centrs” ir reģionālais koordinācijas centrs, kas izveidots, ievērojot šīs regulas 35. pantu;
- 64) “enerģijas vairumtirgus” ir enerģijas vairumtirgus, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1227/2011 ⁽¹⁷⁾ 2. panta 6. punktā;
- 65) “tirdzniecības zona” ir lielākā ģeogrāfiskā teritorija, kurā tirgus dalībnieki var veikt elektroenerģijas apmaiņu bez jaudas sadales;
- 66) “jaudas sadale” ir starpzonu jaudas piešķiršana;
- 67) “kontroles zona” ir savstarpēji savienotas sistēmas integrēta daļa, kuru pārvalda viens sistēmas operators; tā ietver pievienotās fiziskās slodzes un/vai ģenerētārvienības, ja tādas ir;
- 68) “koordinēta neto pārvades jauda” ir jaudas aprēķina metode, kuras pamatā ir princips – *ex ante* aprēķināta un attiecīgi definēta maksimālā enerģijas apmaiņa starp blakusesošām tirdzniecības zonām;
- 69) “kritisks tīkla elements” ir tīkla elements tirdzniecības zonā vai starp tirdzniecības zonām, ko ņem vērā jaudas aprēķina procesā un kas ierobežo elektroenerģijas daudzumu, ar ko var veikt apmaiņu;
- 70) “starpzonu jauda” ir savstarpēji savienotās sistēmas spēja nodrošināt enerģijas pārvadi starp tirdzniecības zonām;
- 71) “ģenerētārvienība” ir viens elektroenerģijas ģenerators, kas pieder ražošanas vienībai.

II NODAĻA

VISPĀRĪGI ELEKTROENERĢIJAS TIRGUS NOTEIKUMI

3. pants

Principi, kas attiecas uz elektroenerģijas tirgu darbību

Dalībvalstis, regulatīvās iestādes, pārvades sistēmu operatori, sadales sistēmu operatori, tirgus operatori un deleģētie operatori nodrošina, ka elektroenerģijas tirgi darbojas saskaņā ar šādiem principiem:

- a) cenas nosaka, balstoties uz pieprasījumu un piedāvājumu;
- b) tirgus noteikumi veicina brīvu cenu veidošanos un nodrošina izvairīšanos no darbībām, kuras neļauj noteikt cenas, balstoties uz pieprasījumu un piedāvājumu;
- c) tirgus noteikumi palīdz attīstīt elastīgāku elektroenerģijas ražošanu, ilgtspējīgu mazoglekļa elektroenerģijas ražošanu un elastīgāku pieprasījumu;
- d) lietotājiem rada apstākļus, kas tiem ļauj gūt labumu no tirgus sniegtajām izdevībām un palielinātas konkurences mazumtirgos, un dod iespējas kā tirgus dalībniekiem iesaistīties enerģijas tirgū un enerģētikas pārkārtošanas procesā;
- e) rada apstākļus galalietotāju un mazo uzņēmumu dalībai tirgū, agregējot vairākās elektroenerģijas ražošanas ietaisēs ražoto elektroenerģiju vai slodzi no vairākām pieprasījumietaisēm, lai elektroenerģijas tirgū tiktu iesniegti kopīgi piedāvājumi un tie tiktu kopīgi pārvaldīti elektrosistēmā saskaņā ar Savienības konkurences tiesību aktiem;
- f) tirgus noteikumi rada apstākļus elektrosistēmas un līdz ar to ekonomikas dekarbonizācijai, tostarp, radot apstākļus atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas integrācijai un stimulējot energoefektivitāti;
- g) tirgus noteikumi dot pienācīgus stimulus investīcijām elektroenerģijas ražošanā – jo īpaši ilgtermiņa investīcijām dekarbonizētā un ilgtspējīgā elektroenerģijas sistēmā, – enerģijas uzkrāšanā, energoefektivitātē un pieprasījumreakcijā, lai tiktu apmierinātas tirgus vajadzības, un sekmē godīgu konkurenci, tādējādi nodrošinot piegādes drošību;

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OVL 326, 8.12.2011., 1. lpp.).

- h) pakāpeniski novērš šķēršļus pārrobežu elektroenerģijas plūsmām starp tirdzniecības zonām vai dalībvalstīm un pārrobežu darījumiem elektroenerģijas tirgos un saistītajos pakalpojumu tirgos;
- i) tirgus noteikumi paredz reģionālo sadarbību, kur tā iespējama;
- j) droša un ilgtspējīga ražošana, enerģijas uzkrāšana un pieprasījuma reakcija vienlīdzīgi piedalās tirgū atbilstīgi Savienības tiesību aktos noteiktajām prasībām;
- k) visi ražotāji ir tieši vai netieši atbildīgi par savas saražotās elektroenerģijas pārdošanu;
- l) tirgus noteikumi ļauj izstrādāt demonstrējumprojektus ar ilgtspējīgiem, drošiem un mazoglekļa energoresursiem, tehnoloģijām vai sistēmām, kas jāizmanto un jālieto sabiedrības labā;
- m) tirgus noteikumi rada apstākļus efektīvai elektroenerģijas ražošanas aktīvu, enerģijas uzkrāšanas un pieprasījuma reakcijas dispečēšanai;
- n) tirgus noteikumi ļauj elektroenerģijas ražošanas, enerģijas uzkrāšanas un elektroenerģijas piegādes uzņēmumiem ienākt un aiziet no tirgus, balstoties uz minēto uzņēmumu pašu veikto novērtējumu par savu darbību ekonomisko un finansiālo dzīvotspēju;
- o) lai ļautu tirgus dalībniekiem būt aizsargātiem no cenas svārstībām tirgū un lai mazinātu neskaidrību par nākotnes ienākumiem no investīcijām, ilgtermiņa riska nodrošināt produkti ir tirgojami biržās pārredzamā veidā un ilgtermiņa elektroenerģijas piegādes līgumi ir apspriežami kā ārpusbiržas darījumi, ievērojot Savienības konkurences tiesību aktus;
- p) Tirgus noteikumi atvieglo produktu tirdzniecību visā Savienībā un regulējuma izmaiņās ņem vērā ietekmi uz biržā netirgotu un tirgotu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa nākotnes līgumu tirgiem un to produktiem;
- q) tirgus dalībniekiem ir tiesības iegūt piekļuvi pārvades tīkliem un sadales tīkliem, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem noteikumiem.

4. pants

Taisnīga pārkārtošanās

Komisija atbalsta dalībvalstis, kuras ievieš valsts stratēģiju, ar ko esošo ar ogleņiem un citu cieto fosilo kurināmo darbināmo spēkstaciju ražošanas jaudu un ogļu ieguves apjomu pakāpeniski samazinātu ar visiem pieejamajiem līdzekļiem, lai iespējotu "taisnīgu pārkārtošanos" reģionos, kuros notikušas strukturālas pārmaiņas. Komisija palīdz dalībvalstīm novērst sociālās un ekonomiskās sekas, ko rada enerģētiskās pārkārtošana, pārejot uz tīru enerģiju.

Komisija strādā ciešā partnerībā ar ieinteresētajām personām ogļu un oglekļietilpīgos reģionos, atvieglo piekļuvi pieejamajiem līdzekļiem un programmām un to izmantošanu un mudina apmainīties ar labāko praksi, arī rīkot diskusijas par rūpniecības ceļvežiem un pārkvalificēšanās vajadzībām.

5. pants

Balansatbildība

1. Visi tirgus dalībnieki ir atbildīgi par nebalansa gadījumiem, ko tie rada sistēmā ("balansatbildība"). Šajā nolūkā tirgus dalībnieki ir vai nu balansatbildīgās puses, vai tie savu atbildību līgumiski deleģē pašu izvēlētai balansatbildīgajai pusei. Katra balansatbildīgā puse ir finansiāli atbildīga par saviem nebalansa gadījumiem un cenšas būt balansā vai palīdz elektroenerģijas sistēmai būt balansā.

2. Dalībvalstis var paredzēt atkāpes no balansatbildības:

- a) inovatīvu tehnoloģiju demonstrējumprojektiem, kurus apstiprinājusi regulatīvā iestāde, ar noteikumu, ka minētās atkāpes nepārsniedz laiku un apmēru, kāds nepieciešams demonstrējuma mērķu sasniegšanai;

- b) elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamo energoresursu un kuru uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda ir mazāka par 400 kW;
- c) iekārtām, kas saņem Komisijas apstiprinātu atbalstu saskaņā ar Savienības valsts atbalsta noteikumiem atbilstīgi LESD 107., 108. un 109. pantam un kas pasūtītas pirms 2019. gada 4. jūlija.

Dalībvalstis var, neskarot LESD 107. un 108. pantu, nodrošināt stimulus tirgus dalībniekiem, kas ir pilnībā vai daļēji atbrīvoti no atbildības par balansēšanu, uzņemties pilnu atbildību par balansēšanu.

3. Ja dalībvalsts piešķir atkāpi saskaņā ar 2. punktu, tā nodrošina, ka cits tirgus dalībnieks pilnībā uzņemas finansiālo atbildību par nebalansa gadījumiem.

4. Attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kas pasūtītas no 2026. gada 1. janvāra, 2. punkta b) apakšpunktu piemēro tikai tām elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus un kuru uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda ir mazāka par 200 kW.

6. pants

Balansēšanas tirgus

1. Balansēšanas tirgus, tostarp pirmskvalifikācijas procesus, organizē tā, lai:
 - a) starp tirgus dalībniekiem tiktu nodrošināta patiesa nediskriminācija, ņemot vērā elektroenerģijas sistēmas dažādās tehniskās vajadzības, kā arī dažādās tehniskās spējas, kādas ir ražošanas resursiem, enerģijas uzkrāšanai un pieprasījuma reakcijai;
 - b) nodrošinātu to, ka pakalpojumi tiek definēti pārredzamā un tehnoloģiski neitrālā veidā un tiek iepirkti pārredzamā un tirgvalstītā veidā;
 - c) visiem tirgus dalībniekiem – individuāli vai agregēšanas ceļā – tiktu nodrošināta nediskriminējoša piekļuve, tostarp no variabliem atjaunojamiem energoresursiem ražotai elektroenerģijai, pieprasījuma reakcijai un enerģijas uzkrāšanai;
 - d) tiktu ievērota vajadzība panākt arvien lielāku variablās elektroenerģijas ražošanas īpatsvaru, arvien lielāku pieprasījuma reakcijas pakāpi un jauno tehnoloģiju ienākšanu.
2. Balansēšanas enerģijas cena netiek iepriekš noteikta balansēšanas jaudas līgumos. Iepirkuma procesi ir pārredzami saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4. punktu, vienlaikus aizsargājot sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti.
3. Balansēšanas tirgi nodrošina darbības drošību, vienlaikus ļaujot maksimāli izmantot un efektīvi piešķirt starpzonu jaudu visos laikposmos saskaņā ar 17. pantu.
4. Norēķiniem par balansēšanas enerģiju attiecībā uz standarta balansēšanas produktiem un specifiskiem balansēšanas produktiem izmanto robežcenas noteikšanu – *pay-as-cleared* jeb vienotas cenas noteikšanu –, ja vien visas regulatīvās iestādes nav apstiprinājušas alternatīvu cenu noteikšanas metodi, pamatojoties uz visu pārvades sistēmu operatoru kopīgo priekšlikumu pēc tam, kad ir veikta analīze, kas uzskatāmi parāda, ka minētā alternatīva cenu noteikšanas metode ir efektīvāka.

Tirgus dalībniekiem atļauj iesniegt solījumus pēc iespējas tuvu reāllaikam, un balansēšanas enerģijas tirgus slēgšanas laiks nav pirms tekošās dienas starpzonu jaudas tirgus slēgšanas laika.

Pārvades sistēmu operatori, kas piemēro centrālās dispečēšanas modeli, var paredzēt papildu noteikumus saskaņā ar elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijām, kas pieņemtas pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 6. panta 11. punktu.

5. Par nebalansu norēķinās par cenu, kas atspoguļo enerģijas vērtību reāllaikā.
6. Katra nebalansa cenas zona sakrīt ar tirdzniecības zonu, izņemot centrālās dispečēšanas modeļa gadījumā kad nebalansa cenas zona var būt daļa no tirdzniecības zonas.
7. Rezerves jaudas dimensionēšanu veic pārvades sistēmu operatori, un to sekmē reģionālā līmenī.

8. Balansēšanas jaudas iepirkumu veic pārvades sistēmas operators, un to var sekmēt reģionālā līmenī. Šajā nolūkā var ierobežot pārrobežu jaudas rezervēšanu. Balansēšanas jaudas iepirkums ir tirgbalstīts un organizēts tā, lai pirmskvalifikācijas procesā nebūtu diskriminācijas starp tirgus dalībniekiem, saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4. punktu, neatkarīgi no tā, vai tirgus dalībnieki piedalās individuāli vai agregēšanas ceļā.

Balansēšanas jaudas iepirkumu balsta uz primāro tirgu, ja vien un ciktāl regulatīvā iestāde nav piešķirusi atkāpi, lai atļautu citu tirgbalstītu iepirkumu veidu izmantošanu, pamatojoties uz konkurences trūkumu balansēšanas pakalpojumu tirgū. Atkāpes no pienākuma balansēšanas jaudas iepirkumu balstīt uz primāro tirguizmantošanu pārskata ik pēc trīs gadiem.

9. Augšupvērsta balansēšanas jaudas iepirkumu un lejupvērsta balansēšanas jaudas iepirkumu veic atsevišķi, ja vien regulatīvā iestāde neapstiprina atkāpi no šā principa, pamatojoties uz to, ka ar attiecīgās atkāpes piemērošanu tiktu panākta lielāka ekonomiskā efektivitāte, kā tas skaidri parādīts pārvades sistēmas operatora veiktajā novērtējumā. Balansēšanas jaudas līgumus slēdz ne agrāk kā vienu dienu pirms balansēšanas jaudas piegādes, un līguma darbības periods nav ilgāks par vienu dienu, ja vien un ciktāl regulatīvā iestāde nav apstiprinājusi agrāku līgumu slēgšanu vai ilgākus līguma darbības periodus, lai nodrošinātu piegādes drošību vai uzlabotu ekonomisko efektivitāti.

Ja tiek piešķirta atkāpe, vismaz 40 % no standarta balansēšanas produktiem un vismaz 30 % no visiem balansēšanas jaudai izmantotajiem produktiem balansēšanas jaudas līgumus slēdz ne ilgāk kā vienu dienu pirms balansēšanas jaudas piegādes, un līguma darbības periods nav ilgāks par vienu dienu. Līgumus par atlikušo balansēšanas jaudas daļu slēdz ne agrāk kā vienu mēnesi pirms balansēšanas jaudas piegādes, un tādu līgumu darbības periods nav ilgāks par vienu mēnesi.

10. Pēc pārvades sistēmas operatora pieprasījuma regulatīvā iestāde var nolemt pagarināt līguma par atlikušo balansēšanas jaudas daļu darbības periodu, kas minēts 9. punktā, ne ilgāk kā uz 12 mēnešiem ar noteikumu, ka šādam lēmumam ir laika ierobežojums un ka pozitīvā ietekme uz galalietotāju izmaksu samazināšanu, pārsniedz negatīvo ietekmi uz tirgu. Pieprasījumā iekļauj:

- a) konkrētu periodu, kurā atkāpe tiktu piemērota;
- b) konkrētu balansēšanas jaudas apjomu, kādam atkāpe tiktu piemērota;
- c) analīzi par atkāpes ietekmi uz balansēšanas resursu tirgus daļu; un
- d) atkāpes pamatojumu, kas uzskatāmi parāda, ka šādas atkāpes rezultātā samazinātos galalietotāju izmaksas.

11. Neatkarīgi no 10. punkta no 2026. gada 1. janvāra līgumu darbības periodi nav ilgāki par sešiem mēnešiem.

12. Līdz 2028. gada 1. janvārim regulatīvās iestādes ziņo Komisijai un ACER par kopējās jaudas daļu, uz kuru attiecas līgumi, kuru darbības periods vai kuru iepirkuma periods ir ilgāks par vienu dienu.

13. Pārvades sistēmu operatori vai to deleģētie operatori, cik vien drīz iespējams pēc reāllaika, bet ne vēlāk kā ar 30 minūšu kavēšanos pēc piegādes, publicē savu grafiku sastādīšanas zonu pašreizējo sistēmas balansu, aplēstās nebalansa cenas un aplēstās balansēšanas enerģijas cenas.

14. Ja standarta balansēšanas produkti nav pietiekami, lai nodrošinātu darbības drošību, vai, ja atsevišķus balansēšanas resursus nevar iesaistīt balansēšanas tirgū, izmantojot standarta balansēšanas produktus, pārvades sistēmu operatori var ierosināt, bet regulatīvās iestādes – apstiprināt, atkāpes no 2. un 4. punkta attiecībā uz specifiskiem balansēšanas produktiem, kas tiek aktivizēti uz vietas, neveicot to apmaiņu ar citiem pārvades sistēmu operatoriem.

Priekšlikumos par atkāpēm ietver to pasākumu aprakstu, kas ierosināti, lai, ievērojot ekonomisko efektivitāti, līdz minimumam samazinātu specifisko produktu izmantošanu,, uzskatāmi parāda, ka specifiskie produkti nerada būtiskus trūkumus un kropļojumus balansēšanas tirgus grafiku sastādīšanas zonā vai ārpus tās, kā arī attiecīgā gadījumā noteikumus un informāciju par procesu, kādā balansēšanas enerģijas solījumus no specifiskiem balansēšanas produktiem pārvērš balansēšanas enerģijas solījumos no standarta balansēšanas produktiem.

7. pants

Nākamās dienas un tekošās dienas tirgi

1. Pārvades sistēmu operatori un NETO kopīgi organizē integrēto nākamās dienas un tekošās dienas tirgu vadību saskaņā ar Regulu (ES) 2015/1222. Pārvades sistēmu operatori un NETO sadarbojas Savienības līmenī vai, kur tas ir lietderīgāk, reģionālā mērogā, lai maksimizētu Savienības elektroenerģijas nākamās dienas un tekošās dienas tirdzniecības efektivitāti un rezultativitāti. Pienākums sadarboties neskar Savienības konkurences tiesību aktu piemērošanu. Regulatīvās iestādes atbilstīgi Direktīvas (ES) 2019/944 59. pantam un ACER atbilstīgi Regulas (ES) 2019/942 4. un 8. pantam veic pārvades sistēmu operatoru un NETO regulatīvo uzraudzību attiecībā uz funkcijām, kas saistītas ar elektroenerģijas tirdzniecību.
2. Nākamās dienas un tekošās dienas tirgi:
 - a) ir organizēti tā, lai tajos nebūtu diskriminācijas;
 - b) maksimizē visu tirgus dalībnieku spēju pārvaldīt nebalansu;
 - c) maksimizē visu tirgus dalībnieku iespējas piedalīties starpzonu tirdzniecībā pēc iespējas tuvāk reāllaikam visās tirdzniecības zonās;
 - d) nodrošina cenas, kuras atspoguļo tirgus pamatelementus, tostarp enerģijas vērtību reāllaikā, uz kurām tirgus dalībnieki var pašauties, vienojoties par ilgāka termiņa nodrošes produktiem;
 - e) nodrošina darbības drošību, vienlaikus ļaujot maksimāli izmantot pārvades jaudu;
 - f) ir pārredzami, vienlaikus aizsargājot sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti un nodrošinot tirdzniecības anonimitāti;
 - g) neizšķir, vai darījumi notiek tirdzniecības zonā vai starp tirdzniecības zonām; un
 - h) ir organizēti tā, lai visi tirgus dalībnieki varētu piekļūt tirgum individuāli vai agregēšanas ceļā.

8. pants

Tirdzniecība nākamās dienas un tekošās dienas tirgos

1. NETO atļauj tirgus dalībniekiem tirgoties ar enerģiju pēc iespējas tuvu reāllaikam un vismaz līdz tekošās dienas starpzonu jaudas tirgus slēgšanas laikam.
2. NETO tirgus dalībniekiem gan nākamās dienas, gan tekošās dienas tirgos dod iespēju tirgoties ar enerģiju laika intervālos, kas ir vismaz tikpat īsi, cik nebalansa norēķinu periods.
3. NETO nodrošina produktus tirdzniecībai nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, kuri ir pietiekami nelieli – ar minimālo solījuma lielumu 500 kW vai mazāk –, lai nodrošinātu sekmīgu pieprasījumsreakcijas, enerģijas uzkrāšanas un maza mēroga atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas iesaisti, tostarp arī lietotāju tiešu iesaisti.
4. Ne vēlāk kā ar 2021. gada 1. janvāri nebalansa norēķinu periods visās grafiku sastādīšanas zonās ir 15 minūtes, izņemot gadījumus, kad regulatīvās iestādes ir piešķirušas atkāpi vai izņēmumu. Atkāpes drīkst piešķirt tikai līdz 2024. gada 31. decembrim.

No 2025. gada 1. janvāra nebalansa norēķinu periods nepārsniedz 30 minūtes, ja visas regulatīvās iestādes sinhronajā zonā ir piešķirušas izņēmumu.

9. pants

Nākotnes tirgi

1. Saskaņā ar Regulu (ES) 2016/1719 pārvades sistēmu operatori izdod ilgtermiņa pārvades tiesības vai ievieš līdzvērtīgus pasākumus, kas ļauj tirgus dalībniekiem, tostarp atjaunojamos energoresursus izmantojošu elektroenerģijas ražošanas ietaišu īpašniekiem, nodrošināties pret cenas riskiem pāri tirdzniecības zonu robežām, ja vien kompetento regulatīvo iestāžu veiktajā nākotnes tirgu novērtējumā attiecībā uz tirdzniecības zonu robežām, netiek konstatēts, ka attiecīgajās tirdzniecības zonās ir pietiekamas nodrošes iespējas.
2. Ilgtermiņa pārvades tiesības piešķir pārredzami, balstoties tirgū un bez diskriminācijas, izmantojot vienotu piešķiršanas platformu.
3. Ievērojot Savienības konkurences tiesību aktus, tirgus operatori ir tiesīgi izstrādāt nākotnes nodrošes produktus, tostarp ilgtermiņa nākotnes nodrošes produktus, lai tirgus dalībniekiem, tostarp atjaunojamos energoresursus izmantojošu elektroenerģijas ražošanas ietaišu īpašniekiem, dotu iespēju pienācīgi nodrošināties pret cenu svārstību radītajiem finanšu riskiem. Dalībvalstis neprasa, lai šādi nodrošes darījumi iekļautu tikai darījumus dalībvalstī vai tirdzniecības zonā.

10. pants

Tehniski solīšanas limiti

1. Nenosaka nedz maksimālo, nedz minimālo elektroenerģijas vairumcenas apmēru. Šo noteikumu cita starpā piemēro solīšanai un klīringam visos laikposmos, un tas attiecas uz balansēšanas enerģijas un nebalansa cenām, neskarot tehniskos cenas limitus, kurus var piemērot balansēšanas laikposmā un nākamās dienas un tekošās dienas laikposmos atbilstīgi 2. punktam.
2. NETO var piemērot saskaņotus limitus maksimālajām un minimālajām klīringa cenām nākamās dienas un tekošās dienas laikposmos. Minētie limiti ir pietiekami augsti, lai nevajadzīgi neierobežotu tirdzniecību, tie ir saskaņoti iekšējā tirgū un tajos ņemta vērā maksimālā zudušās slodzes vērtība. NETO ievieš pārredzamu mehānismu, lai laikus automātiski koriģētu tehniskos solīšanas limitus, ja ir paredzams, ka tiks sasniegti noteiktie limiti. Koriģētos augstākos limitus turpina piemērot, līdz tiek pieprasīti turpmāki palielinājumi saskaņā ar minēto mehānismu.
3. Pārvades sistēmu operatori neveic tādus pasākumus, kuru mērķis ir izmainīt vairumcenas.
4. Regulatīvās iestādes vai – ja dalībvalsts šim nolūkam izraudzījušās citu kompetento iestādi – šādas kompetentās iestādes apzina rīcībpolitikas un pasākumus, kurus piemēro to teritorijā un kuri varētu netieši sekmēt vairumcenu veidošanas ierobežošanu, tostarp ar balansēšanas enerģijas aktivizāciju saistīto solījumu ierobežošanu, jaudas mehānismus, pārvades sistēmu operatoru pasākumus, tirgus rezultātu apstrīdēšanas pasākumus vai tādus pasākumus, kuri paredzēti, lai novērstu dominējošās pozīcijas ļaunprātīgu izmantošanu vai neefektīvi definētas tirdzniecības zonas.
5. Ja regulatīvā iestāde vai izraudzītā kompetentā iestāde ir apzinājusi rīcībpolitiku vai pasākumu, kas varētu ierobežot vairumcenu veidošanu, tā veic visas vajadzīgās darbības, lai pārtrauktu vai, ja tas nav iespējams, mīkstinātu minētās politikas vai pasākuma ietekmi uz solītāju rīcību. Dalībvalstis līdz 2020. gada 5. janvārim iesniedz Komisijai ziņojumu, kurā izklāstīti pasākumi un darbības, kas veikti vai ko tās plāno veikt.

11. pants

Zudušās slodzes vērtība

1. Regulatīvās iestādes vai – ja dalībvalsts šim nolūkam izraudzījušās citu kompetento iestādi – šādas kompetentās iestādes līdz 2020. gada 5. jūlijam un, ja tas vajadzīgs, lai noteiktu uzticamības standartu saskaņā ar 25. pantu, savai teritorijai nosaka vienu zudušās slodzes vērtības aplēsi. Minēto aplēsi dara publiski pieejamu. Regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās kompetentās iestādes katrai tirdzniecības zonai var noteikt dažādas aplēses, ja to teritorijā ir vairāk kā

viena tirdzniecības zona. Ja tirdzniecības zona sastāv no vairāk nekā vienas dalībvalsts teritorijām, tad attiecīgās regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās kompetentās iestādes nosaka vienu zudušās slodzes vērtības aplēsi konkrētajai tirdzniecības zonai. Nosakot vienu zudušās slodzes vērtības aplēsi, regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās kompetentās iestādes izmanto 23. panta 6. punktā minēto metodiku.

2. Regulatīvās iestādes un citas izraudzītās kompetentās iestādes savu zudušās slodzes vērtības aplēsi atjaunina ne retāk kā reizi piecos gados vai biežāk, ja tās novēro nozīmīgas izmaiņas.

12. pants

Elektroenerģijas ražošanas un pieprasījuma reakcijas dispečēšana

1. Elektroenerģijas ražošanas ietaišu un pieprasījuma reakcijas dispečēšana ir nediskriminējoša, pārredzama un, ja vien 2. līdz 6. punktā nav paredzēts citādi, tirgū balstīta.

2. Neskarot LESD 107., 108. un 109. pantu, dalībvalstis nodrošina, ka, dispečējot elektroenerģijas ražošanas ietaises, sistēmu operatori, ciktāl to ļauj valsts elektrosistēmas droša darbība un pamatojoties uz pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, piešķir prioritāti ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamos energoresursus, ja šādas elektroenerģijas ražošanas ietaises ir:

a) elektroenerģijas ražošanas ietaises, kuras izmanto atjaunojamos energoresursus un kuru uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda ir mazāka par 400 kW; vai

b) inovatīvu tehnoloģiju demonstrējumu projekti, kuri jāapstiprina regulatīvajai iestādei, ar noteikumu, ka šāda prioritāte nepārsniedz laiku un apmēru, kāds nepieciešams demonstrējuma mērķu sasniegšanai.

3. Dalībvalsts var nolemt prioritāru dispečēšanu nepiemērot tādām 2. punkta a) apakšpunktā minētajām elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras sāk darboties vismaz sešus mēnešus pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas, vai piemērot zemāku minimālo jaudu nekā noteikts 2. punkta a) apakšpunktā ar noteikumu, ka:

a) dalībvalstī ir labi funkcionējoši tekošās dienas un citi vairumtirgi un balansēšanas tirgi un ka minētie tirgi ir pilnībā pieejami visiem tirgus dalībniekiem saskaņā ar šo regulu;

b) pārdispečēšanas noteikumi un pārslodzes vadība ir pārredzama visiem tirgus dalībniekiem;

c) dalībvalsts valsts ieguldījums nolūkā sasniegt Savienības saistošo vispārējo mērķrādītāju attiecībā uz no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvaru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001⁽¹⁸⁾ 3. panta 2. punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999⁽¹⁹⁾ 4. panta a) punkta 2) apakšpunktu ir vismaz vienāds ar Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā noteiktās formulas atbilstīgo rezultātu, un dalībvalsts no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars nav zemāks par tās atsaucies punktiem saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 4. panta a) punkta 2) apakšpunktu, vai alternatīvi – dalībvalsts no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars galīgā elektroenerģijas bruto patēriņā ir vismaz 50 %;

d) dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai par plānoto atkāpi, sīki izklāstot, kā ir izpildīti a), b) un c) apakšpunktā izklāstītie nosacījumi; un

e) dalībvalsts ir publicējusi plānoto atkāpi kopā ar detalizētu pamatojumu minētās atkāpes piešķiršanai, vajadzības gadījumā pienācīgi ņemot vērā sensitīvas komercinformācijas aizsardzību.

Piešķirot jebkuru atkāpi, netiek pieļautas izmaiņas ar atpakaļejošu spēku, kas ietekmē ražošanas ietaises, kuras jau gūst labumu no prioritāras dispečēšanas, neatkarīgi no tā, vai pastāv kāda brīvprātīga vienošanās starp dalībvalsti un attiecīgās ražošanas ietaises operatoru.

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

Neskarot LESD 107., 108. un 109. pantu, dalībvalstis ietaisēm, kuras ir tiesīgas uz prioritāru dispečēšanu, var piešķirt stimulus, lai tās brīvprātīgi atteiktos no prioritāras dispečēšanas.

4. Neskarot LESD 107., 108. un 109. pantu, dalībvalstis var piešķirt prioritāru dispečēšanu elektroenerģijai, kas saražota elektroenerģijas ražošanas ietaisēs, kuras izmanto augstas efektivitātes koģenerāciju un kuru uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda ir mazāka par 400 kW.

5. Attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kas pasūtītas sākot ar 2026. gada 1. janvāri, 2. punkta a) apakšpunktu piemēro tikai elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamos energoresursus un kuru uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda ir mazāka par 200 kW.

6. Neskarot līgumus, kas noslēgti pirms 2019. gada 4. jūlija, elektroenerģijas ražošanas ietaises, kuras izmanto atjaunojamos energoresursus vai augstas efektivitātes koģenerāciju un kuras tika pasūtītas pirms 2019. gada 4. jūlija un uz kurām saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES 15. panta 5. punktu vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK⁽²⁰⁾ 16. panta 2. punktu pasūtīšanas brīdī attiecās prioritārā dispečēšana, turpina gūt labumu no prioritārās dispečēšanas. Prioritāro dispečēšanu vairs nepiemēro šādām elektroenerģijas ražošanas ietaisēm no dienas, kad elektroenerģijas ražošanas ietaisē veiktas būtiskas modifikācijas, kas ietver vismaz tādus gadījumus, kad jānoslēdz jauns pieslēguma līgums vai ir palielināta elektroenerģijas ražošanas ietaises jauda.

7. Prioritārā dispečēšana neapdraud elektrosistēmas drošu darbību, to neizmanto kā pamatojumu starpzonu jaudu samazināšanai papildus 16. pantā paredzētajam un tās pamatā ir pārredzami un nediskriminējoši kritēriji.

13. pants

Pārdispečēšana

1. Elektroenerģijas ražošanas pārdispečēšanas vai pieprasījumureakcijas pārdispečēšanas pamatā ir objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši kritēriji. Tā ir atvērta visām elektroenerģijas ražošanas tehnoloģijām, jebkādai enerģijas uzkrāšanai un jebkādai pieprasījumureakcijai, tostarp tādām, kas atrodas citās dalībvalstīs, ja vien tas ir tehniski iespējams.

2. Pārdispečējamais resursus izraugās no elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, enerģijas uzglabāšanas vai pieprasījumureakcijas, izmantojot tirgbalstītus mehānismus un piešķirot finansiālu kompensāciju. Balansēšanas enerģijas solījumi, ko izmanto pārdispečēšanai, nenosaka balansēšanas enerģijas cenu.

3. Tirgū nebalstītu elektroenerģijas ražošanas, enerģijas uzkrāšanas un pieprasījumureakcijas pārdispečēšanu var izmantot tikai, ja:

a) nav pieejama tirgū balstīta alternatīva;

b) visi tirgū balstītie resursi ir izmantoti;

c) pieejamo elektroenerģijas ražošanas ietaišu, enerģijas uzkrāšanas ietaišu vai pieprasījumietaišu skaits ir pārāk mazs, lai tiktu nodrošināta efektīva konkurence zonā, kur atrodas šāda pakalpojuma sniegšanai piemērotas ietaises; vai

d) pašreizējais tīkla stāvoklis izraisa pārslodzi tik regulāri un paredzami, ka tirgbalstīta pārdispečēšana novestu pie regulāras stratēģiskas solīšanas, kas palielinātu iekšējās pārslodzes līmeni, un attiecīgā dalībvalsts ir vai nu pieņēmusi rīcības plānu, kura mērķis ir novērst šo pārslodzi, vai nodrošina, ka saskaņā ar 16. panta 8. punktu starpzonas tirdzniecībai ir pieejama minimālā jauda.

4. Pārvaldes sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori vismaz reizi gadā iesniedz ziņojumu kompetentajai regulatīvajai iestādei par to:

a) ciktāl ir izstrādāti un cik efektīvi ir tirgbalstīti pārdispečēšanas mehānismi, kas paredzēti elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, enerģijas uzkrāšanas ietaisēm un pieprasījumietaisēm;

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.).

- b) kādu iemeslu dēļ, kādiem MWh apjomiem un kāda veida ražošanas resursiem tiek piemērota pārdispečēšana;
- c) kādi pasākumi ir veikti, lai nākotnē samazinātu vajadzību pēc lejuvērsta pārdispečēšanas attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus vai augstas efektivitātes koģenerāciju, ietverot investīcijas tīkla infrastruktūras digitalizācijā un elastīgumu uzlabojošos pakalpojumos.

Regulatīvā iestāde iesniedz ziņojumu ACER un publicē pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā minēto datu apkopojumu, vajadzības gadījumā pievienojot ieteikumus uzlabojumiem.

5. Ievērojot prasības attiecībā uz tīkla uzticamības un drošuma uzturēšanu, kuru pamatā pārredzami un nediskriminējoši regulatīvo iestāžu noteikti kritēriji, pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori:

- a) garantē pārvades tīklu un sadales tīklu spēju pārvadīt elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamajiem energoresursiem vai augstas efektivitātes koģenerācijas ceļā, ar minimālu iespējamo pārdispečēšanu, kas neliedz tīklu plānošanā ņemt vērā ierobežota apmēra pārdispečēšanu, ja pārvades sistēmas operators vai sadales sistēmas operators var pārredzami parādīt, ka šāda rīcība ir ekonomiski efektīvāks risinājums un nepārsniedz 5 % no tādu iekārtu gadā saražotās elektroenerģijas daudzuma, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus un kuras ir tieši savienotas ar savu attiecīgo tīklu, ja vien citādi nav noteikusi dalībvalsts, kurā elektroenerģija no elektroenerģijas ražošanas ietaises, kas izmanto atjaunojamus energoresursus vai augstas efektivitātes koģenerāciju, veido vairāk nekā 50 % no ikgadējā galīgā elektroenerģijas bruto patēriņa;
- b) veic atbilstošus tīkla un tirgusaitētus darbības pasākumus, lai minimizētu no atjaunojamajiem energoresursiem vai augstas efektivitātes koģenerācijas ceļā saražotās elektroenerģijas lejuvērsto pārdispečēšanu;
- c) nodrošina to, ka to tīkli ir pietiekami elastīgi, lai viņi spētu tos pārvaldīt.

6. Ja izmanto tirgū nebalstītu lejuvērstu pārdispečēšanu, piemēro šādus principus:

- a) elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus, lejuvērstu pārdispečēšanu piemēro tikai tad, ja nav citu alternatīvu vai ja citi risinājumi radītu būtiski nesamērīgas izmaksas vai nopietnus riskus tīkla drošībai;
- b) augstas efektivitātes koģenerācijas procesā saražotai elektroenerģijai lejuvērstu pārdispečēšanu piemēro tikai tad, ja nav citu alternatīvu kā vien elektroenerģijas ražošanas ietaisēs, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus, saražotās elektroenerģijas lejuvērsta pārdispečēšana vai ja citi risinājumi radītu nesamērīgas izmaksas vai nopietnus riskus tīkla drošībai;
- c) pasaražotai elektroenerģijai, ko ražo iekārtās, kuras izmanto atjaunojamus energoresursus vai augstas efektivitātes koģenerāciju, un ko nepievada pārvades vai sadales tīklā, nepiemēro lejuvērstu pārdispečēšanu, ja vien nav citu iespēju atrisināt tīkla drošības problēmas;
- d) šā punkta a), b) un c) apakšpunktā minēto lejuvērsto pārdispečēšanu pienācīgi un pārredzami pamato. Pamatojumu norāda 3. punktā minētajā ziņojumā.

7. Ja izmanto tirgū nebalstītu pārdispečēšanu, sistēmas operators, kurš pieprasījis pārdispečēšanu, piešķir finansiālu kompensāciju pārdispečētās elektroenerģijas ražošanas ietaises, enerģijas uzkrāšanas ietaises vai pieprasījuma reakcijas ietaises operatoram, izņemot tādu ražotāju gadījumā, kuri piekrituši noslēgt pieslēguma līgumu, saksaņā ar kuru netiek garantēta stabila elektroenerģijas piegāde. Šāda finansiālā kompensācija ir vismaz vienāda ar lielāko no šādiem elementiem vai to kombināciju, ja, piemērojot tikai lielāko no šādiem elementiem, kompensācija būtu nepamatoti zema vai nepamatoti augsta:

- a) pārdispečēšanas radītām papildu darbības izmaksām, piemēram, papildu kurināmā izmaksām augšupvērsta pārdispečēšanas gadījumā vai rezerves siltumapgādes nodrošināšanu tādas lejuvērsta pārdispečēšanas gadījumā, kas piemērota elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, kuras izmanto augstas efektivitātes koģenerāciju;
- b) neto ieņēmumiem, kas būtu gūti, pārdodot nākamās dienas tirgū elektroenerģiju, kuru būtu saražojusi elektroenerģijas ražošanas ietaise, enerģijas uzkrāšanas ietaise vai pieprasījuma reakcijas ietaise, ja nebūtu pieprasīta pārdispečēšana; ja finansiālu atbalstu piešķir elektroenerģijas ražošanas ietaisēm, enerģijas uzkrāšanas ietaisēm vai pieprasījuma ietaisēm pēc to saražotā vai patērētā elektroenerģijas daudzuma, finansiālu atbalstu, kas būtu saņemts, ja nebūtu pieprasīta pārdispečēšana, uzskata par daļu no neto ieņēmumiem.

III NODAĻA

PIEKĻUVE TĪKLAM UN PĀRSLODZES VADĪBA

1. IEDAĻA

Jaudas piešķiršana

14. pants

Tirdzniecības zonu izvērtēšana

1. Dalībvalstis veic visus atbilstīgos pasākumus, lai novērstu pārslodzi. Tirdzniecības zonu robežas nosaka, pamatojoties uz ilgtermiņa, strukturālām pārslodzēm pārvades tīklā. Tirdzniecības zonās šādas strukturālas pārslodzes neiekļauj, izņemot gadījumu, kad tām nav nekādas ietekmes uz kaimiņos esošajām tirdzniecības zonām, vai – kā pagaidu izņēmumu – kad to ietekmi uz kaimiņos esošajām tirdzniecības zonām mazina, izmantojot korektīvus pasākumus, un minēto strukturālo pārslodžu rezultātā nesamazinās starpzonu tirdzniecības jauda saskaņā ar 16. panta prasībām. Savienības tirdzniecības zonu konfigurāciju izstrādā tā, lai tiktu maksimizēta ekonomiskā efektivitāte un lai saskaņā ar 16. pantu tiktu maksimizētas starpzonu tirdzniecības iespējas, vienlaikus saglabājot piegādes drošību.
2. Ik pēc trim gadiem ENTSO-E ziņo par strukturālām pārslodzēm un citām būtiskām fiziskām pārslodzēm starp tirdzniecības zonām un tajās, arī par šādu pārslodžu atrašanās vietu un biežumu, saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu. Minētajā ziņojumā iekļauj novērtējumu par to, vai starpzonu tirdzniecības jauda ir sasniegusi lineāro trajektoriju saskaņā ar 15. pantu vai minimālo jaudu saskaņā ar šīs regulas 16. pantu.
3. Lai nodrošinātu tirdzniecības zonu optimālu konfigurāciju, veic tirdzniecības zonu izvērtēšanu. Šādā izvērtēšanā identificē visas strukturālās pārslodzes un iekļauj koordinētu analīzi par tirdzniecības zonu dažādām konfigurācijām, iesaistot skartās ieinteresētās personas no visām attiecīgajām dalībvalstīm saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu. Esošās tirdzniecības zonas novērtē pēc to spējas radīt uzticamu tirgus vidi, arī nodrošināt pietiekami elastīgu elektroenerģijas ražošanu un slodzes jaudu, kam ir izšķirīga nozīme, lai nepieļautu sastrēgumus tīklā, līdzsvarotu elektroenerģijas pieprasījumu un piedāvājumu un ilgtermiņā nodrošinātu tīkla infrastruktūrā veikto investīciju drošību.
4. Šā panta un šīs regulas 15. panta vajadzībām attiecīgās dalībvalstis, pārvades sistēmu operatori vai regulatīvās iestādes ir tās dalībvalstis, pārvades sistēmu operatori vai regulatīvās iestādes, kuras piedalās tirdzniecības zonu konfigurācijas izvērtēšanā, un arī tās, kuras atrodas tajā pašā jaudas aprēķināšanas reģionā saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.
5. Līdz 2019. gada 5. oktobrim visi attiecīgie pārvades sistēmu operatori apstiprināšanai attiecīgajās regulatīvajās iestādēs iesniedz priekšlikumu par metodiku un pieņēmumiem, kas jāizmanto tirdzniecības zonu izvērtēšanas procesā un attiecībā uz izskatāmajām alternatīvās tirdzniecības zonu konfigurācijām. Trīs mēnešu laikā no priekšlikuma iesniegšanas attiecīgās regulatīvās iestādes par priekšlikumu pieņem vienprātīgu lēmumu. Ja regulatīvās iestādes minētajā laikposmā nevar pieņemt vienprātīgu lēmumu par priekšlikumu, ACER papildu trīs mēnešu laikā lemj par metodiku un pieņēmumiem, un izskatāmajām alternatīvajām tirdzniecības zonu konfigurācijām. Metodikas pamatā ir strukturālās pārslodzes, kuras nav paredzēts pārvarēt nākamo triju gadu laikā, pienācīgi ņemot vērā panākto progresu to infrastruktūras attīstības projektu izstrādē, kurus paredzēts realizēt nākamo triju gadu laikā.
6. Pamatojoties uz metodiku un pieņēmumiem, kas apstiprināti saskaņā ar 5. punktu, pārvades sistēmu operatori, kuri piedalās tirdzniecības zonu izvērtēšanā, ne vēlāk kā 12 mēnešus pēc metodikas un pieņēmumu apstiprināšanas saskaņā ar 5. punktu iesniedz attiecīgajām dalībvalstīm vai to izraudzītajām kompetentajām iestādēm kopīgu priekšlikumu par to, vai tirdzniecības zonu konfigurācija ir jāgroza vai jāsaglabā. Citas dalībvalstis, Enerģētikas kopienas līgumslēdzēja puses vai citas trešās valstis, kurām ar kādu no attiecīgajām dalībvalstīm ir kopīga sinhronā zona, var iesniegt piezīmes.
7. Ja strukturāla pārslodze ir konstatēta ziņojumā saskaņā ar šā panta 2. punktu vai tirdzniecības zonu izvērtēšanā saskaņā ar šo pantu vai ja to savās kontroles zonās viens vai vairāki pārvades sistēmu operatori ir konstatējuši ziņojumā,

ko apstiprinājusi kompetentā regulatīvā iestāde, dalībvalsts, kurā ir konstatēta strukturāla pārslodze, sadarbībā ar saviem pārvades sistēmu operatoriem sešu mēnešu laikā no ziņojuma saņemšanas pieņem lēmumu definēt valsts vai starpvalstu rīcības plānus saskaņā ar 15. pantu, vai arī izvērtēt un grozīt savu tirdzniecības zonu konfigurāciju. Minētos lēmumus nekavējoties paziņo Komisijai un ACER.

8. Attiecībā uz tām dalībvalstīm, kuras izvēlējušās grozīt tirdzniecības zonu konfigurāciju, ievērojot 7. punktu – attiecīgās dalībvalstis pieņem vienprātīgu lēmumu sešu mēnešu laikā no 7. punktā minētās paziņošanas. Citas dalībvalstis var iesniegt piezīmes attiecīgajām dalībvalstīm, kurām minētās piezīmes būtu jāņem vērā, pieņemot savu lēmumu. Lēmums ir argumentēts, un to paziņo Komisijai un ACER. Ja attiecīgās dalībvalstis minētajos sešos mēnešos nespēj panākt vienprātīgu lēmumu, tās nekavējoties par to paziņo Komisijai. Ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šāda paziņojuma saņemšanas Komisija, apspriedusies ar ACER, kā galējo līdzekli pieņem lēmumu grozīt vai saglabāt tirdzniecības zonu konfigurāciju attiecīgajās dalībvalstīs un starp tām.

9. Dalībvalstis un Komisija pirms lēmuma pieņemšanas saskaņā ar šo pantu apspriežas ar attiecīgajām ieinteresētajām personām.

10. Visos saskaņā ar šo pantu pieņemtajos lēmumos norāda datumu, kad īstenojamas izmaiņas. Minēto īstenošanas datumu nosaka, vajadzību pēc steidzamas rīcības sabalansējot ar praktiskajiem apsvērumiem, tostarp elektroenerģijas nākotnes darījumiem. Lēmumā var noteikt atbilstošus pārejas noteikumus.

11. Ja uzsāk citus tirdzniecības zonu izvērtējumus saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu, piemēro šo pantu.

15. pants

Rīcības plāni

1. Pēc lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 14. panta 7. punktu dalībvalsts, kurā ir konstatēta strukturāla pārslodze, sadarbībā ar savu regulatīvo iestādi izstrādā rīcības plānu. Minētais rīcības plāns ietver konkrētu grafiku tādu pasākumu pieņemšanai, ar ko samazināt strukturālās pārslodzes, kas konstatētas četru gadu laikā no lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 14. panta 7. punktu.

2. Neskarot atkāpes, kas piešķirtas saskaņā ar 16. panta 9. punktu, vai nobīdi atbilstīgi 16. panta 3. punktam, un neatkarīgi no rīcības plāna izstrādē panāktā konkrētā progresā dalībvalstis nodrošina, ka starpzonu tirdzniecības jauda katru gadu tiek palielināta, līdz ir sasniegta 16. panta 8. punktā paredzētā minimālā jauda. Minēto minimālo jaudu sasniedz līdz 2025. gada 31. decembrim.

Minētos ikgadējos palielinājumus nodrošina ar lineāru trajektoriju. Minētās trajektorijas sākumpunkts ir vai nu jauda, kas piešķirta pie robežas vai kas piešķirta kritiskam tīkla elementam gadā pirms rīcības plāna pieņemšanas, vai arī vidējā jauda trīs gados pirms rīcības plāna pieņemšanas, atkarībā no tā, kura ir bijusi lielāka. Dalībvalstis nodrošina, ka to rīcības plānu īstenošanas laikā jauda, kas darīta pieejama starpzonu tirdzniecībā saskaņā ar 16. panta 8. punktu, ir vismaz līdzvērtīga lineārās trajektorijas vērtībām, arī izmantojot korektīvus pasākumus jaudas aprēķināšanas reģionā.

3. Izmaksas par korektīvajiem pasākumiem, kas vajadzīgi, lai sasniegtu 2. punktā minēto lineāro trajektoriju vai darītu pieejamu starpzonu jaudu pie robežām vai kritiskiem tīkla elementiem, uz kuriem attiecas darbības plāns, sedz dalībvalsts vai dalībvalstis, kuras īsteno rīcības plānu.

4. Katru gadu visā rīcības plāna īstenošanas laikā un sešu mēnešu laikā pēc tā termiņa beigām attiecīgie pārvades sistēmu operatori attiecībā uz iepriekšējiem 12 mēnešiem izvērtē to, vai pieejamā pārrobežu jauda ir sasniegusi lineāro trajektoriju vai, sākot ar 2026. gada 1. janvāri – vai ir sasniegta 16. panta 8. punktā paredzētā minimālā jauda. Tie iesniedz savus izvērtējumus ACER un attiecīgajām regulatīvajām iestādēm. Pirms ziņojuma sagatavošanas katrs pārvades sistēmas operators savai regulatīvajai iestādei iesniedz apstiprināšanai savu devumu ziņojumā, tostarp visus attiecīgos datus.

5. Attiecībā uz tām dalībvalstīm, par kurām 4. punktā minētie izvērtējumi skaidri parāda, ka pārvades sistēmas operators nav ievērojis lineāro trajektoriju, attiecīgās dalībvalstis sešu mēnešu laikā no 4. punktā minētā ziņojuma saņemšanas pieņem vienprātīgu lēmumu par to, vai tirdzniecības zonu konfigurācija attiecīgajās dalībvalstīs un starp tām ir jāgroza vai jā saglabā. Savā lēmumā attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāņem vērā jebkādas citu dalībvalstu iesniegtās piezīmes. Attiecīgo dalībvalstu lēmums ir pamatots, un to paziņo Komisijai un ACER.

Ja attiecīgās dalībvalstis nespēj panākt vienprātīgu lēmumu noteiktajā termiņā, tās nekavējoties informē Komisiju. Sešu mēnešu laikā no šāda paziņojuma saņemšanas Komisija, apspriedusies ar ACER un attiecīgajām ieinteresētajām personām, kā galējo līdzekli pieņem lēmumu par to, vai grozīt vai saglabāt tirdzniecības zonu konfigurāciju attiecīgajās dalībvalstīs un starp tām.

6. Sešus mēnešus pirms rīcības plāna termiņa beigām dalībvalsts, kurā konstatēta strukturāla pārslodze, lemj par to, vai nu novērst atlikušo pārslodzi, grozot savu tirdzniecības zonu vai arī novērst atlikušo iekšējo pārslodzi ar korektīviem pasākumiem, kuru izmaksas sedz šī dalībvalsts.

7. Ja sešu mēnešu laikā no strukturālas pārslodzes konstatēšanas atbilstīgi 14. panta 7. punktam rīcības plāns nav izstrādāts, attiecīgie pārvades sistēmu operatori 12 mēnešu laikā no šādas strukturālas pārslodzes konstatēšanas izvērtē to, vai pieejamā pārrobežu jauda iepriekšējo 12 mēnešu laikposmā ir sasniegusi 16. panta 8. punktā paredzēto minimālo jaudu, un iesniedz izvērtējuma ziņojumu attiecīgajām regulatīvajām iestādēm un ACER.

Pirms ziņojuma sagatavošanas katrs pārvades sistēmas operators savu devumu ziņojumā, tostarp visus attiecīgos datus, nosūta savaivalsts regulatīvajai iestādei apstiprināšanai. Ja izvērtējums skaidri parāda, ka pārvades sistēmas operators nav sasniedzis minimālo jaudu, piemēro šā panta 5. punktā minēto lēmumu pieņemšanas procesu.

16. pants

Jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vispārīgie principi

1. Elektrotīklu pārslodzes problēmas risina ar nediskriminējošiem, tirgbalstītiem risinājumiem, kuri sniedz efektīvus ekonomiskos signālus tirgus dalībniekiem un iesaistītajiem pārvades sistēmu operatoriem. Elektrotīklu pārslodzes problēmas risina ar metodēm, kuru pamatā nav darījumi, proti, metodēm, kurās nav ietverta izvēle starp atsevišķu tirgus dalībnieku līgumiem. Veicot darbības pasākumus, ar ko nodrošina, ka pārvades sistēma turpina darboties normālā stāvoklī, pārvades sistēmas operators ņem vērā šādu pasākumu ietekmi uz kaimiņos esošajām kontroles zonām un koordinē tos ar citiem skartajiem pārvades sistēmu operatoriem, kā paredzēts Regulā (ES) 2015/1222.

2. Darījumu samazināšanas procedūras lieto tikai ārkārtas situācijās, proti, tādās situācijās, kurās pārvades sistēmas operatoram jārikojas ātri un nav iespējama pārdispečēšana vai kompensācijas tirdzniecība. Jebkuru šādu procedūru piemēro nediskriminējoši. Izņemot *force majeure* gadījumus, tirgus dalībniekiem, kuriem ir piešķirtas jaudas, kompensē ikvienu šādu samazināšanas gadījumu.

3. Reģionālie koordinācijas centri saskaņā ar šā panta 4. un 8. punktu veic koordinētu jaudas aprēķināšanu, kā noteikts 37. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 42. panta 1. punktā.

Reģionālie koordinācijas centri aprēķina starpzonu jaudas, ievērojot darbības drošības robežas un izmantojot datus, kas saņemti no pārvades sistēmu operatoriem, tostarp datus par korektīvo pasākumu tehnisko pieejamību, bet izņemot datus par energosistēmas atslogošanu. Ja reģionālie koordinācijas centri secina, ka pieejamie korektīvie pasākumi jaudas aprēķināšanas reģionā vai starp jaudas aprēķināšanas reģioniem nav pietiekami, lai sasniegtu lineāro trajektoriju atbilstoši 15. panta 2. punktam vai šā panta 8. punktā paredzēto minimālo jaudu, vienlaikus ievērojot darbības drošības robežas, tie kā galējo līdzekli var noteikt koordinētas darbības, ar kurām attiecīgi samazina starpzonu jaudas. Pārvades sistēmu operatori var atkāpties no koordinētām darbībām attiecībā uz koordinētu jaudas aprēķināšanu un koordinētu drošības analīzi tikai saskaņā ar 42. panta 2. punktu.

Sākot ar brīdi, kas ir trīs mēnešus pēc tam, kad reģionālie koordinācijas centri ir uzsākuši darbību atbilstīgi šīs regulas 35. panta 2. punktam, un pēc tam reizi trīs mēnešos reģionālie koordinācijas centri iesniedz attiecīgajām regulatīvajām iestādēm un ACER ziņojumu par visiem jaudas samazinājumiem vai nesakritībām no koordinētām darbībām saskaņā ar otro daļu, izvērtē šos incidentus un vajadzības gadījumā sniedz ieteikumus, kā nākotnē izvairīties no šādām nesakritībām. Ja ACER secina, ka priekšnosacījumi nesakritībamsaskaņā ar šo punktu nav izpildīti vai ka tie ir strukturālas dabas, ACER iesniedz atzinumu attiecīgajām regulatīvajām iestādēm un Komisijai. Kompetentās regulatīvās iestādes veic atbilstīgas darbības pret pārvades sistēmu operatoriem vai reģionālajiem koordinācijas centriem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. vai 62. pantu, ja nav izpildīti priekšnosacījumi nesakritībām saskaņā ar šo punktu.

Strukturālas dabas nesakritības tiek risinātas rīcības plānā, kas minēts 14. panta 7. punktā, vai jau esošā rīcības plāna atjauninājumā.

4. Starpsavienojumu maksimālais jaudas līmenis un pārvades tīkli, ko ietekmē pārrobežu elektroenerģijas jauda, ir pieejami tirgus dalībniekiem, ievērojot drošas tīkla darbības drošuma standartus. Kompensācijas tirdzniecību un pārdispečēšanu, tostarp pārrobežu pārdispečēšanu, izmanto, lai maksimizētu pieejamās jaudas nolūkā sasniegt 8. punktā paredzēto minimālo jaudu. Lai būtu iespējama šāda maksimalizācija, piemēro koordinētu un nediskriminējošu procesu pārrobežu korektīviem pasākumiem, atbilstīgi īstenojot pārdispečēšanas un kompensācijas tirdzniecības izmaksu dalīšanas metodīku.

5. Jaudu piešķir ar tiešu jaudas izsoļu vai netiešu jaudas un enerģijas izsoļu starpniecību. Abas metodes var izmantot vienā un tajā pašā starpsavienojumā. Tekošās dienas tirdzniecībai izmanto nepārtrauktu tirdzniecību, ko var papildināt ar izsolēm.

6. Pārslodzes gadījumā piedāvājumi ar tiešu vai netiešu tīkla jaudai derīgu augstāko vērtību, piedāvājot augstāko vērtību nepietiekamai pārvades jaudai attiecīgajā laikposmā ir apmierināmi. Izņemot attiecībā uz jauniem starpsavienotājiem, uz ko attiecas atbrīvojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1228/2003 7. pantu, Regulas (EK) Nr. 714/2009 17. pantu vai šīs regulas 63. pantu, jaudas piešķiršanas metodēs ir aizliegta rezerves cenu noteikšana.

7. Jaudu var brīvi tirgot sekundārā tirgū, ja pārvades sistēmas operators ir savlaicīgi informēts par to. Ja pārvades sistēmas operators noraida sekundāru tirdzniecības darījumu (transakciju), tas skaidri un pārredzami to paziņo un izskaidro visiem tirgus dalībniekiem un paziņo regulatīvajai iestādei.

8. Pārvades sistēmas operatori neierobežo starpsavienojuma jaudas apjomu, kas jādara pieejams tirgus dalībniekiem, lai novērstu pārslodzi pašu tirdzniecības zonā, vai jāizmanto kā līdzeklis to plūsmu vadībai, kuru izcelsme ir iekšēji darījumi tirdzniecības zonās. Neskarot šā panta 3. un 9. punktā noteikto atkāpju piemērošanu un 15. panta 2. punkta piemērošanu, šo punktu uzskata par izpildītu, ja starpzonu tirdzniecībā ir sasniegti šādi pieejamās jaudas minimālie līmeņi:

- a) attiecībā uz robežām, kurām piemēro koordinētas neto pārvades jaudas pieeju, minimālā jauda ir 70 % no pārvades jaudas, ievērojot darbības drošības robežas pēc bojājumsituāciju atskaitīšanas, kā noteikts saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu;
- b) attiecībā uz robežām, kurām piemēro plūsmabalstītu pieeju, minimālā jauda ir jaudas aprēķināšanas procesā noteiktā rezerve, kas pieejama no starpzonu apmaiņas izrietošām plūsmām. Rezerve ir 70 % no jaudas, ievērojot iekšējo un starpzonu kritisko tīkla elementu darbības drošības robežas un ņemot vērā bojājumsituācijas, kā noteikts saskaņā ar jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.

Pavisam kopā 30 % var izmantot uzticamības rezervēm, cilpas plūsmām un iekšējām plūsmām attiecībā uz katru kritisko tīkla elementu.

9. Pēc pārvades sistēmu operatoru pieprasījuma jaudas aprēķināšanas reģionā attiecīgās regulatīvās iestādes var piešķirt atkāpi no 8. punkta paredzamu iemeslu dēļ, ja tas ir vajadzīgs darbības drošības uzturēšanai. Šādas atkāpes neattiecas uz jaudu samazināšanu, kas jau piešķirtas atbilstīgi 2. punktam, tās piešķir uz ne ilgāk kā uz vienu gadu vienā reizē vai maksimums uz diviem gadiem ar noteikumu, ka atkāpes apmērs pēc pirmā gada ievērojami samazinās. Šādu atkāpju apmērs ir stingri ierobežots, lai aptvertu tikai to, kas ir vajadzīgs darbības drošības uzturēšanai, un tās nepieļauj diskrimināciju starp iekšējo un starpzonu apmaiņu.

Pirms atkāpes piešķiršanas attiecīgā regulatīvā iestāde apspriežas ar regulatīvajām iestādēm citās dalībvalstīs, kas ietilpst skartajā jaudas aprēķināšanas reģionos. Ja regulatīvā iestāde nepiekrīt ierosinātajai atkāpei, par tās piešķiršanu lemj ACER atbilstīgi Regulas (ES) 2019/942 6. panta 10. punkta a) apakšpunktam. Atkāpes pamatojumu un iemeslus tās piešķiršanai publicē.

Ja ir piešķirta atkāpe, attiecīgie pārvades sistēmu operatori izstrādā un publicē metodiku un projektus, kas nodrošina ilgtermiņa risinājumu problēmjautājumam, ko cenšas risināt ar atkāpi. Atkāpe zaudē spēku, kad ir beidzies atkāpes termiņš vai ir īstenots risinājums – atkarībā no tā, kurš notikums iestājas agrāk.

10. Tirgus dalībnieki savlaicīgi pirms attiecīgā darbības perioda informē attiecīgos pārvades sistēmu operatorus par to, vai tie plāno izmantot piešķirto jaudu. Ikvienu piešķirto jaudu, kas netiks izmantota, dara pieejamu tirgū atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā.

11. Pārvades sistēmu operatori, cik vien tehniski iespējams, aprēķina jaudas vajadzības ikvienas elektroenerģijas plūsmas pārvadīšanai pretējos virzienos pa pārslogoto starpsavienojumu, lai maksimāli izmantotu attiecīgās līnijas jaudu. Pilnībā ņemot vērā tīkla drošību, nenoraida darījumus, kas samazina pārslodzi.

12. Finanšu sekas par pienākumu neievērošanu saistībā ar jaudas piešķiršanu attiecina uz pārvades sistēmu operatoriem vai NETO, kas atbildīgi par šo pienākumu neievērošanu. Ja tirgus dalībnieki neizmanto jaudu, ko tie ir apņēmušies izmantot, vai ja tiešā izsolē iegādātā jauda netiek pārdota sekundārā tirgū vai savlaicīgi netiek atdota, minētie tirgus dalībnieki zaudē tiesības uz šādu jaudu un samaksā izmaksas atspoguļojošu maksu. Izmaksas atspoguļojošās maksas par jaudas neizmantošanu ir pamatotas un samērīgas. Ja pārvades sistēmas operators neizpilda savu pienākumu nodrošināt stabili pārvades jaudu, tam ir jākompensē tirgus dalībniekam jaudas izmantošanas tiesību zaudējums. Šajā sakarā neņem vērā izrietošos zaudējumus. Attiecībā uz finanšu sekām savlaicīgi nosaka galvenos principus un metodes atbildības noteikšanai, kas iestājas pienākumu neizpildīšanas rezultātā, un tos pārskata attiecīgā regulatīvā iestāde.

13. Sadalot korektīvo pasākumu izmaksas starp pārvades sistēmu operatoriem, regulatīvās iestādes analizē, cik lielā mērā no tirdzniecības zonu iekšējiem darījumiem izrietošās plūsmas palielina starp divām tirdzniecības zonām konstatēto pārslodzi, un, pamatojoties uz radītās pārslodzes īpatsvaru, sadala izmaksas starp tirdzniecības zonu pārvades sistēmu operatoriem, kuri radījuši šādas plūsmas, izņemot izmaksas, kas rodas no tirdzniecības zonu iekšējo darījumu plūsmām un kas ir zem līmeņa, kādu varētu sagaidīt bez strukturālas pārslodzes tirdzniecības zonā.

Minēto līmeni kopīgi analizē un nosaka visi pārvades sistēmu operatori jaudas aprēķināšanas reģionā katrai atsevišķai tirdzniecības zonas robežai, un šis līmenis ir jāapstiprina visām regulatīvajām iestādēm jaudas aprēķināšanas reģionā.

17. pants

Starpzonu jaudas piešķiršana dažādos laikposmos

1. Pārvades sistēmu operatori pārrēķina pieejamo starpzonu jaudu vismaz pēc nākamās dienas tirgus slēgšanas laika un tekošās dienas starpzonu tirgus slēgšanas laika. Pārvades sistēmu operatori nākamajā starpzonu jaudas piešķiršanas procesā piešķir pieejamo starpzonu jaudu plus atlikušo starpzonu jaudu, kas nav iepriekš piešķirta, un starpzonu jaudu, ko atbrīvojuši fizisko pārvades tiesību turētāji no iepriekšējiem piešķirumiem.

2. Pārvades sistēmu operatori piedāvā atbilstīgu struktūru starpzonu jaudas piešķiršanai dažādos laikposmos, tostarp nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas laikposmā. Minēto piešķiršanas struktūru izvērtē attiecīgās regulatīvās iestādes. Izstrādājot savus priekšlikumus, pārvades sistēmu operatori ievēro:

a) tirgu raksturlielumus;

- b) elektroenerģijas sistēmas darbības apstākļus, piemēram, stingri saskaņoto, paziņoto grafiku līdzsvarošanas ietekmi;
 - c) dažādiem laikposmiem piešķirtās procentuālās daļas saskaņošanas līmeni un laikposmus, kas pieņemti attiecībā uz dažādajiem esošajiem starpzonu jaudas piešķiršanas mehānismiem.
3. Ja pēc tekošās dienas starpzonu tirgus slēgšanas laika ir pieejama starpzonu jauda, pārvades sistēmu operatori šo starpzonu jaudu izmanto balansēšanas enerģijas apmaiņai vai nebalansa ieskaita procesa izmantošanai.
 4. Ja starpzonu jaudu piešķir balansēšanas jaudas apmaiņai vai rezervju kopīgošanai saskaņā ar šīs regulas 6. panta 8. punktu, pārvades sistēmu operatori izmanto metodikas, kas izstrādātas elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijās, kuras pieņemtas pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 6. panta 11. punktu.
 5. Pārvades sistēmu operatori nepalielina drošuma rezervi (jeb uzticamības rezervi), kas aprēķināta atbilstīgi Regulai (ES) 2015/1222, sakarā ar balansēšanas jaudas apmaiņu vai rezervju kopīgošanu.

2. IEDAĻA

Tīkla maksas un pārslodzes ieņēmumi

18. pants

Maksas par piekļuvi tīkliem, tīklu izmantošanu un pastiprināšanu

1. Maksas, kuras tīklu operatori iekasē par piekļuvi tīkliem, tostarp maksas par pieslēgšanos tīkliem, maksas par tīklu izmantošanu un attiecīgā gadījumā maksas par saistītiem tīkla pastiprinājumiem ir rentablas, pārredzamas, tajās ņem vērā vajadzību pēc tīkla drošības un elastīguma un tās atspoguļo radušās faktiskās izmaksas, ciktāl šīs izmaksas atbilst efektīva un strukturāli salīdzināma tīkla operatora izmaksām un tiek piemērotas nediskriminējoši. Minētajās maksās neiekļauj nesaistītas izmaksas, ar kurām atbalsta nesaistītus politikas mērķus.

Neskarot Direktīvas 2012/27/ES 15. panta 1. un 6. punktu un minētās direktīvas XI pielikumā noteiktos kritērijus, ar tīkla maksu noteikšanai izmantoto metodi neitrāli atbalsta vispārējo sistēmas efektivitāti ilgtermiņā, raidot cenas signālus lietotājiem un ražotājiem, un jo īpaši metodi piemēro tā, lai neradītu ne pozitīvu, ne negatīvu diskrimināciju starp ražošanu, kas pieslēgta sadales līmenī, un ražošanu, kas pieslēgta pārvades līmenī. Tīkla maksas nediskriminē – ne pozitīvi, ne negatīvi – enerģijas uzkrāšanu vai agregēšanu un nerada negatīvus stimulus pašražošanai, pašpatēriņam vai dalībai pieprasījuma reakcijā. Neskarot šā panta 3. punktu, šīs maksas nav saistītas ar attālumu.

2. Tarifu metodikas atspoguļo pārvades sistēmu operatoru un sadales sistēmu operatoru fiksētās izmaksas un nodrošina atbilstošus stimulus gan īstermiņā, gan ilgtermiņā pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem, ar nolūku palielināt efektivitāti, tostarp energoefektivitāti, veicināt tirgus integrāciju un piegādes drošību, atbalstīt efektīvas investīcijas, atbalstīt saistītās pētniecības darbības un veicināt inovāciju patērētāju interesēs tādās jomās kā digitalizācija, elastīguma pakalpojumi un starpsavienojumi.

3. Ja vajadzīgs, ražotājiem vai galalietotājiem, vai abiem minētajiem piemēroto tarifu līmenis nodrošina novietojum-signālus Savienības līmenī un ņem vērā tīkla zudumu apjomu un izraisītās pārslodzes apjomu un infrastruktūrā veikto investīciju izmaksas.

4. Nosakot maksas par piekļuvi tīklam, ņem vērā:

- a) maksājumus un ieņēmumus, ko rada pārvades sistēmu operatoru savstarpējais kompensācijas mehānisms;
- b) faktiskos maksājumus, kas veikti un saņemti, kā arī maksājumus par turpmākajiem periodiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz iepriekšējiem periodiem.

5. Maksu noteikšana par piekļuvi tīklam saskaņā ar šo pantu, neskar maksas, kas rodas 16. pantā minētās pārslodzes vadības rezultātā.

6. Nepastāv īpaša tīkla maksa par atsevišķiem elektroenerģijas starpzonu tirdzniecības darījumiem.

7. Sadales tarifi ir rentabli, ņemot vērā to, ka sadales tīklu lieto sistēmas izmantotāji, tostarp aktīvie elektroenerģijas lietotāji. Sadales tarifi var ietvert tīkla pieslēguma jaudas elementus un tos var diferencēt pēc sistēmas izmantotāju patēriņa vai elektroenerģijas ražošanas profiliem. Ja dalībvalstis ir ieviešas viedās uzskaites sistēmas, regulatīvās iestādes, nosakot vai apstiprinot pārvades tarifus un sadales tarifus vai to metodiku saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. pantu, apsver laikā diferencētus tīkla tarifus, un attiecīgā gadījumā laikā diferencētus tīkla tarifus var ieviest, lai galalietotājiem atspoguļotu tīkla izmantošanu pārredzami, izmaksu ziņā izdevīgi un paredzami.

8. Sadales tarifu metodikas nodrošina stimulus sadales sistēmu operatoriempadarīt savu tīklu darbību un attīstību pēc iespējas efektīvāku, tostarp ar pakalpojumu iepirkumiem. Minētajā nolūkā regulatīvās iestādes attiecīgās izmaksas atzīst par attiecināmām, minētās izmaksas ietver sadales tarifos, un var noteikt rezultativitātes mērķrādītājus, lai nodrošinātu stimulus sadales sistēmu operatoriem savos tīklos paaugstināt efektivitāti, tostarp ar tādiem pasākumiem kā energoefektivitāte, elastīgums un viedo tīklu un viedo uzskaites sistēmu izstrāde.

9. Līdz 2019. gada 5. oktobrim nolūkā mazināt tirgus sadrumstalotības risku ACER sniedz paraugprakses ziņojumu par pārvades un sadales tarifu metodikām, vienlaikus ņemot vērā valstu īpatnības. Minētas paraugprakses ziņojumā pievēršas vismaz šādiem jautājumiem:

- a) ražotājiem piemēroto tarifu attiecība un galalietotājiem piemērotie tarifi;
- b) ar tarifiem atgūstamās izmaksas;
- c) laikā diferencētie tīkla tarifi;
- d) novietojumsignāli;
- e) saikne starp pārvades tarifiem un sadales tarifiem;
- f) metodes, ar ko nodrošina pārredzamību tarifu noteikšanā un struktūrā;
- g) tīkla izmantotāju grupas, kam piemērojami tarifi, attiecīgā gadījumā ietverot minēto grupu raksturlielumus, patēriņa veidus un jebkādas atbrīvojumus no tarifiem;
- h) zudumi augstsprieguma, vidēja sprieguma un zemsprieguma tīklos.

ACER savu paraugprakses ziņojumu atjaunina ne retāk kā reizi divos gados.

10. Regulatīvās iestādes, nosakot vai apstiprinot pārvades tarifus un sadales tarifus vai to metodikas saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. pantu, pienācīgi ņem vērā paraugprakses ziņojumu.

19. pants

Pārslodzes ieņēmumi

1. Pārslodzes vadības procedūrās, kas saistītas ar iepriekš noteiktu laikposmu, ieņēmumi var rasties vienīgi tad, ja attiecīgajā laikposmā rodas pārslodze, izņemot attiecībā uz jauniem starpsavienotājiem, kuriem piemēro atbrīvojumu saskaņā ar šīs regulas 63. pantu, Regulas (EK) Nr. 714/2009 17. pantu vai Regulas (EK) Nr. 1228/2003 7. pantu. Šo ieņēmumu sadales mehānismu pārskata regulatīvās iestādes, un tas nedz izkropļo piešķiršanas mehānismu par labu kādai jaudai vai enerģiju pieprasošai pusei, nedz arī vājina stimulu samazināt pārslodzi.

2. Visus ieņēmumus, kas rodas starpzonu jaudu piešķiršanas rezultātā, izmanto šādiem prioritāriem mērķiem:

- a) piešķirtās jaudas faktiskās pieejamības nodrošināšanai, arī garantēšanas kompensācijai; vai
- b) starpzonu jaudas saglabāšanai vai palielināšanai, attiecīgā gadījumā ar koordinētiem korektīviem pasākumiem optimizējot esošo starpsavienotāju izmantošanu, vai sedzot izmaksas, kas radušās veicot investīcijas tīklā un attiecas uz starpsavienotāju pārslodzes samazināšanu.

3. Ja pienācīgi ir izpildīti 2. punktā noteiktie prioritārie mērķi, ieņēmumus var izmantot kā ienākumus, kas regulatīvajām iestādēm jāņem vērā, apstiprinot tīkla tarifu aprēķināšanas metodiku vai nosakot tīkla tarifus, vai abas minētās darbības. Pārējos ieņēmumus nogulda atsevišķā iekšējā kontā līdz laikam, kad tos varēs izlietot 2. punktā minētajos nolūkos.

4. Uz ieņēmumu izmantošanu saskaņā ar 2. punkta a) vai b) apakšpunktu attiecas metodika, ko pēc apspriešanās ar regulatīvajām iestādēm un attiecīgajām ieinteresētajām personām ierosina pārvades sistēmu operatori un pēc tam, kad to apstiprina ACER. Pārvades sistēmu operatori iesniedz ierosināto metodiku ACER līdz 2020. gada 5. jūlijam, un ACER par ierosināto metodiku pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā no tās saņemšanas.

ACER var pieprasīt, lai pārvades sistēmu operatori pirmajā daļā minēto metodiku groza vai atjaunina. ACER pieņem lēmumu par grozīto vai atjaunināto metodiku ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tās iesniegšanas.

Metodikā paredz vismaz apstākļus, kādos ieņēmumus var izmantot 2. punktā minētajiem nolūkiem, apstākļus, kādos minētos ieņēmumus var noguldīt atsevišķā iekšējā kontā izmantošanai minētajiem nolūkiem nākotnē, kā arī termiņu minēto ieņēmumu noguldīšanai šādā kontā.

5. Pārvades sistēmu operatori iepriekš skaidri nosaka, kā tiks izmantoti pārslodzes ieņēmumi, un ziņo regulatīvajām iestādēm par šādu ieņēmumu faktisko izlietojumu. Ik gadu līdz 1. martam regulatīvās iestādes informē ACER un publicē ziņojumu, kurā ziņo par:

- a) ieņēmumiem, kas iekasēti 12 mēnešu periodā, kurš beidzas iepriekšējā gada 31. decembrī;
- b) iekasēto ieņēmumu izlietojumu saskaņā ar 2. punktu, tostarp konkrētiem projektiem, kur ieņēmumi izlietoti, un summu, kas noguldīta atsevišķā kontā;
- c) summu, kas izlietota, aprēķinot tīkla tarifus; un
- d) verifikāciju par to, ka c) apakšpunktā minētā summa atbilst šai regulai un metodikai, kas izstrādāta saskaņā ar 3. un 4. punktu.

Ja daļa pārslodzes ieņēmumu ir izlietota, aprēķinot tīkla tarifus, ziņojumā attiecīgā gadījumā izklāsta, kā pārvades sistēmu operatori ir izpildījuši 2. punktā noteiktos prioritāros mērķus.

IV NODAĻA

RESURSU PIETIEKAMĪBA

20. pants

Resursu pietiekamība elektroenerģijas iekšējā tirgū

1. Dalībvalstis uzrauga resursu pietiekamību savā teritorijā, pamatojoties uz 23. pantā minēto Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu. Nolūkā papildināt Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu dalībvalstis var arī veikt valsts resursu pietiekamības novērtējumus saskaņā ar 24. pantu.

2. Ja 23. pantā minētajā Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā vai 24. pantā minētajā valsts resursu pietiekamības novērtējumā ir paustas bažas par resursu pietiekamību, attiecīgā dalībvalstis noskaidro, kādi regulatīvi izkropļojumi vai tirgus nepilnības ir izraisījuši vai veicinājuši šādu bažu rašanos.

3. Dalībvalstis, kurām konstatētas bažas par resursu pietiekamību, valsts atbalsta procesa ietvaros izstrādā un publicē īstenošanas plānu ar grafiku, kādā pieņemami pasākumi konstatēto regulatīvo izkropļojumu vai tirgus nepilnību likvidēšanai. Risinot jautājumus, kas saistīti ar bažām par resursu pietiekamību, dalībvalstis īpaši ņem vērā 3. pantā noteiktos principus un apsver iespējas:

- a) likvidēt regulatīvos izkropļojumus;
- b) atcelt cenu griestus saskaņā ar 10. pantu;

- c) ieviest iztrūkuma cenu funkciju attiecībā uz balansēšanas enerģiju, kā minēts Regulas (ES) 2017/2195 44. panta 3. punktā;
 - d) palielināt starpsavienojumu un iekšējā tīkla jaudu nolūkā sasniegt vismaz to starpsavienojumu mērķrādītājus, kā minēts Regulas (ES) 2018/1999 4. panta d) punkta 1) apakšpunktā;
 - e) iespējot pašražošanu, enerģijas uzkrāšanu, pieprasījumreakcijas pasākumus un energoefektivitāti, pieņemot pasākumus jebkādu konstatēto regulatīvo izkropļojumu likvidēšanai;
 - f) nodrošināt izmaksu ziņā izvedīgu un tirgbalstītu iepirkumu attiecībā uz balansēšanu un papildpakalpojumiem;
 - g) likvidēt regulētas cenas, ja tas prasīts Direktīvas (ES) 2019/944 5. pantā.
4. Attiecīgās dalībvalstis savus īstenošanas plānus iesniedz Komisijai izskatīšanai.
 5. Komisija četru mēnešu laikā pēc īstenošanas plāna saņemšanas sniedz atzinumu par to, vai pasākumi ir pietiekami, lai likvidētu regulatīvos izkropļojumus vai tirgus nepilnības, kas tika konstatētas saskaņā ar 2. punktu, un var aicināt dalībvalstis attiecīgi grozīt savus īstenošanas plānus.
 6. Attiecīgās dalībvalstis uzrauga, kā tiek piemēroti to īstenošanas plāni, un šādas uzraudzības rezultātus publicē gada ziņojumā, un iesniedz minēto ziņojumu Komisijai.
 7. Komisija sniedz atzinumu par to, vai īstenošanas plāni ir tikuši pietiekami īstenoti un vai ir novērstas bažas par resursu pietiekamību.
 8. Dalībvalstis pēc tam, kad ir novērstas konstatētās bažas par resursu pietiekamību, turpina realizēt īstenošanas plānu.

21. pants

Jaudas mehānismu vispārējie principi

1. Lai novērstu atlikušās bažas par resursu pietiekamību, dalībvalstis kā galējo līdzekli, īstenojot šīs regulas 20. panta 3. punktā minētos pasākumus saskaņā ar LESD 107., 108. un 109. pantu, var ieviest jaudas mehānismus.
2. Attiecīgās dalībvalstis pirms jaudas mehānismu ieviešanas veic visaptverošu pētījumu par šādu mehānismu iespējamo ietekmi uz kaimiņos esošajām dalībvalstīm, apspriežoties vismaz ar tām kaimiņos esošajām dalībvalstīm, ar kurām tām ir tiešs tīkla savienojums, un minēto dalībvalstu ieinteresētajām personām.
3. Dalībvalstis izvērtē, vai jaudas mehānisms stratēģiskās rezerves veidā var novērst bažas par resursu pietiekamību. Ja tas tā nav, dalībvalstis var ieviest citāda veida jaudas mehānismu.
4. Dalībvalstis jaudas mehānismus neievieš, ja nedz Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, nedz valsts resursu pietiekamības novērtējumā vai – ja nav veikts valsts pietiekamības novērtējums – Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā nav konstatētas bažas par resursu pietiekamību.
5. Dalībvalstis jaudas mehānismus neievieš pirms nav saņemts Komisijas 20. panta 5. punktā minētais atzinums par īstenošanas plānu, kas minēts 20. panta 3. punktā.
6. Ja dalībvalsts piemēro jaudas mehānismu, tā minēto jaudas mehānismu izvērtē un nodrošina, ka saskaņā ar šo mehānismu netiek noslēgti jauni līgumi, ja nedz Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, nedz valsts resursu pietiekamības novērtējumā vai – ja nav veikts valsts resursu pietiekamības novērtējums – Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā nav konstatētas bažas par resursu pietiekamību vai ja Komisija nav sniegusi 20. panta 5. punktā minēto atzinumu par īstenošanas plānu, kas minēts 20. panta 3. punktā.
7. Izstrādājot jaudas mehānismus, dalībvalstis iekļauj noteikumu, ar ko efektīvi ir iespējams administratīvā kārtā pakāpeniski atteikties no jaudas mehānisma, ja saskaņā ar 6. punktu trīs gadus pēc kārtas nav noslēgti jauni līgumi.

8. Jaudas mehānismus apstiprina Komisija uz laikposmu, kas nepārsniedz 10 gadus. Tos pakāpeniski pārtrauc izmantot vai arī samazina ar tiem nodrošinātās jaudas apjomu, pamatojoties uz 20. pantā minētajiem īstenošanas plāniem. Pēc jaudas mehānisma ieviešanas dalībvalstis turpina piemērot īstenošanas plānu.

22. pants

Jaudas mehānismu izstrādes principi

1. Ikviens jaudas mehānisms:
 - a) ir pagaidu mehānisms;
 - b) nerada liekus tirgus izkropļojumus un neierobežo starpzonu tirdzniecību;
 - c) tiek piemērots vienīgi tam, lai novērstu 20. pantā minētās bažas par pietiekamību;
 - d) nodrošina jaudas piegādātāju izraudzīšanos pārredzamā, nediskriminējošā un uz konkurenci balstītā procesā;
 - e) sniedz stimulus jaudas piegādātājiem, lai tie būtu pieejami laikposmos, kad ir sagaidāms sistēmas stress;
 - f) nodrošina, ka atbildība tiek noteikta uz konkurenci balstītā procesā;
 - g) pirms atslēgšanas procesa izklāsta tehniskos nosacījumus jaudas piegādātāju dalībai;
 - h) nodrošina, ka tajā var piedalīties visi resursi, kas spēj nodrošināt vajadzīgo tehnisko veiktspēju, tostarp enerģijas uzkrāšanas un pieprasījuma pārvaldības resursi;
 - i) piemēro atbilstīgas sankcijas jaudas piegādātājiem, kas nav pieejami sistēmas stresa laikā.
2. Stratēģisko rezervju izstrādē ievēro šādas prasības:
 - a) ja jaudas mehānisms ir izstrādāts kā stratēģiska rezerve, tā resursus dispečē tikai tad, ja pārvades sistēmu operatori, visticamāk, izsmels savus balansēšanas resursus, lai panāktu līdzsvaru starp pieprasījumu un piedāvājumu;
 - b) nebalansa norēķinu periodos, kad tiek dispečēti stratēģiskās rezerves resursi, nebalanss tirgū tiek izlīdzināts vismaz zudušās slodzes vērtībā vai vērtībās, kas pārsniedz tekošās dienas tehniskās cenas limitu, kā minēts 10. panta 1. punktā, atkarībā no tā, kura vērtība ir lielāka;
 - c) stratēģiskās rezerves izlaidi pēc dispečēšanas attiecina uz balansatbildīgajām pusēm, izmantojot nebalansa norēķinu mehānismu;
 - d) resursi, kas piedalās stratēģiskajā rezervē, nesaņem atbildību no elektroenerģijas vairumtirgus vai balansēšanas tirgus;
 - e) stratēģiskās rezerves resursus vismaz uz līguma darbības laiku tur ārpus tirgus.

Pirmās daļas a) punktā minētā prasība neskar resursu aktivizēšanu pirms faktiskās dispečēšanas, lai ievērotu resursu izmaiņu ierobežojumus un operatīvās prasības. Stratēģiskās rezerves izlaidi aktivizēšanas laikā neattiecinā uz balansa grupām vairumtirgos un tā nemaina šo grupu nebalansu.
3. Papildus 1. punktā noteiktajām prasībām jaudas mehānismi, kas nav stratēģiskās rezerves:
 - a) ir veidoti tā, lai cena, ko maksā par pieejamību, automātiski līdzinātos nullei, ja ir sagaidāms, ka piegādātās jaudas līmenis būs pietiekams, lai apmierinātu pieprasīto jaudas līmeni;
 - b) ļauj dalībniekiem saņemt atbildību tikai par to, ka resursi ir pieejami, un nodrošina, ka šāda atbildība neietekmē jaudas piegādātāja lēmumu ražot vai neražot;
 - c) nodrošina, ka jaudas piegādātāji, kas ir tiesīgi piedalīties, cits citam var nodot jaudas piedāvājuma saistības.

4. Jaudas mehānismos ietver šādas prasības par CO₂ emisiju robežvērtībām:
- a) vēlākais no 2019. gada 4. jūlija attiecībā uz ražošanas jaudu, kuras komercražošana sāka minētajā dienā vai pēc tam, un kura emitē vairāk nekā 550 g fosilā kurināmā izcelsmes CO₂ uz vienu elektroenerģijas kWh, neuzņemas saistības un nesaņem maksājumus, un neuzņemas saistības nākotnes maksājumiem saskaņā ar jaudas mehānismu;
 - b) vēlākais no 2025. gada 1. jūlija attiecībā uz ražošanas jaudu, kuras komercražošana sāka pirms 2019. gada 4. jūlija, un kura emitē vairāk nekā 550 g fosilā kurināmā izcelsmes CO₂ uz vienu elektroenerģijas kWh un vidēji gadā vairāk nekā 350 kg fosilā kurināmā izcelsmes CO₂ uz vienu uzstādīto elektroenerģijas kWh, neuzņemas saistības un nesaņem maksājumus, un neuzņemas saistības nākotnes maksājumiem saskaņā ar jaudas mehānismu.

Emisijas robežvērtību, proti, 550 g fosilā kurināmā izcelsmes CO₂ uz vienu elektroenerģijas kWh, un robežvērtību vidēji gadā 350 kg fosilā kurināmā izcelsmes CO₂ uz vienu uzstādīto kWh, kas minētas pirmās daļas a) un b) punktā, aprēķina, pamatojoties uz ražošanas vienības projektēto efektivitāti, t. i., nominālās jaudas neto efektivitāti saskaņā ar attiecīgajiem Starptautiskās Standartizācijas organizācijas noteiktajiem standartiem.

Līdz 2020. gada 5. janvārim ACER publicē atzinumu, kurā sniegti tehniski norādījumi par pirmajā daļā minēto vērtību aprēķināšanu.

5. Dalībvalstis, kuras piemēro jaudas mehānismus no 2019. gada 4. jūlija, pielāgo savus mehānismus, lai tie atbilstu 4. nodaļai, neskarot saistības vai līgumus, kas noslēgti līdz 2019. gada 31. decembrim.

23. pants

Eiropas resursu pietiekamības novērtējums

1. Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā konstatē bažas par resursu pietiekamību, novērtējot vispārējo elektroenerģijas sistēmas pietiekamību piegādāt elektroenerģiju atbilstīgi pašreizējam un prognozētajam pieprasījumam Savienības līmenī, dalībvalstu līmenī un attiecīgā gadījumā atsevišķu tirdzniecības zonu līmenī. Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā atspoguļo katru gadu 10 gadu periodā no minētā novērtējuma veikšanas dienas.
2. Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu veic ENTSO-E.
3. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz saskaņā ar Komisijas 2012. gada 15. novembra Lēmuma ⁽²¹⁾ 1. pantu izveidotajai Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai un ACER projektu Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma metodikai, kuras pamatā ir šā panta 5. punktā minētie principi.
4. Pārvaldes sistēmu operatori iesniedz ENTSO-E datus, kas tam vajadzīgi, lai veiktu Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu.

Novērtējumu ENTSO-E veic Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu katru gadu. Ražotāji un citi tirgus dalībnieki sniedz pārvaldes sistēmu operatoriem datus par ražošanas resursu paredzamo izlietojumu, ņemot vērā primāro resursu pieejamību un atbilstošus prognozētā pieprasījuma un piedāvājuma scenārijus.

5. Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma pamatā ir pārredzama metodika, kas nodrošina, ka novērtējums:
 - a) tiek veikts katras tirdzniecības zonas līmenī, aptverot vismaz visas dalībvalstis;
 - b) ir balstīts uz atbilstošiem prognozētā pieprasījuma un piedāvājuma centrālās references scenārijiem, kas ietver ekonomisku novērtējumu par iespējamību, ka elektroenerģijas ražošanas aktīvus varētu izņemt no ekspluatācijas, iekonservēt vai uzbūvēt no jauna un ka varētu tikt īstenoti pasākumi, lai sasniegtu energoefektivitātes un elektrotīklu starpsavienojumu mērķrādītājus, un attiecīgu jutīgumu pret ekstrēmiem laikapstākļiem, hidroloģiskiem apstākļiem, vairumcenām un oglekļa cenu izmaiņām;
 - c) ietver atsevišķus scenārijus, kuri atspoguļo dažādas iespējamības tam, ka rodas bažas par resursu pietiekamību, kuru novēršanai ir izstrādāti attiecīgi jaudas mehānismi;

⁽²¹⁾ Komisijas Lēmums (2012. gada 15. novembris), ar ko izveido Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (OV C 353, 17.11.2012., 2. lpp.).

- d) pienācīgi ņem vērā visu resursu devumu, tostarp esošās un nākotnes elektroenerģijas ražošanas, enerģijas uzkrāšanas, sektorālās integrācijas, pieprasījuma reakcijas un importa un eksporta iespējas un to devumu elastīgai sistēmas darbībai;
 - e) paredz 20. panta 3. punktā minēto pasākumu iespējamo ietekmi;
 - f) ietver variantus bez esošiem vai plānotiem jaudas mehānismiem un attiecīgā gadījumā variantus ar šādiem mehānismiem;
 - g) ir balstīts uz tirgus modeli, kurā attiecīgā gadījumā izmantota plūsmbalstīta pieeja;
 - h) izmanto varbūtīgus aprēķinus;
 - i) piemēro vienu modelēšanas rīku;
 - j) aptver vismaz šādus rādītājus, kas minēti 25. pantā:
 - sagaidāmā nepadotā enerģija un
 - sagaidāmais slodzes zuduma ilgums;
 - k) apzina iespējamo resursu pietiekamības bažu avotus, proti, vai tas ir tīkla ierobežojums, resursu ierobežojums vai abi;
 - l) ņem vērā reālo tīkla attīstību;
 - m) nodrošina, lai pienācīgi tiktu ņemtas vērā tādas valstu īpatnības kā ražošana, pieprasījuma elastība un enerģijas uzkrāšana, primāro resursu pieejamība un starpsavienojumu līmenis.
6. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz ACER projektu metodikai, kā aprēķināmi šādi elementi:
- a) zudušās slodzes vērtība;
 - b) jauna tirgus dalībnieka izmaksas elektroenerģijas ražošanai vai pieprasījuma reakcijai; un
 - c) uzticamības standarts, kas minēts 25. pantā.

Metodikas pamatā ir pārredzami, objektīvi un pārbaudāmi kritēriji.

7. Šā panta 3. un 6. punktā minētos priekšlikumus metodikas projektiem, scenārijus, jutīgumu un pieņēmumus, uz kuriem tie balstās, un 4. punktā minētā Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma rezultātus nodod iepriekšējai apspriešanai ar dalībvalstīm, Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu un ieinteresētajām personām, un tos apstiprina ACER, ievērojot 27. pantā izklāstīto procedūru.

24. pants

Valsts resursu pietiekamības novērtējumi

1. Valsts resursu pietiekamības novērtējumiem ir reģionāls mērogs, un tā pamatā ir metodika, kas minēta 23. panta 3. punktā, jo īpaši 23. panta 5. punkta b) līdz m) apakšpunktā.

Valsts resursu pietiekamības novērtējumos ietver atsauces centrālos scenārijus, kas minēti 23. panta 5. punkta b) apakšpunktā.

Valsts resursu pietiekamības novērtējumos var ņemt vērā jutīgumu papildus tam, kas minēts 23. panta 5. punkta b) apakšpunktā. Šādos gadījumos valsts resursu pietiekamības novērtējumos var:

- a) izteikt pieņēmumus, ņemot vērā valsts elektroenerģijas pieprasījuma un piedāvājuma īpatnības;
- b) izmantot tādas rīkus un konsekvētus jaunākos datus, kas papildina tos, ko ENTSO-E izmanto, lai veiktu Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu.

Turklāt valsts resursu pietiekamības novērtējumos, novērtējot jaudas piegādātāju, kas atrodas citā dalībvalstī, ieguldījumu tirdzniecības zonu, ko aptver šie novērtējumi, piegādes drošībā, izmanto 26. panta 11. punkta a) apakšpunktā noteikto metodiku.

2. Valsts resursu pietiekamības novērtējumus un attiecīgā gadījumā Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu un 3. punktā paredzēto ACER atzinumu dara publiski pieejamus.

3. Ja valsts resursu pietiekamības novērtējumā ir konstatētas bažas par resursu pietiekamību attiecībā uz kādu tirdzniecības zonu, kuras netika konstatētas Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, valsts resursu pietiekamības novērtējumā norāda iemeslus šādai atšķirībai starp abiem resursu pietiekamības novērtējumiem, tostarp detalizētu informāciju par izmantotajiem jutīgajiem aspektiem un tās pamatā esošajiem pieņēmumiem. Dalībvalstis publicē minēto novērtējumu un iesniedz to ACER.

Divu mēnešu laikā no ziņojuma saņemšanas ACER sniedz atzinumu par to, vai atšķirības starp valsts resursu pietiekamības novērtējumu un Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu ir pamatotas.

Struktūra, kas ir atbildīga par valsts resursu pietiekamības novērtējumu, pienācīgi ņem vērā ACER atzinumu un vajadzības gadījumā groza savu novērtējumu. Ja tā nolemj neņemt vērā ACER atzinumu pilnā apjomā, struktūra, kas ir atbildīga par valsts resursu pietiekamības novērtējumu, publicē ziņojumu ar detalizētu pamatojumu.

25. pants

Uzticamības standarts

1. Ja dalībvalstis izmanto jaudas mehānismus, tām ir jābūt uzticamības standartam. Uzticamības standarts pārredzami norāda dalībvalstij nepieciešamo piegādes drošības līmeni. Pārrobežu tirdzniecības zonu gadījumā šādus uzticamības standartus attiecīgās iestādes nosaka kopīgi.
2. Uzticamības standartu nosaka dalībvalsts vai dalībvalsts izraudzīta kompetentā iestāde pēc regulatīvās iestādes priekšlikuma. Uzticamības standartu nosaka, par pamatu izmantojot 23. panta 6. punktā noteikto metodiku.
3. Uzticamības standartu aprēķina, izmantojot vismaz zudušās slodzes vērtību un jauna tirgus dalībnieka izmaksas konkrētā laikposmā, un izsaka kā "sagaidāmo nepadoto enerģiju" un "sagaidāmo slodzes zuduma ilgumu".
4. Ja tiek izmantoti jaudas mehānismi, dalībvalsts vai dalībvalsts izraudzīta kompetentā iestāde apstiprina parametrus, kas nosaka jaudas mehānismā iepērkamās jaudas apjomu, pamatojoties uz valsts regulatīvo iestāžu priekšlikumu.

26. pants

Pārrobežu dalība jaudas mehānismos

1. Jaudas mehānismi, kas nav stratēģiskās rezerves, un – tad, kad tas ir tehniski iespējams, – stratēģiskās rezerves ir pieejami tiešai tādu jaudas piegādātāju pārrobežu dalībai, kas atrodas citā dalībvalstī, ievērojot šā panta noteikumus.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka aizrobežu jaudai, kas spējīga nodrošināt iekšzemes jaudai līdzvērtīgu tehniskās veiktspējas līmeni, ir izdevība piedalīties tajā pašā konkurenciālajā procesā, kur piedalās iekšzemes jauda. Tādu jaudas mehānismu gadījumā, kuri darbojas no 2019. gada 4. jūlija, dalībvalstis var atļaut starpsavienotājiem tieši piedalīties tajā pašā uz konkurenci balstītā procesā kā aizrobežu jaudai uz ne vairāk kā četriem gadiem no 2019. gada 4. jūlija vai uz diviem gadiem pēc 11. punktā minēto metodiku apstiprināšanas – atkarībā no tā, kas notiek agrāk.

Dalībvalstis var prasīt, lai aizrobežu jauda atrodas dalībvalstī, kam ir tiešs tīkla savienojums ar dalībvalsti, kas piemēro mehānismu.

3. Dalībvalstis neierobežo savā teritorijā esošās jaudas dalību citu dalībvalstu jaudas mehānismos.

4. Pārrobežu dalība jaudas mehānismos neizmaina, nepārveido, ne arī citādi ietekmē starpzonu grafikus vai fiziskās plūsmas starp dalībvalstīm. Minētos grafikus un plūsmas nosaka vienīgi rezultāts, kas iegūts jaudas piešķiršanā atbilstīgi 16. pantam.

5. Jaudas piegādātāji var piedalīties vairākos jaudas mehānismos.

Ja jaudas piegādātāji piedalās vairāk nekā vienā jaudas mehānismā attiecībā uz to pašu piegādes periodu, tie piedalās, nepārsniedzot sagaidāmo starpsavienojuma pieejamību un iespējamo sistēmas stresa vienlaicīgumu starp sistēmu, kurā mehānismu piemēro, un sistēmu, kurā aizrobežu jauda atrodas saskaņā ar 11. punkta a) apakšpunktā minēto metodiku.

6. Jaudas piegādātājiem nosaka prasību veikt nepieejamības maksājumus, ja to jauda nav pieejama.

Ja jaudas piegādātāji piedalās vairāk nekā vienā jaudas mehānismā attiecībā uz vienu un to pašu piegādes periodu, tiem ir jāveic vairāki nepieejamības maksājumi, ja tie nespēj pildīt vairākas saistības.

7. Lai sniegtu ieteikumu pārvades sistēmu operatoriem, reģionālie koordinācijas centri, kas izveidoti saskaņā ar 35. pantu, katru gadu aprēķina aizrobežu jaudas līdzdalībai pieejamo maksimālo ieejas jaudu. Minētajā aprēķinā ņem vērā starpsavienojuma sagaidāmo pieejamību un iespējamo sistēmas stresa vienlaicīgumu sistēmā, kurā mehānismu piemēro, un sistēmā, kurā atrodas aizrobežu jauda. Šāds aprēķins ir vajadzīgs katrai tirdzniecības zonu robežai.

Pārvades sistēmu operatori ik gadu nosaka aizrobežu jaudas dalībai pieejamo maksimālo ieejas jaudu, pamatojoties uz reģionālā koordinācijas centra ieteikumu.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka 7. punktā minēto ieejas jaudu piešķir tiesīgajiem jaudas piegādātājiem pārredzamā, nediskriminējošā un tirgū balstītā veidā.

9. Ja jaudas mehānismi pieļauj pārrobežu dalību divās kaimiņos esošās dalībvalstīs, jebkādi ieņēmumi, kas rodas 8. punktā minētās piešķiršanas ceļā, pienākas attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem, un to sadala starp tiem saskaņā ar šā panta 11. punkta b) apakšpunktā minēto metodiku vai saskaņā ar kopīgo metodiku, ko apstiprinājušas abas attiecīgās regulatīvās iestādes. Ja kaimiņos esošā dalībvalsts neizmanto jaudas mehānismu vai izmanto jaudas mehānismu, kas nav atvērts pārrobežu līdzdalībai, ieņēmumu daļu apstiprina tās dalībvalsts kompetentā valsts iestāde, kurā ir ieviests jaudas mehānisms, vispirms lūdzot kaimiņos esošo dalībvalstu regulatīvo iestāžu atzinumu. Pārvades sistēmu operatori šādus ieņēmumus izlieto 19. panta 2. punktā minētajiem mērķiem.

10. Tās pārvades sistēmas operators, kurā atrodas aizrobežu jauda:

a) nosaka, vai ieinteresētie jaudas piegādātāji var nodrošināt tehniskās veiktspējas līmeni, ko prasa jaudas mehānisms, kurā jaudas piegādātājs plāno piedalīties, un reģistrē minēto jaudas piegādātāju minētajam nolūkam izveidotā reģistrā kā tiesīgu jaudas piegādātāju;

b) veic pieejamības pārbaudes;

c) nodod pārvades sistēmas operatoram dalībvalstī, kas izmanto jaudas mehānismu, informāciju, ko tas saņem saskaņā ar šīs daļas a) un b) punktu un otro daļu;

attiecīgais jaudas piegādātājs nekavējoties informē pārvades sistēmas operatoru par savu dalību aizrobežu jaudas mehānismā;

11. Līdz 2020. gada 5. jūlijam ENTSO-E iesniedz ACER:

a) metodiku, kā aprēķināma maksimālā ieejas jauda pārrobežu dalībai, kas minēta 7. punktā;

- b) metodiku, kā dalāmi ieņēmumi, kas minēti 9. punktā;
- c) kopīgus noteikumus par to, kā veicamas pieejamības pārbaudes, kas minētas 10. punkta b) apakšpunktā;
- d) kopīgus noteikumus par to, kā nosakāms, kad jāmaksā nepieejamības maksājums;
- e) 10. punkta a) apakšpunktā minētā reģistra uzturēšanas kārtību;
- f) kopīgus noteikumus par to, kā konstatējama jaudas mehānismā piedalīties tiesīgā jauda, kas minēta 10. punkta a) apakšpunktā.

Priekšlikumu nodod iepriekšējai apspriešanai, un to apstiprina ACER saskaņā ar 27. pantu.

12. Attiecīgās regulatīvās iestādes pārbauda, vai jaudas ir aprēķinātas saskaņā ar 11. punkta a) apakšpunktā minēto metodiku.

13. Regulatīvās iestādes nodrošina, ka pārrobežu dalība jaudas mehānismā tiek organizēta efektīvā un nediskriminējošā veidā. Konkrēti, tās paredz pienācīgu administratīvo kārtību nepieejamības maksājumu piemērošanai pāri robežām.

14. Jaudas, kas piešķirtās saskaņā ar 8. punktu, ir nododamas no viena tiesīgā jaudas piegādātāja citam. Tiesīgie jaudas piegādātāji par šādu nodošanu paziņo reģistram, kas minēts 10. punkta a) apakšpunktā.

15. Līdz 2021. gada 5. jūlijam ENTSO-E izveido un uztur reģistru, kas minēts 10. punkta a) apakšpunktā. Reģistrs ir atvērts visiem tiesīgajiem jaudas piegādātājiem, sistēmām, kurās izmanto jaudas mehānismus, un to pārvades sistēmu operatoriem.

27. pants

Apstiprināšanas procedūra

1. Ja ir atsauce uz šo pantu, ENTSO-E iesniegtā priekšlikuma apstiprināšanai izmanto 2., 3. un 4. punktā aprakstīto procedūru.
2. ENTSO-E pirms priekšlikuma iesniegšanas rīko apspriešanos, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp regulatīvās iestādes un citas valstu iestādes. Tas savā priekšlikumā pienācīgi ņem vērā minētās apspriešanās rezultātus.
3. Trīs mēnešu laikā no 1. punktā minētā priekšlikuma saņemšanas dienas ACER to vai nu apstiprina, vai groza. Grozījumu gadījumā ACER pirms grozītā priekšlikuma apstiprināšanas apspriežas ar ENTSO-E. ACER publicē apstiprināto priekšlikumu savā tīmekļa vietnē trīs mēnešu laikā no priekšlikuma dokumentu saņemšanas dienas.
4. ACER jebkurā brīdī var pieprasīt, lai apstiprinātajā priekšlikumā tiktu izdarītas izmaiņas. Sešu mēnešu laikā no šāda pieprasījuma saņemšanas dienas ENTSO-E iesniedz ACER ierosināto izmaiņu projektu. Trīs mēnešu laikā no projekta saņemšanas dienas ACER izmaiņas groza vai apstiprina un dokumentu publicē minētās izmaiņas savā tīmekļa vietnē.

V NODAĻA

PĀRVADES SISTĒMAS DARBĪBA

28. pants

Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls

1. Pārvades sistēmu operatori sadarbojas Savienības līmenī, izmantojot ENTSO-E, lai veicinātu elektroenerģijas iekšējā tirgus izveides pabeigšanu un darbību, kā arī starpzonu tirdzniecību un lai panāktu Eiropas elektroenerģijas pārvades tīkla optimālu pārvaldību, koordinētu darbību un stabilu tehnisko attīstību.

2. Pildot savas funkcijas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, ENTSO-E rīkojas nolūkā izveidot labi funkcionējošu un integrētu iekšējo elektroenerģijas tirgu un palīdz efektīvi un ilgtspējīgi sasniegt 2020.–2030. gada klimata un enerģētikas politikas satvarā noteiktos mērķus, konkrētāk, sekmē no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas integrāciju un energoefektivitātes palielināšanu, vienlaikus uzturot sistēmas drošību. ENTSO-E ir pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi, lai tas varētu veikt savus pienākumus.

29. pants

ENTSO-E

1. Elektroenerģijas pārvades sistēmas operatori iesniedz Komisijai un ACER visus statūtu, locekļu saraksta vai ENTSO-E reglamenta grozījumu projektus.
2. Divos mēnešos pēc statūtu, locekļu saraksta vai reglamenta grozījumu projekta saņemšanas ACER, pēc apspriešanās ar organizācijām, kas pārstāv visas ieinteresētās personas, jo īpaši sistēmas izmantotājus, tostarp lietotājus, sniedz Komisijai atzinumu par šo statūtu, locekļu saraksta vai reglamenta grozījumu projektu.
3. Komisija sniedz atzinumu par statūtu, locekļu saraksta vai reglamenta grozījumu projektu, ņemot vērā ACER atzinumu, kas sniegts saskaņā ar 2. punktu, un trīs mēnešos pēc ACER atzinuma saņemšanas.
4. Trīs mēnešos pēc pozitīva Komisijas atzinuma saņemšanas dienas pārvades sistēmu operatori pieņem un publicē grozītos statūtus vai reglamentu.
5. Šā panta 1. punktā minētos dokumentus iesniedz Komisijai un ACER, ja tajos ir izdarītas izmaiņas vai ja Komisija vai ACER iesniegusi argumentētu pieprasījumu. Komisija un ACER sniedz atzinumu saskaņā ar 2., 3. un 4. punktu.

30. pants

ENTSO-E uzdevumi

1. ENTSO-E:
 - a) izstrādā tīkla kodeksus 59. panta 1. un 2. punktā minētajām jomām, lai sasniegtu 28. pantā noteiktos mērķus;
 - b) katru otro gadu pieņem un publicē nesaistošu Savienības tīkla attīstības desmit gadu plānu ("Savienības tīkla attīstības plāns");
 - c) sagatavo un pieņem priekšlikumus, kas saistīti ar Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu atbilstīgi 23. pantam un priekšlikumus, kas attiecas uz tehniskajām specifikācijām dalībai jaudas mehānismos atbilstīgi 26. panta 11. punktam;
 - d) pieņem ieteikumus saistībā ar tehniskās sadarbības koordināciju starp Savienības un trešo valstu pārvades sistēmu operatoriem;
 - e) pieņem satvaru sadarbībai un koordinācijai starp reģionālajiem koordinācijas centriem;
 - f) pieņem priekšlikumu, kurā definēts sistēmas darbības reģions saskaņā ar 36. pantu;
 - g) sadarbojas ar sadales sistēmu operatoriem un ES SSO struktūru;
 - h) sekmē pārvades tīkla digitalizāciju, tostarp to, ka tiek ieviesti viedie tīkli, efektīva reāllaika datu iegūšana un viedās uzskaites sistēmas;
 - i) pieņem kopīgas tīkla ekspluatācijas instrumentus, lai nodrošinātu tīkla darbības koordināciju normālos un ārkārtas apstākļos, tostarp parastu negadījumu klasifikācijas skalu, un pētniecības plānus, tostarp minēto plānu īstenošanu ar efektīvas pētniecības programmas palīdzību. Minētie instrumenti inter alia precizē:
 - i) informāciju, tostarp atbilstošu nākamās dienas, tās pašas dienas un reāllaika informāciju, kas palīdz uzlabot darbības koordināciju, kā arī šādas informācijas vākšanas un izplatīšanas optimālo biežumu;

- ii) tehnoloģisko platformu informācijas apmaiņai reāllaikā un attiecīgā gadījumā tehnoloģiskās platformas, lai vāktu, apstrādātu un nodotu citu informāciju, kas minēta i) punktā, kā arī tādu procedūru īstenošanai, ar kurām var uzlabot darbības koordināciju starp pārvades sistēmas operatoriem, lai šāda koordinācija aptvertu visu Eiropu;
 - iii) kā pārvades sistēmu operatori dara pieejamu darbības informāciju citiem pārvades sistēmu operatoriem vai jebkurai struktūrai, kas pienācīgi pilnvarota tos atbalstīt, lai nodrošinātu darbības koordināciju, un ACER; un
 - iv) to, ka pārvades sistēmu operatori izvēlas kontaktpunktu, kas atbild uz informācijas pieprasījumiem no citiem pārvades sistēmu operatoriem vai no jebkuras struktūras, kas pienācīgi pilnvarota, kā minēts iii) punktā, vai no ACER;
 - j) pieņem gada darba programmu;
 - k) veicina sadarbības prasību ieviešanu un nediskriminējošas un pārredzamas procedūras datu piekļuvei, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2019/944 24. pantā;
 - l) pieņem gada pārskatu;
 - m) sagatavo un pieņem sezonālās pietiekamības novērtējumus atbilstīgi Regulas (ES) 2019/941 9. panta 2. punktam;
 - n) sadarbībā ar attiecīgām iestādēm un regulētiem subjektiem veicina kiberdrošību un datu aizsardzību;
 - o) savu uzdevumu izpildē ņem vērā pieprasījumu reakcijas attīstību.
2. ENTSO-E ziņo ACER par nepilnībām, kas konstatētas saistībā ar reģionālo koordinācijas centru izveidi un darbību.
3. ENTSO-E publicē asamblejas, valdes un komiteju sanāksmju protokolus un regulāri informē sabiedrību par lēmumu pieņemšanas procesiem un savām darbībām.
4. Šā panta 1. punkta j) apakšpunktā minētajā gada darba programmā ietver attiecīgajā gadā izstrādājamo tīkla kodeksu sarakstu un aprakstu, tīkla ekspluatācijas koordinēšanas plānu, kā arī pētniecības un attīstības pasākumus, norādot orientējošu grafiku.
5. ENTSO-E nodrošina visu informāciju, ko ACER lūdz, lai veiktu savus uzdevumus saskaņā ar 32. panta 1. punktu. Lai ENTSO-E varētu veikt minēto uzdevumu, pārvades sistēmu operatori nodrošina ENTSO-E ar visu pieprasīto informāciju.
6. Pēc Komisijas pieprasījuma ENTSO-E dara Komisijai zināmus savus apsvērumus par vadlīniju pieņemšanu, kā paredzēts 61. pantā.

31. pants

Apspriešanās

1. Izstrādājot priekšlikumus atbilstīgi 30. panta 1. punktā minētajiem uzdevumiem, ENTSO-E organizē plašu apspriešanos. Šo apspriešanos īsteno tā, lai pirms galīgās pieņemšanas būtu iespējams apkopot ieinteresēto personu apsvērumus, kā arī atklātā un pārredzamā veidā, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas, un jo īpaši organizācijas, kas pārstāv tādas ieinteresētās personas, saskaņā ar 29. pantā minēto reglamentu. Minētā apspriešanās aptver arī regulatīvās iestādes un citas valstu iestādes, piegādes un ražošanas uzņēmumus, sistēmas izmantotājus, tostarp lietotājus, sadales sistēmu operatorus, tostarp attiecīgās nozares apvienības, tehniskas struktūras un ieinteresēto personu grupas. Tās mērķis ir lēmumu pieņemšanas procesā apzināt visu attiecīgo pušu viedokļus un priekšlikumus.
2. Publisko visus dokumentus un sanāksmju protokolus, kas saistīti ar 1. punktā minētajām apspriedēm.

3. Pirms *ENTSO-E* pieņem 30. panta 1. punktā minētos priekšlikumus, tas norāda, kā ir ņemti vērā apspriešanās gaitā izteiktie apsvērumi. Ja kādi apsvērumi nav ņemti vērā, ES SSO struktūra norāda pamatojumu.

32. pants

ACER veiktā pārraudzība

1. ACER pārrauga, kā tiek veikti *ENTSO-E* 30. panta 1., 2. un 3. punktā minētie uzdevumi, un informē Komisiju par saviem konstatējumiem.

ACER pārrauga, kā *ENTSO-E* īsteno tīkla kodeksus, kas izstrādāti saskaņā ar 59. pantu. Ja *ENTSO-E* nav īstenojis šādus tīkla kodeksus, ACER prasa, lai *ENTSO-E* sniedz pamatotu paskaidrojumu, kāpēc attiecīgais kodekss nav īstenots. ACER informē Komisiju par šo paskaidrojumu un sniedz par to atzinumu.

ACER pārrauga un izvērtē, kā īsteno tīkla kodeksus un vadlīnijas, ko Komisija ir pieņēmusi saskaņā ar 58. panta 1. punktu, un kā tie īspaido piemērojamo noteikumu saskaņošanu, lai veicinātu tirgus integrāciju, kā arī lai izvairītos no diskriminācijas, sekmētu efektīvu konkurenci un tirgus efektīvu darbību, un sniedz par to ziņojumu Komisijai.

2. *ENTSO-E* iesniedz ACER Savienības tīkla attīstības plāna projektu, gada darba programmas projektu, tostarp informāciju par apspriešanās procesu, un citus 30. panta 1. punktā norādītos dokumentus, lai saņemtu ACER atzinumu.

Ja ACER uzskata, ka *ENTSO-E* iesniegtais gada darba programmas projekts vai Savienības tīkla attīstības plāna projekts neveicina diskriminācijas novēršanu, efektīvu konkurenci, tirgus efektīvu darbību vai trešo personu piekļuvei pietiekamu pārrobežu starpsavienojuma līmeni, ACER divu mēnešu laikā pēc iesniegšanas sniedz *ENTSO-E* un Komisijai pienācīgi pamatotu atzinumu un ieteikumus.

33. pants

Izmaksas

Izmaksas, kas saistītas ar šīs regulas 28. līdz 32. un 58. līdz 61. pantā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 347/2013⁽²²⁾ 11. pantā minētajām *ENTSO-E* darbībām, sedz pārvades sistēmu operatori, un tās iekļauj tarifu aprēķinos. Regulatīvās iestādes apstiprina minētās izmaksas vienīgi tad, ja tās ir pamatotas un atbilstīgas.

34. pants

Pārvades sistēmu operatoru reģionālā sadarbība

1. Pārvades sistēmu operatori izveido reģionālo sadarbību *ENTSO-E* ietvaros, lai sekmētu 30. panta 1., 2. un 3. punktā minētās darbības. Tie jo īpaši ik pēc diviem gadiem publicē reģionālo investīciju plānu un var pieņemt investīciju lēmumus, pamatojoties uz šo reģionālo investīciju plānu. *ENTSO-E* veicina sadarbību starp pārvades sistēmu operatoriem reģionālā līmenī, nodrošinot sadarbību, saziņu un reģionālās darbības pārraudzību jomās, kas vēl nav saskaņotas Savienības līmenī.

2. Pārvades sistēmas operatori sekmē pasākumus, kas nodrošina tīkla optimālu pārvaldību, un veicina enerģijas biržu attīstību, pārrobežu jaudas koordinētu piešķiršanu ar nediskriminējošiem, tirgbalstītiem risinājumiem, pienācīgu uzmanību veltot konkrētiem ieguvumiem, ko dod īstermiņa piešķirumu netiešās izsoles, un balansēšanas un rezerves jaudu mehānismu integrācijai.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 (2013. gada 17. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009 (OV L 115, 25.4.2013., 39. lpp.).

3. Lai sasniegtu 1. un 2. punktā noteiktos mērķus, Komisija, ņemot vērā pastāvošās reģionālās sadarbības struktūras, var noteikt katras reģionālās sadarbības struktūras ģeogrāfisko teritoriju. Katra dalībvalsts var veicināt sadarbību vairāk nekā vienā ģeogrāfiskajā teritorijā.

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 68. pantu, lai papildinātu šo regulu, paredzot ģeogrāfisko teritoriju, ko aptver katra reģionālās sadarbības struktūra. Šajā nolūkā Komisija apspriežas ar regulatīvajām iestādēm, ACER un ENTSO-E.

Šajā punktā minētie deleģētie akti neskar 36. pantu.

35. pants

Reģionālo koordinācijas centru izveide un misija

1. Līdz 2020. gada 5. jūlijam visi sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatori iesniedz attiecīgajām regulatīvajām iestādēm priekšlikumu par reģionālo koordinācijas centru izveidi saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajiem kritērijiem.

Sistēmas darbības reģiona regulatīvās iestādes šo priekšlikumu izskata un apstiprina.

Priekšlikumā ietver vismaz šādus elementus:

- a) dalībvalsts, kurā potenciāli atradīsies reģionālo koordinācijas centru mītne un iesaistītie pārvades sistēmu operatori;
- b) organizatoriskie, finanšu un darbības mehānismi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu starpsavienotās pārvades sistēmas efektīvu, drošu un uzticamu darbību;
- c) īstenošanas plāns reģionālo koordinācijas centru darbības sākšanai;
- d) reģionālo koordinācijas centru statūti un reglaments;
- e) aprakstīti sadarbības procesi saskaņā ar 38. pantu;
- f) aprakstīts, kādā kārtībā reģionālie koordinācijas centri uzņemas atbildību saskaņā ar 47. pantu;
- g) ja rotācijas kārtībā tiek uzturēti divi reģionālie koordinācijas centri saskaņā ar 36. panta 2. punktu, aprakstīti pasākumi nolūkā skaidri noteikt pienākumus un procedūras minētajiem reģionālajiem koordinācijas centriem attiecībā uz to uzdevumu izpildi.

2. Pēc tam, kad regulatīvās iestādes ir apstiprinājušas 1. punktā minēto priekšlikumu, reģionālie koordinācijas centri aizstāj reģionālos drošības koordinatorus, kas noteikti saskaņā ar sistēmas darbības vadlīnijām, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu, un sāk darbību līdz 2022. gada 1. jūlijam.

3. Reģionālajiem koordinācijas centriem ir juridiskā forma, kas minēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1132 ⁽²³⁾ II pielikumā.

4. Savus uzdevumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem reģionālie koordinācijas centri pilda neatkarīgi no atsevišķu valstu interesēm un neatkarīgi no pārvades sistēmu operatoru interesēm.

5. Reģionālie koordinācijas centri papildina pārvades sistēmu operatoru lomu, pildot reģionālas nozīmes uzdevumus, kas tiem uzticēti saskaņā ar 37. pantu. Pārvades sistēmu operatori atbild par elektroenerģijas plūsmu pārvaldību un drošas, uzticamas un efektīvas elektroenerģijas sistēmas nodrošināšanu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 1. punkta d) apakšpunktu.

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1132 (2017. gada 14. jūnijs) attiecībā uz sabiedrību tiesību dažiem aspektiem (OV L 169, 30.6.2017., 46. lpp.).

36. pants

Reģionālo koordinācijas centru ģeogrāfiskais tvērums

1. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz priekšlikumu ACER, norādot, kurus pārvades sistēmu operatorus, tirdzniecības zonas, tirdzniecības zonu robežas, jaudas aprēķināšanas reģionus un atvienojumu koordinācijas reģionus aptver katrs no sistēmas darbības reģioniem. Priekšlikumā ņem vērā tīkla topoloģiju, tostarp elektrotīklu starpsavienojumu un elektroenerģijas sistēmas savstarpējās atkarības pakāpi attiecībā uz plūsmām un reģiona lielumu, kas aptver vismaz vienu jaudas aprēķināšanas reģionu.
2. Sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatori piedalās minētā reģiona reģionālā koordinācijas centra darbā. Izņēmuma kārtā, ja pārvades sistēmas operatora kontroles zona ir daļa no dažādām sinhronām zonām, pārvades sistēmas operators var piedalīties divu reģionālo koordinācijas centru darbā. Attiecībā uz tirdzniecības zonu robežām, kas atrodas blakus sistēmas darbības reģioniem, 1. punktā minētajā priekšlikumā norāda, kā attiecībā uz minētajām robežām jānotiek koordinācijai starp reģionālajiem koordinācijas centriem. Attiecībā uz kontinentālās Eiropas sinhrono zonu, kurā divu reģionālo koordinācijas centru darbība var pārklāties sistēmas darbības reģionā, šīs sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatori nolemj vai nu iecelt vienu reģionālo koordinācijas centru šajā reģionā, vai arī to, ka divi reģionālie koordinācijas centri pilda dažus vai visus uzdevumus, kam ir reģionāla nozīme visā sistēmas darbības reģionā, izmantojot rotācijas principu, kamēr citus uzdevumu veic viens izraudzītais reģionālais koordinācijas centrs.
3. Trīs mēnešu laikā no 1. punktā minētā priekšlikuma saņemšanas dienas ACER priekšlikumu, kurā definēti sistēmas darbības reģioni, vai nu apstiprina, vai ierosina grozījumus. Grozījumu gadījumā ACER pirms grozījumu pieņemšanas apspriežas ar ENTSO-E. Pieņemto priekšlikumu publicē ACER tīmekļa vietnē.
4. Attiecīgie pārvades sistēmu operatori var iesniegt ACER priekšlikumu grozīt sistēmas darbības reģionus, kas noteikti saskaņā ar 1. punktu. Piemēro 3. punktā izklāstīto procedūru.

37. pants

Reģionālo koordinācijas centru uzdevumi

1. Katrs reģionālais koordinācijas centrs visā sistēmas darbības reģionā, kur tas izveidots, pilda vismaz visus šādus reģionālas nozīmes uzdevumus:
 - a) koordinētas jaudas aprēķināšana saskaņā ar metodiku, kas izstrādāta, ievērojot jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. pantu;
 - b) koordinētas drošības analīze saskaņā ar metodiku, kas izstrādāta, ievērojot sistēmas darbības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. pantu;
 - c) kopīgu tīkla modeļu izveide saskaņā ar metodiku un procedūrām, kas izstrādātas, ievērojot sistēmas darbības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. pantu;
 - d) atbalsta sniegšana pārvades sistēmu operatoru aizsardzības plānu un atjaunošanas plānu saskaņības novērtējumam saskaņā ar procedūru, kas izklāstīta tīkla kodeksā par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli, kurš pieņemts, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 6. panta 11. punktu;
 - e) reģionālās nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas sistēmas pietiekamības prognozes un risku mazinošu darbību sagatavošana saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 8. pantā izklāstīto metodiku un procedūrām, kas izklāstītas sistēmas darbības vadlīnijās, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu;
 - f) reģionāla pārtrauces plānošanas koordinācija saskaņā ar procedūrām un metodikām, kas izklāstītas sistēmas darbības vadlīnijās, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu;
 - g) reģionālo koordinācijas centru darbinieku apmācība un sertificēšana;
 - h) atbalsta sniegšana reģionālās atjaunošanas koordinācijai un optimizācijai pēc pārvades sistēmu operatoru pieprasījuma;

- i) pēcdarbības un pēctraucējumu analīze un ziņošana;
- j) rezerves jaudas vajadzīgā daudzuma noteikšana reģionālā mērogā;
- k) balansēšanas jaudas reģionālā iepirkuma sekmēšana;
- l) atbalsta sniegšana pārvades sistēmu operatoriem pēc to pieprasījuma attiecībā uz pārvades sistēmu operatoru savstarpējo norēķinu optimizēšanu;
- m) uzdevumu, kas saistīti ar reģionālo elektroenerģijas krīzes scenāriju apzināšanu, veikšana, ja un ciktāl tie deleģēti reģionālajiem koordinācijas centriem atbilstīgi Regulas (ES) 2019/941 6. panta 1. punktam;
- n) uzdevumu, kas saistīti ar sezonālajiem pietiekamības novērtējumiem, veikšana, ja un ciktāl tie deleģēti reģionālajiem koordinācijas centriem atbilstīgi Regulas (ES) 2019/941 9. panta 2. punktam;
- o) tādas maksimālās ieejas jaudas vērtības aprēķināšana, kas pieejama aizrobežu jaudas dalībai jaudas mehānismos, nolūkā izdot ieteikumu, ievērojot 26. panta 7. punktu.
- p) uzdevumu, kas saistīti ar atbalstu pārvades sistēmu operatoriem, veikšana, lai tie varētu noteikt, vai ir vajadzīga jauna pārvades jauda, vai ir jāveic esošās pārvades jaudas modernizācija, vai tai ir vajadzīgas alternatīvas, un tādējādi noskaidrot informāciju, kas jāiesniedz reģionālajām grupām, kuras izveidotas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 347/2013, un kas jāiekļauj tīkla attīstības desmit gadu plānā, kā tas minēts Direktīvas (ES) 2019/944 51. pantā.

Pirmajā daļā minētie uzdevumi ir sīkāk izklāstīti I pielikumā.

2. Pēc Komisijas vai dalībvalsts priekšlikuma komiteja, kas izveidota ar Direktīvas (ES) 2019/944 68. pantu, sniedz atzinumu par jaunu konsultatīvo uzdevumu piešķiršanu reģionālajiem koordinācijas centriem. Ja minētā komiteja sniedz labvēlīgu atzinumu par jaunu konsultatīvo uzdevumu piešķiršanu, reģionālie koordinācijas centri minētos uzdevumus veic, pamatojoties uz priekšlikumu, ko izstrādājis ENTSO-E un apstiprinājusi ACER saskaņā ar 27. pantā noteikto procedūru.

3. Pārvades sistēmu operatori saviem reģionālajiem koordinācijas centriem iesniedz informāciju, kas tiem ir nepieciešama uzdevumu izpildei.

4. Reģionālie koordinācijas centri sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem sniedz visu informāciju, kas nepieciešama reģionālo koordinācijas centru pieņemto koordinēto darbību un ieteikumu īstenošanai.

5. Attiecībā uz šajā pantā noteiktiem uzdevumiem, kuriem attiecīgos tīkla kodeksus vai vadlīnijas vēl nepiemēro, ENTSO-E izstrādā priekšlikumu, ievērojot 27. pantā izklāstīto procedūru. Reģionālie koordinācijas centri minētos uzdevumus pilda, pamatojoties uz priekšlikumu, ko apstiprinājusi ACER.

38. pants

Sadarbība reģionālajos operatīvajos centros un starp tiem

Ikdienas koordināciju reģionālajos koordinācijas centros un starp tiem organizē, izmantojot sadarbības procesus starp reģiona pārvades sistēmu operatoriem, tostarp attiecīgā gadījumā pasākumus koordinācijai starp reģionālajiem koordinācijas centriem. Sadarbības procesa pamatā ir:

- a) darba kārtība, kādā risina plānošanas un darbības aspektus, kas saistīti ar 37. pantā minētajiem uzdevumiem;
- b) procedūra analīzes apmaiņai un tam, lai, saskaņā ar 40. pantu pildot operatīvos pienākumus un uzdevumus, efektīvā un iekļaujošā veidā apspriestu reģionālo koordinācijas centru priekšlikumus ar pārvades sistēmu operatoriem sistēmas darbības reģionā un attiecīgajām ieinteresētajām personām, un ar citiem reģionālajiem koordinācijas centriem;
- c) koordinētu darbību un ieteikumu pieņemšanas procedūru saskaņā ar 42. pantu.

39. pants

Darba kārtība

1. Reģionālie koordinācijas centri izstrādā efektīvu, iekļaujošu, pārredzamu un vienprātību veicinošu darba kārtību, lai risinātu plānošanas un darbības aspektus, kas saistīti ar veicamajiem uzdevumiem, jo īpaši ņemot vērā I pielikumā norādīto uzdevumu specifiku un prasības. Reģionālie koordinācijas centri izstrādā arī procesu minētās darba kārtības pārskatīšanai.
2. Reģionālie koordinācijas centri nodrošina, ka 1. punktā minētajā darba kārtībā ir iekļauti iesaistīto pušu apziņošanas noteikumi.

40. pants

Apspriežu procedūra

1. Reģionālie koordinācijas centri izstrādā procedūru, ko ievēro, lai, pildot savus ikdienas operatīvos pienākumus un uzdevumus, rīkotu pienācīgas un regulāras apspriedes ar sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem, citiem reģionālajiem koordinācijas centriem un attiecīgajām ieinteresētajām personām. Lai nodrošinātu, ka iespējams atrisināt regulatīvos jautājumus, vajadzības gadījumā iesaista regulatīvās iestādes.
2. Reģionālie koordinācijas centri apspriežas ar dalībvalstīm sistēmas darbības reģionā un attiecīgā gadījumā ar to reģionālajiem forumiem par politiski nozīmīgiem jautājumiem, kas neietver reģionālo koordinācijas centru ikdienas darbu un to uzdevumu īstenošanu. Reģionālie koordinācijas centri pienācīgi ņem vērā dalībvalstu un attiecīgā gadījumā to reģionālo forumu ieteikumus.

41. pants

Pārredzamība

1. Reģionālie koordinācijas centri izstrādā procedūru ieinteresēto personu iesaistīšanai un rīko regulāras tikšanās ar ieinteresētajām personām, lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar starpsavienotās sistēmas efektīvu, drošu un uzticamu darbību, un lai noteiktu nepilnības un ierosinātu uzlabojumus.
2. ENTSO-E un reģionālo koordinācijas centru darbība ir pilnībā pārredzama ieinteresētajām personām un sabiedrībai kopumā. Tie visu attiecīgo dokumentāciju publicē savās attiecīgajās tīmekļa vietnēs.

42. pants

Koordinēto darbību un ieteikumu pieņemšana un pārskatīšana

1. Pārvades sistēmu operatori sistēmas darbības reģionā izstrādā procedūru tādu koordinētu darbību un ieteikumu pieņemšanai un pārskatīšanai, ko ierosinājuši reģionālie koordinācijas centri saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti 2., 3. un 4. punktā.
2. Reģionālie koordinācijas centri pieņem koordinētas darbības pārvades sistēmu operatoriem attiecībā uz 37. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem uzdevumiem. Pārvades sistēmu operatori īsteno koordinētās darbības, izņemot, ja koordinēto darbību īstenošanas rezultātā tiktu pārkāptas darbības drošības robežas, ko definējis katrs pārvades sistēmas operators saskaņā ar sistēmas darbības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.

Gadījumā, ja pārvades sistēmas operators nolemj neīstenot koordinētu darbību šajā punktā izklāstīto iemeslu dēļ, tas pārredzami un bez liekas kavēšanās ziņo par detalizētiem iemesliem reģionālajam koordinācijas centram un sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem. Šādos gadījumos reģionālais koordinācijas centrs izvērtē minētā lēmuma ietekmi uz pārējiem sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem un var ierosināt citu koordinētu darbību kopumu saskaņā ar 1. punktā izklāstīto procedūru.

3. Reģionālie koordinācijas centri sniedz pārvades sistēmu operatoriem ieteikumus attiecībā uz 37. panta 1. punkta c) līdz p) apakšpunktā uzskaitītajiem uzdevumiem vai uzdevumiem, kas piešķirti saskaņā ar 37. panta 2. punktu.

Ja pārvades sistēmas operators nolemj atkāpties no 1. punktā minētā ieteikuma, tas reģionālajiem koordinācijas centriem un pārējiem sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem bez liekas kavēšanās iesniedz sava lēmuma detalizētu pamatojumu.

4. Koordinēto darbību vai ieteikuma pārskatīšanas procedūru aktivizē pēc viena vai vairāku sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoru pieprasījuma. Pēc koordinētās darbības vai ieteikuma pārskatīšanas reģionālie koordinācijas centri pasākumu apstiprina vai izmaina.

5. Ja koordinēta darbība ir pārskatāma saskaņā ar šā panta 4. punktu, pārskatīšanas pieprasījums koordinēto darbību neaptur, izņemot, ja koordinētās darbības īstenošanas rezultātā tiktu pārkāptas darbības drošības robežas, ko definējis katrs atsevišķs pārvades sistēmu operators saskaņā ar sistēmas darbības vadlīnijām, kas pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.

6. Pēc dalībvalsts vai Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar komiteju, kas izveidota ar Direktīvas (ES) 2019/944 68. pantu, dalībvalstis sistēmas darbības reģionā var kopīgi nolemt piešķirt savam reģionālajam koordinācijas centram kompetenci veikt koordinētas darbības attiecībā uz vienu vai vairākiem šīs regulas 37. panta 1. punkta c) līdz p) apakšpunktā minētajiem uzdevumiem.

43. pants

Reģionālo koordinācijas centru valde

1. Lai reģionālie koordinācijas centri pieņemtu pasākumus, kas saistīti ar to pārvaldību un darbības uzraudzību, tie katrs izveido valdi.

2. Valdi veido locekļi, kas pārstāv visus pārvades sistēmu operatorus, kuri piedalās attiecīgajos reģionālajos koordinācijas centros.

3. Valde ir atbildīga par šādām darbībām:

- a) reģionālo koordinācijas centru statūtu un reglamenta izstrāde un apstiprināšana;
- b) organizatoriskās struktūras izlemšana un īstenošana;
- c) ikgadējā budžeta sagatavošana un apstiprināšana;
- d) sadarbības procesu izstrāde un apstiprināšana saskaņā ar 38. pantu.

4. Valdes kompetencē neietilpst jautājumi, kas saistīti ar reģionālo koordinācijas centru ikdienas darbību un uzdevumu izpildi.

44. pants

Organizatoriskā struktūra

1. Sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatori izveido reģionālo koordinācijas centru organizatorisko struktūru, kas gādā par to uzdevumu drošumu.

Organizatoriskā struktūra nosaka:

- a) darbinieku pilnvaras, pienākumus un atbildību;
- b) saiknes un ziņojumu sniegšanas kārtību starp organizācijas dažādām daļām un procesiem.

2. Reģionālie koordinācijas centri var izveidot reģionālos birojus, lai risinātu specifiskus apakšreģionālus jautājumus vai noteikt atbalsta reģionālos koordinācijas centrus efektīvai un uzticamai savu uzdevumu izpildei gadījumos, kad ir pierādīts, ka šāds atbalsts ir stingri nepieciešams.

45. pants

Aprīkojums un darbinieki

Reģionālie koordinācijas centri ir nodrošināti ar visiem cilvēkresursiem, tehniskajiem, fiziskajiem un finanšu resursiem, kas tiem nepieciešami, lai neatkarīgi un objektīvi pildītu šajā regulā noteiktos pienākumus un uzdevumus.

46. pants

Uzraudzība un ziņošana

1. Reģionālie koordinācijas centri izveido procesu, ar kuru nepārtraukti uzrauga vismaz šādus aspektus:
 - a) operatīvā darbība;
 - b) pieņemtās koordinētās darbības un ieteikumi, pārvades sistēmu operatoru koordinēto darbību un ieteikumu īstenošanas pakāpe un panāktais rezultāts;
 - c) katra tiem uzticētā uzdevuma lietderīgums un efektivitāte un attiecīgā gadījumā minēto uzdevumu rotācija.
2. Reģionālie koordinācijas centri pārredzamā veidā uzskaita savas izmaksas un ziņo tās ACER un regulatīvajām iestādēm sistēmas darbības reģionā.
3. Reģionālie koordinācijas centri *ENTSO-E*, *ACER*, regulatīvajām iestādēm sistēmas darbības reģionā un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai, iesniedz ikgadēju ziņojumu par 1. punktā paredzētās uzraudzības rezultātiem un sniedz informāciju par savu darbību.
4. Reģionālie koordinācijas centri *ENTSO-E*, regulatīvajām iestādēm sistēmas darbības reģionā, *ACER* un citām dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kas atbildīgas par krīzes situāciju novēršanu un pārvarēšanu, ziņo par visām 1. punktā minētajā uzraudzības procesā konstatētajām nepilnībām. Pamatojoties uz minēto ziņojumu, attiecīgās regulatīvās iestādes sistēmas darbības reģionā var ierosināt reģionālajiem koordinācijas centriem pasākumus nepilnību novēršanai.
5. Neskarot nepieciešamību garantēt drošību un aizsargāt sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti, reģionālie koordinācijas centri nodrošina, lai 3. un 4. punktā minētie ziņojumi būtu publiski pieejami.

47. pants

Atbildība

Priekšlikumos par reģionālo koordinācijas centru izveidi saskaņā ar 35. pantu pārvades sistēmu operatori sistēmas darbības reģionā iekļauj nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu atbildību, kas saistīta ar reģionālo koordinācijas centru uzdevumu izpildi. Atbildības segšanas metodē ņem vērā reģionālo koordinācijas centru juridisko statusu un pieejamā komerciālās apdrošināšanas seguma līmeni.

48. pants

Tīkla attīstības desmit gadu plāns

1. Savienības tīkla attīstības plānā, kas minēts 30. panta 1. punkta b) apakšpunktā, ietver integrēta tīkla modelēšanu, scenāriju izstrādi un sistēmas noturības vērtējumu.

Savienības tīkla attīstības plānā jo īpaši:

- a) ņem vērā valstu investīciju plānus, ievērojot šīs regulas 34. panta 1. punktā minētos reģionālos investīciju plānus un attiecīgā gadījumā tīkla plānošanas Savienības aspektus, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 347/2013; tam veic izdevumu un ieguvumu analīzi, izmantojot metodoloģiju, kas noteikta, kā izklāstīts minētās regulas 11. pantā;

- b) attiecībā uz pārrobežu starpsavienojumiem ņem vērā sistēmas lietotāju pamatotās vajadzības un iekļauj ieguldītāju ilgtermiņa saistības, kā minēts Direktīvas (ES) 2019/944 44. un 51. pantā; un
- c) nosaka vajadzības veikt investīcijas, jo īpaši attiecībā uz pārrobežu jaudu.

Saistībā ar pirmās daļas c) apakšpunktu Savienības tīkla attīstības plānam var pievienot pārskatu par šķēršļiem tīkla pārrobežu jaudas palielināšanā, kurus rada atšķirīgas apstiprināšanas procedūras vai prakse.

2. ACER sniedz atzinumu par valstu tīkla attīstības desmit gadu plāniem, lai novērtētu to atbilstību Savienības tīkla attīstības plānam. Ja ACER konstatē neatbilstības starp valsts tīkla attīstības desmit gadu plānu un Savienības tīkla attīstības plānu, tā iesaka grozīt attiecīgi valsts tīkla attīstības desmit gadu plānu vai Savienības tīkla attīstības plānu. Ja šāds valsts tīkla attīstības desmit gadu plāns ir izstrādāts saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 51. pantu, ACER iesaka attiecīgajai regulatīvajai iestādei grozīt valsts tīkla attīstības desmit gadu plānu saskaņā ar minētās direktīvas 51. panta 7. punktu un par to informē Komisiju.

49. pants

Pārvades sistēmu operatoru savstarpējs kompensācijas mehānisms

1. Pārvades sistēmu operatori saņem kompensāciju par izmaksām, kas radušās, pārvadot pārrobežu elektroenerģijas plūsmas pa to tīkliem.
2. Šā panta 1. punktā minēto kompensāciju izmaksā to valsts pārvades sistēmu operatori, kurās rodas pārrobežu plūsmas, un to sistēmu operatori, kurās šīs plūsmas nonāk.
3. Kompensāciju maksā regulāri par noteiktu pagājušu periodu. Vajadzības gadījumā kompensāciju koriģē ex post, lai tā atbilstu faktiskajām izmaksām.

Pirmo periodu, par kuru jāmaksā kompensācija, nosaka 61. pantā minētajās vadlīnijās.

4. Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 68. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot izmaksājamo kompensācijas maksājumu apjomu.
5. Pārvadīto pārrobežu elektroenerģijas plūsmu apjomu un tādu pārrobežu elektroenerģijas plūsmu apjomu, kas apzīmētas kā radušās vai nonākušas valsts pārvades sistēmās, nosaka, pamatojoties uz elektroenerģijas fiziskajām plūsmām, kas faktiski izmērītas konkrētajā periodā.
6. Izmaksas, kas radušās pārrobežu elektroenerģijas plūsmu pārvadīšanas rezultātā, nosaka, pamatojoties uz progresīvām ilgtermiņa vidējām pieaugošajām izmaksām, ņemot vērā zudumus, investīcijas jaunā infrastruktūrā un attiecīgu esošās infrastruktūras izmaksu proporciju, ciktāl infrastruktūru lieto elektroenerģijas pārrobežu plūsmu pārvadei, jo īpaši ņemot vērā vajadzību garantēt piegādes drošību. Nosakot radušās izmaksas, lieto atzītas standarta izmaksu aprēķināšanas metodes. Peļņu, ko tīkls gūst, pārvadot pārrobežu elektroenerģijas plūsmas, ņem vērā, lai samazinātu saņemto kompensāciju.

7. Tikai pārvades sistēmu operatoru savstarpējā kompensācijas mehānisma nolūkā, ja divu vai vairāk dalībvalstu pārvades tīkli pilnīgi vai daļēji veido daļu no vienota kontroles bloka, kontroles bloku kā vienu veselu uzskata par tādu, kas veido daļu no vienas attiecīgās dalībvalsts pārvades tīkliem, lai izvairītos no elektroenerģijas plūsmām kontroles blokos, kuras saskaņā ar 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu uzskata par pārrobežu elektroenerģijas plūsmām un kuras rada iemeslu izmaksāt kompensācijas atbilstoši šā panta 1. punktam. Attiecīgo dalībvalstu regulatīvās iestādes var izlemt, kurā no attiecīgajām dalībvalstīm šis kontroles bloks kā viens vesels ir uzskatāms par tādu, kas veido daļu.

50. pants

Informācijas sniegšana

1. Pārvades sistēmu operatori ievieš koordinācijas un informācijas apmaiņas mehānismus, lai nodrošinātu tīklu drošību saistībā ar pārslodzes vadību.

2. Drošuma, darbības un plānošanas standartus, kurus lieto pārvades sistēmu operatori, publicē. Publicētajā informācijā iekļauj vispārējo shēmu kopējās pārvades jaudas un pārvades uzticamības rezerves aprēķināšanai, kas pamatota uz tīkla elektriskajiem un fizikālajiem rādītājiem. Šādas shēmas nodod apstiprināšanai regulatīvajām iestādēm.
3. Pārvades sistēmu operatori publicē pieejamās pārvades jaudas aprēķinus par katru dienu, norādot ikvienu pieejamo pārvades jaudu, kas jau ir rezervēta. Šīs publikācijas sagatavo norādītajos intervālos pirms elektroenerģijas transportēšanas dienas, un tajās jebkurā gadījumā iekļauj aprēķinus par nākamo nedēļu un mēnesi, kā arī pieejamās jaudas paredzētās uzticamības kvantitatīvo norādi.
4. Pārvades sistēmu operatori publicē attiecīgos datus par apkopotām prognozēm un faktisko pieprasījumu, ražošanas un slodzes aktīvu pieejamību un faktisko izmantojumu, par tīkla un starpsavienojumu pieejamību un izmantojumu, par balansēšanas elektroenerģiju un rezerves jaudu, kā arī par pieejamo elastīgumu. Nelielas ražošanas un slodzes aktīvu pieejamībai un faktiskai izmantošanai var izmantot apkopotus aplēses datus.
5. Attiecīgie tirgus dalībnieki sniedz pārvades sistēmu operatoriem vajadzīgos datus.
6. Ražošanas uzņēmumi, kuru īpašumā vai vadībā ir ražošanas aktīvi, no kuriem vismaz vienam uzstādītā jauda ir vismaz 250 MW, vai kuru portfeli ir ražošanas aktīvi ar vismaz 400 MW jaudu, piecus gadus glabā pieejamus regulatīvajai iestādei, valsts konkurences iestādei un Komisijai visus tos stundas datus par katru iekārtu, kas vajadzīgi nolūkā pārbaudīt visus operatīvos dispečēšanas lēmumus un solītāju rīcību elektroenerģijas biržās, starpsavienojumu izsolēs, rezerves tirgos un ārpusbiržas tirgos. Glabājamā informācija par katru stundu un katru iekārtu ietver, bet neaprobežojas ar šiem datiem par pieejamo ražošanas jaudu un ieplānotajām rezervēm, tostarp šo ieplānoto rezervju piešķiršanu pa iekārtām, par laiku, kad notiek solīšana, un par laiku, kad notiek ražošana.
7. Pārvades sistēmu operatori regulāri apmainās ar pietiekami precīzu tīkla un plūsmas noslodzes datu kopām, lai būtu iespējams izdarīt plūsmas noslodzes aprēķinus katram pārvades sistēmas operatoram tā attiecīgajā zonā. Šo pašu datu kopu pēc attiecīga pieprasījuma dara zināmu regulatīvajām iestādēm, Komisijai un dalībvalstīm. Regulatīvās iestādes, dalībvalstis un Komisija šo informāciju uzskata par konfidenciālu un nodrošina, ka to par konfidenciālu uzlūko arī konsultanti, kas pēc to pieprasījuma uz šo datu pamata veic analītisku darbu.

51. pants

Pārvades sistēmu operatoru sertifikācija

1. Komisija tūlīt pēc tā saņemšanas pārbauda ikvienu paziņojumu attiecībā uz lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2019/944 52. panta 6. punktā. Divu mēnešu laikā pēc šāda paziņojuma saņemšanas Komisija attiecīgajai regulatīvajai iestādei sniedz savu atzinumu par tā atbilstību Direktīvas (ES) 2019/944 43. pantam un vai nu 52. panta 2. punktam vai 53. pantam.

Gatavojot šā punkta pirmajā daļā minēto atzinumu, Komisija var lūgt ACER sniegt atzinumu par regulatīvās iestādes lēmumu. Šādā gadījumā pirmajā daļā minēto divu mēnešu termiņu pagarina vēl par diviem mēnešiem.

Ja Komisija šā punkta pirmajā un otrajā daļā minētajos termiņos nav sniegusi atzinumu, uzskata, ka tai nav iebildumu pret regulatīvās iestādes lēmumu.

2. Divu mēnešu laikā no Komisijas atzinuma saņemšanas regulatīvā iestāde pieņem galīgo lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, pilnībā ņemot vērā minēto atzinumu. Regulatīvās iestādes lēmumu un Komisijas atzinumu publicē kopā.
3. Jebkurā procedūras brīdī regulatīvās iestādes vai Komisija var lūgt, lai pārvades sistēmas operators vai uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, sniedz visu informāciju, kas tām nepieciešama šajā pantā paredzēto uzdevumu veikšanai.

4. Regulatīvās iestādes un Komisija aizsargā sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti.
5. Ja Komisija ir saņēmusi paziņojumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2019/944 43. panta 9. punktā, tā pieņem lēmumu par sertifikāciju. Regulatīvā iestāde izpilda Komisijas lēmumu.

VI NODAĻA

SADALES SISTĒMAS DARBĪBA

52. pants

Eiropas sadales sistēmu operatoru struktūra

1. Sadales sistēmu operatori Savienības līmenī sadarbojas ES SSO struktūra ietvaros, lai veicinātu elektroenerģijas iekšējā tirgus izveides pabeigšanu un darbību un sadales un pārvades sistēmu optimālu un koordinētu darbību. Sadales sistēmu operatoriem, kuri vēlas iesaistīties ES SSO struktūrā, ir tiesības kļūt par struktūras reģistrētajiem biedriem.

Reģistrētie biedri ES SSO struktūrā var piedalīties tiešā veidā, vai arī viņus var pārstāvēt valsts asociācija, ko izraudzījusies attiecīgā dalībvalsts, vai Savienības līmeņa asociācija.

2. ES SSO struktūra pilda savus uzdevumus un procedūras saskaņā ar 55. pantu. Kā ekspertu struktūra, kas strādā Savienības kopējās interesēs, ES SSO struktūra nepārstāv konkrētas intereses un arī netiecas ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu, lai aizstāvētu konkrētas intereses.

3. ES SSO struktūras biedri reģistrējas un maksā taisnīgu un proporcionālu dalības maksu atbilstoši attiecīgajam sadales sistēmas operatoram pieslēgto lietotāju skaitam.

53. pants

ES SSO struktūras izveide

1. ES SSO struktūra sastāv vismaz no kopsapulces, direktoru padomes, stratēģiskās konsultatīvās grupas, ekspertu grupām un ģenerālsēkretāra.

2. Līdz 2020. gada 5. jūlijam sadales sistēmu operatori Komisijai un ACER iesniedz izveidojamās ES SSO struktūras statūtu projektu saskaņā ar 54. pantu, tostarp rīcības kodeksu, reģistrēto biedru sarakstu un reglamenta projektu, tostarp reglamenta noteikumus par apspriešanos ar *ENTSO-E* un citām ieinteresētajām personām un finansēšanas noteikumus.

ES SSO struktūras reglamenta projekts nodrošina, ka līdzsvaroti ir pārstāvēti visi sadales sistēmu operatori, kuri struktūrā piedalās.

3. Divu mēnešu laikā no statūtu projekta, biedru saraksta un reglamenta projekta saņemšanas ACER pēc apspriešanās ar organizācijām, kas pārstāv visas ieinteresētās personas, jo īpaši sadales sistēmu izmantotājus, sniedz Komisijai savu atzinumu

4. Trīs mēnešu laikā pēc ACER atzinuma saņemšanas Komisija sniedz atzinumu par statūtu projektu, biedru sarakstu un reglamenta projektu, ņemot vērā atzinumu, ko ACER sniegusi saskaņā ar 3. punktu.

5. Trīs mēnešu laikā pēc pozitīva Komisijas atzinuma saņemšanas sadales sistēmu operatori izveido ES SSO struktūru, kā arī pieņem un publicē tās statūtus un reglamentu.

6. Šā panta 2. punktā minētos dokumentus iesniedz Komisijai un ACER, ja tajos ir izdarītas izmaiņas vai ja tās iesniegušas argumentētu pieprasījumu. Komisija un ACER sniedz atzinumu saskaņā ar 2., 3. un 4. punktā izklāstīto procesu.

7. Izmaksas, kas saistītas ar ES SSO struktūras darbībām, sedz sadales sistēmu operatori, kuri ir reģistrētie biedri, un tās ņem vērā tarifu aprēķinos. Regulatīvās iestādes apstiprina vienīgi pamatotas un samērīgas izmaksas.

54. pants

ES SSO struktūras galvenie noteikumi un procedūras

1. ES SSO struktūras statūti, kas pieņemti saskaņā ar 53. pantu, aizsargā šādus principus:
 - a) ES SSO struktūras darbā drīkst piedalīties tikai reģistrētie biedri, kuri savas tiesības piedalīties var cits citam deleģēt;
 - b) stratēģiskus lēmumus attiecībā uz ES SSO struktūras darbībām, kā arī politikas vadlīnijas direktoru padomei pieņem kopsapulce;
 - c) kopsapulces lēmumus pieņem, ievērojot šādus noteikumus:
 - i) katram biedram ir balsu skaits, kas ir proporcionāls attiecīgajam lietotāju skaitam;
 - ii) ir sasniegti 65 % no balsīm, kas piešķirtas kopsapulces biedriem; un
 - iii) lēmumu pieņem 55 % kopsapulces biedru vairākums;
 - d) kopsapulces lēmumus noraida, ievērojot šādus noteikumus:
 - i) katram biedram ir balsu skaits, kas ir proporcionāls attiecīgajam biedru skaitam;
 - ii) ir sasniegti 35 % no balsīm, kas piešķirtas kopsapulces biedriem; un
 - iii) lēmumu noraida vismaz 25 % no biedriem;
 - e) direktoru padomi ievēl kopsapulce uz pilnvaru laiku, kas nepārsniedz četrus gadus;
 - f) direktoru padome no saviem biedriem ieceļ priekšsēdētāju un trīs priekšsēdētāja vietniekus;
 - g) pārvades sistēmu operatoru un sadales sistēmu operatoru sadarbību saskaņā ar 56. un 57. pantu vada direktoru padome;
 - h) direktoru padomes lēmumus pieņem ar absolūto balsu vairākumu;
 - i) pēc direktoru padomes priekšlikuma kopsapulce no saviem biedriem ieceļ ģenerālsēdētāju uz četrus gadu pilnvaru laiku, ko vienu reizi var pagarināt;
 - j) pēc direktoru padomes priekšlikuma kopsapulce ieceļ ekspertu grupas, un katrā grupā nav vairāk kā 30 locekļi, un 1/3 iecelto locekļu var būt eksperti, kas nav ES SSO struktūras dalībnieki. Turklāt tiek izveidota valsts ekspertu grupa, kuras sastāvā ir pa vienam sadales sistēmu operatoru pārstāvim no katras dalībvalsts.
2. ES SSO struktūras pieņemtās procedūras nodrošina taisnīgu un samērīgu attieksmi pret saviem biedriem un atspoguļo tās sastāva daudzveidīgo ģeogrāfisko un ekonomisko uzbūvi. Procedūrās ir jo īpaši paredzēts, ka:
 - a) direktoru padomes sastāvā ir padomes priekšsēdētājs un 27 locekļu pārstāvji, no tiem:
 - i) deviņi ir tādu biedru pārstāvji, kuriem ir vairāk nekā 1 miljons tīkla lietotāju;
 - ii) deviņi ir tādu biedru pārstāvji, kuriem ir vairāk nekā 100 000, bet mazāk nekā 1 miljons tīkla lietotāju; un
 - iii) deviņi ir tādu biedru pārstāvji, kam ir mazāk nekā 100 000 tīkla lietotāju;
 - b) esošo SSO apvienību pārstāvji direktoru padomes sanāksmēs var piedalīties kā novērotāji;
 - c) direktoru padomes sastāvā nedrīkst būt vairāk par trīs tādu biedru pārstāvjiem, kuri reģistrēti vienā un tajā pašā dalībvalstī vai ir vienas un tās pašas ražotāju grupas dalībnieki;

- d) izvēlas vienu padomes priekšsēdētāja vietnieku no katras a) punktā minētās locekļu kategorijas pārstāvjiem;
- e) tādu biedru pārstāvji, kuri reģistrēti vienā un tajā pašā dalībvalstī vai ir vienas un tās pašas ražotāju grupas dalībnieki, neveido ekspertu grupas dalībnieku vairākumu;
- f) direktoru padome izveido stratēģisko konsultatīvo grupu, kura sniedz atzinumus direktoru padomei un ekspertu grupām un kuras sastāvā ir Eiropas SSO apvienību pārstāvji un to dalībvalstu pārstāvji, kas nav pārstāvētas direktoru padomē.

55. pants

ES SSO struktūras uzdevumi

1. ES SSO struktūras uzdevumi ir šādi:
 - a) sekmēt sadales tīklu darbību un plānošanu sadarbībā ar pārvades tīklu darbību un plānošanu;
 - b) veicināt atjaunojamo energoresursu, izklaidētās ražošanas un citu sadales tīklā iegulto resursu (piemēram, enerģijas uzkrāšanas) integrāciju;
 - c) veicināt pieprasījuma puses elastīgumu un reakciju un sadales tīkla izmantotāju piekļuvi tirgum;
 - d) sniegt ieguldījumu sadales sistēmu digitalizācijā, tostarp viedo tīklu un viedo uzskaites sistēmu ieviešanā;
 - e) atbalstīt datu pārvaldības, kibernetikas un datu aizsardzības attīstību sadarbībā ar attiecīgām iestādēm un regulētām struktūrām;
 - f) piedalīties tādu tīkla kodeksu izstrādē, kuri ir nozīmīgi sadales tīklu darbībai un plānošanai un pārvades tīklu un sadales tīklu koordinētai darbībai, ievērojot 59. pantu.
2. Papildus ES SSO struktūra:
 - a) sadarbojas ar *ENTSO-E* to saskaņā ar šo regulu pieņemto tīkla kodeksu un vadlīniju uzraudzībā un īstenošanā, kuri ir nozīmīgi sadales tīklu darbībai un plānošanai un koordinētai pārvades tīklu un sadales tīklu darbībai;
 - b) sadarbojas ar *ENTSO-E* un pieņem paraugpraksi koordinētā pārvades un sadales sistēmu darbībā un plānošanā, ietverot tādus jautājumus kā datu apmaiņa starp operatoriem un izklaidēto enerģijas resursu koordinācija;
 - c) apzina paraugpraksi 1. punktā uzskaitītajās jomās un attiecībā uz energoefektivitātes uzlabojumu ieviešanu sadales tīklā;
 - d) pieņem gada darba programmu un gada pārskatu;
 - e) darbojas saskaņā ar konkurences tiesību aktiem un nodrošina neitralitāti.

56. pants

Apspriešanās tīkla kodeksu izstrādes procesā

1. Piedaloties jaunu tīkla kodeksu izstrādē atbilstīgi 59. pantam, ES SSO struktūra saskaņā ar 53. pantā minētā reglamenta noteikumiem par apspriešanos organizē plašu, savlaicīgu, atklātu un pārredzamu apspriešanos ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, jo īpaši ar organizācijām, kas pārstāv šādas ieinteresētās personas. Minētā apspriešanās aptver arī regulatīvās iestādes un citas valstu iestādes, piegādes un ražošanas uzņēmumus, sistēmas izmantotājus, tostarp lietotājus, tehniskas struktūras un ieinteresēto personu platformas. Tās mērķis ir lēmumu pieņemšanas procesā apzināt visu attiecīgo pušu viedokļus un priekšlikumus.

2. Publisko visus dokumentus un sanāksmju protokolus, kas saistīti ar 1. punktā minētajām apspriedēm.
3. ES SSO struktūra ņem vērā apspriešanās gaitā paustos viedokļus. Pirms ES SSO struktūra pieņem 59. pantā minēto tīkla kodeksu priekšlikumus, tā norāda, kā tā ir ņēmusi vērā apspriešanās gaitā izteiktos apsvērumus. Ja ES SSO struktūra šādus apsvērumus nav ņēmusi vērā, tā sniedz pamatojumu.

57. pants

Sadarbība starp sadales sistēmu operatoriem un pārvades sistēmu operatoriem

1. Sadales sistēmu operatori un pārvades sistēmu operatori savstarpēji sadarbojas savu tīklu plānošanā un darbībā. Konkrētāk, sadales sistēmu operatori un pārvades sistēmu operatori apmainās ar visu nepieciešamo informāciju un datiem par ražošanas aktīvu un pieprasījumreakcijas rezultativitāti, tīklu ikdienas darbību un tīkla investīciju ilgtermiņa plānošanu, lai nodrošinātu savu tīklu rentablu, drošu un uzticamu attīstību un darbību.
2. Sadales sistēmu operatori un pārvades sistēmu operatori savstarpēji sadarbojas, lai panāktu koordinētu piekļuvi tādiem resursiem kā izkļiedētā ražošana, enerģijas uzkrāšana vai pieprasījumreakcija, kas var palīdzēt apmierināt gan sadales sistēmu operatoru, gan pārvades sistēmu operatoru konkrētas vajadzības.

VII NODAĻA

TĪKLA KODEKSI UN VADLĪNIJAS

58. pants

Tīkla kodeksu un vadlīniju pieņemšana

1. Komisija, ievērojot 59., 60. un 61. pantā doto pilnvarojumu, var pieņemt īstenošanas vai deleģētos aktus. Šādus aktus var pieņemt vai nu kā tīkla kodeksus, par pamatu izmantojot teksta priekšlikumus, ko izstrādājis ENTSO-E, vai, ja attiecīgi paredzēts prioritāšu sarakstā atbilstīgi 59. panta 3. punktam, ES SSO struktūra, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar ENTSO-E un ACER, atbilstīgi 59. panta procedūrai, vai kā vadlīnijas saskaņā 61. panta procedūru.
2. Tīkla kodeksi un vadlīnijas:
 - a) nodrošina, ka tajos ir noteikta minimālā saskaņošanas pakāpe, kas vajadzīga šīs regulas mērķu sasniegšanai;
 - b) vajadzības gadījumā ņem vērā reģionālo specifiku;
 - c) nepārsniedz to, kas vajadzīgs a) apakšpunkta vajadzībām; un
 - d) neskar dalībvalstu tiesības izveidot valstu tīkla kodeksus par aspektiem, kas neietekmē starpzonu tirdzniecību.

59. pants

Tīkla kodeksu izveide

1. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, izveidojot tīkla kodeksus šādās jomās:
 - a) tīkla drošības un uzticamības noteikumi, tostarp tehniskās pārvades rezerves jaudas tīkla darbības drošībai, kā arī sadarbības noteikumi, ar ko īsteno šīs regulas 34. līdz 47. pantu un 57. pantu un Direktīvas (ES) 2019/944 40. pantu, tostarp noteikumi par sistēmstāvokļiem, korektīvajiem pasākumiem un darbības drošības robežām, sprieguma kontroli un reaktīvās jaudas vadību, īsslēguma strāvas vadību, jaudas plūsmu vadību, bojājumsituāciju analīzi un risināšanu, aizsargierīcēm un aizsargshēmām, datu apmaiņu, atbilstību, apmācību, operatīvu plānošanu un drošības analīzi, reģionālo darbības drošības koordinēšanu, atvienojumu koordināciju, būtisko aktīvu pieejamības plāniem, pietiekamības analīzi, papildpakalpojumiem, grafiku sastādīšanu, kā arī darbības plānošanas datu vidi;

- b) jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības noteikumi, ar ko īsteno Direktīvas (ES) 2019/944 6. pantu un šīs regulas 7. līdz 10. pantu, 13. līdz 17. pantu un 35. līdz 37. pantu, tostarp nākamās dienas, tekošās dienas un nākotnes jaudas aprēķina metodikas un procesi, tīkla modeļi, tirdzniecības zonu konfigurācija, pārdispečēšana un kompensācija, tirdzniecības algoritmi, vienotas nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistīšana, piešķirtās starpzonu jaudas garantēšana, pārslodzes ieņēmumu sadale, starpzonu pārvades riska nodrose, noteikšanas procedūras, kā arī jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības izmaksu atgūšana;
- c) noteikumi, ar ko īsteno 5., 6. un 17. pantu attiecībā uz tirdzniecību, kas saistīta ar tehnisku un praktisku nodrošinājumu tīkla piekļuvei un ar sistēmas balansēšanu, tostarp noteikumi par ar tīklu saistīto rezerves jaudu, tostarp funkcijām un atbildību, platformām balansēšanas enerģijas apmaiņai, tirgus slēgšanas laiku, prasībām standarta un specifiskajiem balansēšanas produktiem, balansēšanas pakalpojumu iepirkumu, starpzonu jaudas piešķiršanu balansēšanas pakalpojumu apmaiņai vai rezervju kopīgošanai, norēķiniem par balansēšanas enerģiju, norēķiniem par enerģijas apmaiņu starp sistēmu operatori, nebalansa norēķiniem un norēķiniem par balansēšanas jaudu, slodzes frekvences kontroli, frekvences kvalitātes noteikšanu un mērķa parametriem, frekvences noturēšanas rezervēm, aizvietošanas rezervēm, rezervju apmaiņu un dalīšanos ar tām, rezervju pārrobežu aktivizācijas procesu, laika kontroles procedūrām un informācijas pārredzamību;
- d) noteikumi, ar ko īsteno Direktīvas (ES) 2019/944 36., 40. un 54. pantu attiecībā uz nediskriminējošu un pārredzamu ar frekvenci nesaistītu papildpakalpojumu nodrošināšanu, tostarp noteikumi par sprieguma kontroli stacionārā režīmā, inerci, ātru reaktīvās strāvas padevi, tīkla stabilitātes inerci, īsslēguma strāvas vadību, spēju atjaunot darbību pēc izslēgšanās un spēju darboties izolētā režīmā;
- e) noteikumi ar ko īsteno Direktīvas (ES) 2019/944 17., 31., 32., 36., 40. un 54. pantu, kā arī šīs regulas 57. pantu attiecībā uz pieprasījumu reakciju, tostarp agregēšanu, enerģijas uzkrāšanu un pieprasījuma samazināšanu.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 67. panta 2. punktā.

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 68. pantu, lai papildinātu šo regulu attiecībā uz tīkla kodeksu izveidi šādās jomās:

- a) tīkla pieslēguma noteikumi, tostarp noteikumi par pārvades sistēmai pieslēgtām pieprasījumietaisēm, pārvades sistēmai pieslēgtu sadales ietaišu un sadales sistēmu pieslēgumu, pieprasījumu reakcijai izmantotu pieprasījumietaišu pieslēgumu, ģeneratoriem piemērojamām tīkla pieslēguma prasībām, augstsprieguma līdzstrāvai piemērojamām tīkla pieslēguma prasībām, līdzstrāvas sistēmai pieslēgtiem elektroenerģijas parka moduļiem un vistālākās augstsprieguma līdzstrāvas pārveidotāja stacijām piemērojamām prasībām, kā arī tīkla pieslēguma ekspluatācijas paziņošanas procedūrām;
- b) noteikumi par datu apmaiņu, norēķiniem un pārredzamību, tostarp jo īpaši noteikumi par pārvades jaudu attiecīgiem laika periodiem, aplēstajām un faktiskajām jaudas sadales un izmantošanas vērtībām, prognozēto un faktisko iekārtu pieprasījumu un tā agregēšanu, tostarp par iekārtu nepieejamību, ražošanas vienību prognozēto un faktisko ražošanas apjomu un tā agregēšanu, tostarp par vienību nepieejamību, tīklu pieejamību un izmantošanu, pārslodzes vadības pasākumiem un tirgus datu līdzsvarošanu. Noteikumos būtu jāiekļauj veidi, kā informācija tiek publicēta, publicēšanas termiņi un struktūras, kas atbild par darbībām ar to;
- c) trešo personu piekļuves noteikumi;
- d) operatīvās ārkārtas un atjaunošanas procedūras ārkārtas situācijās, tostarp sistēmas aizsardzības plāni, atjaunošanas plāni, tirgus mijiedarbība, informācijas apmaiņa un saziņa, kā arī rīki un ietaises;
- e) īpaši nozares noteikumi attiecībā uz pārrobežu elektroenerģijas plūsmu kiberdrošības aspektiem, tostarp noteikumi par kopīgām minimālajām prasībām, plānošanu, uzraudzību, ziņošanu un krīzes pārvaldību.

3. Komisija pēc apspriešanās ar ACER, ENTSO-E, ES SSO struktūru un citām attiecīgajām interesētajām personām reizi trijos gados sagatavo prioritāšu sarakstu, norādot 1. un 2. punktā noteiktās jomas, kas iekļaujamas tīkla kodeksu izstrādē.

Ja tīkla kodeksa temats ir tieši saistīts ar sadales sistēmas darbību un nav primāri svarīgs pārvades sistēmai, Komisija var ES SSO struktūrai prasīt, lai tā sadarbotos ar ENTSO-E sasauktu redakcijas komiteju un iesniegtu ACER tīkla kodeksa priekšlikumu.

4. Komisija prasa, lai ACER saprātīgā termiņā, kas nepārsniedz sešus mēnešus no Komisijas pieprasījuma saņemšanas, iesniedz tai nesaistošas galvenās vadlīnijas, kurās izklāstīti skaidri un objektīvi izstrādes principi tīkla kodeksiem, kas attiecas uz prioritāšu sarakstā noteiktajām jomām (galvenās vadlīnijas). Komisijas pieprasījumā var būt norādīti nosacījumi, kas jāatrunā galvenajās vadlīnijās. Ar galvenajām vadlīnijām sekmē tirgus integrāciju, nediskriminējošu, efektīvu konkurenci un sekmīgu tirgus darbību. Pēc ACER pamatota pieprasījuma Komisija var pagarināt termiņu vadlīniju iesniegšanai.
5. ACER vismaz divus mēnešus atklāti un pārredzami apspriežas ar ENTSO-E, ES SSO struktūru un citām attiecīgajām interesētajām personām par galvenajām vadlīnijām.
6. ACER iesniedz nesaistošas galvenās vadlīnijas Komisijai, ja tas pieprasīts saskaņā ar 4. punktu.
7. Ja Komisija uzskata, ka galvenās vadlīnijas nesekmē tirgus integrāciju, nediskriminējošu, efektīvu konkurenci un sekmīgu tirgus darbību, tā var lūgt ACER saprātīgā termiņā pārskatīt galvenās vadlīnijas un atkārtoti iesniegt tās Komisijai.
8. Ja ACER neiesniedz vai atkārtoti neiesniedz galvenās vadlīnijas termiņā, ko Komisija noteikusi saskaņā ar 4. vai 7. punktu, tad Komisija izstrādā attiecīgās galvenās vadlīnijas.
9. Komisija prasa, lai ENTSO-E vai, ja attiecīgi paredzēts 3. punktā minētajā prioritāšu sarakstā, ES SSO struktūra sadarbībā ar ENTSO-E saprātīgā termiņā, kas nepārsniedz 12 mēnešus no Komisijas pieprasījuma saņemšanas, iesniedz ACER tīkla kodeksa priekšlikumu, kurā ievērotas attiecīgās galvenās vadlīnijas.
10. ENTSO-E vai, ja attiecīgi paredzēts 3. punktā minētajā prioritāšusarakstā, ES SSO struktūra sadarbībā ar ENTSO-E sasauca redakcijas komiteju, kas sniedz tai atbalstu tīkla kodeksa izstrādes procesā. Redakcijas komitejā ir pārstāvji no ACER, ENTSO-E vajadzības gadījumā no ES SSO struktūras un NETO pārstāvji, un dažas no galvenajām skartajām ieinteresētajām personām. ENTSO-E vai, ja attiecīgi paredzēts prioritāšu sarakstā atbilstīgi 3. punktam, ES SSO struktūra sadarbībā ar ENTSO-E pēc Komisijas pieprasījuma saskaņā ar 9. punktu izstrādā tīkla kodeksu priekšlikumus 1. un 2. punktā minētajās jomās.
11. ACER pārskata tīkla kodeksa priekšlikumu, lai nodrošinātu, ka pieņemot paredzētajā tīkla kodeksā ievērotas attiecīgās galvenās vadlīnijas un ka tas veicina tirgus integrāciju, nediskrimināciju, patiesu konkurenci un efektīvu tirgus darbību, un sešu mēnešu laikā pēc priekšlikuma saņemšanas iesniedz Komisijai pārskatīto tīkla kodeksu. Komisijai iesniegtajā priekšlikumā ACER ņem vērā visu iesaistīto pušu viedokļus, kas pausti ENTSO-E vai ES SSO struktūras vadītājā priekšlikuma izstrādē, un apspriežas ar attiecīgajām ieinteresētajām personām par Komisijai iesniedzamo redakciju.
12. Ja ENTSO-E vai ES SSO struktūra nav izstrādājuši tīkla kodeksu termiņā, ko Komisija noteikusi saskaņā ar 9. punktu, tad Komisija var prasīt, lai ACER sagatavo tīkla kodeksa projektu, pamatojoties uz attiecīgajām galvenajām vadlīnijām. Izstrādājot tīkla kodeksa projektu saskaņā ar šo punktu, ACER var sākt turpmākas apspriedes. ACER iesniedz Komisijai tīkla kodeksa projektu, kas sagatavots saskaņā ar šo punktu, un var ieteikt to pieņemt.
13. Ja ENTSO-E vai ES SSO struktūra nav izstrādājuši tīkla kodeksu vai ja ACER nav izstrādājuši tīkla kodeksa projektu, kā minēts 12. punktā, Komisija var pēc savas iniciatīvas vai pēc ACER priekšlikuma saskaņā ar 11. punktu pieņemt vienu vai vairākus tīkla kodeksus 1. un 2. punktā uzskaitītajās jomās.
14. Ja Komisija pēc savas iniciatīvas ierosina pieņemt tīkla kodeksu, tā vismaz divus mēnešus par kodeksa projektu apspriežas ar ACER, ENTSO-E un visām attiecīgajām interesētajām personām.
15. Šis pants neskar Komisijas tiesības pieņemt un grozīt vadlīnijas atbilstoši 61. pantam. Tas neskar ENTSO-E iespējas izstrādāt nesaistošas norādes 1. un 2. punktā uzskaitītajās jomās, ja šādas norādes nav saistītas ar jomām, uz kurām attiecas pieprasījums, kuru Komisija izteikusi ENTSO-E. ENTSO-E visas šādas norādes iesniedz ACER atzinuma sniegšanai un minēto atzinumu pienācīgi ņem vērā.

60. pants

Grozījumi tīkla kodeksos

1. Komisija ir pilnvarota grozīt tīkla kodeksus jomās, kas uzskaitītas 59. panta 1. un 2. punktā saskaņā ar attiecīgo minētajā pantā izklāstīto procedūru. ACER var ierosināt tīkla kodeksu grozījumus saskaņā ar šā panta 2. un 3. punktu.
2. Personas, kas varētu būt ieinteresētas jebkurā saskaņā ar 59. pantu pieņemtajā tīkla kodeksā, tostarp ENTSO-E, ES SSO struktūra, regulatīvās iestādes, pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori, sistēmas izmantotāji un patērētāji, var ACER ierosināt minētā kodeksa grozījumus. ACER var ierosināt grozījumus arī pēc savas iniciatīvas.
3. ACER var iesniegt pamatotus grozījumu priekšlikumus Komisijai, tajos norādot, kā šādi priekšlikumi atbilst šīs regulas 59. panta 3. punktā izklāstītajiem tīkla kodeksu mērķiem. Ja ACER grozījumu priekšlikumu atzīst par pieņemamu, un ja tā ierosina grozījumus pēc savas iniciatīvas, ACER apspriežas ar visām ieinteresētajām personām saskaņā ar Regulas (ES) 2019/942 14. pantu.

61. pants

Vadlīnijas

1. Komisija ir pilnvarota pieņemt saistošas vadlīnijas šajā pantā uzskaitītajās jomās.
2. Komisija ir pilnvarota pieņemt vadlīnijas jomās, kurās šādus aktus varētu izstrādāt arī saskaņā ar tīkla kodeksu procedūru atbilstīgi 59. panta 1. un 2. punktam. Minētās vadlīnijas pieņem kā deleģētos vai īstenošanas aktus atkarībā no šajā regulā paredzētā attiecīgā pilnvarojuma.
3. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 68. pantu, lai papildinātu šo regulu, izklāstot vadlīnijas par pārvades sistēmu operatoru savstarpēju kompensācijas mehānismu. Minētajās vadlīnijās saskaņā ar 18. un 49. pantā izklāstītajiem principiem paredz:
 - a) informāciju par procedūru to pārvades sistēmu operatoru noteikšanai, kuriem jāmaksā kompensācija par pārrobežu elektroenerģijas plūsmām, tostarp tās sadalīšanu starp to valsts pārvades sistēmu operatoriem, kurās rodas pārrobežu elektroenerģijas plūsmas, un to sistēmu operatoriem, kurās šīs plūsmas nonāk, kā noteikts 49. panta 2. punktā;
 - b) informāciju par piemērojamo maksājumu procedūru, tostarp pirmā perioda noteikšanu, par kuru ir jāizmaksā kompensācija, kā noteikts 49. panta 3. punkta otrajā daļā;
 - c) informāciju par metodēm, ko lieto, lai noteiktu to pārvadīto pārrobežu elektroenerģijas plūsmu apjomu un veidu, par kurām atbilstoši 49. pantam ir jāizmaksā kompensācija, kā arī lai apzīmētu šādu elektroenerģijas plūsmu apjomu pēc tā, vai tās rodas vai nonāk atsevišķu dalībvalstu pārvades sistēmās, kā noteikts 49. panta 5. punktā;
 - d) informāciju par metodēm, ko lieto, lai noteiktu izmaksas un ieguvumus, kas rodas pārrobežu elektroenerģijas plūsmu pārvadīšanas rezultātā, kā noteikts 49. panta 6. punktā;
 - e) informāciju par kārtību tādu elektroenerģijas plūsmu gadījumā, kuras sākas vai nonāk valstīs ārpus Eiropas Ekonomikas zonas, saistībā ar pārvades sistēmu operatoru savstarpēju kompensācijas mehānismu; un
 - f) pasākumus to valsts sistēmu dalībai, kuras ir savienotas ar līdzstrāvas elektrolīnijām, atbilstoši 49. pantam.
4. Vajadzības gadījumā Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, izklāstot vadlīnijas, kas paredz minimālo saskaņošanas pakāpi šīs regulas mērķa sasniegšanai. Minētajās vadlīnijās var ietvert:
 - a) ziņas par elektroenerģijas tirdzniecības noteikumiem, ar ko īsteno Direktīvas (ES) 2019/944 6. pantu un šīs regulas 5. līdz 10., 13. līdz 17., 35., 36. un 37. pantu;
 - b) ziņas par investīcijas stimulējošiem noteikumiem attiecībā uz starpsavienotāju jaudu, tostarp novietojumsignāliem 19. panta īstenošanai.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 67. panta 2. punktā.

5. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, izklāstot vadlīnijas par pārvades sistēmu operatoru darbības koordināciju Savienības līmenī. Minētās vadlīnijas ir atbilstīgas 59. pantā minētajiem tīkla kodeksiem un pamatojas uz tiem un uz pieņemtajām specifikācijām, kas minētas 30. panta 1. punkta i) apakšpunktā. Pieņemot minētās vadlīnijas, Komisija ņem vērā dažādās reģionālās un valstu darbības prasības.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 67. panta 2. punktā.

6. Pieņemot vai grozot vadlīnijas, Komisija apspriežas ar ACER, ENTSO-E, ES SSO struktūru un attiecīgā gadījumā arī ar citām ieinteresētajām personām.

62. pants

Dalībvalstu tiesības paredzēt sīkāk izstrādātus pasākumus

Šī regula neskar dalībvalstu tiesības saglabāt vai ieviest pasākumus, kuros ir sīkāk izstrādāti noteikumi nekā tie, kas izklāstīti šajā regulā, 61. pantā minētajās vadlīnijās vai 59. pantā minētajos tīkla kodeksos, ar noteikumu, ka minētie pasākumi ir saderīgi ar Savienības tiesību aktiem.

VIII NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

63. pants

Jauni starpsavienotāji

1. Pēc pieprasījuma jaunus līdzstrāvas starpsavienojumus var uz noteiktu laiku atbrīvot no noteikumiem, kas paredzēti šīs regulas 19. panta 2. un 3. punktā un Direktīvas (ES) 2019/944 6. un 43. pantā, 59. panta 7. punktā un 60. panta 1. punktā, ar noteikumu, ka ir ievēroti šādus nosacījumi:

- a) investīcijas veicina konkurenci elektroenerģijas piegādē;
- b) ar investīcijām saistītais riska līmenis ir tik liels, ka bez atbrīvojuma investīcijas netiktu veiktas;
- c) starpsavienotājs ir tādas fiziskas vai juridiskas personas īpašumā, kas vismaz juridiskās formas ziņā ir neatkarīga no tiem pārvades sistēmu operatoriem, kuru sistēmās minēto starpsavienotāju paredzēts ierīkot;
- d) no minētā starpsavienotāja izmantotājiem iekasē maksu;
- e) kopš daļējas tirgus atvēršanas, kas minēta 19. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 96/92/EK ⁽²⁴⁾, neviena to maksājumu komponente, kas veikti par attiecīgā starpsavienotāja savienoto pārvades vai sadales sistēmu lietošanu, nav segusi nekādas kapitāla vai starpsavienotāja darbības izmaksu daļas; un
- f) atbrīvojums nebūtu kaitīgs konkurencei vai iekšējā elektroenerģijas iekšējā tirgus efektīvai darbībai, vai tās regulētās sistēmas efektīvai darbībai, kurai ir pievienots starpsavienotājs.

2. Izņēmuma gadījumos 1. punktu piemēro arī maiņstrāvas starpsavienotājiem ar noteikumu, ka attiecīgo investīciju izmaksas un risks ir īpaši augsti, salīdzinot ar izmaksām un risku, kas parasti rodas, savienojot divas blakus esošas valsts pārvades sistēmas ar maiņstrāvas starpsavienotāju.

3. Šā panta 1. punktu piemēro arī gadījumos, kad ievērojami palielina jaudu esošajos starpsavienotājos.

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/92/EK (1996. gada 19. decembris) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 27, 30.1.1997., 20. lpp.).

4. Lēmumu, ar kuru piešķir atbrīvojumu saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu, katrā atsevišķā gadījumā pieņem attiecīgo dalībvalstu regulatīvās iestādes. Atbrīvojums var attiekties uz visu jaunā starpsavienotāja jaudu vai esošā starpsavienotāja būtiski palielināto jaudu vai arī uz kādu tās daļu.

Divu mēnešu laikā no dienas, kad atbrīvojuma pieprasījumu saņēmusi pēdējā no attiecīgajām regulatīvajām iestādēm, ACER var iesniegt minētajām regulatīvajām iestādēm atzinumu. Regulatīvās iestādes var izmantot minēto atzinumu sava lēmuma pamatā.

Pieņemot lēmumu piešķirt atbrīvojumu, regulatīvās iestādes katrā atsevišķā gadījumā ņem vērā vajadzību paredzēt nosacījumus, kas attiecas uz atbrīvojuma ilgumu un nediskriminējošu piekļuvi starpsavienotājam. Pieņemot lēmumu par minētajiem nosacījumiem, regulatīvās iestādes īpaši ņem vērā ierīkojamo papildu jaudu vai esošās jaudas modifikācijas, projekta grafiku un apstākļus attiecīgajā valstī.

Pirms atbrīvojuma piešķiršanas attiecīgo dalībvalstu regulatīvās iestādes lemj par jaudas pārvaldības un piešķiršanas noteikumiem un mehānismiem. Minētie pārslodzes vadības noteikumi ietver pienākumu neizmantojot jaudu piedāvāt tirgū, un iekārtas izmantotājiem ir tiesības sekundārajā tirgū tirgot jaudas, par kurām tie noslēguši līgumu. Izvērtējot 1. punkta a), b) un f) apakšpunktā minētos kritērijus, ņem vērā jaudas piešķiršanas procedūras rezultātus.

Ja visas attiecīgās regulatīvās iestādes sešos mēnešos no pieprasījuma saņemšanas ir panākušas vienošanos par lēmumu piešķirt atbrīvojumu, tās par minēto lēmumu informē ACER.

Lēmumu piešķirt atbrīvojumu, tostarp jebkādu šā punkta trešajā daļā minētos nosacījumus, pienācīgi pamato un publicē.

5. Šā panta 4. punktā minēto lēmumu ACER pieņem, ja:

- a) attiecīgās regulatīvās iestādes nav varējušas panākt vienošanos sešos mēnešos no dienas, kad pēdējā no šīm regulatīvajām iestādēm saņēma atbrīvojuma pieteikumu; vai
- b) ir iesniegts attiecīgo regulatīvo iestāžu kopīgs pieprasījums.

Pirms šāda lēmuma pieņemšanas ACER apspriežas ar attiecīgajām regulatīvajām iestādēm un pieteikuma iesniedzējiem.

6. Neskarot 4. un 5. punktu, dalībvalstis var paredzēt, ka – attiecīgi – regulatīvās iestādes vai ACER oficiāla lēmuma gadījumā iesniedz dalībvalsts attiecīgajai iestādei savu atzinumu par atbrīvojuma pieprasījumu. Šo atzinumu publicē kopā ar lēmumu.

7. Saņemot katru atbrīvojuma pieprasījumu, regulatīvās iestādes tā kopiju nekavējoties informācijas nolūkos nosūta Komisijai un ACER. Attiecīgās regulatīvās iestādes vai ACER (informējošās iestādes) nekavējoties informē Komisiju par lēmumu un iesniedz tai visu uz šo lēmumu attiecīgo informāciju. Minēto informāciju Komisijai var iesniegt apkopotā veidā, tā lai tā varētu pieņemt pamatotu lēmumu. Jo īpaši sniedz šādu informāciju:

- a) sīki izklāstīti iemesli, kuru dēļ ir piešķirts vai atteikts atbrīvojums, tostarp visa finanšu informācija, kas pamato šāda atbrīvojuma nepieciešamību;
- b) analīze par to, kā atbrīvojuma piešķiršana ietekmēs konkurenci un elektroenerģijas iekšējā tirgus efektīvu darbību;
- c) pamatojums attiecībā uz termiņu un attiecīgā starpsavienotāja kopējās jaudas daļu, par kuru piešķirts atbrīvojums; un
- d) rezultāti apspriedēm ar attiecīgajām regulatīvajām iestādēm.

8. Komisija 50 darbdienu laikā no nākamās dienas pēc paziņojuma saņemšanas atbilstīgi 7. punktam var pieņemt lēmumu, ar kuru prasa, lai informējošās iestādes groza vai atceļ lēmumu par atbrīvojuma piešķiršanu. Minēto termiņu var pagarināt par vēl 50 darbdienu, ja Komisija pieprasa papildu informāciju. Minētais papildu termiņš sākas nākamajā dienā pēc pilnīgas informācijas saņemšanas. Sākotnējo termiņu var arī pagarināt, ja tam piekrīt gan Komisija, gan informējošās iestādes.

Paziņojumu uzskata par anulētu, ja Komisijas pieprasījumā noteiktajā termiņā netiek sniegta lūgtā informācija, izņemot gadījumus, kad vai nu pirms minētā termiņa beigām ar Komisijas un informējošo iestāžu piekrišanu to pagarina, vai arī ja informējošās iestādes pienācīgi pamatotā paziņojumā informē Komisiju par to, ka tās uzskata paziņojumu par pilnīgu.

Informējošās iestādes viena mēneša laikā no saņemšanas izpilda Komisijas lēmumu grozīt vai atcelt atbrīvojuma lēmumu un attiecīgi informē Komisiju.

Komisija aizsargā sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti.

Komisijas apstiprinājums atbrīvojuma lēmumam zaudē spēku divus gadus pēc tā pieņemšanas dienas, ja līdz minētajai dienai nav sākti starpsavienotāja būvniecība, un piecus gadus pēc tā pieņemšanas dienas, ja līdz minētajai dienai starpsavienotājs nav nodots ekspluatācijā, ja vien Komisija, balstoties uz informējošo iestāžu pamatotu pieprasījumu, nenolemj, ka kavējums radies sakarā ar būtiskiem šķēršļiem, ko persona, kurai atbrīvojums ir piešķirts, nevar ietekmēt.

9. Ja iesaistīto dalībvalstu regulatīvās iestādes nolemj mainīt lēmumu piešķirt atbrīvojumu, tās šo lēmumu nekavējoties paziņo Komisijai kopā ar visu būtisko informāciju, kas attiecas uz lēmumu. Lēmumam mainīt lēmumu piešķirt atbrīvojumu piemēro 1. līdz 8. punktu, ņemot vērā esošā atbrīvojuma īpatnības.

10. Komisija pēc pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var atsākt izskatīšanu attiecībā uz pieprasījumu piešķirt atbrīvojumu, ja:

- a) pienācīgi ņemot vērā pušu tiesisko palāvību un sākotnējā atbrīvojuma piešķiršanas lēmumā panākto ekonomisko līdzsvaru, ir būtiski mainījušies fakti, uz kuru pamata lēmums tika pieņemts;
- b) iesaistītie uzņēmumi rīkojas pretrunā savām saistībām; vai
- c) lēmums tika balstīts uz nepilnīgu, nepareizu vai maldinošu informāciju, ko tika sniegušas puses.

11. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 68. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot vadlīnijas šā panta 1. punktā paredzēto nosacījumu piemērošanai un izklāstot procedūru šā panta 4. un 7. līdz 10. punkta piemērošanai.

64. pants

Atkāpes

1. Dalībvalstis var lūgt piemērot atkāpes no 3. un 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10. un 11. panta, 14. līdz 17. panta, 19. līdz 27. panta, 35. līdz 47. panta un 51. panta attiecīgajiem noteikumiem, ar noteikumu, ka:

- a) dalībvalsts var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas mazo izolēto un mazo savienoto sistēmu darbībai;
- b) tālākajiem reģioniem LESD 349. panta nozīmē, kuriem acīmredzamu fizisku iemeslu dēļ nevar izveidot starpsavienojumu ar Savienības enerģijas tirgu.

Pirmās daļas a) punktā minētajā gadījumā atkāpe tiek ierobežota laikā un tiek pakļauta nosacījumiem, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū.

Pirmās daļas b) punktā minētajā gadījumā atkāpe netiek ierobežota laikā.

Komisija informē dalībvalstis par minētajiem lūgumiem pirms lēmuma pieņemšanas, nodrošinot sensitīvas komercinformācijas konfidencialitāti.

Saskaņā ar šo pantu piešķirtā atkāpes mērķis ir nodrošināt, lai tā nekavē pāreju uz atjaunojamiem energoresursiem, palielinātu elastību, enerģijas uzglabāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju.

Komisija savā lēmumā par atkāpes piešķiršanu norāda, cik lielā mērā atkāpē ir jāņem vērā tīkla kodeksu un vadlīniju piemērošana.

2. Šīs regulas 3., 5. un 6. pantu, 7. panta 1. punktu, 7. panta 2. punkta c) un g) apakšpunktu, 8. līdz 17. pantu, 18. panta 5. un 6. punktu, 19. un 20. pantu, 21. panta 1., 2. un 4. līdz 8. punktu, 22. panta 1. punkta c) apakšpunktu, 22. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktu, 22. panta 2. punkta pēdējo daļu, 23. līdz 27. pantu, 34. panta 1., 2. un 3. punktu, 35. līdz 47. pantu, 48. panta 2. punktu un 49. un 51. pantu Kiprai nepiemēro, kamēr tās pārvades sistēma ar starpsavienojumiem nav savienota ar citu dalībvalstu pārvades sistēmām.

Ja Kipras pārvades sistēma līdz 2026. gada 1. janvārim nav ar starpsavienojumiem savienota ar citu dalībvalstu pārvades sistēmām, Kipra izvērtē, vai ir vajadzīga atkāpe no minētajiem noteikumiem, un var Komisijai iesniegt lūgumu par atkāpes pagarināšanu. Komisija izvērtē, vai noteikumu piemērošana nerada būtisku problēmu risku elektroenerģijas sistēmas darbībai Kiprā vai arī to, vai ir sagaidāms, ka to piemērošana Kiprā varētu uzlabot tirgus darbību. Uz minētā izvērtējuma pamata Komisija pieņem argumentētu lēmumu par atkāpes pilnīgu vai daļēju pagarināšanu. Lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

3. Šī regula neskar saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu piešķirto atkāpju piemērošanu.

4. Attiecībā uz 2030. gada starpsavienojumu mērķa sasniegšanu, kā noteikts Regulā (ES) 2018/1999, pienācīgi ņem vērā elektroenerģijas savienojumu starp Maltu un Itāliju.

65. pants

Informācijas sniegšana un konfidencialitāte

1. Dalībvalstis un regulatīvās iestādes pēc pieprasījuma iesniedz Komisijai visu informāciju, kas vajadzīga šīs regulas izpildes nodrošināšanai.

Komisija nosaka saprātīgu termiņu, kādā jāsniedz informācija, ņemot vērā to, cik sarežģīta ir vajadzīgā informācija un cik steidzami tā vajadzīga.

2. Ja dalībvalsts vai attiecīgā regulatīvā iestāde neiesniedz 1. punktā norādīto informāciju 1. punktā minētajā termiņā, Komisija var tieši no attiecīgajiem uzņēmumiem pieprasīt visu informāciju, kas vajadzīga šīs regulas izpildes nodrošināšanai.

Nosūtot informācijas pieprasījumu uzņēmumam, Komisija vienlaikus nosūta pieprasījuma kopiju tās dalībvalsts regulatīvajām iestādēm, kurā ir uzņēmuma juridiskā adrese.

3. Komisija informācijas pieprasījumā saskaņā ar 1. punktu norāda juridisko pamatojumu šādam pieprasījumam, informācijas iesniegšanas termiņu, pieprasījuma mērķi un 66. panta 2. punktā paredzētās sankcijas par nepareizas, nepilnīgas vai maldinošas informācijas iesniegšanu.

4. Uzņēmumu īpašnieki vai viņu pārstāvji un – juridisko personu gadījumā – fiziskas personas, kuras, pamatojoties uz tiesību aktiem vai minēto juridisko personu izveides dokumentu, ir pilnvarotas pārstāvēt uzņēmumu, iesniedz pieprasīto informāciju. Ja juristi ir pilnvaroti iesniegt informāciju sava klienta vārdā, klients turpina būt pilnībā atbildīgs, ja iesniegtā informācija ir nepilnīga, nepareiza vai maldinoša.

5. Ja uzņēmums nesniedz pieprasīto informāciju Komisijas noteiktajā termiņā vai iesniedz nepilnīgu informāciju, Komisija ar lēmumu pieprasa sniegt šo informāciju. Minētajā lēmumā norāda, kāda informācija tiek prasīta, un nosaka atbilstīgu termiņu, kurā tā ir jāiesniedz. Tā norāda sankcijas, kas paredzētas 66. panta 2. punktā. Tā norāda arī tiesības prasīt lēmuma pārskatīšanu Eiropas Savienības Tiesā.

Komisija vienlaikus nosūta sava lēmuma kopiju tās dalībvalsts regulatīvajām iestādēm, kuras teritorijā atrodas attiecīgās personas dzīvesvieta vai attiecīgā uzņēmuma juridiskā adrese.

6. Šā panta 1. un 2. punktā minēto informāciju lieto vienīgi šīs regulas izpildes nodrošināšanai.

Komisija neizpauž informāciju, kas iegūta saskaņā ar šo regulu, ja uz minēto informāciju attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu.

66. pants

Sankcijas

1. Neskarot šā panta 2. punktu, dalībvalstis paredz normas attiecībā uz sankcijām, ko piemēro par šīs regulas, atbilstīgi 59. pantam pieņemto tīkla kodeksu un atbilstīgi 61. pantam pieņemto vadlīniju pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu minēto normu īstenošanu. Paredzētās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas. Dalībvalstis nekavējoties par minētajiem noteikumiem un pasākumiem paziņo Komisijai un nekavējoties tai paziņo arī par jebkādiem turpmākiem grozījumiem vai izmaiņām, kas tos skar.
2. Komisija var ar lēmumu piemērot uzņēmumiem sodanaudas, kas nepārsniedz 1 % no kopējā apgrozījuma iepriekšējā saimnieciskās darbības gadā, ja minētie uzņēmumi tīši vai nolaidības dēļ iesniedz nepareizu, nepilnīgu vai maldinošu informāciju, atbildot uz pieprasījumu atbilstoši 65. panta 3. punktam, vai iesniedz informāciju termiņā, kas noteikts ar lēmumu, kurš pieņemts atbilstoši 65. panta 5. punkta pirmajai daļai. Nosakot sodanaudas apjomu, Komisija ņem vērā to, cik smags ir šā panta 1. punkta prasību pārkāpums.
3. Sankcijām, kas paredzētas atbilstoši 1. punktam, un visiem lēmumiem, kas pieņemti atbilstoši 2. punktam, nav krimināltiesiska rakstura.

67. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja, kas izveidota ar Direktīvas (ES) 2019/944 68. pantu. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

68. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 34. panta 3. punktā, 49. panta 4. punktā, 59. panta 2. punktā, 61. panta 2. punktā un 63. panta 11. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir līdz 2028. gada 31. decembrim. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms minēta laikposma beigām un attiecīgā gadījumā pirms nākamo laikposmu beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz astoņu gadu laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 34. panta 3. punktā, 49. panta 4. punktā, 59. panta 2. punktā, 61. panta 2. punktā un 63. panta 11. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar ekspertiem, kurus katra dalībvalsts iecēlusi saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 34. panta 3. punktu, 49. panta 4. punktu, 59. panta 2. punktu, 61. panta 2. punktu un 63. panta 11. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus, vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

69. pants

Komisijas pārskati un ziņojumi

1. Komisija līdz 2025. gada 1. jūlijam pārskata esošos tīkla kodeksus un vadlīnijas, lai novērtētu, kurus no tajos esošajiem noteikumiem varētu attiecīgi iekļaut Savienības leģislatīvajos aktos par iekšējo elektroenerģijas tirgu, un kā varētu pārstrādāt pilnvarojumus attiecībā uz tīkla kodeksiem un vadlīnijām, kas noteikti 59. un 61. pantā.

Komisija līdz tai pašai dienai iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei detalizētu ziņojumu par savu izvērtējumu.

Komisija līdz 2026. gada 31. decembrim, pamatojoties uz savu izvērtējumu, vajadzības gadījumā iesniedz leģislatīvā akta priekšlikumus.

2. Komisija līdz 2030. gada 31. decembrim pārskata šo regulu un, pamatojoties uz minēto izvērtējumu, iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kam vajadzības gadījumā pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu.

70. pants

Atcelšana

Regula (EK) Nr. 714/2009 ir atcelta. Atsauces uz atcelto regulu uzskata par atsaucēm uz šo regulu, un tās lasa saskaņā ar III pielikumā izklāstīto atbilstības tabulu.

71. pants

Stāšanās spēkā

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
2. To piemēro no 2020. gada 1. janvāra.

Neatkarīgi no pirmās daļas 14. un 15. pantu, 22. panta 4. punktu, 23. panta 3. un 6. punktu, 35., 36. un 62. pantu piemēro no šīs regulas spēkā stāšanās dienas. Šīs regulas 14. panta 7. punkta un 15. panta 2. punkta īstenošanas nolūkā 16. pantu piemēro no minētās dienas.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2019. gada 5. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
G. CIAMBA

I PIELIKUMS

REĢIONĀLO KOORDINĀCIJAS CENTRU UZDEVUMI

1. Koordinēts jaudas aprēķins
 - 1.1. Reģionālie koordinācijas centri koordinēti aprēķina starpzonu jaudas.
 - 1.2. Koordinētu jaudas aprēķinu veic nākamās dienas un tekošās dienas laikposmā.
 - 1.3. Koordinētu jaudas aprēķināšanu veic saskaņā ar metodiku, kas izstrādāta, ievērojot jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.
 - 1.4. Koordinētu jaudas aprēķinu veic, par pamatu izmantojot kopīgu tīkla modeli saskaņā ar 3. punktu.
 - 1.5. Koordinētais jaudas aprēķins nodrošina efektīvu pārslodzes vadību saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem pārslodzes vadības principiem.
2. Koordinēta drošības analīze
 - 2.1. Reģionālie koordinācijas centri veic koordinētu drošības analīzi, kuras mērķis ir nodrošināt drošu sistēmas darbību.
 - 2.2. Drošības analīzi veic visiem darbības plānošanas laikposmiem, starp nākamā gada un tekošās dienas laikposmiem, izmantojot kopīgos tīkla modeļus.
 - 2.3. Koordinēta drošības analīze saskaņā ar metodiku, kas izstrādāta, ievērojot sistēmas darbības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu.
 - 2.4. Reģionālie koordinācijas centri dalās ar koordinētās drošības analīzes rezultātiem vismaz ar pārvades sistēmu operatoriem sistēmas darbības reģionā.
 - 2.5. Ja koordinētas drošības analīzes rezultātā reģionālais koordinācijas centrs konstatē iespējamu ierobežojumu, tas izstrādā korektīvas darbības, kuras maksimizē lietderīgumu un ekonomisko efektivitāti.
3. Kopīgu tīkla modeļu izveide
 - 3.1. Reģionālie koordinācijas centri izstrādā efektīvus procesus kopīga tīkla modeļa izveidei katram darbības plānošanas laikposmam starp nākamā gada un tekošās dienas laikposmiem.
 - 3.2. Pārvades sistēmu operatori ieceļ vienu reģionālo koordinācijas centru, kas izveido Savienības mēroga kopīgus tīkla modeļus.
 - 3.3. Kopīgus tīkla modeļus sagatavo saskaņā ar metodiku, kas izstrādāta, ievērojot jaudas sistēmas darbības vadlīnijas un jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 3. punktu.
 - 3.4. Kopīgie tīkla modeļi satur datus, kas būtiski efektīvai darbības plānošanai un jaudas aprēķināšanai visos darbības plānošanas laikposmos starp nākamā gada un tekošās dienas laikposmiem.
 - 3.5. Kopīgie tīkla modeļi ir pieejami visiem reģionālajiem koordinācijas centriem, pārvades sistēmu operatoriem, ENTSO-E un pēc pieprasījuma -ACER.
4. Atbalsts pārvades sistēmu operatoru aizsardzības plāniem un atjaunošanas plāniem attiecībā uz saskaņības novērtējumu.
 - 4.1. Reģionālie koordinācijas centri sniedz atbalstu sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoriem attiecībā uz pārvades sistēmu operatoru aizsardzības plānu un atjaunošanas plānu saskaņības novērtējumu veikšanu, ievērojot procedūras, kas izklāstītas tīkla kodeksā par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā, kurš pieņemts pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 6. panta 11. punktu.

- 4.2. Visi pārvades sistēmu operatori vienojas par sliekšni, virs kura ietekmi, ko rada viena vai vairāku pārvades sistēmu operatoru darbības ārkārtas, atslēguma vai atjaunošanas stāvoklī, uzskata par būtisku citiem sinhroni vai asinhroni starpsavienotiem pārvades sistēmu operatoriem.
- 4.3. Sniedzot atbalstu pārvades sistēmu operatoriem, reģionālais koordinācijas centrs:
 - a) noskaidro iespējamās nesaderības gadījumus;
 - b) ierosina mīkstināšanas darbības.
- 4.4. Pārvades sistēmu operatori novērtē un ņem vērā ierosinātās mīkstināšanas darbības.
5. Atbalsts reģionālās atjaunošanas koordinācijai un optimizācijai
 - 5.1. Katrs attiecīgais reģionālais koordinācijas centrs sniedz atbalstu pārvades sistēmu operatoriem, kas iecelti par frekvences pārvaldniekiem un resinhronizācijas pārvaldniekiem, ievērojot kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā, kurš pieņemts pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 6. panta 11. punktu, lai uzlabotu sistēmas atjaunošanas efektivitāti un lietderīgumu. Pārvades sistēmu operatori sistēmas darbības reģionā nosaka reģionālā koordinācijas centra lomu attiecībā uz atbalstu reģionālās atjaunošanas koordinācijai un optimizācijai.
 - 5.2. Pārvades sistēmu operatori var pieprasīt palīdzību no reģionālajiem koordinācijas centriem, ja to sistēma ir atslēguma vai atjaunošanas stāvoklī.
 - 5.3. Reģionālie koordinācijas centri ir aprīkoti ar gandrīz reāllaika dispečervadības un datu ieguves sistēmām, kuru novērošanas iespējas nosaka, piemērojot 4.2. punktā minēto sliekšni.
6. Pēcdarbības un pēctraucējumu analīze un ziņošana
 - 6.1. Reģionālie koordinācijas centri veic izmeklēšanu un sagatavo ziņojumu par ikvienu incidentu, kurš pārsniedz 4.2. punktā minēto sliekšni. Pēc regulatīvās iestādes sistēmas darbības reģionā un ACER pieprasījuma tās var tikt iesaistītas izmeklēšanā. Ziņojumā ietver ieteikumus ar mērķi novērst līdzīgus incidentus nākotnē.
 - 6.2. Reģionālie koordinācijas centri šo ziņojumu publicē. ACER var sniegt ieteikumus ar mērķi novērst līdzīgus incidentus nākotnē.
7. Rezerves jaudas vajadzīgā daudzuma noteikšana reģionālā mērogā
 - 7.1. Reģionālie koordinācijas centri sistēmas darbības reģionam aprēķina rezerves jaudas prasības. Rezerves jaudas prasību noteikšana:
 - a) īsteno vispārējo mērķi uzturēt darbības drošību izmaksu ziņā visefektīvākajā veidā;
 - b) notiek nākamās dienas vai tekošās dienas laikposmā, vai abos;
 - c) aprēķina kopējo vajadzīgās rezerves jaudas daudzumu sistēmas darbības reģionam;
 - d) nosaka minimālās rezerves jaudas prasības katram rezerves jaudas veidam;
 - e) ņem vērā iespējas savstarpēji aizstāt dažādus rezerves jaudas veidus, lai līdz minimumam samazinātu iepirkuma izmaksas;
 - f) nosaka nepieciešamās rezerves jaudas (ja tāda ir) ģeogrāfiskajam sadalījumam vajadzīgās prasības.
8. Balansēšanas jaudas reģionālā iepirkuma sekmēšana
 - 8.1. Reģionālie koordinācijas centri atbalsta sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatorus iepirkamā balansēšanas jaudas apjoma noteikšanā. Balansēšanas jaudas apjoma noteikšana:
 - a) notiek nākamās dienas vai tekošās dienas laikposmā, vai abos;

- b) ņem vērā iespējas savstarpēji aizstāt dažādus rezerves jaudas veidus, lai līdz minimumam samazinātu iepirkuma izmaksas;
- c) ņem vērā vajadzīgās jaudas rezerves apjomus, ko paredz nodrošināt ar balansēšanas enerģijas solījumiem, kurus neiesniedz, pamatojoties uz līgumu par balansēšanas jaudu.
- 8.2. Reģionālie koordinācijas centri atbalsta sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatorus saskaņā ar 8.1. punktu noteiktā nepieciešamā balansēšanas jaudas apjoma iepirkšanā. Balansēšanas jaudas iepirkums:
- a) notiek nākamās dienas vai tekošās dienas laikposmā, vai abos;
- b) ņem vērā iespējas savstarpēji aizstāt dažādus rezerves jaudas veidus, lai līdz minimumam samazinātu iepirkuma izmaksas.
9. Nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas reģionālās sistēmas pietiekamības novērtējumi un risku mazinošu darbību sagatavošana.
- 9.1. Reģionālie koordinācijas centri veic nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas reģionālos pietiekamības novērtējumus saskaņā ar procedūrām, kas izklāstītas Regulā (ES) 2017/1485, un pamatojoties uz metodiku, kas izstrādāta saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 8. pantu.
- 9.2. Reģionālie koordinācijas centri īstermiņa reģionālos pietiekamības novērtējumus balsta uz sistēmas darbības reģiona pārvades sistēmu operatoru sniegto informāciju ar mērķi noskaidrot situācijas, kad sagaidāms pietiekamības trūkums kādā no kontroles zonām vai reģionālā līmenī. Reģionālie koordinācijas centri ņem vērā iespējamo starpzonu apmaiņu un darbības drošības limitus visos attiecīgajos darbības plānošanas laikposmos.
- 9.3. Veicot reģionālās sistēmas pietiekamības novērtējumu, katrs reģionālais koordinācijas centrs savu darbību koordinē ar citiem reģionālajiem koordinācijas centriem, lai:
- a) pārbaudītu pamatā esošos pieņēmumus un prognozes;
- b) noskaidrotu situācijas, kad ir iespējams starpreģionāls pietiekamības trūkums.
- 9.4. Katrs reģionālais koordinācijas centrs kopā ar reģionālo sistēmu pietiekamības novērtējumu rezultātiem pārvades sistēmu operatoriem sistēmas darbības reģionā un citiem reģionālajiem koordinācijas centriem iesniedz priekšlikumus darbībām, ko tas ierosina pietiekamības trūkuma risku samazināšanai.
10. Reģionālās pārtrauces plānošanas koordinācija
- 10.1. Katrs reģionālais koordinācijas centrs veic reģionālās pārtrauces koordināciju saskaņā ar procedūrām, kas izklāstītas sistēmas darbības vadlīnijās, kuras pieņemtas, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 714/2009 18. panta 5. punktu, nolūkā monitorēt būtisko aktīvu pieejamības statusu un koordinēt to pieejamības plānus, lai nodrošinātu pārvades sistēmas darbības drošību, vienlaikus maksimizējot to starpsavienotāju un pārvades sistēmu jaudu, kuri ietekmē starpzonu plūsmas.
- 10.2. Katrs reģionālais koordinācijas centrs uztur vienu sistēmas darbības reģiona būtisko tīkla elementu, elektroenerģijas ražošanas moduļu un pieprasījumietaišu sarakstu un dara to pieejamu ENTSO-E darbības plānošanas datu vidē.
- 10.3. Katrs reģionālais koordinācijas centrs saistībā ar atvienojumu koordināciju sistēmas darbības reģionā veic šādas darbības:
- a) novērtē atvienojumu plānošanas saderību, izmantojot visu pārvades sistēmu operatoru nākamā gada pieejamības plānus;
- b) iesniedz pārvades sistēmu operatoriem sistēmas darbības reģionā sarakstu ar konstatētajiem plānošanas nesaderības gadījumiem un tā risinājumu priekšlikumiem nesaderības novēršanai.
11. Pārvades sistēmu operatoru savstarpēja kompensācijas mehānisma optimizācija
- 11.1. Pārvades sistēmu operatori sistēmas darbības reģionā var kopīgi nolemt saņemt reģionālā koordinācijas centra atbalstu tādu finanšu plūsmu administrēšanā, kas saistītas ar norēķiniem starp pārvades sistēmu operatoriem, kuros iesaistīti vairāk nekā divi pārvades sistēmu operatori, piemēram, pārdispečēšanas izmaksas, pārslodzes ieņēmumi, neplānotas novirzes vai rezervju iegādes izmaksas.

12. Reģionālo koordinācijas centru darbinieku apmācība un sertificēšana
 - 12.1. Reģionālie koordinācijas centri sagatavo un realizē apmācības un sertifikācijas programmas, kuras vērstas uz reģionālās sistēmas darbību un kuru mērķauditorija ir reģionālo koordinācijas centru darbinieki.
 - 12.2. Apmācības programmas aptver visus būtiskos sistēmas darbības komponentus, kuros reģionālais koordinācijas centrs veic uzdevumus, tostarp reģionālās krīzes scenārijus.
 13. Reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana
 - 13.1. Ja ENTSO-E šo funkciju deleģē, reģionālie koordinācijas centri veic reģionālās elektroenerģijas krīzes scenāriju apzināšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 6. panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem.
Reģionālās elektroenerģijas krīzes scenāriju apzināšanu veic saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 5. pantā izklāstīto metodiku.
 - 13.2. Reģionālie koordinācijas centri sniedz atbalstu katra sistēmas darbības reģiona kompetentajām iestādēm pēc to pieprasījuma divu gadu krīzes simulācijas sagatavošanā un veikšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/941 12. panta 3. punktu.
 14. Darbības, ar ko apzina, vai ir vajadzīga jauna pārvades jauda, vai ir jāveic esošās pārvades jaudas modernizācija un vai tai ir vajadzīgas alternatīvas.
 - 14.1. Reģionālie koordinācijas centri atbalsta pārvades sistēmu operatorus, lai tie varētu apzināt, vai ir vajadzīga jauna pārvades jauda, vai ir jāveic esošās pārvades jaudas modernizācija un vai tai ir vajadzīgas alternatīvas, un tādējādi noskaidro informāciju, ko iesniedz saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 347/2013 izveidotajām reģionālajām grupām un ko iekļauj Direktīvas (ES) 2019/944 51. pantā minētajā tīkla attīstības 10 gadu plānā.
 15. Tādas maksimālās ieejas jaudas aprēķināšana, kas pieejama aizrobežu jaudas dalībai jaudas mehānismos.
 - 15.1. Reģionālie koordinācijas centri sniedz atbalstu pārvades sistēmu operatoriem tās maksimālās ieejas jaudas aprēķināšanā, kas pieejama aizrobežu jaudas dalībai jaudas mehānismos, ņemot vērā starpsavienojuma sagaidāmo pieejamību un iespējamo sistēmas stresa vienlaicīgumu starp sistēmu, kurā mehānismu piemēro, un sistēmu, kurā atrodas aizrobežu jauda.
 - 15.2. Aprēķinu veic saskaņā ar 26. panta 11. punkta a) apakšpunktā izklāstīto metodiku.
 - 15.3. Reģionālie koordinācijas centri veic aprēķinu katrai tirdzniecības zonu robežai, ko aptver sistēmas darbības reģions.
 16. Sezonālo pietiekamības novērtējumu sagatavošana
 - 16.1. Ja ENTSO-E, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 9. pantu, šo funkciju deleģē, reģionālie koordinācijas centri veic reģionālos sezonālos pietiekamības novērtējumus.
 - 16.2. Sezonālos pietiekamības novērtējumus veic, pamatojoties uz metodiku, kas izstrādāta, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 8. pantu.
-

II PIELIKUMS

ATCELTĀ REGULA AR TAJĀ SECĪGI VEIKTO GROZĪJUMU SARAKSTU

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 (2013. gada 17. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009 (OV L 115, 25.4.2013., 39. lpp.)	8. panta 3. punkta a) apakšpunkts 8. panta 10. punkta a) apakšpunkts 11. pants 18. panta 4.a punkts 23. panta 3. punkts
Komisijas Regula (ES) Nr. 543/2013 (2013. gada 14. jūnijs) par datu iesniegšanu un publicēšanu elektroenerģijas tirgos un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 714/2009 I pielikuma grozīšanu (OV L 163, 15.6.2013., 1. lpp.).	I pielikuma 5.5. līdz 5.9. punkts

III PIELIKUMS

ATBILSTĪBAS TABULA

Regula (EK) Nr. 714/2009	Šī regula
—	1. panta a) punkts
—	1. panta b) punkts
1. panta a) punkts	1. panta c) punkts
1. panta b) punkts	1. panta d) punkts
2. panta 1. punkts	2. panta 1. punkts
2. panta 2. punkta a) apakšpunkts	2. panta 2. punktss
2. panta 2. punkta b) apakšpunkts	2. panta 3. punkts
2. panta 2. punkta c) apakšpunkts	2. panta 4. punkts
2. panta 2. punkta d) apakšpunkts	—
2. panta 2. punkta e) apakšpunkts	—
2. panta 2. punkta f) apakšpunkts	—
2. panta 2. punkta g) apakšpunkts	2. panta 5. punkts
—	2. panta 6. līdz 71. punkts
—	3. pants
—	4. pants
—	5. pants
—	6. pants
—	7. pants
—	8. pants
—	9. pants
—	10. pants
—	11. pants
—	12. pants
—	13. pants
—	14. pants
—	15. pants
16. panta 1. līdz 3. punkts	16. panta 1. līdz 4. punkts
—	16. panta 5. līdz 8. punkts
16. panta 4. līdz 5. punkts	16. panta 9. līdz 11. punkts
—	16. panta 12. un 13. punkts
—	17. pants
14. panta 1. punkts	18. panta 1. punkts
—	18. panta 2. punkts
14. panta 2. līdz 5. punkts	18. panta 3. līdz 6. punkts
—	18. panta 7. līdz 11. punkts
—	19. panta 1. punkts
16. panta 6. punkts	19. panta 2. un 3. punkts
—	19. panta 4. un 5. punkts
—	20. pants

Regula (EK) Nr. 714/2009	Šī regula
—	21. pants
—	22. pants
8. panta 4. punkts	23. panta 1. punkts
—	23. panta 2. līdz 7. punkts
—	25. pants
—	26. pants
—	27. pants
4. pants	28. panta 1. punkts
—	28. panta 2. punkts
5. pants	29. panta 1. līdz 4. punkts
—	29. panta 5. punkts
8. panta 2. punkta pirmais teikums	30. panta 1. punkta a) apakšpunkts
8. panta 3. punkta b) apakšpunkts	30. panta 1. punkta b) apakšpunkts
—	30. panta 1. punkta c) apakšpunkts
8. panta 3. punkta c) apakšpunkts	30. panta 1. punkta d) apakšpunkts
—	30. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts
—	30. panta 1. punkta g) un h) apakšpunkts
8. panta 3. punkta a) apakšpunkts	30. panta 1. punkta i) apakšpunkts
8. panta 3. punkta d) apakšpunkts	30. panta 1. punkta j) apakšpunkts
—	30. panta 1. punkta k) apakšpunkts
8. panta 3. punkta e) apakšpunkts	30. panta 1. punkta l) apakšpunkts
—	30. panta 1. punkta m) līdz o) apakšpunkts
—	30. panta 2. un 3. punkts
8. panta 5. punkts	30. panta 4. punkts
8. panta 9. punkts	30. panta 5. punkts
10. pants	31. pants
9. pants	32. pants
11. pants	33. pants
12. pants	34. pants
—	35. pants
—	36. pants
—	37. pants
—	38. pants
—	39. pants
—	40. pants
—	41. pants
—	42. pants
—	43. pants
—	44. pants
—	45. pants
—	46. pants
—	47. pants
8. panta 10. punkts	48. pants

Regula (EK) Nr. 714/2009	Šī regula
13. pants	49. pants
2. panta 2. punkta pēdējā daļa	49. panta 7. punkts
15. pants	50. panta 1. līdz 6. punkts
I pielikuma 5.10. punkts	50. panta 7. punkts
3. pants	51. pants
—	52. pants
—	53. pants
—	54. pants
—	55. pants
—	56. pants
—	57. pants
—	58. pants
8. panta 6. punkts	59. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunkts
—	59. panta 1. punkta d) un e) apakšpunkts
6. panta 1. punkts	59. panta 2. punkts
6. panta 2. punkts	59. panta 3. punkts
6. panta 3. punkts	59. panta 4. punkts
—	59. panta 5. punkts
6. panta 4. punkts	59. panta 6. punkts
6. panta 5. punkts	59. panta 7. punkts
6. panta 6. punkts	59. panta 8. punkts
8. panta 1. punkts	59. panta 9. punkts
6. panta 7. punkts	59. panta 10. punkts
6. panta 8. punkts	—
6. panta 9. un 10. punkts	—
6. panta 11. punkts	59. panta 11. un 12. punkts
6. panta 12. punkts	59. panta 13. un 14. punkts
8. panta 2. punkts	59. panta 15. punkts
—	59. panta 15. punkts
7. panta 1. punkts	06. panta 1. punkts
7. panta 2. punkts	60. panta 2. punkts
7. panta 3. punkts	60. panta 3. punkts
7. panta 4. punkts	—
—	—
—	61. panta 1. punkts
18. panta 1. punkts	61. panta 2. punkts
18. panta 2. punkts	61. panta 3. punkts
18. panta 3. punkts	—
18. panta 4. punkts	61. panta 4. punkts
18. panta 4.a punkts	—
18. panta 5. punkts	61. panta 5. punkts
19. pants	61. panta 5. un 6. punkts
—	—

Regula (EK) Nr. 714/2009	Šī regula
21. pants	62. pants
17. pants	63. pants
—	64. pants
20. pants	65. pants
22. pants	66. pants
23. pants	67. pants
24. pants	—
—	68. pants
—	69. pants
25. pants	70. pants
26. pants	71. pants

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2019/944

(2019. gada 5. jūnijs)

par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES

(pārstrādāta redakcija)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/72/EK ⁽⁴⁾ jāizdara vairāki grozījumi. Skaidrības labad minētā direktīva būtu jāpārstrādā.
- (2) Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko Savienībā pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots tā, lai, organizējot elektroenerģijas pārrobežu tirgus, kuros valda konkurence, visiem Savienības galalietotājiem sniegtu patiesas izvēles iespējas – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi –, radītu jaunas uzņēmējdarbības izdevības, panāktu konkurētspējīgas cenas, dotu iedarbīgus investīciju signālus un ļautu nodrošināt labāku pakalpojuma kvalitāti, kā arī sniegtu ieguldījumu piegādes drošības un ilgtspējas pilnveidē.
- (3) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/54/EK ⁽⁵⁾ un Direktīva 2009/72/EK ir devušas nozīmīgu ieguldījumu šāda elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidē. Tomēr Savienības energosistēma pašlaik mainās pašos pamatos. Kopīgais mērķis – energosistēmas dekarbonizācija – paver jaunas izdevības un izvirza jaunus uzdevumus tirgus dalībniekiem. Tajā pašā laikā tehnoloģiskā attīstība sniedz jaunas iespējas patērētāju iesaistīšanai un pārrobežu sadarbībai. Ir vajadzība pielāgot Savienības tirgus noteikumus jaunajiem tirgus apstākļiem.
- (4) Komisija 2015. gada 25. februāra paziņojumā “Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku” paredz veidot tādu enerģētikas savienību, kuras uzmanības centrā ir iedzīvotāji, kurā iedzīvotāji iesaistās enerģētikas pārkārtošanā, izmanto labumu, ko sniedz jaunās tehnoloģijas, lai samazinātu rēķinus par energopatēriņu, un aktīvi līdzdarbojas tirgū un kurā neaizsargātajiem lietotājiem ir nodrošināta aizsardzība.

⁽¹⁾ OVC 288, 31.8.2017., 91. lpp.

⁽²⁾ OVC 342, 12.10.2017., 79. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2019. gada 22. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.), kas atcelta un no 2011. gada 2. marta aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.).

- (5) Komisijas 2015. gada 15. jūlija paziņojumā "Uz patērētājiem orientēts jaunais kurss" izklāstīts Komisijas redzējums par mazumtirgiem, kas labāk kalpo energopatērētāju interesēm, tostarp iecere ciešāk sasaistīt vairumtirgiem un mazumtirgiem. Izmantojot jauno tehnoloģiju priekšrocības, jauni un inovatīvi energopakalpojumu uzņēmumi varētu dot iespēju visiem patērētājiem pilnvērtīgi piedalīties enerģētikas pārkārtošanā, proti, pārvaldīt savu energopatēriņu un tādējādi nonākt pie energoefektīviem risinājumiem, kas palīdz ietaupīt naudu un sekmē kopējā energopatēriņa samazināšanos.
- (6) Komisijas 2015. gada 15. jūlija paziņojumā "Sabiedriskas apspriešanas sākšana par jaunu elektroenerģijas tirgus modeli" norādīts, ka pārvirzei no elektroenerģijas ražošanas lielās, centralizētās ražošanas iekārtās uz decentralizētu elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem un uz dekarbonizētiem tirgiem nepieciešams pielāgot pašlaik spēkā esošos elektroenerģijas tirdzniecības noteikumus un mainīt dalībnieku lomu tirgū. Paziņojumā uzsvērta nepieciešamība elastīgāk organizēt elektroenerģijas tirgus un pilnībā integrēt visus tirgus dalībniekus, tostarp atjaunojamo energoresursu enerģijas ražotājus, jaunus energopakalpojumu sniedzējus, enerģijas uzkrāšanu un elastīgu pieprasījumu. Savienībai tikpat svarīgi ir steidzami ieguldīt līdzekļus starpsavienojumu veidošanā Savienības līmenī, kas nodrošinātu enerģijas pārvadi elektroenerģijas pārvades augstsprieguma tīklos.
- (7) Lai izveidotu elektroenerģijas iekšējo tirgu, dalībvalstīm būtu jāveicina savu tirgu integrācija un tīklu operatoru sadarbība Savienības un reģionālā līmenī, integrējot izolētas sistēmas, kas Savienībā aizvien veido "elektroenerģijas salas".
- (8) Papildus jauno problēmu risināšanai šajā direktīvā mēģināts novērst pastāvošos šķēršļus, kas kavē elektroenerģijas iekšējā tirgus galīgu izveidi. Pilnveidotajam tiesiskajam regulējumam jāsekmē pašreizējo problēmu novēršana sadrumstalotajos dalībvalstu tirgos, kam bieži vien ir raksturīga pamatīga regulatīva intervence. Šāda intervence ir radījusi šķēršļus elektroenerģijas piegādei ar vienlīdzīgiem noteikumiem, kā ar novedusi pie lielākām izmaksām salīdzinājumā ar risinājumiem, kuru pamatā ir pārrobežu sadarbība un tirgus principi.
- (9) Savienība visefektīvāk sasniegtu savus atjaunojamo energoresursu izmantošanas mērķrādītājus, ja tā izveidotu elastībai un inovācijām izdevīgu tirgus struktūru. Labi funkcionējoša elektroenerģijas tirgus modelis ir galvenais faktors, kas ļauj sākt izmantot atjaunojamus energoresursus.
- (10) Patērētājiem ir būtiska loma, lai panāktu elastību, kas nepieciešama, lai elektrosistēmu pielāgotu mainīgai un izklaidētai elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem. Tehniskais progress tīklu pārvaldībā un elektroenerģijas ražošanā no atjaunojamiem energoresursiem patērētājiem ir pavēruši daudzas iespējas. Veselīga konkurence mazumtirgos ir nepieciešams nosacījums, lai nodrošinātu, ka tirgus konjunktūras iespaidā tiek ieviesti inovatīvi, jauni pakalpojumi, ar ko apmierina patērētāju mainīgās vajadzības un sniedz iespējas, un lai vienlaikus kāpinātu arī sistēmas elastību. Tomēr, tā kā patērētājiem netiek sniegta informācija par viņu energopatēriņu reāllaikā vai tuvu reāllaikam, patērētāji aktīvi neiesaistās enerģētikas tirgū un enerģētikas pārkārtošanā. Piešķirot vairāk iespēju patērētājiem un sniedzot viņiem instrumentus, ar kuru palīdzību vairāk iesaistīties enerģijas tirgū, tostarp jaunus veidos, ir iecerēts, ka Savienības iedzīvotāji gūtu labumu no elektroenerģijas iekšējā tirgus un ka tiek sasniegti Savienības izvirzītie atjaunojamo energoresursu izmantošanas mērķrādītāji.
- (11) Brīvības, kas Savienības pilsoņiem garantētas Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD), tostarp, brīva preču aprīte, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība, ir sasniedzamas vienīgi pilnībā atvērtā tirgū, kas ļauj visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem.
- (12) Godīgas konkurences veicināšanai un vieglai dažādu piegādātāju pieejamībai vajadzētu būt īpaši svarīgiem faktoriem dalībvalstīs, lai ļautu patērētājiem pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā liberalizēts elektroenerģijas iekšējais tirgus. Tomēr ir iespējams, ka tirgus nepilnības joprojām pastāv perifērās, mazās elektroenerģijas sistēmās un sistēmās, kas nav savienotas ar citām dalībvalstīm, kurās elektroenerģijas cenas nedod pareizo stimulu investīcijām, un tāpēc jāmeklē specifiski risinājumi, lai nodrošinātu adekvātu piegādes drošības līmeni.
- (13) Lai veicinātu konkurenci un nodrošinātu elektroenerģijas piegādes par konkurētspējīgāko cenu, dalībvalstīm un regulatīvajām iestādēm būtu jāveicina pārrobežu piekļuves iespējas jauniem piegādātājiem, kas piedāvā elektroenerģiju no dažādiem enerģijas avotiem, kā arī jauniem ražošanas, elektroenerģijas uzkrāšanas un pieprasījumu-reakcijas pakalpojumu sniedzējiem.

- (14) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka iekšējā elektroenerģijas tirgū nepastāv nepamatoti šķēršļi ienākšanai tirgū, darbībai tajā un iziešanai no tirgus. Tajā pat laikā būtu jāprecizē, ka minētais pienākums neskar minētās dalībvalsts kompetenci attiecībā uz trešām valstīm. Minētais precizējums nebūtu jāinterpretē kā atļauja dalībvalstij īstenot Savienības ekskluzīvo kompetenci. Būtu arī jāprecizē, ka tirgus dalībniekiem no trešām valstīm, kuri darbojas iekšējā tirgū, ir jāievēro piemērojamie Savienības un valstu tiesību akti tādā pat veidā kā citiem tirgus dalībniekiem.
- (15) Tirgus noteikumi ļauj ražotājiem un piegādātājiem ienākt tirgū un iziet no tā, balstoties uz to novērtējumu par savu darbību ekonomisko un finansiālo dzīvotspēju. Minētais princips nav nesavienojams ar dalībvalstu iespējām uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības vispārējās ekonomiskās interesēs saskaņā ar Līgumiem, jo īpaši LESD 106. pantu, un šo direktīvu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943 ⁽⁶⁾.
- (16) Eiropadome 2014. gada 23. un 24. oktobrī savos secinājumos paziņoja, ka Komisijai ar dalībvalstu atbalstu ir jāveic steidzami pasākumi, lai nodrošinātu minimālā mērķa – 10 % no pašreizējiem elektroenerģijas starpsavienojumiem – sasniegšanu, un tas ne vēlāk kā 2020. gadā ir jāsasniedz vismaz tām dalībvalstīm, kuras vēl nav panākušas minimālo iekšējā elektroenerģijas tirgus integrācijas līmeni, proti, Baltijas valstīm, Portugālei un Spānijai, un dalībvalstīm, kuras ir galvenie to piekļuves punkti iekšējam elektroenerģijas tirgum. Turklāt tā norādīja, ka Komisija ir arī regulāri jāziņo Eiropadomei nolūkā 15 % mērķi sasniegt līdz 2030. gadam.
- (17) Pietiekami fiziski starpsavienojumi ar kaimiņvalstīm ir svarīgi, lai dalībvalstis un kaimiņvalstis varētu gūt labumu no labvēlīgas iekšējā tirgus ietekmes, kā uzsvērts Komisijas 2017. gada 23. novembra paziņojumā “Eiropas energotīklu stiprināšana” un atspoguļots dalībvalstu integrētajos valsts enerģētikas un klimata plānos saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 ⁽⁷⁾.
- (18) Elektroenerģijas tirgi atšķiras no citiem, piemēram, dabasgāzes, tirgiem, piemēram, ar to, ka tirdzniecība notiek ar precī, ko pašlaik nav viegli uzkrāt un kas tiek ražota, izmantojot ļoti daudz dažādu ražošanas iekārtu, tostarp izmantojot izkliedētu ražošanu. Tas atspoguļots atšķirīgajā pieejā starpsavienotāju regulējumam elektroenerģijas un gāzes nozarē. Elektroenerģijas tirgu integrācijai vajadzīgs augsts sadarbības līmenis starp sistēmu operatoriem, tirgus dalībniekiem un regulatīvajām iestādēm, jo īpaši, ja elektroenerģiju tirgo, izmantojot tirgu sasaistīšanu.
- (19) Vienam no šīs direktīvas galvenajiem mērķiem vajadzētu būt arī kopējiem noteikumiem, ar kuriem nodrošināt īstenu iekšējo tirgu un plaši pieejamu elektroenerģijas piegādi. Šajā nolūkā neizkropļotas tirgus cenas nodrošinātu stimulu pārrobežu starpsavienojumiem un investīcijām jauna veida elektroenerģijas ražošanā, vienlaikus ilgtermiņā radot cenu konvergenci.
- (20) Tirgus cenām būtu jānodrošina pareizie stimuli tīklu attīstībai un investīcijas jauna veida elektroenerģijas ražošanā.
- (21) Elektroenerģijas iekšējā tirgū pastāv dažādi tirgus organizēšanas veidi. Pasākumiem, ko dalībvalstis varētu īstenot, lai nodrošinātu godīgus konkurences apstākļus, būtu jābalstās uz sevišķi svarīgām vispārējo interešu vajadzībām. Būtu jāapspriežas ar Komisiju par minēto pasākumu saderīgumu ar LESD un citiem Savienības tiesību aktiem.
- (22) Dalībvalstīm būtu jāsauglabā plaša rīcības brīvība noteikt sabiedriskā pakalpojuma saistības elektroenerģijas uzņēmumiem, tiecoties sasniegt vispārējās ekonomiskās interesēs izvirzītos mērķus. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai māsjaunniecību lietotājiem un, ja dalībvalstis to uzskata par nepieciešamu, maziem ņēmumiem būtu tiesības saņemt noteiktas kvalitātes elektroenerģiju par skaidri salīdzināmām, pārredzamām un konkurētspējīgām cenām. Tomēr sabiedriskā pakalpojuma saistības elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanas veidā ir

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 54. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

pašos pamatos tirgu kropļojošs pasākums, kas bieži noved pie tarifu deficīta uzkrāšanās, patērētāju izvēles sašaurināšanas, vājākiem stimuliem energotaupībai un investīcijām energoefektivitātē, zemākiem pakalpojumu standartiem, patērētāju vājākas iesaistīšanās un mazākas apmierinātības, un konkurences ierobežojumiem un mazāka inovatīvu produktu un pakalpojumu klāsta tirgū. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu piemērot citus politikas instrumentus, jo īpaši mērķtiecīgus sociālās politikas pasākumus, lai garantētu iedzīvotāju elektroapgādi par pieejamām cenām. Publiskā sektora intervence elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā būtu jāveic tikai kā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, un tai būtu jāpiemēro konkrēti šajā direktīvā paredzēti nosacījumi. Pilnībā liberalizēts, labi funkcionējošs elektroenerģijas mazumtirgus rosinātu gan cenu, gan ārpuscenu konkurenci esošo piegādātāju starpā un dotu stimulu jaunu spēlētāju ienākšanai tirgū, tādējādi uzlabojot patērētāju izvēles iespējas un apmierinātību.

- (23) Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanas veidā būtu jāizmanto, neapejot atvērtu tirgu principu, ja ir skaidri noteikti apstākļi apstākļi un labumguvēji, un tām būtu jānosaka laika ierobežojums. Šādi apstākļi varētu rasties, piemēram, ja piegāde būtu stipri ierobežota un tā rezultātā elektroenerģijas cenas būtu ievērojami augstākas nekā parasti vai ja pastāvētu tirgus nepilnības gadījumā, kad regulatīvo iestāžu un konkurences iestāžu intervence ir izrādījusies neefektīva. Tas nesamērīgi ietekmētu māsaimniecības un jo īpaši neaizsargātus lietotājus, kuri enerģijas rēķinu apmaksai parasti tērē lielāku daļu no saviem pieejamajiem ienākumiem, nekā patērētāji, kuru ienākumi ir augsti. Lai mazinātu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību kropļojošo ietekmi elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā, dalībvalstīm, kuras īsteno šādu intervenci, būtu jāievieš papildu pasākumi, tostarp pasākumi, lai novērstu kropļojošu ietekmi cenu noteikšanā vairumtirgos. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka visi tie, kas gūst labumu no regulētām cenām, var gūt labumu no piedāvājumiem, kādi pieejami tirgū, kurā valda konkurence, ja tie izvēlas to darīt. Šajā nolūkā minētajiem labuma guvējiem vajadzētu būt apriekotiem ar viedām uzskaites sistēmām, un tiem vajadzētu būt iespējai noslēgt dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumus. Turklāt tiem būtu tieši un regulāri jāsaņem informācija par piedāvājumiem un ietaupījumiem, kādi pieejami tirgū, kurā valda konkurence, jo īpaši saistībā ar dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumiem, un tiem būtu jāsaņem palīdzība, lai viņi spētu reaģēt uz tirgū balstītiem piedāvājumiem un gūt labumu no tiem.
- (24) Regulēto cenu labuma guvēju tiesībām saņemt individuālus viedos skaitītājus bez papildu izmaksām nebūtu jāliedz dalībvalstīm mainīt viedās uzskaites funkcionalitāti, ja nepastāv viedo skaitītāju infrastruktūra, jo izmaksu un ieguvumu novērtējums par viedās uzskaites ieviešanu bija negatīvs.
- (25) Publiskā sektora intervencēm elektroenerģijas piegādes cenas noteikšanā nebūtu jāizraisa tieša šķērssubsidēšana starp dažādām lietotāju kategorijām. Saskaņā ar minēto principu cenu sistēmas nedrīkst tieši likt konkrētām lietotāju kategorijām segt izmaksas par cenu intervencēm, kuras ietekmē citas lietotāju kategorijas. Piemēram, cenu sistēmas, kurās izmaksas nediskriminējošā veidā sedz piegādātāji vai citi operatori, nebūtu jāuzskata par tiešu šķērssubsidēšanu.
- (26) Lai nodrošinātu augstu sabiedrisko pakalpojumu standartu uzturēšanu Savienībā, Komisija būtu regulāri jāinformē par visiem pasākumiem, ko dalībvalstis veic, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi. Komisijai būtu regulāri jāpublicē ziņojums, kurā analizēti valstu līmenī veiktie pasākumi sabiedrisko pakalpojumu mērķu sasniegšanā un salīdzināta to efektivitāte, lai sniegtu ieteikumus par valstīs veicamajiem pasākumiem, tādējādi panākot augstus sabiedrisko pakalpojumu standartus.
- (27) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai norīkot pēdējo garantēto piegādātāju. Minētais piegādātājs varētu būt tāda vertikāli integrēta uzņēmuma pārdošanas nodaļa, kas veic arī sadales funkcijas, ar noteikumu, ka tas atbilst šajā direktīvā paredzētajām juridiskās nodalīšanas prasībām.
- (28) Vajadzētu būt iespējamam, ka pasākumos, ko dalībvalstis īsteno, lai sasniegtu sociālās un ekonomiskās kohēzijas mērķus, jo īpaši iekļautu pienācīgu ekonomisko stimulu nodrošināšanu, attiecīgā gadījumā izmantojot visus esošos valstu un Savienības instrumentus. Šādi instrumenti var ietvert atbildības mehānismus, lai garantētu vajadzīgās investīcijas.
- (29) Ciktāl dalībvalstu veiktie pasākumi sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildei ir valsts atbalsts saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu, pastāv LESD 108. panta 3. punktā noteikts pienākums paziņot par šīm saistībām Komisijai.

- (30) Starpnozaru tiesību akti nodrošina stabilu pamatu patērētāju aizsardzībai saistībā ar daudziem jau pastāvošiem energopakalpojumiem, un tie varētu turpināt attīstīties nākotnē. Tomēr būtu skaidri jānosaka dažas lietotāju pamata līgumiskās tiesības.
- (31) Patērētājiem būtu jādara pieejama vienkārša un nepārprotama informācija par viņu tiesībām saistībā ar enerģētikas nozari. Komisija, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp ar dalībvalstīm, regulatīvajām iestādēm, patērētāju organizācijām un elektroenerģijas uzņēmumiem, ir sagatavojusi enerģijas patērētājiem domātu kontrolsarakstu, kas patērētājiem sniedz praktisku informāciju par viņu tiesībām. Minētais enerģijas patērētāja kontrolsaraksts būtu jāatjaunina, jānodrošina visiem patērētājiem un jāpublisko.
- (32) Vairāki faktori patērētājiem liedz piekļūt dažādiem tirgus informācijas avotiem, kas tiem pieejami, šo informāciju izprast un attiecīgi rīkoties. Tālab būtu jāuzlabo piedāvājumu salīdzināmība, un šķēršļi piegādātāja maiņai būtu jāsamazina tiktāl, ciktāl tas ir praktiski iespējams, nevajadzīgi neierobežojot patērētāju izvēli.
- (33) No mazākiem lietotājiem vēl aizvien tieši vai netieši iekasē visdažādākās maksas par piegādātāju maiņu. Šādas maksas apgrūtina visizdevīgākā produkta vai pakalpojuma identificēšanu un samazina tūlītējo finansiālo ieguvumu no piegādātāja maiņas. Lai gan šādu maksu atcelšana varētu ierobežot patērētāju izvēli, jo vairs nebūs pieejami produkti, kas paredz atalgot uzticīgus patērētājus, šo maksu izmantošanas turpmāka ierobežošana uzlabotu patērētāju labklājību un iesaisti, kā arī vairotu konkurenci tirgū.
- (34) Īsāki piegādātāja maiņas laiki var patērētājus iedrošināt meklēt labākus elektroenerģijas piedāvājumus un mainīt piegādātāju. Arvien vairāk izmantojot informācijas tehnoloģijas, līdz 2026. gadam piegādātāja maiņas tehnisko procesu, proti, jauna piegādātāja reģistrēšanu uzskaites punktā pie tirgus operatora, parasti būtu jāspēj paveikt 24 stundu laikā jebkurā darbdiēnā. Neatkarīgi no citiem piegādātāja maiņas procesa posmiem, kuri jāpabeidz, pirms tiek sākts tehniskais maiņas process, tas, ka līdz minētajam laikam tiktu nodrošināts, ka piegādātāja maiņas tehnisko procesu var paveikt 24 stundās, samazinātu piegādātāja maiņas laiku un palīdzētu palielināt patērētāju iesaisti un paaugstināt konkurenci mazumtirdzniecībā. Jebkurā gadījumā piegādātāja maiņas procesa kopējam ilgumam nevajadzētu būt ilgākam par trim nedēļām no dienas, kad saņemts lietotāja pieprasījums.
- (35) Neatkarīgi salīdzināšanas instrumenti, tostarp tīmekļa vietnes, ir iedarbīgs veids, kā mazāki lietotāji var salīdzināt dažādu tirgū pieejamo enerģijas piedāvājumu priekšrocības. Šādi instrumenti samazina meklējumu izmaksas, jo lietotājiem vairs nav jāievāc informācija no atsevišķiem piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem. Šādi instrumenti var sniegt pareizo līdzsvaru starp vajadzību, lai informācija būtu gan skaidra un kodolīga, gan pilnīga un plaša. Tiem jācenšas ietvert pēc iespējas plašāku pieejamo piedāvājumu klāstu un pēc iespējas pilnīgāk aptvert tirgu, lai lietotājiem sniegtu pilnīgu pārskatu. Ir ļoti svarīgi, lai mazākiem lietotājiem būtu pieejams vismaz viens salīdzināšanas instruments un lai ar šādiem instrumentiem sniegtā informācija būtu uzticama, objektīva un pārredzama. Šajā nolūkā dalībvalstis varētu paredzēt salīdzināšanas instrumentu, ko nodrošina valsts iestāde vai privāts uzņēmums.
- (36) Visiem patērētājiem pieejami efektīvi neatkarīgi strīdu izšķiršanas mehānismi, piemēram, enerģētikas ombuds, patērētāju tiesību aizsardzības iestāde vai regulatīva iestāde, garantē patērētāju labāku aizsardzību. Dalībvalstīm būtu jāievieš ātras un efektīvas sūdzību izskatīšanas procedūras.
- (37) Visiem patērētājiem vajadzētu būt iespējai gūt labumu no tiešas līdzdalības tirgū, jo īpaši pielāgojot savu patēriņu atbilstoši tirgus signāliem un tā rezultātā gūstot labumu no zemākām elektroenerģijas cenām vai citiem stimulējošiem maksājumiem. Domājams, ka ieguvumi no šādas aktīvas līdzdalības laika gaitā vairošies, pieaugot pasīvu lietotāju informētībai par to iespējām kā aktīviem lietotājiem un informācijai par aktīvas līdzdalības sniegtajām iespējām kļūstot aizvien pieejamākai un labāk zināmai. Patērētājiem vajadzētu būt iespējai piedalīties visa veida pieprasījumreakcijā. Tāpēc tiem vajadzētu būt iespējai gūt labumu no viedo uzskaites sistēmu pilnīgas ieviešanas, un gadījumos, kad šāda ieviešana tiek vērtēta negatīvi, – iespējai izvēlēties viedo uzskaites sistēmu un dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu. Tam būtu jāļauj tiem pielāgot savu patēriņu atkarībā no tādiem cenu signāliem reāllaikā, kas atspoguļo elektroenerģijas vai transportēšanas vērtību un izmaksas dažādos laikposmos, savukārt dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka vairumtirdzniecības cenu risks patērētājus skar saprātīgā mērā. Patērētāji būtu

jāinformē par priekšrocībām un iespējamo cenu risku, ko rada dinamisku elektroenerģijas cenu līgumi. Dalībvalstīm vajadzētu arī nodrošināt, ka patērētāji, kas nevēlas aktīvi iesaistīties tirgū, no tā necieš. Tā vietā būtu jāveicina viņu spēja pieņemt informētus lēmumus par viņiem pieejamajām iespējām vietējā tirgus situācijai vispieņemotākajā veidā

- (38) Lai maksimāli palielinātu ieguvumus no dinamiskas elektroenerģijas cenu noteikšanas un tās efektivitāti, dalībvalstīm būtu jāizvērtē iespējas elektroenerģijas rēķinus padarīt dinamiskākus vai samazināt nemainīgās daļas komponentes tajos un, ja šāds potenciāls pastāv, būtu jāveic pienācīgas darbības.
- (39) Visām lietotāju grupām (rūpnieciskajiem, komerciālajiem un mājsaimniecības lietotājiem) vajadzētu būt piekļuvei elektroenerģijas tirgiem, kuros tirgot savu elastīgo patēriņu un pašražoto elektroenerģiju. Tāpat lietotājiem vajadzētu dot iespēju pilnā mērā izmantot priekšrocības, ko sniedz ražošanas un piegāžu agregēšana lielāku reģionu mērogā, un labumus, ko sniedz pārrobežu konkurence. Paredzams, ka tirgus dalībniekiem, kas ir iesaistīti agregēšanā, būs nozīmīga loma kā starpniekiem starp lietotāju grupām un tirgu. Attiecībā uz neatkarīgu agregēšanu dalībvalstīm būtu jāvar izvēlēties atbilstošu īstenošanas modeli un pārvaldības pieeju, vienlaikus ievērojot šajā direktīvā noteiktos vispārējos principus. Šāds modelis vai pieeja varētu ietvert izvēli starp tirgū balstītiem vai reglamentējošiem principiem, kuri sniedz risinājumus šīs direktīvas ievērošanai, piemēram, modeļus, kuros tiek izlīdzināta nelīdzsvarotība vai tiek ieviestas perimetrālas korekcijas. Izvēlētajam modelim būtu jāietver pārredzami un taisnīgi noteikumi, lai neatkarīgi agregatori varētu pildīt savu starpnieku lomu, un jānodrošina, ka galalietotājs no to darbības gūst pienācīgu labumu. Produktus vajadzētu definēt visos elektroenerģijas tirgos, tostarp palīgpakalpojumu un jaudas tirgos, lai tādējādi rosinātu iesaistīšanos pieprasījuma reakcijā.
- (40) Komisijas 2016. gada 20. jūlija paziņojumā "Eiropas mazemisiju mobilitātes stratēģija" uzsvēta nepieciešamība dekarbonizēt transporta sektoru un samazināt transporta emisijas, īpaši pilsētas teritorijās, un pasvītrots, cik svarīga loma minēto mērķu sasniegšanā var būt elektromobilitātei. Bez tam elektromobilitātes ieviešana ir svarīgs enerģētikas pārkārtošanas elements. Tāpēc ar šajā direktīvā paredzētajiem tirgus noteikumiem vajadzētu sekmēt labvēlīgu apstākļu radīšanu visu veidu elektrotransportlīdzekļiem. Jo īpaši tiem būtu jānodrošina publiski pieejamu un privātu elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu reāla ierīkošana un transportlīdzekļu uzlādes efektīva integrācija sistēmā.
- (41) Elektrotransportlīdzekļu viedās uzlādes ieviešanā izšķirīga nozīme ir pieprasījuma reakcijai, kas dod iespēju elektriskos transportlīdzekļus efektīvi integrēt elektrotīklā un kas tādējādi būs izšķiroši svarīgi transporta dekarbonizācijas procesam.
- (42) Patērētājiem vajadzētu būt iespējai pašražoto elektroenerģiju patērēt, uzkrāt un pārdot tirgū un piedalīties visos elektroenerģijas tirgos, nodrošinot sistēmas elastīgumu, piemēram, iesaistoties enerģijas uzkrāšanā, piemēram, uzkrāšanā, izmantojot elektriskos transportlīdzekļus, iesaistoties pieprasījuma reakcijā vai iesaistoties energoefektivitātes shēmās. Pateicoties tehnikas progresam, nākotnē to darīt būs vienkāršāk. Tomēr vēl aizvien pastāv juridiski un komerciāli šķēršļi, piemēram, nesamērīgas maksas par iekšēji patērētu elektroenerģiju, pienākums pašražoto elektroenerģiju pievadīt energosistēmā, administratīvais slogs, piemēram, patērētājiem, kas paši ražo elektroenerģiju un pārdod to sistēmai, jāatbilst attiecībā uz piegādātājiem noteiktajām prasībām u. tml. Šādi šķēršļi, kas liedz patērētājiem pašiem ražot elektroenerģiju un pašražoto elektroenerģiju patērēt, uzkrāt vai pārdot tirgū, būtu jāizskauž, bet tajā pašā laikā būtu jānodrošina, ka šādi patērētāji sniedz pienācīgu ieguldījumu sistēmas izmaksās. Dalībvalstīm būtu jāspēj to tiesību aktos paredzēt dažādus noteikumus attiecībā uz nodokļiem un nodevām atsevišķiem aktīviem lietotājiem un aktīviem lietotājiem, kuri rīkojas kopīgi, kā arī mājsaimniecībām un citiem galalietotājiem.
- (43) Izklīdētas enerģijas tehnoloģijas un patērētāju iespēcināšana ir padarījusi kopienas enerģiju par efektīvu un rentablu iespēju, kā apmierināt iedzīvotāju vajadzības un gaidas tādos aspektos kā energoavoti, energopakalpojumi un vietējā līdzdalība. Kopienas enerģija piedāvā plašas iespējas visiem patērētājiem tieši iesaistīties enerģijas ražošanā, patērēšanā vai kopīgā izmantošanā. Kopienas enerģijas iniciatīvu galvenā iecere ir nodrošināt savus biedrus vai daļu turētājus ar kāda noteikta veida enerģiju, piemēram, atjaunojamo energoresursu enerģiju, par pieņemamu cenu, nevis pirmām kārtām gūt peļņu kā tradicionālam energouzņēmumam. Tieši iesaistot patērētājus, kopienas enerģijas iniciatīvas rāda to potenciālu sekmēt jaunu tehnoloģiju un patēriņa modeļu – tai

skaitā viedo sadales tīklu un pieprasījumu reakcijas – integrētu ieviešanu. Kopienas enerģijas projekti arīdžan var kāpināt energoefektivitāti mājāsaimniecību līmenī un palīdzēt apkarot enerģētisko nabadzību, jo samazinās patēriņš un piegādes tarifi. Kopienas enerģijas projekti arī dod iespēju elektroenerģijas tirgū piedalīties tādām mājāsaimniecības lietotāju grupām, kas citos apstākļos to nespētu. Sekmīgi realizētas iniciatīvas ir kopienām devušas labumu ekonomikas, sociālajā un vides jomā, un to ieguvumi ir lielāki nekā tie, ko dod energopakalpojumu nodrošināšana. Šīs direktīvas mērķis ir panākt, ka noteiktas iedzīvotāju elektroenerģijas iniciatīvu kategorijas Savienības līmenī tiek atzītas par “iedzīvotāju energokopienām”, lai tādējādi tām radītu veicinošu sistēmu, nodrošinātu taisnīgu attieksmi, vienlīdzīgus konkurences apstākļus un labi definētu tiesību un pienākumu kopumu. Mājāsaimniecības lietotājiem būtu jāļauj brīvprātīgi piedalīties kopienas enerģijas iniciatīvās un no tām izstāties, nezaudējot ne piekļuvi kopienas enerģijas iniciatīvas ekspluatētajam tīklam, ne savas tiesības kā patērētājiem. Piekļuve iedzīvotāju energokopienas tīklam būtu jāpiešķir ar taisnīgiem un izmaksas atspoguļojošiem nosacījumiem.

- (44) Līdzdalībai iedzīvotāju energokopienā vajadzētu būt pieejamai visu kategoriju vienībām. Tomēr lēmumu pieņemšanas pilnvaras iedzīvotāju energokopienā būtu jāpiešķir tikai tiem biedriem vai daļu turētājiem, kuri nav iesaistīti liela mēroga komercdarbībā un kuriem enerģētikas nozare nav saimnieciskās darbības galvenā joma. Iedzīvotāju energokopienas tiek uzskatītas par iedzīvotāju vai vietējo dalībnieku sadarbības kategoriju, kas būtu jāatzīst un jāaizsargā Savienības tiesībās. Noteikumi par iedzīvotāju energokopienām neliedz pastāvēt citām iedzīvotāju iniciatīvām, piemēram, tādām, kas izriet no privāttiesību līgumiem. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai noteikt, ka iedzīvotāju energokopienas var veidot kā jebkāda veida vienības, piemēram, asociācijas, kooperatīvus, partnerības, bezpeļņas organizācijas vai mazos un vidējos uzņēmumus, ar noteikumu, ka attiecīgā vienība ir tiesīga īstenot tiesības un uzņemt pienākumus savā vārdā.
- (45) Šīs direktīvas noteikumi, kas attiecas uz iedzīvotāju energokopienām, paredz piemērojamo tiesību un pienākumu kopumu, ko varētu izsecināt no citām jau esošām tiesībām un pienākumiem, piemēram, līgumslēgšanas brīvība, tiesības mainīt piegādātāju, sadales sistēmas operatora pienākumi, tīkla maksas noteikumi un balansēšanas pienākums.
- (46) Iedzīvotāju energokopienas ir jauns vienības veids, ņemot vērā to dalības uzbūvi, pārvaldības prasības un mērķi. Tām būtu jāļauj darboties tirgū ar vienlīdzīgiem noteikumiem, nekropļojot konkurenci, un iedzīvotāju energokopienām būtu jāpiemēro tiesības un pienākumi, kas piemērojami citiem elektroenerģijas uzņēmumiem tirgū, nediskriminējošā un samērīgā veidā. Minētās tiesības un pienākumi būtu jāpiemēro atbilstīgi lomai, kādu tās uzņemas, piemēram, galalietotāju, ražotāju, piegādātāju vai sadales sistēmu operatoru loma. Iedzīvotāju energokopienām nebūtu jāsakaras ar regulatīviem ierobežojumiem, piemērojot esošas vai nākotnes informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, lai elektroenerģiju, kas iegūta, izmantojot iedzīvotāju energokopienas ražošanas aktīvus, varētu koplietot tās biedri vai daļu turētāji, balstoties uz tirgus principiem, piemēram, biedru vai daļu turētāju enerģijas komponenti sedzot ar kopienā pieejamo ražošanu – pat publiskajā tīklā –, ar noteikumu, ka abi uzskaites punkti pieder kopienai. Elektroenerģijas koplietošana dod iespēju biedrus vai daļu turētājus apgādāt ar elektroenerģiju no kopienā esošajām ražošanas stacijām, neesot tiešā fiziskā tuvumā ražošanas stacijām un neesot piesaistītam vienotam uzskaites punktam. Elektroenerģijas koplietošanai nevajadzētu ietekmēt ar elektroenerģijas plūsmām saistītu tīkla maksu, tarifu un nodevu iekasēšanu. Koplietošana būtu jāveicina saskaņā ar pienākumiem un pareiziem balansēšanas, uzskaites un norēķinu termiņiem. Šīs direktīvas noteikumi par iedzīvotāju energokopienām neskar dalībvalstu kompetenci izstrādāt un īstenot savu enerģētikas nozares politiku attiecībā uz tīkla maksām un tarifiem vai izstrādāt un īstenot enerģētikas politikas finansēšanas sistēmas un izmaksu sadali, ar noteikumu, ka šāda politika ir nediskriminējoša un likumīga.
- (47) Šī direktīva pilnvaro dalībvalstis atļaut iedzīvotāju energokopienām kļūt par sadales sistēmas operatoriem vai nu vispārīgā režīmā, vai kā “slēgtas sadales sistēmas operatoriem”. Pēc tam, kad iedzīvotāju energokopienai ir piešķirts sadales sistēmas operatora statuss, pret to būtu jāattiecas kā pret sadales sistēmas operatoru, un tai vajadzētu būt tādiem pašiem pienākumiem kā sadales sistēmas operatoriem. Šīs direktīvas noteikumi par iedzīvotāju energokopienām precizē tikai tos sadales sistēmas darbības aspektus, kuri varētu būt būtiski iedzīvotāju energokopienām, savukārt citus sadales sistēmas darbības aspektus piemēro saskaņā ar noteikumiem, kuri attiecas uz sadales sistēmu operatoriem.

- (48) Rēķini par elektroenerģiju ir svarīgs līdzeklis galalietotāju informēšanai. Tajos sniegti ne tikai dati par patēriņu un izmaksām, bet arī cita informācija, kas palīdz patērētājiem salīdzināt savu pašreizējo līgumu ar citiem piedāvājumiem. Tomēr strīdi par rēķiniem ir izplatīts patērētāju sūdzību cēlonis – tas ir viens no iemesliem, kāpēc patērētāju apmierinātība un iesaistīšanās elektroenerģijas nozarē pastāvīgi ir zema. Tāpēc rēķinus vajadzētu padarīt skaidrākus un saprotamākus, kā arī vajadzētu nodrošināt, ka rēķini un rēķinu informācija uzskatāmi ataino ierobežotu daudzumu svarīgas informācijas elementu, kuri patērētājiem nepieciešami, lai regulētu savu enerģijas patēriņu, salīdzinātu piedāvājumus un mainītu piegādātāju. Citi informācijas elementi būtu jādara pieejami galalietotājiem viņiem izsniegtajos rēķinos, kopā ar tiem vai ar norādēm tajos. Šādiem elementiem vajadzētu būt atspoguļotiem rēķinā, būt rēķinam pievienotā atsevišķā dokumentā vai arī rēķinā var būt atsauce uz vietu, kur galalietotājs var viegli atrast informāciju tīmekļa vietnē, izmantojot mobilo aplikāciju vai citādi.
- (49) Lai lietotājiem palīdzētu kontrolēt viņu elektroenerģijas patēriņu un izmaksas, ir svarīgi regulāri sniegt precīzu rēķina informāciju, kuras pamatā ir faktiskais elektroenerģijas patēriņš, kas reģistrēts viedajā uzskaitē. Tomēr lietotājiem, jo īpaši mājsaimniecību lietotājiem, vajadzētu būt pieejamai elastīgai kārtībai faktiskajai viņu rēķinu apmaksai. Tas, piemēram, ļautu bieži sniegt lietotājiem rēķina informāciju, lai gan tie maksātu tikai reizi ceturksnī, vai arī būtu produkti, par kuriem lietotāji maksā vienu un to pašu summu katru mēnesi neatkarīgi no reālā patēriņa.
- (50) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES⁽⁸⁾ paredzētie noteikumi par rēķiniem būtu jāatjaunina, jāracionalizē un jāpārceļ uz šo direktīvu, kur tie iederētos labāk.
- (51) Dalībvalstīm būtu jāveicina sadales tīklu modernizācija, piemēram, ieviešot viedos tīklus, kuriem vajadzētu būt veidotiem tā, lai sekmētu decentralizētu ražošanu un energoefektivitāti.
- (52) Patērētāju iesaistīšanai ir vajadzīgi piemēroti stimuli un tehnoloģijas, piemēram, viedās uzskaites sistēmas. Viedās uzskaites sistēmas spēcina patērētājus, jo dod tiem iespēju tuvu reāllaikam saņemt precīzu informāciju par patērēto vai saražoto elektroenerģiju, labāk pārvaldīt to patēriņu, piedalīties pieprasījumureakcijas programmās un citos pakalpojumos un gūt no tā labumu, kā arī samazināt rēķinus par elektroenerģiju. Viedās uzskaites sistēmas arī dod iespēju sadales sistēmu operatoriem labāk pārredzēt savus tīklus un līdz ar to samazināt savas darbības un uzturēšanas izmaksas, un nodot patērētājiem minētos ietaupījumus zemāku sadales tarifu izteiksmē.
- (53) Vajadzētu būt iespējai valsts līmenī lēmumu par viedās uzskaites ieviešanu balstīt uz ekonomisko izvērtējumu. Minētajā ekonomiskajā izvērtējumā būtu jāņem vērā viedo uzskaites sistēmu ieviešanas ilgtermiņa ieguvumi patērētājiem un visai vērtības ķēdei, piemēram, labāka tīkla pārvaldība, precīzāka plānošana un tīkla zaudējumu apzināšana. Ja izvērtējumā secina, ka šādu uzskaites sistēmu ieviešana ir rentabla tikai patērētājiem, kuri patērē noteiktu elektroenerģijas daudzumu, dalībvalstīm būtu jāspēj ņemt vērā minēto secinājumu, uzsākot viedo uzskaites sistēmu ieviešanu. Tomēr šādi izvērtējumi būtu regulāri jāpārskata, reaģējot uz būtiskām izmaiņām to pamatā esošajos pieņēmumos, vai vismaz reizi četros gados, lai ņemtu vērā tehnoloģiju straujo attīstību.
- (54) Dalībvalstīm, kas viedās uzskaites sistēmas neievieš sistemātiski, būtu jāļauj patērētājiem gūt labumu no viedā skaitītāja uzstādīšanas pēc pieprasījuma un saskaņā ar taisnīgiem un saprātīgiem nosacījumiem un būtu tiem jāsniedz visa vajadzīgā informācija. Ja patērētājiem viedo skaitītāju nav, tiem vajadzētu būt tiesībām uz tādiem minimālām prasībām atbilstošiem skaitītājiem, kuri spēj tiem sniegt šajā direktīvā norādīto rēķinu informāciju.

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/EK un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

- (55) Lai palīdzētu patērētājiem aktīvi iesaistīties elektroenerģijas tirgos, viedajām uzskaites sistēmām, ko dalībvalstis ievieš savā teritorijā, vajadzētu būt sadarbspējīgām un būtu jāspēj nodrošināt datus lietotāju energovadības sistēmām. Tālab dalībvalstīm būtu jāveltī pienācīga uzmanība attiecīgo pieejamo standartu, tostarp standartu, kas nodrošina sadarbspēju datu modeļa līmenī un lietojuma līmenī, izmantošanai, paraugpraksi un tam, kāda nozīme ir datu apmaiņas attīstībai, jauniem un inovatīviem energopakalpojumiem, kā arī viedo tīklu un elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidei. Turklāt viedajām uzskaites sistēmām, kuras tiek ieviestas, nebūtu jārada barjera piegādātāja maiņai un tām vajadzētu būt aprīkotām ar piemērotām funkcijām, kas ļauj patērētājiem tuvu reāllaikam piekļūt saviem patēriņa datiem, mainīt savu enerģijas patēriņu un, ciktāl bāzes infrastruktūra to pieļauj, piedāvāt savu elastību tīklā un elektroenerģijas uzņēmumiem un saņemt par to atlīdzību, un panākt ietaupījumus savos rēķinos par elektroenerģiju.
- (56) Būtisks aspekts lietotāju apgādē ir sniegt piekļuvi objektīviem un pārredzamiem patēriņa datiem. Tādējādi patērētājiem vajadzētu būt iespējai piekļūt saviem patēriņa datiem un cenām un pakalpojumu izmaksām, kas saistītas ar to patēriņu, lai tie varētu aicināt konkurentus uz minētās informācijas pamata sagatavot piedāvājumu. Patērētājiem būtu arī jānodrošina tiesības būt pienācīgi informētiem par savu enerģijas patēriņu. Priekšapmaksai nevajadzētu tās izmantotājus nostādīt nesamērīgi neizdevīgā situācijā, savukārt dažādām maksājumu sistēmām vajadzētu būt nediskriminējošām. Patērētājiem pietiekami bieži sniegta informācija par enerģijas izmaksām radītu stimulu enerģiju taupīt, jo tā sniegtu lietotājiem tiešu informāciju par to, kā investīcijas energoefektivitātē un patēriņa paradumu maiņa ietekmē viņu energopatēriņa rēķinus. Šajā ziņā Direktīvas 2012/27/ES pilnīga īstenošana palīdzēs lietotājiem samazināt enerģijas izmaksas.
- (57) Līdz ar viedo uzskaites sistēmu ieviešanu dalībvalstīs pašlaik jau ir vai tiek izstrādāti dažādi datu pārvaldības modeļi. Lai kāds būtu izvēlētais datu pārvaldības modelis, dalībvalstīm katrā ziņā vajadzētu paredzēt pārredzamus nosacījumus, kā datiem var piekļūt bez diskriminācijas, un nodrošināt visaugstākā līmeņa kiberdrošību un datu aizsardzību, kā arī datu apstrādes struktūru objektivitāti.
- (58) Dalībvalstīm būtu jāveic neaizsargāto un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzībai vajadzīgie pasākumi elektroenerģijas iekšējā tirgus kontekstā. Šādi pasākumi var būt atšķirīgi, ņemot vērā konkrētos apstākļus attiecīgajās dalībvalstīs, un var ietvert sociālās vai enerģētikas politikas pasākumus attiecībā uz elektroenerģijas rēķinu apmaksu, investīcijām dzīvojamo ēku energoefektivitātē vai patērētāju aizsardzību, piemēram, aizsardzību pret atslēgšanu. Ja universālo pakalpojumu sniedz arī mazajiem uzņēmumiem, pasākumi universālā pakalpojuma sniegšanai var būt atšķirīgi atkarībā no tā, vai minētie pasākumi paredzēti māsasaimniecību lietotājiem vai mazajiem uzņēmumiem.
- (59) Energoapakalpojumiem ir izšķirīga nozīme Savienības pilsoņu labklājības uzturēšanā. Pienācīga siltumapgāde un aukstumapgāde, apgaismojums un ierīču darbināšanai nepieciešamā enerģija ir pamatpakalpojumi, ar ko nodrošina pienācīgu dzīves līmeni un iedzīvotāju veselību. Turklāt piekļuve minētajiem energopakalpojumiem dod iespēju Savienības pilsoņiem pilnvērtīgi atraišīt savu potenciālu, kā arī veicina sociālo iekļautību. Tādu faktoru dēļ kā mazi ienākumi, lieli izdevumi par enerģiju un zema mājokļu energoefektivitāte enerģētiskās nabadzības skartās māsasaimniecības nevar atļauties minētos energopakalpojumus. Lai uzraudzītu enerģētiskās nabadzības skarto māsasaimniecību skaitu, dalībvalstīm vajadzētu vākt vajadzīgo informāciju. Precīzi mērījumi palīdzētu dalībvalstīm apzināt māsasaimniecības, ko skar enerģētiskās nabadzība, lai sniegtu tām mērķtiecīgu atbalstu. Komisijai būtu aktīvi jāatbalsta ar enerģētisko nabadzību saistīto šīs direktīvas noteikumu īstenošana, atvieglojot apmaiņu ar paraugpraksi dalībvalstu starpā.
- (60) Ja dalībvalstis skar enerģētiskā nabadzība, un tās nav izstrādājušas valsts rīcības plānus vai citus atbilstīgus satvarus enerģētiskās nabadzības novēršanai, tām būtu tas jā dara ar mērķi mazināt enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju skaitu. Mazi ienākumi, lieli izdevumi par enerģiju un zema mājokļu energoefektivitāte ir būtiski faktori, izstrādājot enerģētiskās nabadzības mērīšanas indikatorus. Jebkurā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina neaizsargāto un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju energoapgāde. Lai to izdarītu, varētu izmantot integrētu pieeju, piemēram, enerģētikas un sociālās politikas ietvaros, un tie varētu būt sociālā nodrošinājuma vai mājokļu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi. Ar šo direktīvu būtu jāveicina valsts politika neaizsargāto un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju labā.

- (61) Sadales sistēmu operatori ir izmaksu ziņā efektīvi jāintegrē jauni elektroenerģijas ražošanas veidi, jo īpaši ražošanas iekārtas, kas ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, un jaunas slodzes, piemēram, siltumsūkņi un elektrotransportlīdzekļi. Tālāb sadales sistēmu operatori būtu jādod iespēja un jāsniedz stimuli, balstoties uz tirgus procedūrām, izmantojot pakalpojumus, kuru pamatā ir izklieštie energoresursi, piemēram, pieprasījuma reakcija un enerģijas uzkrāšanu, lai tie efektīvi varētu ekspluatēt savus tīklus un izvairīties no dārgas tīkla paplašināšanas. Dalībvalstīm būtu jāievieš attiecīgi pasākumi, piemēram, valsts tīkla kodeksi un tirgus noteikumi, un būtu jāsniedz stimuli sadales sistēmu operatoriem ar tādiem tīkla tarifiem, kas nerada šķēršļus elastībai vai energoefektivitātes uzlabošanai tīklā. Tāpat dalībvalstīm būtu jāievieš tīkla attīstības plāni sadales sistēmām, lai palīdzētu integrēt atjaunojamus energoresursus izmantojošas ražošanas iekārtas, atvieglotu uzkrātuvju izveidi un transporta sektora elektrifikāciju, kā arī sniegtu sistēmas izmantotājiem pienācīgu informāciju par gaidāmo tīkla paplašināšanu vai modernizāciju, jo pašlaik vairumā dalībvalstu šādas procedūras nav.
- (62) Sistēmu operatoru īpašumā nevajadzētu būt enerģijas uzkrātuvēm, nedz arī tiem šādas uzkrātuves vajadzētu izveidot, pārvaldīt vai ekspluatēt. Jaunajā elektroenerģijas tirgus modelī uzkrāšanas pakalpojumiem vajadzētu būt balstītiem uz tirgus un konkurences principiem. Tāpēc būtu jāizvairās no uzkrāšanas un sadales vai pārvades regulēto funkciju šķērsubsidēšanas. Šādi ierobežojumi attiecībā uz enerģijas uzkrātuvju īpašumtiesībām ir paredzēti tam, lai novērstu konkurences izkropļošanu, likvidētu diskriminācijas risku, nodrošinātu visiem tirgus dalībniekiem taisnīgu pieeju enerģijas uzkrātuvju pakalpojumiem un veicinātu enerģijas uzkrātuvju efektīvu un iedarbīgu izmantošanu, kas pārsniedz sadales vai pārvades sistēmas darbību. Minētā prasība būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("Harta") noteiktajām tiesībām un principiem, jo īpaši darījumdarbības brīvību un tiesībām uz īpašumu, kas garantētas Hartas 16. un 17. pantā.
- (63) Ja enerģijas uzkrātuves ir pilnībā integrētas tīklā, ko neizmanto balansēšanas vai pārslodzes vadības vajadzībām, tām – ar regulatīvo iestāžu apstiprinājumu – nebūtu jāprasa ievērot tos pašus stingros ierobežojumus, kas noteikti sistēmu operatoriem par minēto uzkrātuvju turēšanu īpašumā, izveidi, pārvaldību vai ekspluatāciju. Šādas pilnībā integrētas tīkla komponentes var ietvert tādas enerģijas uzkrāšanas iekārtas kā kondensatori vai spāraparati, kas sniedz būtiskus pakalpojumus tīkla drošībai un drošumam un dod ieguldījumu sinhronizācijā starp dažādām sistēmas daļām.
- (64) Ņemot vērā mērķi pilnībā dekarbonizēt elektroenerģijas nozari, lai tā būtu pilnībā bezemisiju, ir nepieciešams panākt progresu enerģijas uzkrāšanas sezonālajā dimensijā. Šāda enerģijas uzkrāšana ir elements, kas kalpotu kā instruments elektroenerģijas sistēmas darbībai, ļaujot veikt īstermiņa un sezonālus pielāgojumus, lai risinātu svārstības elektroenerģijas ražošanā no atjaunojamiem energoresursiem, un ar tiem saistītās iespējamās ārkārtas situācijas.
- (65) No nediskriminējošas piekļuves sadales tīkliem ir atkarīga pakārtota piekļuve lietotājiem mazumtirdzniecības līmenī. Lai panāktu vienādus noteikumus mazumtirdzniecībā, būtu jāuzrauga sadales sistēmu operatoru darbība, lai sadales sistēmu operatori neizmantojot vertikāli integrēta uzņēmuma priekšrocības attiecībā uz to konkurētspēju tirgū, jo īpaši saistībā ar mājaisaimniecības lietotājiem vai maziem lietotājiem, kas nav mājaisaimniecības lietotāji.
- (66) Ja slēgtu sadales sistēmu izmanto tam, lai nodrošinātu integrētas apgādes optimālu efektivitāti, kurai nepieciešami specifiski darbības standarti, vai ja slēgtu sadales sistēmu galvenokārt uztur sistēmas īpašnieka vajadzībām, vajadzētu būt iespējai uz sadales sistēmas operatoru neattiecināt saistības, kas sadales sistēmas operatora un sistēmas izmantotāju attiecību īpašā rakstura dēļ radītu nevajadzīgu administratīvo slogu. Rūpniecisko, komerciālo vai koplietošanas pakalpojumu vietās, piemēram, dzelzceļa staciju ēkās, lidostās, slimnīcās, lielos kempingos ar integrētu aprīkojumu, un ķīmiskās rūpniecības objektos var ierīkot slēgtas sadales sistēmas, ņemot vērā to darbību specializēto raksturu.
- (67) Nenodot tīklus no ražošanas un piegādes darbībām (efektīva nodalīšana), pastāv risks ne vien saskarties ar diskrimināciju tīkla ekspluatācijā, bet arī risks, ka vertikāli integrēti uzņēmumi zaudē stimulu pienācīgi investēt savos tīklos.

- (68) Efektīvu nodalīšanu var panākt tikai vienā veidā, proti, novēršot vertikāli integrētu uzņēmumu motivāciju diskriminēt konkurentus attiecībā uz piekļuvi tīkliem un investīcijām. Efektīvs un stabils risinājums dabiskā interešu konflikta novēršanai un piegādes drošuma panākšanai ir īpašumtiesību nodalīšana, kas paredz tīkla īpašnieku norīkot par sistēmas operatoru un viņa neatkarību no piegādes un ražošanas interesēm. Tādēļ Eiropas Parlamenta 2007. gada 10. jūlija Rezolūcijā par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām minēts, ka īpašumtiesību nodalīšana pārvades līmenī uzskatāma par visefektīvāko līdzekli, lai nediskriminējoši veicinātu investīcijas infrastruktūrā, jaunu dalībnieku taisnīgu piekļuvi tīklam un pārredzamību tirgū. Nodalot īpašumtiesības, minēto iemeslu dēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tai pašai personai vai personām nav iespēju kontrolēt ražotāju vai piegādātāju un vienlaikus kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu vai izmantot savas tiesības tajos. Un otrādi – kontrolei pār pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu būtu jāizslēdz iespēja kontrolēt ražotāju vai piegādātāju vai izmantot savas tiesības tajos. Ievērojot minētos ierobežojumus, ražotājam vai piegādātājam vajadzētu būt iespējai kļūt par pārvades sistēmas operatora vai pārvades sistēmas mazākuma akcionāru.
- (69) Visām nodalīšanas sistēmām būtu efektīvi jānovērš jebkāds interešu konflikts starp ražotājiem, piegādātājiem un pārvades sistēmu operatoriem, lai veicinātu stimulus vajadzīgajām investīcijām un jauniešiem garantētu piekļuvi tirgum saskaņā ar pārredzamu un efektīvu regulējumu, un šādas sistēmas nedrīkstētu kļūt par regulatīvajām iestādēm pārmērīgi apgrūtināšu regulatīvu kārtību.
- (70) Tā kā dažos gadījumos, lai nodalītu īpašumtiesības, vajadzīga uzņēmumu pārstrukturēšana, būtu jāpiešķir papildu laiks dalībvalstīm, kuras nolemj nodalīt īpašumtiesības, attiecīgo noteikumu piemērošanai. Ņemot vērā elektroenerģijas un gāzes nozaru vertikālo saikni, nodalīšanas noteikumi būtu jāattiecinā uz abām nozarēm.
- (71) Nodalot īpašumtiesības, lai panāktu tīkla darbības pilnīgu neatkarību no piegādes un ražošanas interesēm un novērstu konfidenciālas informācijas apmaiņu, viena un tā pati persona nedrīkstētu būt vadības loceklis gan pārvades sistēmas operatorā vai pārvades sistēmā, gan uzņēmumā, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām. Šā paša iemesla dēļ viena un tā pati persona nedrīkstētu iecelt pārvades sistēmas operatora vai pārvades sistēmas vadības locekļus un kontrolēt ražotājus vai piegādātājus vai izmantot savas tiesības tajos.
- (72) Dībinot sistēmas operatoru vai pārvades operatoru, kas ir neatkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm, būtu jānodrošina, ka vertikāli integrēts uzņēmums var paturēt savā īpašumā tīkla aktīvus, vienlaikus nodrošinot interešu efektīvu nodalīšanu, ar noteikumu, ka neatkarīgais sistēmas operators vai neatkarīgais pārvades operators veic visas tīkla operatora funkcijas, un ar noteikumu, ka tiek nodrošināts sīki izstrādāts regulējums un plaši regulatīvās kontroles mehānismi.
- (73) Ja 2009. gada 3. septembrī uzņēmums, kam pieder pārvades sistēma, bija daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, būtu jānodrošina iespēja dalībvalstīm izvēlēties starp īpašumtiesību nodalīšanu un sistēmas operatora vai pārvades operatora izveidi, kas ir neatkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm.
- (74) Lai pilnībā aizsargātu vertikāli integrētu uzņēmumu īpašnieku intereses, dalībvalstīm būtu jānodrošina iespēja īpašumtiesību nodalīšanas īstenošanā izmantot tiešu nodalīšanu vai sadalīt integrētā uzņēmuma akcijas tīkla uzņēmuma akcijās un piegādes un ražošanas uzņēmuma akcijās, ievērojot īpašumtiesību nodalīšanas prasības.
- (75) Neatkarīga sistēmas operatora vai neatkarīga pārvades operatora risinājuma pilnīga efektivitāte būtu jānodrošina ar īpašiem papildu noteikumiem. Noteikumi par neatkarīgiem pārvades operatoriem nodrošina piemērotu regulatīvo sistēmu, lai garantētu taisnīgu konkurenci, pietiekamas investīcijas, jaunu dalībnieku piekļuvi tirgum un elektroenerģijas tirgu integrāciju. Efektīva nodalīšana ar noteikumiem par neatkarīgiem pārvades operatoriem būtu jābalsta uz organizatorisku pasākumu un pārvades sistēmu operatoru pārvaldības pasākumu kopumu, kā arī uz tādu pasākumu kopumu, kas saistīti ar investīcijām, jaunu ražošanas jaudu pieslēgšanu tīklam un tirgus integrāciju ar reģionālās sadarbības palīdzību. Pārvades operatoru neatkarība, *inter alia*, būtu arī jānodrošina, izmantojot noteiktus "nogaidīšanas periodus", kad vertikāli integrētajā uzņēmumā nenotiek nekāda pārvaldes vai cita nozīmīga darbība, kas nodrošinātu piekļuvi tādai pašai informācijai, kādu varētu iegūt, arī ieņemot amatu pārvaldē.

- (76) Dalībvalstīm ir tiesības izvēlēties pilnīgu īpašumtiesību nodalīšanu savā teritorijā. Ja dalībvalsts ir īstenojusi šīs tiesības, uzņēmumam nav tiesību izveidot neatkarīgu sistēmas operatoru vai neatkarīgu pārvades operatoru. Turklāt uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, nedrīkst tieši vai netieši īstenot kontroli vai jebkādas tiesības attiecībā uz pārvades sistēmas operatoru no dalībvalsts, kas ir izvēlējusies pilnīgu īpašumtiesību nodalīšanu.
- (77) Īstenojot efektīvu nodalīšanu, būtu jāievēro nediskriminācijas princips starp publisko un privāto sektoru. Tādēļ vienai un tai pašai personai nevajadzētu būt iespējai atsevišķi vai kolektīvi īstenot kontroli vai citas tiesības, pārkāpjot īpašumtiesību nodalīšanas noteikumus vai neatkarīga sistēmas operatora risinājumu, atsevišķi vai kopā, attiecībā gan uz pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu institūciju, gan ražotāja vai piegādātāja institūciju sastāvu, balsojumu vai lēmumu pieņemšanu. Ja attiecīgā dalībvalsts attiecībā uz īpašumtiesību nodalīšanu un neatkarīga sistēmas operatora risinājumu var pierādīt, ka attiecīgās prasības ir izpildītas, divām atsevišķām publiskām struktūrām būtu jāvar kontrolēt ražošanas un piegādes darbības, no vienas puses, un pārvades darbības, no otras puses.
- (78) Pilnīgi efektīva tīkla darbību nodalīšana no piegādes un ražošanas darbībām būtu jāpiemēro visā Savienībā gan attiecībā uz Savienības, gan trešo valstu uzņēmumiem. Lai tīkla darbības un piegādes un ražošanas darbības Savienībā saglabātos neatkarīgas viena no otras, regulatīvajām iestādēm būtu jāpiešķir pilnvarojums atteikt sertifikāciju pārvades sistēmu operatoriem, kas neievēro nodalīšanas noteikumus. Lai nodrošinātu minēto noteikumu konsekventu piemērošanu visā Savienībā, regulatīvajām iestādēm, pieņemot lēmumus par sertifikāciju, būtu maksimāli jāņem vērā Komisijas atzinumi. Turklāt, lai nodrošinātu Savienības starptautisko saistību ievērošanu un lai nodrošinātu solidaritāti un energoapgādes drošumu Savienībā, Komisijai vajadzētu būt tiesībām sniegt atzinumu par tāda pārvades sistēmas īpašnieka vai pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, kuru kontrolē persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm.
- (79) Atļauju piešķiršanas procedūrām nevajadzētu radīt administratīvu slogu, kas nav samērojams ar ražotāju lielumu un potenciālo ietekmi. Nepamatoti lēnas atļauju piešķiršanas procedūras var radīt šķērslī jaunu dalībnieku piekļuvei tirgum.
- (80) Lai elektroenerģijas iekšējais tirgus darbotos pareizi, regulatīvajām iestādēm ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem nozīmīgiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgām no visām citām publiskām un privātām interesēm. Tas neliedz īstenot ne pārskatīšanu tiesā, ne parlamentāro pārraudzību atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām. Turklāt tas, ka attiecīgās valsts likumdevējs apstiprina regulatīvās iestādes budžetu, nav šķērslis budžeta autonomijai. Noteikumi par regulatīvas iestādes neatkarību attiecībā uz piešķirtā budžeta īstenošanu būtu jāpiemēro saskaņā ar dalībvalstu normatīvajiem aktiem par budžetu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pienācīgi ņemt vērā cilvēkresursu pieejamību un valdes lielumu, vienlaikus veicinot regulatīvo iestāžu neatkarību no jebkādam politiskām vai ekonomiskām interesēm, īstenojot atbilstīgu rotācijas sistēmu.
- (81) Regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt iespējai noteikt vai apstiprināt tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora vai sadales sistēmas operatora priekšlikumu, vai arī pamatojoties uz priekšlikumu, par ko vienojušies šie operatori un tīkla izmantotāji. Pildot šos uzdevumus, regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina, ka pārvades un sadales tarifi ir nediskriminējoši un atspoguļo izmaksas, kā arī jāņem vērā tīkla robežizmaksas, no kurām ilgtermiņā izvairās ar izkliegtās ražošanas un pieprasījuma pārvaldības pasākumiem.
- (82) Regulatīvajām iestādēm būtu jānosaka vai jāapstiprina pārvades un sadales tīklu individuālie tīkla tarifi vai metodika, vai abi. Kā vienā, tā otrā gadījumā tīkla tarifu noteikšanā, ievērojot 57. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punktu, būtu jāsaglabā regulatīvo iestāžu neatkarība.
- (83) Regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina, ka pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori veic atbilstīgus pasākumus, lai padarītu savu tīklu noturīgāku un elastīgāku. Šajā nolūkā tām būtu jāuzrauga minēto operatoru darbības rezultāti, pamatojoties uz tādiem rādītājiem kā pārvades sistēmu operatoru un sadales sistēmu operatoru spēja izmantot līnijas dinamiskās līnijas reitingā, apakšstaciju tālvaldības monitoringa attīstība un aizstājēju kontrole reāllaikā, tīkla zudumu samazināšana un elektroenerģijas padeves pārtraukumu biežums un ilgums.

- (84) Regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt pilnvarām pieņemt saistošus lēmumus attiecībā uz elektroenerģijas uzņēmumiem un piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas elektroenerģijas uzņēmumiem, kas nepilda saistības, vai ierosināt, lai kompetentā tiesa tiem piemēro šādas sankcijas. Tālab regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt iespējai pieprasīt atbilstīgu informāciju no elektroenerģijas uzņēmumiem, veikt pienācīgu un pietiekamu izmeklēšanu un izšķirt strīdus. Neskarot konkurences noteikumu piemērošanu, regulatīvajām iestādēm būtu jāpiešķir arī pilnvaras pieņemt lēmumus par vajadzīgajiem pasākumiem, ar kuriem nodrošina, ka lietotāji gūst labumu no efektīvas konkurētspējas sekmēšanas, kas nodrošina elektroenerģijas iekšējā tirgus pareizu darbību.
- (85) Regulatīvajām iestādēm, veicot savus uzdevumus, būtu savstarpēji jāsadarbojas, lai nodrošinātu, ka Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls ("ENTSO-E"), Eiropas sadales sistēmu operatoru struktūra ("ES SSO struktūra") un reģionālie koordinācijas centri pilda savus pienākumus saskaņā ar iekšējo elektroenerģijas tirgu reglamentējošiem noteikumiem un lēmumiem, ko pieņēmusi Energoregulatoru sadarbības aģentūra (ACER), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/942 ⁽⁹⁾. Paplašinoties ENTSO-E, ES SSO struktūras un reģionālo sadarbības centru operatīvajiem pienākumiem, ir jāuzlabo to struktūru pārraudzība, kuras darbojas Savienības vai reģionālā līmenī. Regulatīvajām iestādēm būtu savstarpēji jāapspriežas un būtu jākoordinē to veiktā uzraudzība, lai kopīgi konstatētu situācijas, kad ENTSO-E, ES SSO struktūra vai reģionālie koordinācijas centri nepilda to attiecīgos pienākumus.
- (86) Regulatīvajām iestādēm arī būtu jāpiešķir pilnvaras palīdzēt nodrošināt augstus standartus attiecībā uz universālo un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, vienlaikus veicinot tirgus atvēršanu, nodrošināt neaizsargāto lietotāju drošību un nodrošināt patērētāju tiesību aizsardzības pasākumu pilnīgu efektivitāti. Minētie noteikumi nedrīkstētu skart ne Komisijas pilnvaras konkurences noteikumu piemērošanā, tostarp pilnvaras izskatīt apvienošanās gadījumus ar Savienības dimensiju, ne noteikumus par iekšējo tirgu, piemēram, noteikumu par kapitāla brīvu apriti. Neatkarīgā struktūra, pie kuras var griezties puse, ko ietekmē regulatīvās iestādes lēmums, varētu būt tiesa vai cita tiesu iestāde, kam ir pilnvaras veikt pārskatīšanu tiesā.
- (87) Šī direktīva un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK ⁽¹⁰⁾ neliedz dalībvalstīm iespēju izveidot un publicēt savu valsts enerģētikas politiku. Tas nozīmē, ka – atkarībā no dalībvalsts konstitucionālās uzbūves – dalībvalsts kompetencē varētu būt tāda politikas satvara noteikšana, kurā regulatīvajām iestādēm ir jādarbojas, piemēram, saistībā ar piegādes drošību. Tomēr vispārējām enerģētikas politikas vadlīnijām, ko noteikušas dalībvalstis, nebūtu jāapdraud regulatīvo iestāžu neatkarība un autonomija.
- (88) Regulā (ES) 2019/943 noteikts, ka Komisija pieņem vadlīnijas vai tīkla kodeksus, lai sasniegtu vajadzīgo saskaņotības pakāpi. Šādas vadlīnijas un tīkla kodeksi ir saistoši īstenošanas pasākumi un ir piemērots instruments attiecībā uz dažiem šīs direktīvas noteikumiem, ko pēc vajadzības var ātri pielāgot.
- (89) Dalībvalstīm un Enerģētikas kopienas dibināšanas līguma ⁽¹¹⁾ līgumslēdzējām pusēm vajadzētu cieši sadarboties visos jautājumos, kas skar integrēta elektroenerģijas tirdzniecības reģiona izveidi, un tās nedrīkstētu veikt pasākumus, kas apdraud dalībvalstu un līgumslēdzēju pušu elektroenerģijas tirgu ciešāku integrāciju vai piegādes drošību.
- (90) Šī direktīva būtu jālasa kopā ar Regulu (ES) 2019/943, kurā paredzēti pamatprincipi, uz ko balstīsies jaunais elektroenerģijas tirgus modelis, kas ļaus labāk atalgot elastību, dos pienācīgus cenu signālus un nodrošinās funkcionējošu un integrētu īstermiņa tirgu izveidi. Regulā (EK) 2019/943 ir izklāstīti arī jauni noteikumi dažādās jomās, tostarp par jaudas mehānismiem un sadarbību starp pārvades sistēmu operatoriem.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūru (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 22. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.).

⁽¹¹⁾ OV L 198, 20.7.2006., 18. lpp.

- (91) Šī direktīva ievēro pamattiesības un principus, kas ir atzīti Hartā. Tāpēc šī direktīva būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem, jo īpaši tiesībām uz personas datu aizsardzību, kas garantētas ar Hartas 8. pantu. Ir būtiski, lai personas datu apstrāde saskaņā ar šo direktīvu atbilstu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2016/679 ⁽¹²⁾.
- (92) Lai nodrošinātu minimālo saskaņotību, kas nepieciešama šīs direktīvas mērķa sasniegšanai, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu, lai pieņemtu noteikumus par to, kādā mērā regulatīvajām iestādēm ir pienākums sadarboties savā starpā un ar ACER, un detalizēti noteiktu procedūru tīkla kodeksu un vadlīniju ievērošanai. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ⁽¹³⁾. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (93) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus šīs direktīvas īstenošanai, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras noteikt energopakalpojumu sadarbības prasības un nediskriminējošas un pārredzamas procedūras, kā piekļūt uzskaites datiem, patēriņa datiem un datiem, kas nepieciešami patērētājam piegādātāja maiņai, pieprasījumu-reakcijai un citiem pakalpojumiem. Minētās pilnvaras būtu jāīsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ⁽¹⁴⁾.
- (94) Ja, ievērojot 66. panta 3., 4. vai 5. punktu, piemēro atkāpi, minētajai atkāpei būtu jāattiecas arī uz visiem šīs direktīvas noteikumiem, kas papildina vai prasa piemērot kādu no noteikumiem, no kuriem ir piešķirta atkāpe.
- (95) Direktīvas 2012/27/ES noteikumi, kas attiecas uz elektroenerģijas tirgiem, piemēram, noteikumi par uzskaiti un rēķinu izrakstīšanu, pieprasījumureakciju, prioritāro dispečēšanu un tīklu piekļuvi augstas efektivitātes koģenerācijai, ir atjaunināti ar šīs direktīvas un Regulas (ES) 2019/943 noteikumiem. Tāpēc būtu attiecīgi jāgroza Direktīva 2012/27/ES.
- (96) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, izveidot pilnībā funkcionējošu elektroenerģijas iekšējo tirgu, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (97) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ⁽¹⁵⁾ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.
- (98) Pienākums transponēt šo direktīvu valsts tiesību aktos būtu jāattiecina uz tiem noteikumiem, kuri ir būtiski grozīti, salīdzinājumā ar Direktīvu 2009/72/EK. Pienākums transponēt nemainītos noteikumus izriet no Direktīvas 2009/72/EK.
- (99) Šai direktīvai nebūtu jāskar dalībvalstu pienākumi attiecībā uz III pielikumā noteiktajiem termiņiem Direktīvas 2009/72/EK transponēšanai valsts tiesību aktos un piemērošanas dienai,

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽¹³⁾ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

⁽¹⁵⁾ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Priekšmets

Ar šo direktīvu paredz kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei, uzkrāšanai un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus ar nolūku Savienībā izveidot patiesi integrētus, uz patērētājiem orientētus, elastīgus, taisnīgus un pārredzamus elektroenerģijas tirgus, kuros valda konkurence.

Šīs direktīvas mērķis ir, izmantojot integrēta tirgus sniegtās priekšrocības, nodrošināt samaksājamas, pārredzamas enerģijas cenas un izmaksas patērētājiem, augsta līmeņa piegādes drošību un gludu pāreju uz ilgtspējīgu mazoglekļa energosistēmu. Ar to nosaka būtiskākos noteikumus par Savienības elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, jo īpaši noteikumus par patērētāju spēcīnāšanu un aizsardzību, par atvērtu piekļuvi integrētam tirgum, par trešo pušu piekļuvi pārvades un sadales infrastruktūrai, par nodalīšanas prasībām un par regulatīvo iestāžu neatkarību dalībvalstīs.

Šajā direktīvā arī noteikti dalībvalstu, regulatīvo iestāžu un pārvades sistēmu operatoru sadarbības veidi virzībā uz tāda pilnībā starpsavienota iekšējā tirgus izveidi, kas paaugstina no atjaunojamiem energoresursiem ražotās elektroenerģijas integrāciju, brīvu konkurenci un energoapgādes drošību.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "lietotājs" ir elektroenerģijas vairumlietotājs vai galalietotājs;
- 2) "vairumlietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas pērk elektroenerģiju, lai to tālāk pārdotu sistēmā, kurā minētā persona pastāvīgi veic uzņēmējdarbību, vai ārpus tās;
- 3) "galalietotājs" ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju paša patēriņam;
- 4) "mājsaimniecības lietotājs" ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju mājsaimniecības lietotāja paša patēriņam, bet ne saimnieciskai vai profesionālai darbībai;
- 5) "lietotājs, kas nav mājsaimniecības lietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kura pērk elektroenerģiju patēriņam, kas nav mājsaimniecības patēriņš, tostarp ražotājs, rūpnieciskais lietotājs, mazais un vidējais uzņēmums, darījumdarbības veicējs un vairumlietotājs;
- 6) "mikrouzņēmums" ir uzņēmums, kurā nodarbinātas mazāk nekā 10 personas un kura gada apgrozījums un/vai gada bilances kopsumma nepārsniedz 2 miljonus EUR;
- 7) "mazais uzņēmums" ir uzņēmums, kurā nodarbinātas mazāk nekā 50 personas un kura gada apgrozījums un/vai gada bilances kopsumma nepārsniedz 10 miljonus EUR;
- 8) "aktīvs lietotājs" ir galalietotājs vai kopīgā darbībā iesaistītu galalietotāju grupa, kas patērē vai uzglabā elektroenerģiju, kura saražota tā objektos ierobežotā telpā vai – ja dalībvalsts to atļauj – citos objektos, vai kas pārdod pašražoto elektroenerģiju vai piedalās elastības vai energoefektivitātes shēmās, ar noteikumu, ka minētās darbības nav tā primārā saimnieciskā vai profesionālā darbība;
- 9) "elektroenerģijas tirgi" ir tirgi, kuros pārdod elektroenerģiju, tostarp ārpusbiržas tirgi un elektroenerģijas biržas, tirgi elektroenerģijas, jaudu, balansēšanas un palīgpakalpojumu tirdzniecībai visos termiņos, tostarp nākotnes, nākamās dienas un tekošās dienas tirgos;

- 10) "tirgus dalībnieks" ir tirgus dalībnieks, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 25. punktā;
- 11) "iedzīvotāju energokopiena" ir tiesību subjekts:
 - a) kas ir balstīts uz brīvprātīgu un atklātu līdzdalību un ko faktiski kontrolē tā biedri vai daļu turētāji, kas ir fiziskas personas, vietējās iestādes, tostarp pašvaldības, vai mazie uzņēmumi;
 - b) kura galvenais uzdevums ir sniegt vides, ekonomiskus vai sociālus labumus saviem biedriem vai daļu turētājiem vai vietējām teritorijām, kurās tas darbojas, nevis radīt finansiālu peļņu; un
 - c) kas var iesaistīties ražošanā, tostarp no atjaunojamiem energoresursiem, sadalē, piegādē, patēriņā, agregēšanā, energoresursu uzglabāšanā, energoefektivitātes pakalpojumu sniegšanā vai elektrisko transportlīdzekļu uzlādes pakalpojumu sniegšanā vai sniegt citus energopakalpojumus saviem biedriem vai daļu turētājiem;
- 12) "piegāde" ir elektroenerģijas pārdošana, tostarp tālākpārdošana, lietotājiem;
- 13) "elektroenerģijas piegādes līgums" ir līgums par elektroenerģijas piegādi, izņemot elektroenerģijas atvasinātos instrumentus;
- 14) "elektroenerģijas atvasinātais instruments" ir finanšu instruments, kas norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES ⁽¹⁶⁾ I pielikuma C sadaļas 5., 6. vai 7. punktā un ir saistīts ar elektroenerģiju;
- 15) "dinamiskas elektroenerģijas cenas līgums" ir elektroenerģijas piegādes līgums starp piegādātāju un galalietotāju, kurā atspoguļotas cenu variācijas tūlītējos darījumu tirgos, tostarp nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, ar starplaikiem, kas ir vienādi vismaz ar starplaikiem, pēc kādiem tirgū notiek norēķināšanās;
- 16) "līguma izbeigšanas maksa" ir maksa vai soda nauda, ko piegādātāji vai tirgus dalībnieki, kas iesaistīti agregēšanā, piemēro lietotājiem par elektroenerģijas piegādes vai pakalpojumu līguma izbeigšanu;
- 17) "piegādātāja maiņas maksa" ir maksa vai soda nauda par piegādātāju vai tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, maiņu, tostarp līguma izbeigšanas maksa, ko piegādātāji vai tirgus dalībnieki, kas iesaistīti agregēšanā, vai sistēmas operatori tieši vai netieši piemēro lietotājiem;
- 18) "agregēšana" ir funkcija, ko veic fiziska vai juridiska persona, kas apvieno vairāku lietotāju slodzes vai saražoto elektroenerģiju, lai to pārdotu, pirktu vai izsolītu jebkurā elektroenerģijas tirgū;
- 19) "neatkarīgs agregators" ir tirgus dalībnieks, kas veic agregēšanu un nav saistīts ar lietotāja piegādātāju;
- 20) "pieprasījumu reakcija" ir galalietotāju veikta elektroenerģijas slodzes maiņa, atkāpjoties no to tipiskā vai pašreizējā patēriņa modeļa, reaģējot uz tirgus signāliem, tostarp reaģējot uz laikā mainīgām elektroenerģijas cenām vai stimulējošiem maksājumiem, vai reaģējot uz to, ka patstāvīgi vai agregēšanas ceļā ir akceptēts galalietotāja piedāvājums par noteiktu cenu pārdot pieprasījuma samazinājumu vai pieaugumu organizētos tirgos saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1348/2014 ⁽¹⁷⁾ 2. panta 4. punktu;
- 21) "rēķinu informācija" ir visa informācija, kas sniegta galalietotāja rēķinā, izņemot pieprasījumu veikt samaksu;
- 22) "konvencionāls skaitītājs" ir analogs skaitītājs vai elektronisks skaitītājs, kas nevar ne sūtīt, ne saņemt datus;
- 23) "viedā uzskaites sistēma" ir elektroniska sistēma, kas spēj mērīt tīklā pievadīto elektroenerģiju vai no tīkla patērēto elektroenerģiju, sniedzot vairāk informācijas nekā konvencionālais skaitītājs, un kas spēj sūtīt un saņemt datus informēšanas, monitoringa un kontroles vajadzībām, izmantojot kādu elektroniskās komunikācijas veidu;

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar kuru groza Direktīvu 2002/92/EK un Direktīvu 2011/61/ES (OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 1348/2014 (2014. gada 17. decembris) par datu ziņošanu, īstenojot 8. panta 2. punktu un 8. panta 6. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OV L 363, 18.12.2014., 121. lpp.).

- 24) "sadarbspēja" viedās uzskaites kontekstā ir divu vai vairāku enerģijas vai komunikācijas tīklu, sistēmu, ierīču, lietotņu vai komponentu spēja sadarboties, apmainīties ar informāciju un izmantot informāciju, lai izpildītu vajadzīgās funkcijas;
- 25) "nebalansa norēķinu periods" ir nebalansa norēķinu periods, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 15) punktā;
- 26) "tuvu reāllaikam" viedās uzskaites kontekstā ir īss laikposms, parasti sekundes, vai tāds laikposms, kas nepieciešams nebalansa norēķiniem valsts tirgos;
- 27) "labākie pieejamie tehniskie paņēmieni" viedās uzskaites datu aizsardzības un drošības kontekstā ir efektīvākās, attīstītākās un praktiski piemērojamās metodes, lai principā nodrošinātu pamatu Savienības datu aizsardzības un drošības noteikumu ievērošanai;
- 28) "sadale" ir elektroenerģijas transportēšana augsta sprieguma, vidēja sprieguma un zema sprieguma sadales sistēmās nolūkā to piegādāt lietotājiem, bet neietver piegādi;
- 29) "sadales sistēmas operators" ir fiziska vai juridiska persona, kas ir atbildīga par sadales sistēmas darbību, uzturēšanas nodrošināšanu un vajadzības gadījumā attīstību noteiktā teritorijā un attiecīgā gadījumā par tās starpsavienošānu ar citām sistēmām un par sistēmas spēju ilgtermiņā atbilst pamatotām elektroenerģijas sadales prasībām;
- 30) "energoefektivitāte" ir snieguma, pakalpojuma, preču vai enerģijas izlaides attiecība pret pievadīto enerģiju;
- 31) "no atjaunojamajiem energoresursiem iegūta enerģija" jeb "atjaunojamā enerģija" ir enerģija no atjaunojamiem nefosilajiem energoresursiem, proti, vēja, saules (saules siltumenerģija un saules fotoelementu enerģija) un ģeotermālā enerģija, apkārtējās vides enerģija, plūdmaiņu, viļņu un cita jūras enerģija, hidroenerģija, biomasas, atkritumu poligonu gāzes, notekūdeņu attīrīšanas staciju gāzes un biogāze;
- 32) "izklidēta ražošana" ir enerģijas ražotnes, kas savienotas ar sadales sistēmu;
- 33) "uzlādes punkts" ir saskarne, kurā iespējams vienā reizē uzlādēt vienu elektrotransportlīdzekli vai vienā reizē apmainīt akumulatoru vienam elektrotransportlīdzeklim;
- 34) "pārvade" ir elektroenerģijas transportēšana ļoti augsta sprieguma un augsta sprieguma starpsavienotā sistēmā nolūkā to piegādāt tiešajiem galalietotājiem, bet tā neietver piegādi;
- 35) "pārvades sistēmas operators" ir fiziska vai juridiska persona, kas ir atbildīga par pārvades sistēmas darbību, uzturēšanas nodrošināšanu un – vajadzības gadījumā – par pārvades sistēmas attīstību noteiktā teritorijā un – attiecīgā gadījumā – par tās starpsavienošānu ar citām sistēmām un par sistēmas spēju ilgtermiņā atbilst pamatotām elektroenerģijas pārvades prasībām;
- 36) "sistēmas izmantotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas veic piegādes pārvades vai sadales sistēmai vai saņem piegādes no šīs sistēmas;
- 37) "ražošana" ir elektroenerģijas ražošana;
- 38) "ražotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas ražo elektroenerģiju;
- 39) "starpsavienotājs" ir ierīce, ar ko savieno elektroenerģijas sistēmas;
- 40) "starpsavienota sistēma" ir vairākas pārvades un sadales sistēmas, kas savienotas ar vienu vai vairākiem starpsavienotājiem;
- 41) "tieša līnija" ir vai nu elektrolīnija, kas saista izolētu ražošanas objektu ar izolētu lietotāju, vai arī elektrolīnija, kas saista ražotāju un elektroenerģijas piegādes uzņēmumu, pa kuru notiek tieša piegāde to objektiem, meitasuzņēmumiem un lietotājiem;
- 42) "maza, izolēta sistēma" ir jebkura sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh un kurā mazāk nekā 5 % gada patēriņa iegūst no starpsavienojuma ar citām sistēmām;

- 43) “maza, savienota sistēma” ir jebkura sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh un kurā vairāk nekā 5 % gada patēriņa iegūst no starpsavienojuma ar citām sistēmām;
- 44) “pārslodze” ir pārslodze, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 4) punktā;
- 45) “balansēšana” ir balansēšana, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 10) punktā;
- 46) “balansēšanas enerģija” ir balansēšanas enerģija, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 11) punktā;
- 47) “balansatbildīgā puse” ir balansatbildīgā puse, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 14) punktā;
- 48) “palīgpakalpojums” ir pakalpojums, kas vajadzīgs, lai pārvades vai sadales sistēma darbotos, tostarp balansēšanas pakalpojumi un ar frekvences kontroli nesaistīti palīgpakalpojumi, bet neietilpst pārslodzes vadība;
- 49) “ar frekvences kontroli nesaistīts palīgpakalpojums” ir pakalpojums, ko pārvades sistēmas operators vai sadales sistēmas operators izmanto, lai nodrošinātu stacionārā sprieguma kontroli, ātru reaktīvās strāvas padevi, inerce spēju vietējā tīkla stabilitātei, īsslēguma strāvu un spēju atjaunot darbību pēc izslēgšanās, kā arī spēju darboties izolēti;
- 50) “reģionālais koordinācijas centrs” ir reģionāls koordinācijas centrs, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. pantu;
- 51) “pilnībā integrētas tīkla komponentes” ir tīkla komponentes, kas ir integrētas pārvades vai sadales sistēmā, tostarp uzkrātuves, un ko izmanto vienīgi mērķim nodrošināt pārvades vai sadales sistēmas drošu un uzticamu darbību, bet ne balansēšanas, ne pārslodzes vadībai;
- 52) “integrēts elektroenerģijas uzņēmums” ir vertikāli integrēts uzņēmums vai horizontāli integrēts uzņēmums;
- 53) “vertikāli integrēts uzņēmums” ir elektroenerģijas uzņēmums vai elektroenerģijas uzņēmumu grupa, kurā viena un tā pati persona vai personas var tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu un kurā uzņēmums vai uzņēmumu grupa veic vismaz vienu no pārvades vai sadales funkcijām un vismaz vienu no ražošanas vai piegādes funkcijām;
- 54) “horizontāli integrēts uzņēmums” ir elektroenerģijas uzņēmums, kas pilda vismaz vienu no šādām funkcijām: ražošana pārdošanai vai pārvade vai sadale vai piegāde, un kādu citu darbību, kura nav saistīta ar elektroenerģiju;
- 55) “saistīts uzņēmums” ir radniecīgi uzņēmumi, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/34/ES⁽¹⁸⁾ 2. panta 12. punktā, un uzņēmumi, kas pieder vieniem un tiem pašiem akcionāriem;
- 56) “kontrolē” ir jebkādas tiesības, līgumi vai citi līdzekļi, kas atsevišķi vai kopā faktiski vai juridiski dod iespēju izšķiroši ietekmēt uzņēmumu, jo īpaši:
- a) īpašumtiesības vai tiesības izmantot visus uzņēmuma aktīvus vai to daļu;
 - b) tiesības vai līgumi, kas piešķir izšķirošu ietekmi attiecībā uz uzņēmuma institūciju sastāvu, balsojumu vai lēmumiem;
- 57) “elektroenerģijas uzņēmums” ir fiziska vai juridiska persona, kas veic vismaz vienu no šādām funkcijām: elektroenerģijas ražošana, pārvade, sadale, agregēšana, pieprasījumureakcija, uzkrāšana, piegāde vai iegāde un kas atbild par komerciāliem, tehniskiem vai uzturēšanas uzdevumiem, kas saistīti ar šīm funkcijām, bet šo personu kategorijā neietilpst galalietotāji;
- 58) “drošība” ir gan elektroenerģijas piegādes un apgādes drošība, gan tehniskā drošība;

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/34/ES (2013. gada 26. jūnijs) par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV L 182, 29.6.2013, 19. lpp.).

- 59) "enerģijas uzkrāšana" ir elektroenerģijas galīgā izmantošana elektrosistēmā vēlākā brīdī, nevis tad, kad tā tiek saražota, vai elektroenerģijas pārveidošana enerģijas formā, ko var uzkrāt, šādas enerģijas uzkrāšana un šādas enerģijas turpmāka pārveidošana atpakaļ elektroenerģijā vai izmantošana citā enerģonēsējā;
- 60) "enerģijas uzkrātuve" ir iekārta elektrosistēmā, kurā notiek enerģijas uzkrāšana.

II NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI ELEKTROENERĢIJAS NOZARES ORGANIZĀCIJAI

3. pants

Uz patērētājiem orientēts, elastīgs un nediskriminējošs elektroenerģijas tirgus, kurā valda konkurence

1. Dalībvalstis nodrošina, ka to valsts tiesību akti nevajadzīgi nekavē elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecību, patērētāju līdzdalību, tostarp izmantojot pieprasījumu reakciju, investīcijas, jo īpaši mainīgas un elastīgas elektroenerģijas ražošanā, enerģijas uzkrāšanu, vai elektromobilitātes vai jaunu starpsavienotāju ieviešanu starp dalībvalstīm, un nodrošina, ka elektroenerģijas cenas atspoguļo faktisko pieprasījumu un piedāvājumu.
2. Veidojot jaunus starpsavienotājus, dalībvalstis ņem vērā elektroenerģijas starpsavienojumu mērķus, kā tie noteikti Regulas (ES) 2018/1999 4. panta d) punkta 1) apakšpunktā.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka iekšējā elektroenerģijas tirgū nepastāv nepamatoti šķēršļi ienākšanai tirgū, darbībai tajā un izešanai no tirgus, neskarot kompetences, ko dalībvalstis patur attiecībā uz trešām valstīm.
4. Dalībvalstis nodrošina vienlīdzīgus konkurences apstākļus, kuros elektroenerģijas uzņēmumiem piemēro pārredzamus, samērīgus un nediskriminējošus noteikumus, maksas un attieksmi, jo īpaši attiecībā uz balansēšanas pienākumu, piekļuvi vairumtirgiem, piekļuvi datiem, piegādātāja maiņas procesiem un rēķinu izsniegšanas režīmiem, un attiecīgā gadījumā attiecībā uz licencēšanu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka tirgus dalībnieki no trešām valstīm, kad tie darbojas iekšējā elektroenerģijas tirgū, ievēro piemērojamos Savienības un valstu tiesību aktus, tostarp attiecībā uz vides un drošības politiku.

4. pants

Piegādātāja brīva izvēle

Dalībvalstis nodrošina to, ka visi lietotāji var iegādāties elektroenerģiju no pašu izvēlētā piegādātāja, un nodrošina, ka visiem lietotājiem var vienlaicīgi būt vairāk nekā viens elektroenerģijas piegādes līgums, ar noteikumu, ka ir izveidoti vajadzīgie savienojumi un uzskaites punkti.

5. pants

Tirgū balstītas piegādes cenas

1. Piegādātāji var brīvi noteikt cenu, par kādu tie piegādā elektroenerģiju lietotājiem. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu patiesu konkurenci starp piegādātājiem.
2. Dalībvalstis nodrošina enerģētiskās nabadzības skarto un neaizsargāto māsasaimniecību lietotāju aizsardzību saskaņā ar 28. un 29. pantu, izmantojot sociālo politiku vai citus līdzekļus, nevis publisko intervenci elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā.
3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, dalībvalstis cenu noteikšanā par elektroenerģijas piegādi enerģētiskās nabadzības skartiem vai neaizsargātiem māsasaimniecības lietotājiem var piemērot publisko intervenci. Uz šādām publiskām intervencēm attiecas 4. un 5. punktā izklāstītie nosacījumi.
4. Publiskās intervences elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā:
 - a) notiek vispārējās ekonomiskās interesēs un nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai īstenotu minētās vispārējās ekonomiskās interesēs;

- b) ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas un pārbaudāmas;
- c) garantē, ka visiem Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve lietotājiem;
- d) ir ierobežotas laikā un ir samērīgas attiecībā uz to labumguvējiem;
- e) nerada papildu izmaksas tirgus dalībniekiem diskriminējošā veidā.

5. Ikviens dalībvalsts, kas piemēro publiskās intervences elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā saskaņā ar šā panta 3. punktu, ievēro arī Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu un 24. pantu neatkarīgi no tā, vai attiecīgajā dalībvalstī ir ievērojams enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaits.

6. Lai pārejas perioda nolūkā izveidotu efektīvu konkurenci starp piegādātājiem elektroenerģijas piegādes līgumu jomā un panāktu pilnībā efektīvu tirgū balstītu mazumtirdzniecības cenu noteikšanu elektroenerģijai saskaņā ar 1. punktu, dalībvalstis var piemērot valsts intervenci cenu noteikšanā elektroenerģijas piegādei mājsaimniecību lietotājiem un mikrouzņēmumiem, kuri negūst labumu no publiskās intervences saskaņā ar 3. punktu.

7. Publiskās intervences saskaņā ar 6. punktu atbilst 4. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, un tās:

- a) papildina ar pasākumu kopumu konkurences panākšanai un metodiku ar minētajiem pasākumiem panāktā progresa novērtēšanai;
- b) tiek noteiktas, izmantojot metodoloģiju, kas nodrošina nediskriminējošu attieksmi pret piegādātājiem;
- c) tiek noteiktas par cenu, kura ir lielāka par izmaksām, un virs līmeņa, kurā rodas efektīva cenu konkurence;
- d) ir izstrādātas tā, lai samazinātu elektroenerģijas vairumtirgus negatīvo ietekmi;
- e) nodrošina, lai visiem šādas publiskās intervences labumguvējiem būtu iespēja izvēlēties piedāvājumus tirgū, kurā valda konkurence, un lai tie vismaz reizi ceturksnī tiktu tieši informēti par piedāvājumu un ietaupījumu pieejamību tirgū, kurā valda konkurence, jo īpaši par dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumiem, un lai tie saņemtu palīdzību saistībā ar pāreju uz tirgū balstītiem piedāvājumiem;
- f) nodrošina, ka, ievērojot 19. un 21. pantu, šādas publiskās intervences labumguvējiem ir tiesības uz viedajiem skaitītājiem un tiem tiek piedāvāts uzstādīt viedos skaitītājus bez papildu maksas lietotājam, kas maksājamas pirms uzstādīšanas, ka viņi tiek tieši informēti par iespēju uzstādīt viedos skaitītājus un viņiem tiek sniegta nepieciešamā palīdzība.
- g) neizraisa tiešu šķērssubsidēšanu starp lietotājiem, kuriem piegāde tiek veikta par brīvā tirgus cenām, un lietotājiem, kuriem piegāde tiek veikta par regulētajām piegādes cenām.

8. Dalībvalstis par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar 3. un 6. punktu, paziņo Komisijai viena mēneša laikā pēc to pieņemšanas un var šos pasākumus piemērot nekavējoties. Paziņojumam pievieno paskaidrojumu, kāpēc citi instrumenti bija nepietiekami izvirzītā mērķa sasniegšanai, par to, kā tiek nodrošināta 4. un 7. punktā noteikto prasību izpilde un kāda ir paziņoto pasākumu ietekme uz konkurenci. Paziņojumā apraksta labumguvēju apjomu, pasākumu ilgumu un to mājsaimniecības lietotāju skaitu, kurus skar šie pasākumi, un paskaidro, kā tika noteiktas regulētās cenas.

9. Dalībvalstis līdz 2022. gada 1. janvārim un 2025. gada 1. janvārim iesniedz Komisijai ziņojumu par šā panta īstenošanu, atbilstīgi šim pantam veiktās intervences nepieciešamību un samērīgumu, kā arī efektīvas konkurences starp piegādātājiem un pārejas uz tirgus cenām progresa novērtējumu. Dalībvalstis, kuras piemēro regulētas cenas saskaņā ar 6. punktu, ziņo par atbilstību 7. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, tostarp par to piegādātāju atbilstību, kuriem tiek prasīts piemērot šādus intervences pasākumus, kā arī par regulēto cenu ietekmi uz minēto piegādātāju finansēm.

10. Komisija līdz 2025. gada 31. decembrim pārskata un iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šā panta īstenošanu nolūkā panākt tirgū balstītas elektroenerģijas cenas mazumtirgos, vajadzības gadījumā kopā ar to vai vēlāk iesniedzot leģislatīva akta priekšlikumu. Minētajā leģislatīva akta priekšlikumā var iekļaut regulēto cenu beigu datumu.

6. pants

Trešo personu piekļuve

1. Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod piekļuvi pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, ko visiem lietotājiem piemēro objektīvi un bez sistēmas izmantotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina, ka šos tarifus vai to aprēķināšanas metodiku pirms to stāšanās spēkā apstiprina saskaņā ar 59. pantu un ka šos tarifus un metodiku, ja apstiprina vienīgi metodiku, publicē pirms to stāšanās spēkā.
2. Pārvades vai sadales sistēmas operators var atteikt piekļuvi, ja tam nav vajadzīgās jaudas. Šādu atteikumu attiecīgi pamato, jo īpaši ņemot vērā 9. pantu un izmantojot objektīvus un tehniski un ekonomiski pamatotus kritērijus. Dalībvalstis vai, ja dalībvalstis to nosaka, minēto dalībvalstu regulatīvās iestādes nodrošina, ka šos kritērijus konsekventi piemēro un ka sistēmas izmantotājs, kuram pieeja atteikta, var izmantot strīdu izšķiršanas procedūru. Attiecīgā gadījumā un tad, ja piekļuvi atsaka, regulatīvās iestādes arī nodrošina to, ka pārvades sistēmas operators vai sadales sistēmas operators sniedz attiecīgu informāciju par pasākumiem, kas būtu vajadzīgi tīkla nostiprināšanai. Šādu informāciju sniedz visos gadījumos, kad tikusi liegta piekļuve uzlādes punktiem. Personai, kas šādu informāciju pieprasa, var likt maksāt saprātīgu samaksu, kas atspoguļo šādas informācijas sniegšanas izmaksas.
3. Šo pantu piemēro arī iedzīvotāju energokopienām, kas pārvalda sadales tīklus.

7. pants

Tiešās līnijas

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka:
 - a) visi ražotāji un elektroenerģijas piegādes uzņēmumi, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā, var veikt piegādes saviem objektiem, meitasuzņēmumiem un lietotājiem, izmantojot tiešo līniju, un minētā iemesla dēļ tiem nepiemēro nesamērīgas administratīvās procedūras vai izmaksas;
 - b) visiem lietotājiem to teritorijā – atsevišķi vai kopā – ražotāji un elektroenerģijas piegādes uzņēmumi var veikt piegādes, izmantojot tiešo līniju.
2. Dalībvalstis nosaka kritērijus, kurus ievēro, piešķirot atļaujas tiešo līniju būvniecībai to teritorijā. Minētie kritēriji ir objektīvi un nediskriminējoši.
3. Elektroenerģijas piegādes iespēja, izmantojot tiešo līniju, kā minēts šā panta 1. punktā, neietekmē iespēju slēgt līgumus par elektroenerģiju saskaņā ar 6. pantu.
4. Dalībvalstis var izsniegt atļaujas tiešās līnijas būvniecībai, tomēr ņemot vērā atteikumu atļaut piekļuvi sistēmai saskaņā ar 6. pantu vai strīdu izšķiršanas procedūras sākšanu saskaņā ar 60. pantu.
5. Dalībvalstis var atteikt tiešās līnijas būvniecības atļauju, ja šādas atļaujas piešķiršana traucētu piemērot noteikumus par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām saskaņā ar 9. pantu. Šādu atteikumu pienācīgi pamato.

8. pants

Atļaujas izsniegšanas procedūra attiecībā uz jaunām jaudām

1. Jaunu enerģijas ražošanas jaudu būvniecības sakarā dalībvalstis paredz atļaujas izsniegšanas procedūru, ko ievēro saskaņā ar objektiem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem kritērijiem.
2. Dalībvalstis nosaka kritērijus, kurus ievēro, piešķirot atļaujas ražošanas jaudu būvniecībai to teritorijā. Nosakot atbilstīgos kritērijus, dalībvalstis apsver:
 - a) elektroenerģijas sistēmas, tās iekārtu un saistītā aprīkojuma drošību un drošumu;
 - b) iedzīvotāju veselības aizsardzību un drošību;
 - c) vides aizsardzību;

- d) zemes izmantojumu un objektu novietojumu;
- e) publiskās zemes izmantojumu;
- f) energoefektivitāti;
- g) primāro enerģijas avotu veidu;
- h) pretendenta specifiskos rādītājus, piemēram, tehniskās, ekonomiskās un finansiālās iespējas;
- i) atbilstību pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar 9. pantu;
- j) to, kā ražošanas jaudas palīdzēs sasniegt Savienības mērķi, lai 2030. gadā Savienības galīgajā enerģijas bruto patēriņā no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars ir vismaz 32 %, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 ⁽¹⁹⁾ 3. panta 1. punktā;
- k) ražošanas jaudas ieguldījumu emisiju samazināšanā; un
- l) jaunas ražošanas iekārtas būvniecībai pieejamo alternatīvu, piemēram, pieprasījuma reakcijas risinājumu un enerģijas uzkrāšanas, novērtējumu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka ir īpašas, vienkāršotas un racionalizētas atļauju izsniegšanas procedūras attiecībā uz mazajiem decentralizētajiem ražotājiem un/vai izklīdētajai ražošanai, kurās ņem vērā to ierobežoto apjomu un potenciālo ietekmi.

Dalībvalstis var izstrādāt vadlīnijas šādai īpašai atļauju izsniegšanas procedūrai. Regulatīvās iestādes vai citas kompetentās valsts iestādes, tostarp plānošanas iestādes, pārskata minētās vadlīnijas un var ieteikt grozījumus tajās.

Ja dalībvalstis ir noteikušas īpašas zemes izmantojuma atļauju izsniegšanas procedūras, ko piemēro lieliem jaunas ražošanas jaudas infrastruktūras projektiem, dalībvalstis attiecīgā gadījumā šo procedūru darbības jomā iekļauj jaunas ražošanas jaudas būvniecību un īsteno procedūras nediskriminējoši un atbilstīgā laikposmā.

4. Atļaujas izsniegšanas procedūras un kritērijus publisko. Pretendentus informē par atļaujas izsniegšanas atteikuma iemesliem. Iemesliem jābūt objektīviem, nediskriminējošiem, labi un pienācīgi pamatotiem. Pretendentiem dara zināmu pārsūdzības kārtību.

9. pants

Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības

1. Pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi un kurā valda konkurence, un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos LESD noteikumus, jo īpaši tā 106. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomiskās interesēs noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības attiecībā uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, atjaunojamo energoresursu enerģiju un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kas skar cenu noteikšanu par elektroenerģijas piegādi, atbilst šīs direktīvas 5. pantā izklāstītajām prasībām.

3. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir šā panta 2. punktā minēto saistību izpildei vai universālā pakalpojuma sniegšanai, kā izklāstīts 27. pantā, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

4. Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis informē Komisiju par visiem pasākumiem, ko tās pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas saistības, tostarp par patērētāju aizsardzības un vides aizsardzības nodrošināšanu, kā arī par to iespējamo ietekmi uz vietējo un starptautisko konkurenci neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanas nolūkā ir jāatkāpjas no šīs direktīvas. Pēc tam reizi divos gados tās informē Komisiju par visām izmaiņām šādos pasākumos neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanas nolūkā ir jāatkāpjas no šīs direktīvas.

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

5. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepieņemt šīs direktīvas 6., 7. un 8. pantu, ja to piemēošana radītu juridiskus vai faktiskus šķēršļus elektroenerģijas uzņēmumiem uzlikto saistību izpildei vispārējās ekonomiskās interesēs un ciktāl tas neietekmētu nozares attīstību tā, ka tas būtu pretrunā Savienības interesēm. Savienības interesēs, *inter alia*, ir konkurence attiecībā uz lietotājiem saskaņā LESD 106. pantu un šo direktīvu.

III NODAĻA

PATĒRĒTĀJU IESPĒCINĀŠANA UN AIZSARDZĪBA

10. pants

Pamata līgumiskās tiesības

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visiem galalietotājiem ir tiesības saņemt elektroenerģiju no piegādātāja, ja piegādātājs tam piekrist, neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī piegādātājs ir reģistrēts, ar noteikumu, ka piegādātājs ievēro spēkā esošos tirdzniecības un balansēšanas noteikumus. Minētajā sakarā dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka administratīvās procedūras nediskriminē piegādātājus, kas jau ir reģistrēti citā dalībvalstī.

2. Neskarot Savienības noteikumus par patērētāju aizsardzību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES⁽²⁰⁾ un Padomes Direktīvu 93/13/EEK⁽²¹⁾, dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir šā panta 3. līdz 12. punktā minētās tiesības.

3. Galalietotāji ir tiesīgi slēgt līgumu ar savu piegādātāju, kurā norādīta:

- a) piegādātāja identitāte un adrese;
- b) sniedzamie pakalpojumi, piedāvātā pakalpojuma kvalitātes līmeņi, kā arī pirmās pieslēgšanas laiks;
- c) piedāvāto uzturēšanas pakalpojumu veidi;
- d) līdzekļi, ar kādiem var iegūt jaunāko informāciju par visiem piemērojamiem tarifiem, maksu par uzturēšanas pakalpojumiem un saistītiem produktiem vai pakalpojumiem;
- e) līguma darbības ilgums, līguma un pakalpojumu atjaunošanas un izbeigšanas noteikumi, tostarp produkti vai pakalpojumi, kas ir saistīti ar minētajiem pakalpojumiem, un norāde par to, vai ir atļauts līgumu izbeigt bez maksas;
- f) kompensācijas un atbildības noteikumi, ko piemēro, ja līgumā paredzētais pakalpojumu kvalitātes līmenis nav ievērots, tostarp, ja ir nepareizi vai kavēti rēķini;
- g) ārpustiesas strīdu izšķiršanas procedūras sākšanas metodes saskaņā ar 26. pantu;
- h) informācija par patērētāju tiesībām, tostarp par sūdzību izskatīšanas kārtību, un visa šajā punktā minētā informācija, kas skaidrā veidā tiek norādīta rēķinos vai elektroenerģijas uzņēmuma tīmekļa vietnē.

Nosacījumi ir taisnīgi un labi zināmi iepriekš. Jebkurā gadījumā šo informāciju sniedz pirms līguma noslēgšanas vai apstiprināšanas. Ja līgumus slēdz, izmantojot starpniekus, tad informāciju par šajā punktā izklāstītajiem jautājumiem arī sniedz pirms līguma noslēgšanas.

Galalietotājiem labi redzamā veidā skaidrā un saprotamā valodā sniedz kopsavilkumu par līguma būtiskajiem nosacījumiem.

4. Galalietotājiem sniedz atbilstīgu paziņojumu par jebkuru nodomu grozīt līguma nosacījumus un informē par viņu tiesībām izbeigt līgumu pēc paziņojuma saņemšanas. Piegādātāji pārredzami un saprotami tieši informē savus

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

⁽²¹⁾ Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

galalietotājus par piegādes cenas koreģēšanu, kā arī par šīs korekcijas iemesliem un priekšnosacījumiem un par tās apmēru, un dara to savlaicīgi, ne vēlāk kā divas nedēļas un majsaimniecību lietotāju gadījumā – ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms korekcijas stāšanās spēkā. Dalībvalstis nodrošina to, ka galalietotāji var brīvi izbeigt līgumus, ja tie nepieņem jaunus līgumiskos nosacījumus vai piegādes cenas korekcijas, par ko tiem ir paziņojis viņu piegādātājs.

5. Piegādātāji sniedz galalietotājiem pārredzamu informāciju par piemērojamajām cenām un tarifiem un par standarta noteikumiem un nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi elektroenerģijas pakalpojumiem un to izmantošanu.

6. Piegādātāji piedāvā galalietotājiem izvēlēties no plaša apmaksas metožu klāsta. Minētās apmaksas metodes nerada lietotāju nepamatotu diskrimināciju. Ar maksājumu metodēm vai maksājumu sistēmām saistīto maksu atšķirības ir objektīvas, nediskriminējošas un samērīgas un nepārsniedz tiešās izmaksas, kas radušās maksātājam par konkrētās maksājumu metodes vai maksājumu sistēmas izmantošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 ⁽²⁾ 62. pantu.

7. Ievērojot 6. punktu, majsaimniecības lietotāji, kuriem ir piekļuve priekšapmaksas sistēmām, šādu priekšapmaksas sistēmu dēļ netiek nostādīti neizdevīgā stāvoklī.

8. Piegādātāji piedāvā galalietotājiem taisnīgus un pārredzamus vispārīgos noteikumus un nosacījumus, kurus izklāsta vienkāršā un nepārprotamā valodā, un tajos nav ārpuslīgumisku šķēršļu lietotāju tiesību īstenošanai, piemēram, pārlietu sarežģītas līguma dokumentācijas. Lietotājus aizsargā pret negodīgām vai maldinošām pārdošanas metodēm.

9. Galalietotājiem ir tiesības uz augsta līmeņa pakalpojumiem un to, ka viņu piegādātāji izskata sūdzības. Piegādātāji sūdzības izskata vienkāršā, taisnīgā un ātrā kārtībā.

10. Galalietotājus informē par tiesībām attiecībā uz universālo pakalpojumu, ja tiem ir piekļuve universālajam pakalpojumam saskaņā ar noteikumiem, ko dalībvalstis pieņēmušas, ievērojot 27. pantu.

11. Piegādātāji majsaimniecības lietotājiem pietiekamu laiku pirms plānotās atslēgšanas sniedz pienācīgu informāciju par alternatīviem pasākumiem. Šādi alternatīvi pasākumi var minēt atbalsta avotus, lai novērstu atslēgšanu, priekšapmaksas sistēmas, energoauditus, energokonsultāciju pakalpojumus, alternatīvus maksāšanas plānus, konsultācijas par parādu pārvaldību vai atslēgšanas moratorijus un nerada papildu izmaksas lietotājiem, kuriem draud atslēgšana.

12. Piegādātāji sniedz galalietotājiem galīgo kontu slēgšanas pārskatu pēc jebkuras piegādātāja maiņas ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc šādas maiņas.

11. pants

Tiesības uz dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesiskais regulējums ļauj piegādātājiem piedāvāt dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji, kam ir uzstādīti viedie skaitītāji, var vismaz vienam piegādātājam un katram piegādātājam, kam ir vairāk nekā 200 000 galalietotāju, lūgt noslēgt dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka piegādātāji galalietotājus pilnībā informē par iespējām, izmaksām un riskiem, kas saistīti ar šādu dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu, un nodrošina, ka piegādātājiem ir pienākums galalietotājiem sniegt attiecīgu informāciju, tostarp par vajadzību uzstādīt atbilstošu elektroenerģijas skaitītāju. Regulatīvās iestādes uzrauga tirgus attīstību, izvērtē riskus, ko jaunie produkti un pakalpojumi var ietvert, un novērs ļaunprātīgu praksi.

3. Piegādātāji saņem katra galalietotāja piekrišanu pirms līgumu ar minēto lietotāju maina uz dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumu.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

4. Dalībvalstis vai to regulatīvās iestādes vismaz desmit gadus ilgu laikposmu no brīža, kad dinamiskas elektroenerģijas cenas līgumi kļuvuši pieejami, uzrauga un publicē gada ziņojumus par šādu līgumu svarīgāko attīstību, tostarp par tirgus piedāvājumiem un ietekmi uz patērētāju rēķiniem, un jo īpaši par cenu svārstīguma līmeni.

12. pants

Maiņas tiesības un noteikumi par maksām saistībā ar maiņu

1. Piegādātāju vai tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, maiņu veic pēc iespējas īsākā laikā. Dalībvalstis nodrošina, ka lietotājam, kas vēlas mainīt piegādātāju vai tirgus dalībnieku, kas iesaistīts agregēšanā, vienlaikus ievērojot līguma noteikumus, ir tiesības veikt maiņu maksimāli trīs nedēļu laikā no pieprasījuma dienas. Vēlākais no 2026. gada piegādātāju maiņas tehniskais process nav ilgāks par 24 stundām, un to ir iespējams īstenot jebkurā darb dienā.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka vismaz no mājāsaimniecības lietotājiem un mazajiem uzņēmumiem neiekasē nekādu maksu saistībā ar maiņu.
3. Atkāpjoties no 2. punkta, dalībvalstis var izvēlēties atļaut piegādātājiem vai tirgus dalībniekiem, kas iesaistīti agregēšanā, iekasēt no lietotājiem maksu par līguma izbeigšanu, ja minētie lietotāji pēc savas vēlēšanās izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumus ar fiksētu termiņu, fiksētu cenu pirms līguma termiņa beigām, ar noteikumu, ka šādas maksas ir paredzētas līgumā, kuru patērētājs pēc savas vēlēšanās noslēdzis, un ka lietotājs par šādām maksām ir skaidri informēts pirms līguma noslēgšanas. Šādas maksas ir samērīgas un nepārsniedz tiešos ekonomiskos zaudējumus, kas rodas piegādātājam vai tirgus dalībniekam, kas iesaistīts agregēšanā, saistībā ar to, ka lietotājs izbeidz līgumu, ieskaitot izmaksas par visām grupētajām investīcijām vai pakalpojumiem, kas jau sniegti lietotājam saskaņā ar līgumu. Pierādīšanas pienākums par tiešo ekonomisko zaudējumu ir piegādātājam vai tirgus dalībniekam, kas iesaistīts agregēšanā, un regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetentā valsts iestāde uzrauga līguma izbeigšanas maksu pieļaujamību.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesības mainīt piegādātāju vai tirgus dalībnieku, kas iesaistīts agregēšanā, neatkarīgi no izmaksām, piepūles vai patērētāja laika piešķir lietotājiem bez diskriminācijas.
5. Mājāsaimniecību lietotāji ir tiesīgi piedalīties kolektīvās maiņas shēmās. Dalībvalstis novērš visus normatīvos vai administratīvos šķēršļus kolektīvai maiņai, vienlaikus nodrošinot sistēmu, kas nodrošina maksimālu patērētāju aizsardzību, lai nepieļautu nekāda veida ļaunprātīgu praksi.

13. pants

Līgums par agregēšanu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visi lietotāji var brīvi pirkt un pārdot elektroenerģijas pakalpojumus, tostarp agregēšanu, kas nav piegāde, neatkarīgi no to elektroenerģijas piegādes līguma un no to izvēlētā elektroenerģijas uzņēmuma.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka, ja galalietotājs vēlas noslēgt līgumu par agregēšanu, galalietotājs ir tiesīgs to darīt bez galalietotāja elektroenerģijas uzņēmumu piekrišana.

Dalībvalstis nodrošina, ka tirgus dalībnieki, kas iesaistīti agregēšanā, pilnībā informē lietotājus par līgumu noteikumiem, kurus tie tiem piedāvā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji vismaz vienu reizi katrā maksāšanas periodā ir tiesīgi pēc lietotāja pieprasījuma bez maksas saņemt visus būtiskos pieprasījuma reakcijas datus vai datus par piegādāto un pārdoto elektroenerģiju.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. un 3. punktā minētās tiesības galalietotājiem piešķir neatkarīgi no izmaksām, piepūles vai patērētāja laika un bez diskriminācijas. Dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka piegādātāji lietotājiem nenosaka diskriminējošas tehniskās un administratīvās prasības, procedūras un maksas, pamatojoties uz to, vai viņiem ir līgums ar tirgus dalībnieku, kas iesaistīts agregēšanā.

14. pants

Salīdzināšanas instrumenti

1. Dalībvalstis nodrošina, ka vismaz mājsaimniecības lietotājiem un mikrouzņēmumiem ar gada patēriņu, kas prognozēts mazāks par 100 000 kWh, bez maksas ir piekļuve vismaz vienam instrumentam, kas ļauj salīdzināt piegādātāju piedāvājumus, tostarp dinamisku elektroenerģijas cenu līgumu piedāvājumus. Lietotāji tiek informēti par šādu instrumentu pieejamību sniegtajā rēķinu informācijā vai kopā ar to, vai arī citā veidā. Instrumenti atbilst vismaz šādām prasībām:

- a) tie ir neatkarīgi no tirgus dalībniekiem un nodrošina, ka meklējumu rezultātos pret elektroenerģijas uzņēmumiem tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme;
- b) tajos skaidri norādīti instrumenta īpašnieki un fiziskās vai juridiskās personas, kas instrumentu uztur un kontrolē, kā arī informācija par to, kā minētie instrumenti tiek finansēti;
- c) tie atspoguļo skaidrus un objektīvus kritērijus, kas būs salīdzinājumu pamatā, tostarp pakalpojumus, un dara tos zināmus;
- d) tajos izmanto vienkāršu un nepārprotamu valodu;
- e) tie sniedz precīzu un atjauninātu informāciju, un norāda pēdējā atjauninājuma laiku;
- f) tie ir pieejami personām ar invaliditāti, jo ir viegli uztverami, darbināmi, saprotami un noturīgi;
- g) tie paredz iedarbīgu procedūru ziņošanai, ja informācija par publicētajiem piedāvājumiem ir nepareiza; un
- h) tie veic salīdzinājumus, pieprasot tikai tādus personas datus, kas ir noteikti vajadzīgi salīdzināšanai.

Dalībvalstis nodrošina, ka vismaz viens instruments aptver visu tirgu. Ja tirgu aptver vairāki instrumenti, minētie instrumenti ietver tik plašu elektroenerģijas piedāvājumu loku, cik praktiski iespējams, aptverot ievērojamu tirgus daļu, un, ja minētie instrumenti pilnībā neaptver tirgu, to skaidri norāda pirms rezultātu parādīšanas.

2. Šā panta 1. punktā minētos instrumentus var nodrošināt jebkāda struktūra, tostarp privāti uzņēmumi un publiskas iestādes vai struktūras.

3. Dalībvalstis ieceļ kompetento iestādi, kas ir atbildīga par uzticības zīmes piešķiršanu salīdzināšanas instrumentiem, kuri atbilst 1. punktā izklāstītajām prasībām, un kas nodrošina, ka salīdzināšanas instrumenti, kuriem piešķirta uzticības zīme, nemainīgi atbilst 1. punktā izklāstītajām prasībām. Minētā iestāde ir neatkarīga no visiem tirgus dalībniekiem un salīdzināšanas instrumentu operatori.

4. Dalībvalstis var noteikt, ka 1. punktā minētajiem salīdzināšanas instrumentiem ir jāietver salīdzinoši kritēriji, kas saistīti ar piegādātāju piedāvāto pakalpojumu būtību.

5. Jebkuru tirgus dalībnieku piedāvājumu salīdzināšanas instrumentu var pieteikt uzticības zīmes iegūšanai saskaņā ar šo pantu atbilstoši brīvprātības un nediskriminēšanas principiem.

6. Atkāpjoties no šā panta 3. un 5. punkta, dalībvalstis var izvēlēties nepiešķirt uzticības zīmes salīdzināšanas instrumentiem, ja publiska iestāde vai struktūra nodrošina salīdzināšanas instrumentu, kas atbilst 1. punktā izklāstītajām prasībām.

15. pants

Aktīvie lietotāji

1. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir tiesības rīkoties kā aktīviem lietotājiem un tiem nepiemēro nesamērīgas vai diskriminējošas tehniskās prasības, administratīvās prasības, procedūras un maksas, un tīkla maksas, kas neatspoguļo izmaksas.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka aktīvajiem lietotājiem:

- a) ir tiesības darboties tieši vai ar agregēšanas starpniecību;
- b) ir tiesības pārdot pašražotu elektroenerģiju, tostarp, slēdzot elektroenerģijas pirkuma līgumus;

- c) ir tiesības piedalīties elastības shēmās un energoefektivitātes shēmās;
- d) ir tiesības trešai personai deleģēt to darbībām vajadzīgo iekārtu pārvaldīšanu, tostarp uzstādīšanu, ekspluatāciju, datu apstrādi un uzturēšanu, tā ka minētā trešā persona netiek uzskatīta par aktīvo lietotāju;
- e) tiek piemērotas izmaksas atspoguļojošas, pārredzamas un nediskriminējošas tīkla maksas, atsevišķi uzskaitot tīklā pievadīto elektroenerģiju un no tīkla patērēto elektroenerģiju saskaņā ar šīs direktīvas 59. panta 9. punktu un Regulas (ES) 2019/943 18. pantu, nodrošinot, ka tie pienācīgi un līdzsvaroti piedalās sistēmas vispārējo izmaksu sadalē;
- f) ir finansiāla atbildība par nelīdzsvarotībām, ko tie rada elektroenerģijas sistēmā; tādā mērā tie ir balansatbildīgās puses vai deleģē savu balansatbildību saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 5. pantu.

3. Dalībvalstu tiesību aktos var būt dažādi noteikumi, kas piemērojami attiecībā uz atsevišķiem aktīviem lietotājiem un aktīviem lietotājiem, kuri rīkojas kopīgi, ar noteikumu, ka visiem aktīvajiem lietotājiem tiek piemērotas visas šajā pantā paredzētās tiesības un pienākumi. Jebkāda atšķirīga attieksme pret aktīviem lietotājiem, kuri rīkojas kopīgi, ir samērīga un pienācīgi pamatota.

4. Dalībvalstis, kam ir shēmas, kurās netiek atsevišķi uzskaitīta tīklā pievadītā elektroenerģija un no tīkla patērētā elektroenerģija, nepiešķir jaunas tiesības atbilstīgi šādām shēmām pēc 2023. gada 31. decembra. Katrā ziņā lietotājiem, uz kuriem attiecas esošās shēmas, ir iespēja jebkurā laikā izvēlēties jaunu shēmu, kurai kā pamatu tīkla maksas aprēķināšanai atsevišķi aprēķina elektroenerģiju, kas pievadīta tīklā, un elektroenerģiju, kas patērēta no tīkla.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka aktīvajiem lietotājiem, kuriem pieder uzkrātuve:

- a) ir tiesības uz tīkla pieslēgumu pieņemamā laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas, ar noteikumu, ka ir izpildīti visi nepieciešamie nosacījumi, piemēram, balansatbildība un atbilstīga uzskaitē;
- b) nepiemēro dubultu maksu, tostarp tīkla maksas, par uzkrātu elektroenerģiju, kas paliek to infrastruktūrā, vai ja tie sniedz elastīguma pakalpojumus sistēmu operatoriem;
- c) nepiemēro nesamērīgas licencēšanas prasības vai maksas;
- d) ir atļauts vienlaikus sniegt vairākus pakalpojumus, ja tas ir tehniski iespējams.

16. pants

Iedzīvotāju energokopienas

1. Dalībvalstis paredz iedzīvotāju energokopienām labvēlīgu tiesisko regulējumu, nodrošinot, ka:

- a) dalība iedzīvotāju energokopienā ir atvērta un brīvprātīga;
- b) iedzīvotāju energokopienas biedri vai daļu turētāji ir tiesīgi iedzīvotāju energokopienā atstāt – tādos gadījumos piemēro 12. pantu;
- c) iedzīvotāju energokopienas biedri vai daļu turētāji nezaudē savas tiesības un pienākumus kā māsaimniecības lietotāji vai aktīvie lietotāji;
- d) atbilstīgais sadales sistēmas operators, kam piemērojama taisnīga kompensācija, ko izvērtē regulatīvā iestāde, sadarbojas ar iedzīvotāju energokopienām, lai sekmētu elektroenerģijas pārvades tajās;
- e) iedzīvotāju energokopienām piemēro nediskriminējošu, taisnīgu, samērīgu un pārredzamu procedūru un maksas, tostarp reģistrācijas un licencēšanas maksas, un pārredzamas, nediskriminējošas un izmaksas atspoguļojošas tīkla maksas saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 18. pantu, nodrošinot, ka tās pienācīgi un līdzsvaroti piedalās sistēmas vispārējo izmaksu sadalē.

2. Dalībvalstis labvēlīgajā tiesiskajā regulējumā var paredzēt, ka iedzīvotāju energokopienas:
 - a) ir atvērtas pārrobežu sadarbībai;
 - b) ir tiesīgas turēt īpašumā, izveidot, pirkt vai nomāt sadales tīklus un tos autonomi pārvaldīt, piemērojot nosacījumus, kas izklāstīti šā panta 4. punktā;
 - c) tām piemēro atbrīvojumus, kas paredzēti 38. panta 2. punktā.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka iedzīvotāju energokopienas:
 - a) var nediskriminējoši piekļūt visiem elektroenerģijas tirgiem vai nu tieši, vai ar agregēšanas starpniecību;
 - b) kā galalietotāji, ražotāji, piegādātāji, sadales sistēmu operatori vai agregēšanā iesaistītie tirgus dalībnieki saņem nediskriminējošu un samērīgu attieksmi attiecībā uz to darbībām, tiesībām un pienākumiem;
 - c) ir finansiāli atbildīgas par nelīdzsvarotībām, ko tās rada elektroenerģijas sistēmā; šādā mērā tās ir balansatbildīgās puses vai deleģē savu balansatbildību saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 5. pantu;
 - d) attiecībā uz pašražotās elektroenerģijas patēriņu saņem tādu pašu attieksmi kā aktīvie lietotāji saskaņā ar 15. panta 2. punkta e) apakšpunktu;
 - e) ir tiesīgas iedzīvotāju kopienā organizēt tādas elektroenerģijas koplietošanu, ko ir ražojušas kopienai piederošas ražošanas vienības, ievērojot šajā pantā noteiktās prasības un ar noteikumu, ka kopienas locekļi saglabā savas tiesības un pienākumus, kas tiem ir kā lietotājiem.

Piemērojot pirmās daļas e) punktu – ja elektroenerģija tiek koplietota, tas neskar piemērojamajās tīkla maksas, tarifus un nodevas saskaņā ar decentralizēto energoresursu pārredzamu izmaksu un ieguvumu analīzi, ko izstrādājusi kompetentā valsts iestāde.

4. Dalībvalstis var izlemt piešķirt iedzīvotāju energokopienām tiesības pārvaldīt sadales tīklus to darbības jomā un izveidot atbilstīgās procedūras, neskarot IV nodaļas noteikumus vai citus noteikumus un regulējumus, ko piemēro sadales sistēmas operatoriem. Ja šādas tiesības tiek piešķirtas, dalībvalstis nodrošina, ka:
 - a) iedzīvotāju energokopienas ir tiesīgas noslēgt vienošanos par to tīkla ekspluatāciju ar atbilstīgu sadales sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu operatoru, kuram ir pievienots šīs energokopienas tīkls;
 - b) iedzīvotāju energokopienām piemēro pienācīgas tīkla maksas pieslēgumpunktos starp to tīklu un sadales tīklu ārpus iedzīvotāju energokopienas un ka šādās tīkla maksās atsevišķi uzskaita ārpus iedzīvotāju energokopienas esošā sadales tīklā pievadīto elektroenerģiju un no šī sadales tīkla patērēto enerģiju saskaņā ar 59. panta 7. punktu;
 - c) iedzīvotāju energokopienas neizturas diskriminējoši vai kaitnieciski pret lietotājiem, kuri joprojām ir pieslēgti sadales sistēmai.

17. pants

Pieprasījumreakcija, izmantojot agregēšanu

1. Dalībvalstis atļauj un veicina iesaistīšanos pieprasījumreakcijā, izmantojot agregēšanu. Dalībvalstis atļauj galalietotājiem, tostarp tiem, kuri piedāvā pieprasījumreakciju, izmantojot agregēšanu, nediskriminējošā veidā iesaistīties visos elektroenerģijas tirgos līdztekus ražotājiem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori palīgpakalpojumu iepirkumā pret tirgus dalībniekiem, kuri iesaistās pieprasījumreakcijas agregēšanā, nodrošina vienlīdzīgu attieksmi līdztekus ražotājiem, pamatojoties uz to tehniskajām iespējām.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka to atbilstīgajā tiesiskajā regulējumā ir vismaz šādi elementi:
 - a) tiesības katram tirgus dalībniekam, kas iesaistīts agregēšanā, tostarp neatkarīgiem agregatoriem, ienākt elektroenerģijas tirgos bez citu tirgus dalībnieku piekrišanas;

- b) nediskriminējoši un pārredzami noteikumi, ar kuriem skaidri nosaka visu elektroenerģijas uzņēmumu un lietotāju lomu un atbildību;
- c) nediskriminējoši un pārredzami noteikumi un procedūras datu apmaiņai starp tirgus dalībniekiem, kuri iesaistīti agregēšanā, un citiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas nodrošina vieglu piekļuvi datiem ar vienlīdzīgiem un nediskriminējošiem nosacījumiem un vienlaikus pilnībā aizsargājot komerciāli sensitīvu informāciju un lietotāju personas datus;
- d) pienākums agregēšanā iesaistītiem tirgus dalībniekiem būt finansiāli atbildīgiem par nelīdzsvarotībām, ko tie rada elektroenerģijas sistēmā; šādā mērā tie ir balansatbildīgās puses vai deleģē savu balansatbildību saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 5. pantu;
- e) noteikums, ka galalietotājiem, kuriem ir līgums ar neatkarīgiem agregatoriem, to piegādātāji nevar uzlikt nepamatotus maksājumus, sodus vai citus nepamatotus līgumiskus ierobežojumus;
- f) mehānisms strīdu izšķiršanai starp tirgus dalībniekiem, kuri iesaistīti agregēšanā, un citiem tirgus dalībniekiem, ieskaitot atbildību par nelīdzsvarotību.

4. Dalībvalstis var pieprasīt elektroenerģijas uzņēmumiem vai iesaistītajiem galalietotājiem maksāt finansiālu kompensāciju citiem tirgus dalībniekiem vai to balansatbildīgajām pusēm, ja minētos tirgus dalībniekus vai to balansatbildīgās puses tieši skar pieprasījumu reakcijas aktivizēšana. Šāda finansiāla kompensācija nerada šķēršļus to tirgus dalībnieku ienākšanai tirgū, kuri ir iesaistīti agregēšanā, vai šķērslus elastīgumam. Šādos gadījumos finansiālā kompensācija ir stingri ierobežota, sedzot tikai izmaksas, kas iesaistīto lietotāju piegādātājiem vai piegādātāju balansatbildīgajām pusēm radušās pieprasījumu reakcijas aktivizēšanas laikā. Kompensācijas aprēķina metode var ņemt vērā ieguvumus, ko neatkarīgie agregatori radījuši citiem tirgus dalībniekiem, un, ja tas tiek darīts, agregatoriem vai iesaistītajiem lietotājiem var pieprasīt dot ieguldījumu šādā kompensācijā, tomēr tikai tad un tikai tādā mērā, ciktāl ieguvumi visiem piegādātājiem, lietotājiem un to balansatbildīgajām pusēm nepārsniedz tiešās izmaksas, kas tiem radušās. Aprēķina metode ir jāapstiprina regulatīvajai iestādei vai citai kompetentajai valsts iestādei.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvās iestādes vai – ja to paredz dalībvalsts juridiskā sistēma – pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori ciešā sadarbībā ar tirgus dalībniekiem un galalietotājiem, pamatojoties uz minēto tirgu tehniskajiem rādītājiem un pieprasījumu reakcijas tehniskajām iespējām, nosaka tehniskās prasības, kā visos elektroenerģijas tirgos var iesaistīties pieprasījumu reakcijā. Šādās prasībās iekļauj agregētās slodzes līdzdalību.

18. pants

Rēķini un rēķinos ietvertā informācija

1. Dalībvalstis nodrošina, ka rēķini un rēķinos ietvertā informācija ir precīza, viegli saprotama, skaidra, kodolīga, lietotājiem draudzīga un tās izklāsts atvieglo galalietotājiem salīdzināšanu. Galalietotāji pēc pieprasījuma saņem skaidru un saprotamu skaidrojumu par to, uz kāda aprēķina pamata ir sagatavots viņu rēķins, jo īpaši, ja rēķinu pamatā nav faktiskais patēriņš.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji visus savus rēķinus un rēķinu informāciju saņem bez maksas.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem tiek piedāvāta iespēja rēķinus un rēķinu informāciju saņemt elektroniski un ka tiem tiek piedāvāta elastīga rēķinu apmaksas kārtība.
4. Ja līgums paredz produkta vai cenas, vai arī atlaižu izmaiņas nākotnē, tas jānorāda rēķinā kopā ar datumu, kad šādas izmaiņas tiks veiktas.
5. Dalībvalstis, kad tās apsver izmaiņas rēķinu satura prasībās, apspriežas ar patērētāju organizācijām.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka rēķini un rēķinu informācija atbilst I pielikumā paredzētajam prasību minimumam.

19. pants

Viedās uzskaites sistēmas

1. Lai veicinātu energoefektivitāti un spēcīnātu galalietotājus, dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredz, regulatīvā iestāde stingri iesaka elektroenerģijas uzņēmumiem un citiem tirgus dalībniekiem optimizēt elektroenerģijas izmantošanu, *inter alia* sniedzot energo vadības pakalpojumus, izstrādājot jaunas cenu veidošanas metodes un ieviešot viedās uzskaites sistēmas, kuras ir sadarbspējīgas, jo īpaši ar patērētāju energo vadības sistēmām un ar viedajiem tīkliem, saskaņā ar piemērojamiem Savienības datu aizsardzības noteikumiem.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka to teritorijā tiek ieviestas viedās uzskaites sistēmas, kas palīdz panākt lietotāju aktīvu dalību elektroenerģijas tirgū. Par šādu ieviešanu var sagatavot izmaksu un ieguvumu novērtējumu, ko veic saskaņā ar II pielikumā paredzētajiem principiem.

3. Dalībvalstis, kas uzsāk viedo uzskaites sistēmu ieviešanu, saskaņā ar 20. pantu un III pielikumu pieņem un publicē funkcionālo un tehnisko prasību minimumu viedajām uzskaites sistēmām, ko tās grasās ieviest savā teritorijā atbilstoši 20. pantā un II pielikumā paredzētajiem noteikumiem. Dalībvalstis nodrošina gan šo viedo uzskaites sistēmu sadarbspēju, gan to spēju sniegt datus patērētāju energo vadības sistēmām. Tālab dalībvalstis veltī pienācīgu uzmanību attiecīgo pieejamo standartu – tostarp sadarbspēju veicinošu standartu – izmantošanai, paraugpraksi un viedo tīklu attīstības un elektroenerģijas iekšējā tirgus attīstības nozīmībai.

4. Dalībvalstis, kas uzsāk viedo uzskaites sistēmu ieviešanu, nodrošina, ka galalietotāji pārredzamā un nediskriminējošā veidā piedalās ar ieviešanu saistīto izmaksu segšanā, vienlaikus ņemot vērā visas vērtības ķēdes ilgtermiņa ieguvumus. Dalībvalstis vai, ja kāda dalībvalsts ir to paredzējusi, ieceltās kompetentās iestādes, šādu ieviešanu savā teritorijā regulāri pārbauda, lai sekotu līdzi ieguvumu sniegšanai patērētājiem.

5. Ja 2. punktā minētajā izmaksu un ieguvumu novērtējumā viedo uzskaites sistēmu ieviešana vērtēta negatīvi, dalībvalstis nodrošina, ka šo novērtējumu pārskata vismaz reizi četros gados vai biežāk, ņemot vērā būtiskas izmaiņas sākotnējos pieņēmumos un reaģējot uz tehnoloģiju attīstību un pārmaiņām tirgū. Dalībvalstis atbildīgajiem Komisijas dienestiem par sava atjauninātā izmaksu un ieguvumu novērtējuma rezultātiem ziņo, tiklīdz tie kļuvuši pieejami.

6. Šis direktīvas noteikums par viedām uzskaites sistēmām piemēro turpmāk uzstādāmajām iekārtām un iekārtām, ar kurām aizstāj vecākos viedos skaitītājus. Viedās uzskaites sistēmas, kuras jau ir uzstādītas vai kuru "darbu sākums" bija pirms 2019. gada 4. jūlija, var turpināt darboties visu savu ekspluatācijas laiku, bet viedās uzskaites sistēmas, kas neatbilst 20. panta un II pielikuma prasībām, netiek ekspluatētas pēc 2031. gada 5. jūlija.

Šā punkta nolūkos "darbu sākums" ir ar ieguldījumu saistītu būvdarbu sākums vai pirmās stingri noteiktās iekārtu pasūtījumu saistības vai citas saistības, kas padara ieguldījumu neatgriezenisku – atkarībā no tā, kas sākas pirmais. Zemes pirkšanu un tādu sagatavošanās darbus kā atļauju saņemšana un priekšizpētes veikšana neuzskata par darbu sākumu. Attiecībā uz pārņemšanu "darbu sākums" ir brīdis, kad tiek iegādāti aktīvi, kas ir tieši saistīti ar iegādāto uzņēmējdarbības vietu.

20. pants

Viedo uzskaites sistēmu funkcionalitāte

Ja 19. panta 2. punktā minētajā izmaksu un ieguvumu novērtējumā viedo uzskaites sistēmu ieviešana vērtēta pozitīvi vai ja viedās uzskaites sistēmas tiek sistemātiski ieviestas pēc 2019. gada 4. jūlija, dalībvalstis viedās uzskaites sistēmas ievieš saskaņā ar Eiropas standartiem, II pielikumu un šādām prasībām:

- a) viedās uzskaites sistēmas precīzi mēra elektroenerģijas faktisko patēriņu un spēj sniegt galalietotājiem informāciju par faktisko lietošanas laiku. Apstiprinātus datus par patēriņa vēsturi pēc pieprasījuma un bez papildu maksas dara viegli, droši un pārskatāmi pieejamus galalietotājiem. Patēriņa datus, kas nav apstiprināti un ir tuvu reāllaikam, arī dara viegli un droši pieejamus galalietotājiem bez papildu maksas, izmantojot standartizētu saskarni vai attālinātu piekļuvi, lai veicinātu automatizētas energoefektivitātes programmas, pieprasījumu reakciju un citus pakalpojumus;

- b) viedo uzskaites sistēmu un datu pārraides drošība atbilst attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem par drošību, pienācīgi ņemot vērā labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, ar kuriem var nodrošināt visaugstākā līmeņa kibernetikas aizsardzību, vienlaikus paturot prātā izmaksas un proporcionalitātes principus;
- c) galalietotāju privātums un to datu aizsardzība atbilst attiecīgajiem Savienības noteikumiem par datu aizsardzību un privātumu;
- d) skaitītāju operatori nodrošina, ka tādu aktīvo lietotāju skaitītāji, kuri pievada elektroenerģiju tīklā, var uzskaitīt elektroenerģiju, kas pievadīta tīklā no aktīvo lietotāju objektiem;
- e) ja galalietotāji to pieprasa, dati par elektroenerģiju, ko tie pievadījuši tīklā, un to elektroenerģijas patēriņa dati tiem tiek darīti pieejami saskaņā ar īstenošanas aktiem, kas pieņemti, ievērojot 24. pantu, no standartizētas komunikācijas saskarnes vai ar attālinātas piekļuves starpniecību, vai trešai personai, kas darbojas to vārdā, viegli saprotamā formātā, kas tiem ļauj salīdzināt piedāvājumus pēc līdzvērtīgām pazīmēm;
- f) pirms viedo skaitītāju uzstādīšanas vai to uzstādīšanas brīdī galalietotājiem tiek sniegti atbilstīgi padomi un informācija, jo īpaši par visām iespējām attiecībā uz uzskaites rādījumu pārvaldību un enerģijas patēriņa monitoringu un par personas datu vākšanu un apstrādi saskaņā ar piemērojamiem Savienības datu aizsardzības noteikumiem;
- g) viedās uzskaites sistēmas dod iespēju galalietotāju elektroenerģijas patēriņu uzskaitīt un norēķināties par nebalansu tādā pašā laikā, kāds ir nebalansa periods valsts tirgū.

Piemērojot pirmās daļas e) punktu, galalietotājiem ir iespēja lejupielādēt savus uzskaites datus vai nodot tos citai personai bez papildu samaksas un saskaņā ar tiesībām uz datu pārsamību atbilstīgi Savienības datu aizsardzības noteikumiem.

21. pants

Tiesības uz viedo skaitītāju

1. Ja 19. panta 2. punktā minētajā izmaksu un ieguvumu novērtējumā viedo uzskaites sistēmu ieviešana saņem negatīvu vērtējumu un ja viedās uzskaites sistēmas netiek sistemātiski ieviestas, tad dalībvalstis nodrošina, ka ikvienam galalietotājam ir tiesības, vienlaikus sedzot ar to saistītās izmaksas, uz to, ka tam pēc pieprasījuma saskaņā ar taisnīgiem, samērīgiem un izmaksu ziņā efektīviem nosacījumiem uzstāda vai attiecīgā gadījumā modernizē viedo skaitītāju, kas:
 - a) ir aprīkots, ja tehniski iespējams, ar 20. pantā minētajām funkcijām vai ar minimālajām funkcijām, kuras definē un publicē dalībvalstis valsts līmenī un saskaņā ar II pielikumu;
 - b) ir sadarbspējīgs un spēj nodrošināt uzskaites infrastruktūras vēlamu savienojamību ar patērētāju energovadības sistēmu tuvu reāllaikam.
2. Ja lietotājs ir pieprasījis viedo skaitītāju saskaņā ar 1. punktu, dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredzējusi, ieceltās kompetentās iestādes:
 - a) nodrošina, ka tam galalietotājam domātajā piedāvājumā, kas pieprasījis viedo skaitītāju, ir nepārprotami norādītas un skaidri aprakstītas:
 - i) viedā skaitītāja atbalstītās funkcijas un sadarbspēja, iespējamie pakalpojumi, kā arī reālie iespējamie ieguvumi no viedā skaitītāja konkrētajā brīdī;
 - ii) visas saistītās izmaksas, kas jāsedz galalietotājam;
 - b) nodrošina, ka viedais skaitītājs tiek uzstādīts pieņemamā laikposmā, ne vēlāk kā četru mēnešu laikā pēc lietotāja pieprasījuma;
 - c) regulāri un vismaz reizi divos gados izvērtē un publisko saistītās izmaksas un seko līdzi minēto izmaksu dinamikai, kas rodas tehnoloģiskās attīstības un uzskaites sistēmu potenciālo pilnveidojumu rezultātā.

22. pants

Konvencionālie skaitītāji

1. Ja galalietotājiem nav viedo skaitītāju, dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir individuāli konvencionālie skaitītāji, kas precīzi mēra faktisko patēriņu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji konvencionālo skaitītāju rādījumus var viegli nolasīt vai nu tieši, vai netieši, izmantojot tiešsaistes saskarni vai citu piemērotu saskarni.

23. pants

Datu pārvaldība

1. Paredzot datu pārvaldības un apmaiņas noteikumus, dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredzējusi, ieceltās kompetentās iestādes precīzē noteikumus par tiesīgo personu piekļuvi galalietotāja datiem saskaņā ar šo pantu un piemērojamo Savienības tiesisko regulējumu. Šajā direktīvā ar datiem saprot uzskaites un patēriņa datus, kā arī datus, kas nepieciešami lietotāja piegādātāja maiņai, pieprasījumu reakcijai un citiem pakalpojumiem.
 2. Dalībvalstis datu pārvaldību organizē tā, lai nodrošinātu efektīvu un drošu piekļuvi datiem un datu apmaiņu, kā arī datu aizsardzību un datu drošību.
- Neatkarīgi no tā, kādu datu pārvaldības modeli izmanto katrā dalībvalstī, par datu pārvaldību atbildīgās puses nodrošina ikvienai tiesīgajai personai piekļuvi galalietotāja datiem saskaņā ar 1. punkta noteikumiem. Prasītie dati tiesīgo pušu rīcībā nonāk bez diskriminācijas un vienlaikus. Datiem piekļūt ir viegli, un attiecīgās procedūras, lai iegūtu piekļuvi datiem, dara publiski pieejamas.
3. Piemērojot šo direktīvu, noteikumi par piekļuvi datiem un datu uzglabāšanu atbilst attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem.

Personas datu apstrādi, kas tiek veikta šīs direktīvas ietvaros, tostarp piekļuvi datiem un datu glabāšanu, veic saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679.

4. Dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredzējusi, ieceltās kompetentās iestādes dod atļaujas un sertificē vai attiecīgā gadījumā uzrauga par datu pārvaldību atbildīgās puses, lai nodrošinātu, ka šīs puses ievēro šīs direktīvas prasības.

Neskarot Regulā (ES) 2016/679 paredzētos datu aizsardzības speciālistu uzdevumus, dalībvalstis var nolemt, ka par datu pārvaldību atbildīgajām pusēm ir jāieceļ atbilstības nodrošināšanas speciālisti, kuru atbildībā ir pārraudzīt, kā tiek īstenoti pasākumi, ko minētās puses veic, lai nodrošinātu nediskriminējošu piekļuvi datiem un atbilstību šīs direktīvas prasībām.

Dalībvalstis var nozīmēt atbilstības nodrošināšanas speciālistus vai struktūras, kas minētas šīs direktīvas 35. panta 2. punkta d) apakšpunktā, lai pildītu šajā punktā noteiktos pienākumus.

5. Par piekļuvi saviem datiem vai pieprasījumu nodot to datus no galalietotājiem neiekasē papildu maksu.

Dalībvalstu atbildība ir noteikt, kādu attiecīgo maksu par piekļuvi datiem maksā tiesīgās puses.

Dalībvalstis vai, ja kāda dalībvalsts ir to paredzējusi, ieceltās kompetentās iestādes nodrošina, ka maksas, ko piemēro regulētie subjekti, kuri sniedz datu pakalpojumus, ir saprātīgas un pienācīgi pamatotas.

24. pants

Sadarbspējas prasības un procedūras attiecībā uz piekļuvi datiem

1. Lai veicinātu konkurenci mazumtirgū un novērstu tiesīgajām pusēm pārmērīgas administratīvās izmaksas, dalībvalstis sekmē energopakalpojumu pilnīgu sadarbību Savienībā.

2. Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem sadarbības prasības un nediskriminējošas un pārredzamas procedūras piekļūšanai 23. panta 1. punktā minētajiem datiem. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā 68. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka elektroenerģijas uzņēmumi piemēro 2. punktā minētās sadarbības prasības un procedūras piekļūšanai datiem. Minēto prasību un procedūru pamatā ir dalībvalstu esošā prakse.

25. pants

Vienotie kontaktpunkti

Dalībvalstis nodrošina vienotu kontaktpunktu izveidi, lai padarītu lietotājiem pieejamu visu informāciju par viņu tiesībām, piemērojamiem tiesību aktiem un strīdu izšķiršanas mehānismiem, kas viņu rīcībā ir strīdu gadījumā. Šādi vienoti kontaktpunkti var būt iekļauti vispārējos patērētāju informēšanas punktos.

26. pants

Tiesības uz ārpustiesas strīdu izšķiršanu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotāji var piekļūt vienkāršiem, taisnīgiem, pārredzamiem, neatkarīgiem, efektīviem un iedarbīgiem ārpustiesas mehānismiem, lai izšķirtu strīdus par šajā direktīvā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, izmantojot tādu neatkarīgu mehānismu kā enerģētikas ombuds vai patērētāju organizācija, vai regulatīvā iestāde. Ja galalietotājs ir patērētājs Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/11/ES⁽²³⁾ nozīmē, šādi ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismi atbilst Direktīvā 2013/11/ES noteiktajām kvalitātes prasībām un pamatotos gadījumos paredz atlīdzināšanas un kompensācijas sistēmas.

2. Vajadzības gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka strīdu alternatīvas izšķiršanas vienības sadarbojas, lai nodrošinātu vienkāršus, taisnīgus, pārredzamus, neatkarīgus, efektīvus un iedarbīgus ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismus jebkādiem strīdiem, kuri rodas tādu produktu vai pakalpojumu gadījumā, kas saistīti ar kādu produktu vai pakalpojumu, kas ietilpst šīs direktīvas darbības jomā.

3. Energouzņēmumu dalība mājsaimniecību lietotājiem paredzētajos ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismos ir obligāta, ja vien dalībvalsts nepierāda Komisijai, ka citi mehānismi ir vienlīdz efektīvi.

27. pants

Universālais pakalpojums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visi mājsaimniecības lietotāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi var saņemt universālo pakalpojumu, proti, tiesības saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģiju savā teritorijā par konkurētspējīgām, viegli un skaidri salīdzināmām, pārredzamām un nediskriminējošām cenām. Lai nodrošinātu universālā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalstis var norādīt pēdējo garantēto piegādātāju. Dalībvalstis uzliek sadales sistēmu operatoriem pienākumu pieslēgt lietotājus to tīklam saskaņā ar noteikumiem, nosacījumiem un tarifiem, kas noteikti atbilstīgi 59. panta 7. punktā paredzētajai procedūrai. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm stiprināt mājsaimniecības lietotāju un mazo un vidējo lietotāju, kas nav mājsaimniecības, stāvokli tirgū, veicinot brīvprātīgas agregēšanas iespējas, lai nodrošinātu minētās lietotāju kategorijas pārstāvību.

2. Šā panta 1. punktu īsteno pārredzami un nediskriminējoši, un tās nekavē 4. pantā paredzēto piegādātāja brīvo izvēli.

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/11/ES (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK (Direktīva par patērētāju SAJ) (OV L 165, 18.6.2013., 63. lpp.).

28. pants

Neaizsargātie lietotāji

1. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu lietotājus, jo īpaši nodrošina pietiekamu aizsardzību neaizsargātiem lietotājiem. Šajā sakarā katra dalībvalsts definē neaizsargāta lietotāja jēdzienu, kas var būt ar atsauci uz enerģētisko nabadzību un, *inter alia*, uz aizliegumu krīžu laikā atslēgt elektroenerģijas padevi šādiem lietotājiem. Neaizsargāta patērētāju jēdzienā var ietvert ienākumu līmeni, enerģijas izdevumu daļu pieejamajos ienākumos, mājokļu energoefektivitāti, kritisko atkarību no elektroierīcēm veselības apsvērumu, vecuma vai citu kritēriju dēļ. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērotas ar neaizsargātiem lietotājiem saistītās tiesības un pienākumi. Tās jo īpaši veic pasākumus, lai aizsargātu lietotājus attālos apgabalos. Tās nodrošina patērētāju aizsardzību augstā līmenī, jo īpaši attiecībā uz pārredzamību, kas saistīta ar līguma noteikumiem un nosacījumiem, vispārīgu informāciju un strīdu izšķiršanas mehānismu.

2. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, piemēram, paredzot sociālā nodrošinājuma pabalstus, lai neaizsargātiem lietotājiem nodrošinātu nepieciešamo apgādi, vai paredz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai, lai novērstu enerģētisko nabadzību, ja tā konstatēta, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu, tostarp plašākā nabadzības kontekstā. Šādi pasākumi nekavē tirgus efektīvu atvēršanu, kā izklāstīts 4. pantā, vai tirgus darbību, un attiecīgā gadījumā par tiem informē Komisiju saskaņā ar 9. panta 4. punktu. Šādi paziņojumi var ietvert pasākumus, ko veic vispārējās sociālā nodrošinājuma sistēmas ietvaros.

29. pants

Enerģētiskā nabadzība

Novērtējot enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaitu saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu, dalībvalstis nosaka un publicē kritēriju kopumu, kurā var ietvert zemu ienākumu, lielu enerģijas izdevumu daļu pieejamajos ienākumos un zemu energoefektivitāti.

Šajā kontekstā un saistībā ar 5. panta 5. punktu Komisija sniedz norādījumus par jēdziena “ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits” definīciju, izejot no premisas, ka jebkādu to mājsaimniecību īpatsvaru, ko skar enerģētiskā nabadzība, var uzskatīt par būtisku.

IV NODAĻA

SADALES SISTĒMAS DARBĪBA

30. pants

Sadales sistēmu operatoru norīkošana

Dalībvalstis norīko vai prasa, lai uzņēmumi, kam pieder sadales sistēmas vai kas par tām atbild, norīko vienu vai vairākus sadales sistēmu operatorus uz laiku, ko nosaka dalībvalstis, ņemot vērā efektivitātes un ekonomiskā līdzsvara apsvērumus.

31. pants

Sadales sistēmu operatoru uzdevumi

1. Sadales sistēmas operators ir atbildīgs par sistēmas ilgtermiņa jaudas nodrošināšanu, lai izpildītu pamatotas elektroenerģijas sadales prasības, kā arī par to, lai savā apgabalā nodrošinātu drošas, stabilas un efektīvas elektroenerģijas sadales sistēmas darbību, uzturēšanu un attīstību ar ekonomiski izdevīgiem nosacījumiem, pienācīgi ņemot vērā vides aizsardzības un energoefektivitātes apsvērumus.

2. Sadales sistēmas operators nekādā gadījumā nediskriminē sistēmas izmantotājus vai dažu kategoriju sistēmas izmantotājus, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem.

3. Sadales sistēmas operators sniedz sistēmas izmantotājiem vajadzīgo informāciju, lai efektīvi piekļūtu sistēmai un varētu to izmantot.

4. Dalībvalsts var prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas iekārtu dispečēšanu, dod priekšroku ražošanas iekārtām, kas izmanto atjaunojamus resursus vai kas izmanto augstas efektivitātes koģenerāciju saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 12. pantu.
5. Ikviens sadales sistēmas operators darbojas kā neitrāls tirgus darbības veicinātājs, saskaņā ar pārskatāmām, nediskriminējošām un tirgū balstītām procedūrām iepērkot enerģiju, ko tas izmanto enerģijas zudumu segšanai savā sistēmā, kad vien tas veic šo funkciju.
6. Ja sadales sistēmas operators ir atbildīgs par tādu produktu un pakalpojumu iepirkumu, kas vajadzīgi sadales sistēmas efektīvai, uzticamai un drošai darbībai, sadales sistēmas operatora šajā nolūkā pieņemtie noteikumi ir objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši, un to izstrādē veic saskaņošanu ar pārvades sistēmas operatoriem un citiem attiecīgiem tirgus dalībniekiem. Noteikumus un nosacījumus, tostarp attiecīgā gadījumā normas un tarifus attiecībā uz šādiem produktiem un pakalpojumiem, sadales sistēmu operatoriem nosaka saskaņā ar 59. panta 7. punktu nediskriminējošā un izmaksas atspoguļojošā veidā, un tos publicē.
7. Veicot 6. punktā minētos uzdevumus, sadales sistēmas operators saskaņā ar pārredzamām, nediskriminējošām un tirgū balstītām procedūrām iepērk ar frekvences kontroli nesaistītus palīgpakalpojumus, kas vajadzīgi tā sistēmai, ja vien regulatīvā iestāde nav izvērtējusi, ka ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu tirgū balstīta nodrošināšana nav ekonomiski lietderīga, un nav piešķirusi atkāpi. Pienākums iepirkt ar frekvences kontroli nesaistītus palīgpakalpojumus neattiecas uz pilnībā integrētām tīkla komponentēm.
8. Šā panta 6. punktā minēto produktu un pakalpojumu iepirkums nodrošina visu kvalificēto tirgus dalībnieku, tostarp, tirgus dalībnieku, kas piedāvā enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, tirgus dalībnieku, kas iesaistīti pieprasījuma reakcijā, enerģijas uzkrātuvju operatoru un tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, efektīvu līdzdalību, jo īpaši, pieprasot regulatīvajām iestādēm un pārvades sistēmu operatoriem ciešā sadarbībā ar visiem tirgus dalībniekiem, kā arī pārvades sistēmu operatoriem, noteikt tehniskās prasības dalībai minētajos tirgos, pamatojoties uz minēto tirgu tehniskajiem rādītājiem un visu tirgus dalībnieku spējām.
9. Sadales sistēmu operatori sadarbojas ar pārvades sistēmu operatoriem, lai nodrošinātu tirgus dalībnieku, kas pieslēgti to tīklam, efektīvu līdzdalību mazumtirdzniecības, vairumtirdzniecības un balansēšanas tirgos. Par tādu balansēšanas pakalpojumu sniegšanu, kas izriet no resursiem, kuri atrodas sadales sistēmā, vienojas ar attiecīgo pārvades sistēmas operatoru saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 57. pantu un Komisijas Regulas (ES) 2017/1485 ⁽²⁴⁾ 182. pantu.
10. Dalībvalstis vai to ieceltās kompetentās iestādes var atļaut sadales sistēmu operatoriem veikt darbības, kas nav paredzētas šajā direktīvā un Regulā (ES) 2019/943, ja šādas darbības sadales sistēmu operatoriem ir vajadzīgas, lai izpildītu savas saistības saskaņā ar šo direktīvu vai Regulu (ES) 2019/943, ar noteikumu, ka regulatīvā iestāde ir novērtējusi vajadzību pēc šādas atkāpes. Šis punkts neskar sadales sistēmu operatoru tiesības turēt īpašumā tīklus, kas nav elektroenerģijas tīkli, vai šādus tīklus attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt, ja dalībvalsts vai tās ieceltā kompetentā iestāde ir piešķirusi šādas tiesības.

32. pants

Stimuli elastīguma izmantošanai sadales tīklos

1. Dalībvalstis nodrošina nepieciešamo tiesisko regulējumu, lai ļautu un sniegtu stimulus sadales sistēmu operatoriem iepirkt elastības pakalpojumus, tostarp pārvaldīt pārslodzi to apkalpotajā apgabalā, nolūkā uzlabot darbības efektivitāti un attīstīt sadales sistēmu. Tiesiskais regulējums jo īpaši nodrošina, ka sadales sistēmu operatori var iepirkt pakalpojumus no tādiem resursiem kā izkliedēta ražošana, pieprasījuma reakcija vai enerģijas uzkrāšana un veicina energoefektivitātes pasākumu ieviešanu, ja šādi pakalpojumi izmaksu ziņā izdevīgi mazina nepieciešamību modernizēt vai aizvietot elektroenerģijas ražošanas jaudu un atbalsta sadales sistēmas efektīvu un drošu darbību. Sadales sistēmu operatori iepērk šādus pakalpojumus saskaņā ar pārredzamām, nediskriminējošām un tirgū balstītām procedūrām, ja vien pārvaldes iestādes nav konstatējušas, ka šādu pakalpojumu iepirkums nav ekonomiski efektīvs vai ka šāds iepirkums izraisītu nopietnus tirgus izkropļojumus vai lielāku pārslodzi.

⁽²⁴⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/1485 (2017. gada 2. augusts), ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas (OV L 220, 25.8.2017., 1. lpp.).

2. Sadales sistēmu operatori ar regulatīvās iestādes apstiprinājumu vai pati regulatīvā iestāde pārredzamā un līdzdalību veicinošā procesā, kurā iesaistās visi attiecīgie sistēmas izmantotāji un sadales sistēmu operatori, nosaka iepirkto ar frekvences kontroli nesaistīto papildpakalpojumu specifikācijas un attiecīgā gadījumā standartizētus tirgus produktus šādiem pakalpojumiem vismaz valsts līmenī. Specifikācijas nodrošina visu tirgus dalībnieku, tostarp tirgus dalībnieku, kas piedāvā atjaunojamos energoresursus, tirgus dalībnieku, kas iesaistīti pieprasījuma reakcijā, enerģijas uzkrātuvju operatoru un tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, efektīvu un nediskriminējošu līdzdalību. Sadales sistēmu operatori apmainās ar visu nepieciešamo informāciju ar pārvades sistēmu operatoriem un to koordinē ar tiem, lai nodrošinātu resursu optimālu izmantošanu, nodrošinātu sistēmas drošu un efektīvu darbību un veicinātu tirgus attīstību. Sadales sistēmu operatori par šādu pakalpojumu iepirkšanu saņem pienācīgu atlīdzību, lai atgūtu vismaz atbilstošās samērīgās izmaksas, tostarp izdevumus par nepieciešamajām informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un infrastruktūras izmaksas.

3. Sadales sistēmas attīstības pamatā ir pārredzams tīkla attīstības plāns, ko sadales sistēmas operators publicē vismaz reizi divos gados un iesniedz regulatīvajai iestādei. Tīkla attīstības plāns paredz nodrošināt nepieciešamo elastības pakalpojumu pārredzamību vidējā termiņā un ilgtermiņā, un tajā ir norādītas plānotās investīcijas nākamajiem pieciem līdz desmit gadiem, īpašu uzsvāru liekot uz galveno sadales infrastruktūru, kas ir nepieciešama, lai pievienotu jaunu ražošanas jaudu un jaunas slodzes, tostarp elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktus. Tīkla attīstības plāns ietver arī pieprasījuma reakcijas, energoefektivitātes, enerģijas uzkrātuvju vai citu tādu resursu izmantošanu, ko sadales sistēmas operators paredzējis izmantot kā alternatīvu sistēmas paplašināšanai.

4. Sadales sistēmas operators apspriežas ar visiem attiecīgajiem sistēmas izmantotājiem un attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem par tīkla attīstības plānu. Sadales sistēmas operators publicē apspriežu procesa rezultātus kopā ar tīkla attīstības plānu un iesniedz apspriežu procesa rezultātus un tīkla attīstības plānu regulatīvajai iestādei. Regulatīvās iestāde var prasīt izdarīt grozījumus plānā.

5. Dalībvalstis var nolemt nepiemērot 3. punktā izklāstīto pienākumu integrētiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas apkalpo mazāk nekā 100 000 pieslēgtu lietotāju vai kas apkalpo mazas, izolētas sistēmas.

33. pants

Elektromobilitātes integrēšana elektroenerģijas tīklā

1. Neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/94/ES⁽²⁵⁾, dalībvalstis nodrošina nepieciešamo tiesisko regulējumu, lai veicinātu publiski pieejamu un privātu uzlādes punktu pieslēgšanu sadales tīkliem. Dalībvalstis nodrošina, ka sadales sistēmu operatori nediskriminējošā veidā sadarbojas ar visiem uzņēmumiem, kam pieder, kuri veido, ekspluatē vai pārvalda elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktus, tostarp attiecībā uz pieslēgumu tīklam.

2. Sadales sistēmu operatoriem nav atļauts turēt īpašumā, izveidot, pārvaldīt vai ekspluatēt elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktus, izņemot gadījumus, kad sadales sistēmu operatoriem privāti uzlādes punkti pieder vienīgi pašu patēriņa vajadzībām.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, dalībvalstis var atļaut, ka sadales sistēmu operatoriem pieder vai ka tie izveido, pārvalda vai ekspluatē elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktus, ar noteikumu, ka ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- a) pēc atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras, kuru pārskata un apstiprina regulatīvā iestāde, citām personām nav piešķirtas tiesības turēt īpašumā, izveidot, pārvaldīt vai ekspluatēt elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktus, vai tās minētos pakalpojumus nevarēja sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi;
- b) regulatīvā iestāde ir veikusi a) apakšpunktā minētās konkursa procedūras nosacījumu *ex ante* pārskatīšanu un ir piešķirusi apstiprinājumu;
- c) sadales sistēmu operators ekspluatē uzlādes punktus, pamatojoties uz trešo pušu piekļuves nosacījumiem saskaņā ar 6. pantu, un tas nediskriminē sistēmas izmantotājus vai dažu kategoriju sistēmas izmantotājus, un jo īpaši par labu ar to saistītiem uzņēmumiem.

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/94/ES (2014. gada 22. oktobris) par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu (OV L 307, 28.10.2014., 1. lpp.).

Regulatīvā iestāde var izstrādāt vadlīnijas vai iepirkuma noteikumus, lai palīdzētu sadales sistēmu operatoriem nodrošināt taisnīgu konkursa procedūru.

4. Ja dalībvalstis ir īstenojušas 3. punktā izklāstītos nosacījumus, dalībvalstis vai to ieceltās kompetentās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu, lai atkārtoti izvērtētu tirgus dalībnieku potenciālo interesi par elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu īpašumtiesībām, izveidi, ekspluatāciju vai pārvaldīšanu. Ja sabiedriskās apspriešanas gaitā konstatē, ka citām pusēm var piederēt šādi punkti un ka tās spēj tos izveidot, ekspluatēt vai pārvaldīt, dalībvalstis nodrošina, ka sadales sistēmu operatoru darbības šajā jomā tiek pakāpeniski izbeigtas ar noteikumu, ka ir veiksmīgi pabeigta 3. punkta a) apakšpunktā minētā konkursa procedūra. Kā daļu no minētās procedūras nosacījumiem var paredzēt, ka regulatīvās iestādes var atļaut sadales sistēmu operatoriem atgūt to investīciju atlikušo vērtību, kuras tie ieguldīja uzlādes infrastruktūrā.

34. pants

Sadales sistēmu operatoru uzdevumi datu pārvaldības jomā

Dalībvalstis nodrošina, ka visām tiesīgajām pusēm ir nediskriminējoša piekļuve datiem, pamatojoties uz skaidriem un vienlīdzīgiem nosacījumiem, saskaņā ar attiecīgajiem datu aizsardzības noteikumiem. Dalībvalstis, kurās viedās uzskaites sistēmas ir ieviestas saskaņā ar 19. pantu un ja sadales sistēmu operatori ir iesaistīti datu pārvaldībā, atbilstības programmās, kā noteikts 35. panta 2. punkta d) apakšpunktā, ietver konkrētus pasākumus, lai nepieļautu diskriminējošu piekļuvi datiem attiecībā uz tiesīgajām pusēm, kā paredzēts 23. pantā. Ja uz sadales sistēmu operatoriem neattiecas 35. panta 1., 2. vai 3. punkts, dalībvalstis īsteno visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka vertikāli integrētiem uzņēmumiem nav privilēģētas piekļuves datiem savu piegādes darbību veikšanai.

35. pants

Sadales sistēmu operatoru nodalīšana

1. Ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, tas ir neatkarīgs no pārējām darbībām, kas neattiecas uz sadali, vismaz tiktāl, ciktāl tas skar viņa juridisko statusu, organizāciju un lēmumu pieņemšanu. Šie noteikumi nerada pienākumu no vertikāli integrētā uzņēmuma nodalīt īpašumtiesības uz sadales sistēmas operatora aktīviem.

2. Papildus 1. punkta prasībām, ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, tas ir neatkarīgs no citām ar sadali nesaistītām darbībām tiktāl, ciktāl tas attiecas uz tā organizāciju un lēmumu pieņemšanu. Lai to panāktu, piemēro vismaz šādus obligātus kritērijus:

- a) personas, kas atbildīgas par sadales sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties integrētā elektroenerģijas uzņēmuma struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai piegādi ikdienā;
- b) ir jāveic atbilstīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā to personu profesionālās intereses, kas atbildīgas par sadales sistēmas operatora vadību, vienlaikus tām ļaujot rīkoties neatkarīgi;
- c) attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai sadales sistēmas operatoram ir jābūt efektīvām tiesībām pieņemt lēmumus neatkarīgi no integrētā elektroenerģijas uzņēmuma. Šo uzdevumu veikšanai sadales sistēmas operatora rīcībā ir vajadzīgie resursi, tostarp cilvēkresursi, tehniskie, fiziskie un finanšu resursi. Tam nevajadzētu liegt veidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu to, ka ir aizsargātas mātesuzņēmuma ekonomiskās un vadības uzraudzības tiesības meitasuzņēmumā attiecībā uz ieņēmumiem no aktīviem, ko netieši regulē saskaņā ar 59. panta 7. punktu. Tas jo īpaši ļauj mātesuzņēmumam apstiprināt sadales sistēmas operatora gada finanšu plānu vai līdzvērtīgu instrumentu un noteikt vispārīgus ierobežojumus attiecībā uz meitasuzņēmuma parādsaistību līmeni. Tas neļauj mātesuzņēmumam dot norādes par ikdienas darbību vai atsevišķiem lēmumiem par sadales līniju būvniecību vai modernizāciju, ja tie nepārsniedz apstiprināto finanšu plānu vai līdzvērtīgu instrumentu; un

- d) sadales sistēmas operatoram ir jāizstrādā atbilstības programma, kurā izklāsta pasākumus, ko veic, lai nodrošinātu diskriminējošas rīcības nepieļaušanu, un nodrošina, ka tās ievērošana tiek atbilstīgi kontrolēta. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic, lai sasniegtu šo mērķi. Persona vai struktūra, kas atbildīga par atbilstības programmas kontroli, proti, pārvades sistēmas operatora atbilstības amatpersona, iesniedz 57. panta 1. punktā minētajai regulatīvajai iestādei gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem, un šo ziņojumu publicē. Pārvades sistēmas operatora atbilstības amatpersona ir pilnīgi neatkarīga, un tai ir piekļuve visai sadales sistēmas operatora un visu saistīto uzņēmumu informācijai, kas vajadzīga tās uzdevumu veikšanai.
3. Ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvās iestādes vai citas kompetentas struktūras veic sadales sistēmas operatora darbības uzraudzību, lai tas nevarētu ļaunprātīgi izmantot vertikālo integrāciju, tā kropļojot konkurenci. Jo īpaši vertikāli integrēti sadales sistēmu operatori nedrīkst saziņā un zīmola veidošanā maldināt attiecībā uz vertikāli integrētā uzņēmuma piegādes struktūras atsevišķo identitāti.
4. Dalībvalstis var nolemt nepiemērot 1., 2. un 3. punktu integrētiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas apkalpo mazāk nekā 100 000 pieslēgtu lietotāju vai apkalpo mazas, izolētas sistēmas.

36. pants

Sadales sistēmu operatoru īpašumtiesības uz enerģijas uzkrātuvēm

1. Sadales sistēmu operatoriem nepieder enerģijas uzkrātuves, un tie šādas uzkrātuves neattīsta, nepārvalda un neekspluatē.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var atļaut, ka sadales sistēmu operatoriem pieder enerģijas uzkrātuves vai ka tie šādas enerģijas uzkrātuves attīsta, pārvalda vai ekspluatē, ja tās ir pilnībā integrētas tīkla komponentes un regulatīvā iestāde ir piešķirusi apstiprinājumu vai ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
- a) pēc atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras, kuru pārskata un apstiprina regulatīvā iestāde, citām personām nav piešķirtas tiesības turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt šādas uzkrātuves, vai tās minētos pakalpojumus nevarēja sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi;
- b) šādas uzkrātuves ir nepieciešamas, lai sadales sistēmu operatori varētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu attiecībā uz sadales sistēmas efektīvu, uzticamu un drošu ekspluatāciju, un tās neizmanto, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos; un
- c) regulatīvā iestāde ir izvērtējusi šādas atkāpes nepieciešamību un ir veikusi konkursa procedūras, tostarp konkursa procedūras nosacījumu, izvērtējumu, un ir piešķirusi apstiprinājumu.

Regulatīvā iestāde var izstrādāt vadlīnijas vai iepirkuma noteikumus, lai palīdzētu sadales sistēmu operatoriem nodrošināt taisnīgu konkursa procedūru.

3. Regulatīvās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu par pastāvošajām enerģijas uzkrātuvēm, lai izvērtētu tirgus dalībnieku potenciālo pieejamību un interesi par investēšanu šādās uzkrātuvēs. Ja sabiedriskā apspriešana saskaņā ar regulatīvās iestādes novērtējumu liecina, ka trešām personām var piederēt šādas uzkrātuves vai ka tās spēj attīstīt, ekspluatēt vai pārvaldīt šādas uzkrātuves rentablā veidā, regulatīvās iestādes nodrošina, ka sadales sistēmu operatoru darbības šajā saistībā tiek pakāpeniski izbeigtas 18 mēnešu laikā. Kā daļu no minētās procedūras nosacījumiem var paredzēt, ka regulatīvās iestādes var ļaut sadales sistēmu operatoriem saņemt samērīgu kompensāciju, jo īpaši atgūt to investīciju atlikušo vērtību, kuras tie ieguldīja enerģijas uzkrātuvēs.

4. Šā panta 3. punkts neattiecas uz pilnībā integrētām tīkla komponentēm vai uz tādu jaunu akumulatoru uzkrātuvju parasto nolietojuma laikposmu, attiecībā uz kurām galīgo lēmumu par investēšanu pieņem līdz 2019. gada 4. jūlijam, ar noteikumu, ka šādas akumulatoru uzkrātuves:

- a) ir pieslēgtas tīklam vēlākais divu gadu laikā pēc tam;
- b) ir integrētas sadales sistēmā;

- c) tiek izmantotas tikai tīkla drošības tūlītējas darbības atjaunošanai tīkla bojājumu gadījumā, ja šāds atjaunošanas pasākums sākas nekavējoties un beidzas, kad problēmu var novērst ar regulāru pārdispečēšanu; un
- d) netiek izmantotas, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos, tostarp balansēšanas tirgos.

37. pants

Sadales sistēmu operatoru konfidencialitātes pienākums

Neskarot 55. pantu vai citus tiesiskas prasības izpaust informāciju, sadales sistēmas operators ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli sensitīvu informāciju, kas iegūta tā saimnieciskajā darbībā, un neļauj diskriminējošā veidā izpaust informāciju par savu darbību, kas var citiem dot komerciālas priekšrocības.

38. pants

Slēgtas sadales sistēmas

1. Dalībvalstis var paredzēt, ka regulatīvās iestādes vai citas kompetentās iestādes kā slēgtu sadales sistēmu klasificē sistēmu, kas elektroenerģiju sadala ģeogrāfiski ierobežotās rūpnieciskās, komerciālās vai koplietojuma pakalpojumu vietās un, neskarot 4. punktu, nepieļauj elektroenerģiju mājāsaimniecības lietotājiem, ja:

- a) īpašu tehnisku vai drošuma apsvērumu dēļ šādas sistēmas izmantotāju darbība vai ražošanas process ir integrēts; vai
- b) šāda sistēma elektroenerģiju sadala galvenokārt sistēmas īpašniekam vai operatoram vai ar tiem saistītiem uzņēmumiem.

2. Piemērojot šo direktīvu, slēgtas sadales sistēmas uzskata par sadales sistēmām. Dalībvalstis var paredzēt, ka regulatīvās iestādes atbrīvo slēgtas sadales sistēmas operatoru no:

- a) 31. panta 5. un 7. punktā noteiktās prasības saskaņā ar pārskatāmām, nediskriminējošām un uz tirgus principiem balstītām procedūrām iepirkt enerģiju, ko tas izmanto enerģijas zudumu segšanai un ar frekvences kontroli nesaistītiem palīgpakalpojumiem savā sistēmā;
- b) 6. panta 1. punktā noteiktās prasības, ka tarifi vai to aprēķināšanas metodika pirms to stāšanās spēkā ir jāapstiprina saskaņā ar 59. panta 1. punktu;
- c) 32. panta 1. punktā noteiktās prasības iepirkt elastības pakalpojumus un 32. panta 3. punktā noteiktās prasības attīstīt operatoru sistēmas, pamatojoties uz tīkla attīstības plāniem;
- d) 33. panta 2. punktā noteiktās prasības attiecībā uz to, ka sadales sistēmu operatoriem nepieder elektrotransportlīdzekļu uzlādes punkti vai ka tie šādus punktus neattīsta, nepārvalda vai neekspluatē; un
- e) 36. panta 1. punktā noteiktās prasības attiecībā uz to, ka sadales sistēmu operatoriem nepieder enerģijas uzkrātuves vai ka tie šādas uzkrātuves neattīsta, nepārvalda vai neekspluatē.

3. Ja tiek piešķirts atbrīvojums saskaņā ar 2. punktu, piemērojamos tarifus vai to aprēķināšanas metodiku saskaņā ar 59. panta 1. punktu pārskata un apstiprina pēc slēgtās sadales sistēmas izmantotāja pieprasījuma.

4. Ja sistēmu nenozīmīgi lieto mājāsaimniecības, kuras ar sadales sistēmas īpašnieku saista darba attiecības vai līdzīgas saiknes un kuras atrodas slēgtas sadales sistēmas apkalpotā teritorijā, tas neliedz piešķirt 2. pantā paredzētos atbrīvojumus.

39. pants

Apvienotais operators

Šis direktīvas 35. panta 1. punkts neliedz darboties apvienotam pārvades un sadales sistēmas operatoram ar nosacījumu, ka operators atbilst 43. panta 1. punktam vai 44. un 45. pantam, vai VI nodaļas 3. iedaļai vai ka uz operatoru attiecas 66. panta 3. punkts.

V NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI, KAS PIEMĒROJAMI PĀRVADES SISTĒMAS OPERATORAM

40. pants

Pārvades sistēmu operatoru uzdevumi

1. Pārvades sistēmas operators atbild par:
 - a) sistēmas darbības nodrošināšanu ilgtermiņā tā, lai elektroenerģijas pārvades apjoms atbilstu saprātīgam elektroenerģijas pārvades pieprasījumam, un par drošas, uzticamas un efektīvas pārvades sistēmas ekspluatāciju, uzturēšanu un attīstību ar ekonomiski izdevīgiem nosacījumiem, pienācīgi ņemot vērā vides aspektus, ciešā sadarbībā ar kaimiņos esošu pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem;
 - b) atbilstīgu līdzekļu nodrošināšanu, lai izpildītu savas saistības;
 - c) piegādes drošības veicināšanu ar piemērotu pārvades jaudu un sistēmas uzticamību;
 - d) elektroenerģijas plūsmu pārvaldību sistēmā, ņemot vērā apmaiņu ar citām starpsavienotām sistēmām. Lai to panāktu, pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par drošas, uzticamas un efektīvas elektroenerģijas sistēmas nodrošināšanu un visu šajā sakarā vajadzīgo palīgpakalpojumu, tostarp to, kuri sniegti atbilstīgi ar pieprasījumu reakcijas un ar enerģijas uzkrātuvju palīdzību, pieejamības nodrošināšanu, ja vien šī pieejamība nav atkarīga no kādas citas pārvades sistēmas, ar ko attiecīgā sistēma ir savienota;
 - e) pietiekamas informācijas sniegšanu citu tādu sistēmu operatoriem, kas ir starpsavienotas ar attiecīgo sistēmu, lai nodrošinātu starpsavienotās sistēmas drošu un efektīvu darbību, saskaņotu pilnveidošanu un sadarbību;
 - f) sistēmas izmantotāju vai izmantotāju kategoriju nediskriminēšanu, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem;
 - g) tādas informācijas sniegšanu sistēmas izmantotājiem, kas vajadzīga, lai efektīvi piekļūtu sistēmai;
 - h) pārslodzes rentes un tādu maksājumu iekasēšanu, kas tiek veikti saistībā ar pārvades sistēmu operatoru savstarpēju kompensāciju mehānismu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 49. pantu, piešķirot un pārvaldot trešās personas piekļuves iespējas un sniedzot pamatotu paskaidrojumu, ja tas piekļūvi ir atteicis, ko uzrauga regulatīvās iestādes; veicot savus šajā pantā noteiktos uzdevumus, pārvades sistēmu operatori pirmām kārtām atvieglo tirgus integrāciju;
 - i) palīgpakalpojumu pirkšanu, lai nodrošinātu darbības drošību;
 - j) pamatnostādņu pieņemšanu sadarbībai un koordinācijai starp reģionālajiem koordinācijas centriem;
 - k) dalību Eiropas un valstu resursu pietiekamības novērtējumu izveidē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 IV nodaļu;
 - l) pārvades sistēmu digitalizāciju;
 - m) datu pārvaldību, tostarp datu pārvaldības sistēmu izstrādi, kiberdrošību un datu aizsardzību, ievērojot piemērojamos noteikumus un neskarot citu iestāžu kompetenci.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka vienu vai vairākus no šā panta 1. punktā uzskaitītajiem pienākumiem uztic nevis pārvades sistēmas operatoram, kuram pieder pārvades sistēma un kuram citkārt būtu jāpilda attiecīgie pienākumi, bet gan citam pārvades sistēmas operatoram. Pārvades sistēmas operators, kam uztic uzdevumus, ir sertificēts atbilstīgi nodalītu īpašumtiesību neatkarīga sistēmas operatora vai neatkarīga pārvades sistēmas operatora modelim un atbilst 43. pantā noteiktajām prasībām, bet netiek prasīts, lai tam piederētu pārvades sistēma, par kuru tas ir atbildīgs.

Pārvades sistēmas operators, kuram pieder pārvades sistēma, atbilst VI nodaļā noteiktajām prasībām un ir sertificēts saskaņā ar 43. pantu. Tas neskar iespēju pārvades sistēmu operatoriem, kas sertificēti atbilstīgi nodalītu īpašumtiesību neatkarīga sistēmas operatora vai neatkarīga pārvades sistēmas operatora modelim, pēc savas iniciatīvas un savā uzraudzībā deleģēt konkrētus uzdevumus citiem pārvades sistēmu operatoriem, kas ir sertificēti atbilstīgi nodalītu īpašumtiesību neatkarīga sistēmas operatora vai neatkarīga pārvades sistēmas operatora modelim, ja šāda uzdevumu deleģēšana neapdraud deleģējošā pārvades sistēmas operatora efektīvas un neatkarīgas lēmumu pieņemšanas tiesības.

3. Veicot 1. punktā minētos uzdevumus, pārvades sistēmas operators ņem vērā ieteikumus, ko sniedz reģionālie koordinācijas centri.

4. Veicot 1. punkta i) apakšpunktā minēto uzdevumu, pārvades sistēmas operatori iepērk balansēšanas pakalpojumus saskaņā ar:

a) pārredzamām, nediskriminējošām un uz tirgus principiem balstītām procedūrām;

b) visu kvalificēto elektroenerģijas uzņēmumu un tirgus dalībnieku, tostarp tirgus dalībnieku, kas piedāvā atjaunojamos energoresursus, tirgus dalībnieku, kas iesaistīti pieprasījumreakcijā, enerģijas uzkrātuvju operatoru un tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, līdzdalību.

Pirmās daļas b) apakšpunkta nolūkā regulatīvās iestādes un pārvades sistēmu operatori ciešā sadarbībā ar visiem tirgus dalībniekiem nosaka tehniskās prasības dalībai minētajos tirgos, pamatojoties uz minēto tirgu tehniskajiem rādītājiem.

5. Šā panta 4. punktu piemēro ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu sniegšanai, ko veic pārvades sistēmu operatori, ja vien regulatīvā iestāde novērtējumā nav secinājusi, ka ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu sniegšana, kas balstīta tirgū, nav ekonomiski lietderīga, un ir piešķirusi atkāpi. Tiesiskie regulējumi jo īpaši nodrošina, ka pārvades sistēmu operatori var iepirkt pakalpojumus no pieprasījumreakcijas vai enerģijas uzkrātuvju pakalpojumu sniedzējiem un veicina energoefektivitātes pasākumu ieviešanu, ja šādi pasākumi izmaksu ziņā efektīvi mazina nepieciešamību modernizēt vai aizvietot elektroenerģijas jaudu un ja tie atbalsta pārvades sistēmas efektīvu un drošu darbību.

6. Pārvades sistēmu operatori ar regulatīvās iestādes apstiprinājumu vai pati regulatīvā iestāde pārredzamā un līdzdalību veicinošā procesā, kurā iesaistās visi attiecīgie sistēmas izmantotāji un sadales sistēmu operatori, nosaka iepirkto ar frekvences kontroli nesaistīto palīgpakalpojumu specifikācijas un attiecīgā gadījumā standartizētus tirgus produktus šādiem pakalpojumiem vismaz valsts līmenī. Specifikācijas nodrošina visu tirgus dalībnieku, tostarp tirgus dalībnieku, kas piedāvā atjaunojamos energoresursus, tirgus dalībnieku, kas iesaistīti pieprasījumreakcijā, enerģijas uzkrātuvju operatoru un tirgus dalībnieku, kas iesaistīti agregēšanā, efektīvu un nediskriminējošu līdzdalību. Pārvades sistēmu operatori apmainās ar visu vajadzīgo informāciju un veic saskaņošanu ar sadales sistēmu operatoriem, lai nodrošinātu optimālu resursu izlietojumu, lai nodrošinātu drošu un efektīvu sistēmas darbību un lai sekmētu tirgus attīstību. Pārvades sistēmu operatori par šādu pakalpojumu iepirkšanu saņem pienācīgu atlīdzību, kas ļauj tiem atgūt vismaz samērīgas atbilstošās izmaksas, tostarp izdevumus par nepieciešamajām informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un infrastruktūras izmaksas.

7. Šā panta 5. punktā minētais pienākums iepirkt ar frekvences kontroli nesaistītus palīgpakalpojumus neattiecas uz pilnībā integrētām tīkla komponentēm.

8. Dalībvalstis vai to ieceltās kompetentās iestādes var atļaut pārvades sistēmu operatoriem veikt darbības, kas nav paredzētas šajā direktīvā un Regulā (ES) 2019/943, ja šādas darbības ir nepieciešamas, lai pārvades sistēmu operatori varētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu vai Regulu (ES) 2019/943, ar noteikumu, ka regulatīvā iestāde ir izvērtējusi šādas atkāpes nepieciešamību. Šis punkts neskar pārvades sistēmu operatoru tiesības turēt īpašumā tīklus, kas nav elektroenerģijas tīkli, vai šādus tīklus attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt, ja dalībvalsts vai tās ieceltā kompetentā iestāde ir piešķirusi šādas tiesības.

41. pants

Konfidencialitātes un pārredzamības prasības, kas jāievēro pārvades sistēmu īpašniekiem un pārvades sistēmu operatoriem

1. Neskarot 55. pantu vai citu tiesisku pienākumu izpaust informāciju, visi pārvades sistēmu operatori un visi sadales sistēmu īpašnieki ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli sensitīvu informāciju, kas iegūta to darbības gaitā, un neļauj diskriminējošā veidā izpaust tādu informāciju par savu darbību, kas var citiem dot komerciālas priekšrocības. Tie jo īpaši neizpauž komerciāli sensitīvu informāciju citām uzņēmuma daļām, ja vien šāda izpaušana nav vajadzīga darījuma veikšanai. Lai pilnībā ievērotu noteikumus par informācijas nodalīšanu, dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmas īpašnieks un pārējās uzņēmuma daļas neizmanto kopīgus dienestus, piemēram, kopīgu juridisko dienestu, izņemot viennozīmīgi administratīvu vai IT funkciju veikšanu.

2. Ja elektroenerģiju pārdod vai pērk saistīti uzņēmumi, pārvades sistēmu operatori ļaunprātīgi neizmanto komerciāli sensitīvu informāciju, kas iegūta no trešām personām, nodrošinot tām piekļuvi sistēmai vai vienojoties par šādu piekļuvi.
3. Informāciju, kas vajadzīga efektīvai konkurencei un efektīvai tirgus darbībai, dara publiski pieejamu. Šis pienākums neskar komerciāli sensitīvas informācijas konfidencialitāti.

42. pants

Pilnvaras pieņemt lēmumus par jaunu ražošanas iekārtu un enerģijas uzkrātuvju pieslēgšanu pārvades sistēmai

1. Pārvades sistēmas operators izstrādā un publicē pārskatāmas un efektīvas procedūras jaunu ražošanas iekārtu un enerģijas uzkrātuvju nediskriminējošai pieslēgšanai pārvades sistēmai. Minētās procedūras ir jāapstiprina regulatīvajām iestādēm.
2. Pārvades sistēmu operators nevar atteikties pieslēgt jaunu ražošanas iekārtu vai enerģijas uzkrātuvju, pamatojoties uz iespējamiem tīkla pieejamās jaudas turpmākiem ierobežojumiem, piemēram, pārslodzi pārvades sistēmas tālākajās daļās. Pārvades sistēmas operators sniedz vajadzīgo informāciju.

Pirmā daļa neskar pārvades sistēmu operatoru iespēju ierobežot garantēto savienojumu jaudu vai piedāvāt savienojumus, kam piemēroti darbības ierobežojumi, lai nodrošinātu ekonomisko efektivitāti jaunām ražošanas iekārtām vai enerģijas uzkrātuvēm, ar noteikumu, ka šādus ierobežojumus ir apstiprinājusi regulatīvā iestāde. Regulatīvā iestāde nodrošina, ka visi garantētās savienojumu jaudas vai darbības ierobežojumi tiek ieviesti, izmantojot pārredzamas un nediskriminējošas procedūras, un nerada nevajadzīgus šķēršļus ienākšanai tirgū. Ja ražošanas iekārta vai enerģijas uzkrātuve sedz izmaksas, kas saistītas ar neierobežotu savienojumu nodrošināšanu, ierobežojumus nepiemēro.

3. Pārvades sistēmas operators nevar atteikt jaunu pieslēgumpunktu, pamatojoties uz to, ka tas radītu papildu izdevumus saistībā ar sistēmas elementu nepieciešamo jaudas palielinājuma pieslēgumpunkta tuvumā.

VI NODAĻA

PĀRVADES SISTĒMU OPERATORU NODALĪŠANA

1. iedaļa

Īpašumtiesību nodalīšana

43. pants

Pārvades sistēmu un pārvades sistēmu operatoru īpašumtiesību nodalīšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka:
 - a) visi uzņēmumi, kam pieder pārvades sistēma, darbojas kā pārvades sistēmu operatori;
 - b) viena un tā pati persona vai personas nav tiesīga(-as):
 - i) tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, un tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu vai izmantot tiesības šajos uzņēmumos; vai
 - ii) tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu un tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā;

- c) viena un tā pati persona vai personas nav tiesīga(-as) iecelt uzraudzības padomes, administratīvās valdes vai tādu struktūru locekļus, kas juridiski pārstāv pārvides sistēmas operatoru vai pārvides sistēmu, nedz arī tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā; un
- d) viena un tā pati persona nav tiesīga kļūt par uzraudzības padomes, administratīvās valdes vai to struktūru locekli, kas juridiski pārstāv uzņēmumu, gan uzņēmumā, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, gan pārvides sistēmas operatorā vai pārvides sistēmā.

2. Šā panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētās tiesības jo īpaši attiecas uz:

- a) tiesībām izmantot balsstiesības;
- b) tiesībām iecelt uzraudzības padomes, administratīvās valdes vai to struktūru locekļus, kas juridiski pārstāv uzņēmumu; vai
- c) kontrolpaketes turēšanu.

3. Piemērojot šā panta 1. punkta b) apakšpunktu, jēdziens “uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām” ietver “uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām” nozīmē, kas paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/73/EK, un termini “pārvides sistēmas operators” un “pārvides sistēma” ietver “pārvides sistēmas operatoru” un “pārvides sistēmu” minētās direktīvas nozīmē.

4. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktā noteikto prasību uzskata par izpildītu, ja divi vai vairāk uzņēmumi, kam pieder pārvides sistēmas, ir nodibinājuši kopuzņēmumu, kas attiecīgajās pārvides sistēmās divās vai vairāk dalībvalstīs darbojas kā pārvides sistēmas operators. Cits uzņēmums kopuzņēmumā drīkst iesaistīties vienīgi tad, ja atbilstīgi 44. pantam tas ir apstiprināts par neatkarīgu sistēmas operatoru vai par neatkarīgu pārvides operatoru 3. iedaļas nolūkos.

5. Ja 1. punkta b), c) un d) apakšpunktā minētā persona ir dalībvalsts vai cita publiska struktūra, tad divas atsevišķas publiskas struktūras, kas kontrolē pārvides sistēmas operatoru vai pārvides sistēmu, no vienas puses, un uzņēmumu, kas veic ražošanas vai piegādes funkcijas, no otras puses, šā panta īstenošanas nolūkā neuzskata par vienu un to pašu personu vai personām.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka ne 41. pantā minēto komerciāli sensitīvo informāciju, ko ieguvusi pārvides sistēmas operators, kurš ir bijis daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, ne šāda pārvides sistēmas operatora darbiniekus nenodod tāda uzņēmuma rīcībā, kas veic kādu no ražošanas un piegādes funkcijām.

7. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvides sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam, dalībvalsts var pieņemt lēmumu nepiemērot 1. punktu.

Šādā gadījumā attiecīgā dalībvalsts vai nu:

- a) norīko neatkarīgu sistēmas operatoru saskaņā ar 44. pantu; vai arī
- b) ievēro 3. iedaļu.

8. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvides sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam un ja ir veikti pasākumi, kas garantē lielāku pārvides sistēmas operatora neatkarību, nekā paredzēts 3. iedaļā, dalībvalsts var pieņemt lēmumu nepiemērot 1. punktu.

9. Pirms uzņēmumu apstiprina un norīko par pārvides sistēmas operatoru saskaņā ar šā panta 8. punktu, to sertificē saskaņā ar procedūrām, kuras noteiktas saskaņā ar šīs direktīvas 52. panta 4., 5. un 6. punktā un Regulas (ES) 2019/943 51. pantā noteiktajām procedūrām, kuras ievērojot, Komisija pārbauda, vai veiktie pasākumi viennozīmīgi garantē efektīvāku pārvides sistēmas operatora neatkarību nekā šīs nodaļas 3. iedaļa.

10. Vertikāli integrētiem uzņēmumiem, kam pieder pārvides sistēmas, nekādā gadījumā nav liegts veikt pasākumus, lai panāktu atbilstību 1. punktam.

11. Uzņēmumiem, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, nekādā gadījumā nedrīkst būt iespēja tieši vai netieši iegūt kontroli vai izmantot jebkādas tiesības attiecībā uz nodalītiem pārvides sistēmu operatoriem dalībvalstīs, kuras piemēro 1. punktu.

2. iedaļa

Neatkarīgi sistēmu operatori

44. pants

Neatkarīgi sistēmu operatori

1. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvades sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam, dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot 43. panta 1. punktu un pēc pārvades sistēmas īpašnieka priekšlikuma norīkot neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru. Šādu norīkošanu apstiprina Komisija.

2. Dalībvalsts var apstiprināt un norīkot neatkarīgu sistēmas operatoru, ar noteikumu, ka:

- a) potenciālais operators ir pierādījis savu atbildību 43. panta 1. punkta b), c) un d) apakšpunktā noteiktajām prasībām;
- b) potenciālais operators ir pierādījis, ka tā rīcībā ir cilvēkresursi un tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, kas vajadzīgi 40. pantā paredzēto uzdevumu veikšanai;
- c) potenciālais operators ir apņēmis ievērot regulatīvās iestādes pārraudzīto tīkla attīstības desmit gadu plānu;
- d) pārvades sistēmas īpašnieks ir pierādījis spēju izpildīt savas saistības saskaņā ar 5. punktu. Šim nolūkam tas iesniedz projektus visiem līgumiem ar potenciālo operatoru un citām attiecīgām struktūrām; un
- e) potenciālais operators ir pierādījis spēju izpildīt Regulā (ES) 2019/943 paredzētās saistības, tostarp īstenot pārvades sistēmu operatoru sadarbību Eiropas un reģionālā līmenī.

3. Uzņēmumus, ko regulatīvā iestāde sertificējusi kā atbilstīgus 53. panta un šā panta 2. punkta prasībām, dalībvalstis apstiprina un norīko par neatkarīgiem pārvades sistēmu operatoriem. Piemēro sertifikācijas procedūru, kas paredzēta vai nu šīs direktīvas 52. pantā un Regulas (ES) 2019/943 51. pantā, vai arī šīs direktīvas 53. pantā.

4. Neatkarīgiem sistēmu operatoriem ir pienākums piešķirt un pārvaldīt trešo personu piekļuvi, tostarp iekasēt piekļuves maksas un pārslodzes maksas, un maksājumus saskaņā ar pārvades sistēmu operatoru savstarpēju kompensāciju mehānismu atbilstīgi Regulas (ES) 2019/943 49. pantam, kā arī ekspluatēt, uzturēt un attīstīt pārvades sistēmu un ar investīciju plānošanu panākt, lai sistēma ilgtermiņā atbilstu pamatotam pieprasījumam. Attīstot pārvades sistēmu, neatkarīgais sistēmas operators ir atbildīgs par jaunu infrastruktūras objektu plānošanu (ieskaitot apstiprināšanas procedūru), būvniecību un nodošanu ekspluatācijā. Šajā nolūkā neatkarīgais sistēmas operators darbojas kā pārvades sistēmas operators atbilstīgi šai iedaļai. Pārvades sistēmas īpašnieks nav atbildīgs ne par trešo personu piekļuves piešķiršanu un pārvaldību, ne par investīciju plānošanu.

5. Ja ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, pārvades sistēmas īpašnieks:

- a) pienācīgi sadarbojas ar neatkarīgo sistēmas operatoru un palīdz tam veikt pienākumus, tostarp sniedzot visu attiecīgo informāciju;
- b) finansē investīcijas, par kurām nolemj neatkarīgais sistēmas operators un kuras apstiprina regulatīvā iestāde, vai piekrīt, ka tās finansē cita ieinteresētā persona, arī neatkarīgais sistēmas operators. Attiecīgo finansēšanas kārtību apstiprina regulatīvā iestāde. Pirms šādas apstiprināšanas regulatīvā iestāde apspriežas ar pārvades sistēmas īpašnieku un citām ieinteresētajām personām;
- c) nodrošina segumu saistībām, kas attiecas uz tīkla aktīviem, izņemot to saistību daļu, kas saistīta ar neatkarīgā sistēmas operatora uzdevumiem; un
- d) nodrošina garantijas, kas vajadzīgas finansējuma piesaistei tīkla paplašināšanai, izņemot investīcijas, attiecībā uz kurām atbilstīgi b) apakšpunktam pārvades sistēmas īpašnieks piekritis, ka finansējumu nodrošina cita ieinteresētā persona, arī neatkarīgais sistēmas operators.

6. Ciešā sadarbībā ar regulatīvo iestādi attiecīgajai valsts konkurences iestādei piešķir visas vajadzīgās pilnvaras, lai tā varētu efektīvi uzraudzīt, kā pārvades sistēmas īpašnieks pilda 5. punktā paredzētās saistības.

45. pants

Pārvades sistēmu īpašnieku nodalīšana

1. Ja ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, pārvades sistēmas īpašnieks, kas ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, vismaz juridiskās formas, organizācijas un lēmumu pieņemšanas aspektā ir neatkarīgs no citām darbībām, kas nav saistītas ar pārvadi.
2. Lai nodrošinātu 1. punktā minēto pārvades sistēmas īpašnieka neatkarību, piemēro vismaz šādus minimālos kritērijus:
 - a) personas, kas atbildīgas par pārvades sistēmas īpašnieka vadību, neiesaistās integrētā elektroenerģijas uzņēmuma struktūrās, kas tieši vai netieši ir ikdienā atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, sadali un piegādi;
 - b) veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā to personu profesionālās intereses, kuras atbildīgas par pārvades sistēmas īpašnieka vadību, vienlaikus ļaujot tām rīkoties neatkarīgi; un
 - c) pārvades sistēmas īpašnieks izstrādā atbilstības programmu, kurā izklāsta pasākumus, kas veikti, lai nodrošinātu diskriminējošas rīcības nepieļaušanu, un nodrošina, ka tās ievērošana tiek atbilstīgi kontrolēta. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic šo mērķu sasniegšanai. Par atbilstības programmas kontroli atbildīgā persona vai struktūra iesniedz regulatīvajai iestādei gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem, un šo ziņojumu publicē.

3. iedaļa

Neatkarīgs pārvades operators

46. pants

Aktīvi, iekārtas, darbinieki un identitāte

1. Pārvades sistēmu operatoru rīcībā ir visi cilvēkresursi un tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, kas vajadzīgi, lai pildītu šajā direktīvā noteiktos pienākumus un veiktu elektroenerģijas pārvades darbības, jo īpaši:
 - a) elektroenerģijas pārvades darbības veikšanai vajadzīgie aktīvi, tostarp pārvades sistēma, pieder pārvades sistēmas operatoram;
 - b) elektroenerģijas pārvades darbības veikšanai, tostarp korporatīvo uzdevumu veikšanai, vajadzīgais personāls ir pārvades sistēmas operatora darbinieki;
 - c) aizliegta darbinieku nomāšana un pakalpojumu sniegšana citām vertikāli integrēta uzņēmuma daļām vai no tām. Pārvades sistēmas operators tomēr var sniegt pakalpojumus vertikāli integrētam uzņēmumam, ar noteikumu, ka:
 - i) minēto pakalpojumu sniegšana nediskriminē sistēmas izmantotājus, ir pieejama visiem sistēmas izmantotājiem ar vienādiem noteikumiem un neierobežo, nekropļo un nekavē konkurenci ražošanas vai piegādes jomā; un
 - ii) minēto pakalpojumu sniegšanas noteikumus ir apstiprinājusi regulatīvā iestāde;
 - d) neskarot saskaņā ar 49. pantu pieņemtos uzraudzības struktūras lēmumus, vertikāli integrētais uzņēmums pēc pārvades sistēmas operatora atbilstīga pieprasījuma savlaicīgi dara pārvades sistēmas operatoram pieejamus atbilstīgus finanšu resursus turpmākiem investīciju projektiem un/vai pašreizējo aktīvu aizstāšanai.

2. Papildus 40. pantā minētajiem uzdevumiem elektroenerģijas pārvades darbība ietver vismaz šādas darbības:
 - a) pārstāvēt pārvades sistēmas operatoru un uzturēt kontaktus attiecībā ar trešām personām un regulatīvajām iestādēm;
 - b) pārstāvēt pārvades sistēmas operatoru *ENTSO-E*;
 - c) piešķirt un pārvaldīt trešo personu piekļuvi, nediskriminējot sistēmas izmantotājus vai izmantotāju kategorijas;
 - d) iekasēt visas maksas, kas saistītas ar pārvades sistēmu, tostarp piekļuves maksas, maksas par enerģijas zudumiem un maksas par palīgpakalpojumiem;
 - e) ekspluatēt, uzturēt un attīstīt drošu, efektīvu un saimnieciski izdevīgu pārvades sistēmu;
 - f) plānot investīcijas, nodrošinot sistēmas ilgtermiņa spēju apmierināt saprātīgu pieprasījumu un garantēt piegādes drošību;
 - g) izveidot atbilstīgus kopuzņēmumus, iekļaujot vienu vai vairākus pārvades sistēmu operatorus, elektroenerģijas biržas un citus attiecīgus dalībniekus, kas cenšas attīstīt reģionālo tirgu izveidi vai veicināt liberalizācijas procesu; un
 - h) sniegt visus korporatīvos pakalpojumus tostarp juridiskos pakalpojumus, grāmatvedības un IT pakalpojumus.
3. Pārvades sistēmu operatorus izveido juridiskajā formā, kas minēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1132 ⁽²⁶⁾ I pielikumā.
4. Pārvades sistēmas operators tā korporatīvajā identitātē, saziņā, zīmola veidošanā un telpās nemaldina attiecībā uz vertikāli integrēta uzņēmuma vai kādas tā daļas atsevišķo identitāti.
5. Pārvades sistēmas operators neizmanto ne IT sistēmas vai iekārtas, ne fiziskās telpas un drošības piekļuves sistēmas kopīgi ar jebkuru vertikāli integrēta uzņēmuma daļu, ne arī vienus un tos pašus konsultantus vai ārējos līgumslēdzējus saistībā ar IT sistēmām vai iekārtām un drošības piekļuves sistēmām.
6. Pārvades sistēmu operatoru grāmatvedības revīziju veic revidents, kas nav tas pats revidents, kurš veic grāmatvedības revīziju vertikāli integrētā uzņēmumā vai kādā no tā daļām.

47. pants

Pārvades sistēmas operatora neatkarība

1. Neskarot saskaņā ar 49. pantu pieņemtos uzraudzības struktūras lēmumus, pārvades sistēmas operatoram ir:
 - a) neatkarīgi no vertikāli integrēta uzņēmuma – reālas lēmumu pieņemšanas tiesības attiecībā uz pārvades sistēmas darbību, uzturēšanai un attīstīšanai vajadzīgajiem aktīviem; un
 - b) tiesības piesaistīt līdzekļus kapitāla tirgū, jo īpaši aizņemoties un palielinot kapitālu.
2. Pārvades sistēmas operators vienmēr rīkojas tā, lai nodrošinātu, ka viņam ir vajadzīgie resursi, lai pienācīgi un efektīvi veiktu pārvades darbību, kā arī lai attīstītu un uzturētu efektīvu, drošu un saimnieciski izdevīgu pārvades sistēmu.
3. Vertikāli integrēta uzņēmuma meitasuzņēmumiem, kas veic ražošanas vai piegādes funkcijas, nav tiesas vai netiesas dalības pārvades sistēmas operatorā. Pārvades sistēmas operatoram nav nekādas tiesas vai netiesas dalības vertikāli integrēta uzņēmuma meitasuzņēmumā, kas veic ražošanas vai piegādes funkcijas, nedz arī tas saņem dividendes vai citu finansiālu labumu no minētā meitasuzņēmuma.
4. Pārvades sistēmas operatora vispārējās pārvaldes struktūra un korporatīvie statūti nodrošina pārvades sistēmas operatora faktisku neatkarību saskaņā ar šo iedaļu. Vertikāli integrēts uzņēmums tieši vai netieši nenosaka pārvades sistēmas operatora rīcību konkurences apstākļos attiecībā uz pārvades sistēmas operatora ikdienas darbu un tīkla pārvaldību vai attiecībā uz darbībām, kas vajadzīgas, lai sagatavotu tīkla attīstības desmit gadu plānu, kurš izstrādāts atbilstīgi 51. pantam.

⁽²⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1132 (2017. gada 14. jūnijs) attiecībā uz sabiedrību tiesību dažiem aspektiem (OV L 169, 30.6.2017., 46. lpp.).

5. Pildot šīs direktīvas 40. pantā un 46. panta 2. punktā paredzētos uzdevumus un ievērojot pienākumus, kas noteikti Regulas (ES) 2019/943 16., 18., 19. un 50. pantā, pārvades sistēmu operatori nediskriminē dažādas personas vai struktūras un neierobežo, neizkropļo vai netraucē konkurenci ražošanas vai piegādes jomā.
6. Tirdzniecības un finansiālas attiecības starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru, tostarp pārvades sistēmas operatora aizdevumi vertikāli integrētam uzņēmumam, atbilst tirgus noteikumiem. Pārvades sistēmas operatoram ir šādu tirdzniecības un finansiālu attiecību detalizēta uzskaitē, un tas šo uzskaiti dara pieejamu pēc regulatīvās iestādes pieprasījuma.
7. Pārvades sistēmas operators iesniedz regulatīvajai iestādei apstiprināšanai visus tirdzniecības un finanšu līgumus ar vertikāli integrēto uzņēmumu.
8. Pārvades sistēmas operators informē regulatīvo iestādi par 46. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem finanšu resursiem, kas pieejami turpmākiem investīciju projektiem un/vai pašreizējo aktīvu aizstāšanai.
9. Vertikāli integrēts uzņēmums atturas no jebkādas rīcības, kas kavētu vai ierobežotu pārvades sistēmas operatoru pildīt šajā nodaļā minētās saistības un liktu pārvades sistēmas operatoram lūgt vertikāli integrēta uzņēmuma atļauju, lai izpildītu šīs saistības.
10. Uzņēmumu, ko regulatīvā iestāde sertificējusi kā atbilstīgu šīs nodaļas prasībām, attiecīgā dalībvalsts apstiprina un norīko par pārvades sistēmas operatoru. Piemēro sertifikācijas procedūru, kas paredzēta vai nu šīs direktīvas 52. pantā un Regulas (ES) 2019/943 51. pantā, vai arī šīs direktīvas 53. pantā.

48. pants

Pārvades sistēmas operatora darbinieku un vadības neatkarība

1. Lēmumus par pieņemšanu darbā un atjaunošanu amatā, darba apstākļiem, tostarp atalgojumu un amata pilnvaru termiņa beigām personām, kas atbildīgas par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem pieņem pārvades sistēmas operatora uzraudzības struktūra, kas norīkota saskaņā ar 49. pantu.
2. Regulatīvajai iestādei dara zināmu to personu identitāti, kuras uzraudzības struktūra ierosinājusi iecelt par personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem vai atjaunot šajos amatos, un nosacījumus, kas reglamentē šo personu amata pilnvaru termiņu, tā ilgumu un izbeigšanu, kā arī iemeslus jebkuram ierosinājumam pārtraukt šādu amata pilnvaru termiņu. Šā panta 1. punktā minētie nosacījumi un lēmumi kļūst saistoši vienīgi tad, ja trīs nedēļu laikā pēc paziņošanas regulatīvā iestāde nav pret tiem iebildusi.

Regulatīvā iestāde var iebilst pret 1. punktā minētajiem lēmumiem, ja:

- a) rodas šaubas par tās personas profesionālo neatkarību, kuru ierosināts iecelt par personu, kas atbildīga par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekli; vai
 - b) amata pilnvaru termiņa priekšlaicīgas izbeigšanas gadījumā pastāv šaubas par šādas priekšlaicīgas izbeigšanas pamatotību.
3. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem, uz kuriem attiecas šis punkts, trīs gadus pirms iecelšanas amatā nav bijis profesionāla amata vai pienākumu, tiesas vai netiesas līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību ar vertikāli integrēto uzņēmumu vai kādu tā daļu, vai to kontrolējošo akcionāru, kas nav pārvades sistēmas operators.
 4. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā citā vertikāli integrētā uzņēmuma daļā vai to kontrolējošā akcionārā nav nekāda cita profesionāla amata vai atbildības, tiesas vai netiesas līdzdalības un uzņēmējdarbības attiecību.

5. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā vertikāli integrēta uzņēmuma daļā kā vien pārvades sistēmas operatorā nav līdzdalības, un viņi tieši vai netieši negūst nekādu finansiālu labumu. Viņu atalgojums nav atkarīgs no citām vertikāli integrēta uzņēmuma darbībām vai rezultātiem kā vien no pārvades sistēmas operatora darbībām vai rezultātiem.

6. Attiecībā uz visām sūdzībām, ko par amata pilnvaru termiņa priekšlaicīgu izbeigšanu iesniedz personas, kuras atbildīgas par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvās struktūras locekļi, ir garantētas efektīvas tiesības pārsūdzēt regulatīvajai iestādei.

7. Pēc amata pilnvaru termiņa beigām pārvades sistēmas operatorā par vadību atbildīgajām personām un/vai administratīvo struktūru locekļiem vismaz četrus gadus nav profesionāla amata vai atbildības, līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību nevienā no vertikāli integrēta uzņēmuma daļām kā vien pārvades sistēmas operatorā, vai to kontrolējošā akcionārā.

8. Šā panta 3. punktu piemēro lielākajai daļai personu, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem.

Personas, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļi, uz kuriem neattiecas 3. punkts, vismaz sešus mēnešus pirms viņu iecelšanas amatā nav veikuši vadības vai citas attiecīgas darbības vertikāli integrētajā uzņēmumā.

Šā punkta pirmo daļu un 4. līdz 7. punktu piemēro visām personām, kas pieder izpildvadībai, un personām, kas ir viņu tiesā pakļautībā jautājumos, kuri saistīti ar tīkla darbību, uzturēšanu vai attīstību.

49. pants

Uzraudzības struktūra

1. Pārvades sistēmas operatoram ir uzraudzības struktūra, kas atbild par tādu lēmumu pieņemšanu, kuri varētu būtiski ietekmēt pārvades sistēmas operatora akcionāru aktīvu vērtību, jo īpaši tādu lēmumu pieņemšanu, kuri attiecas uz gada un ilgāka termiņa finanšu plāna apstiprināšanu, pārvades sistēmas operatora parādsaistībām un akcionāriem izdalīto dividenžu apjomu. Uzraudzības struktūras kompetencē nav lēmumi, kas attiecas uz pārvades sistēmas operatora ikdienas darbu un tīkla pārvaldību, un uz darbībām, kuras vajadzīgas, lai sagatavotu tīkla attīstības desmit gadu plānu, kas izstrādāts atbilstīgi 51. pantam.

2. Uzraudzības struktūrā ir locekļi no vertikāli integrētā uzņēmuma, no trešo personu akcionāriem un, ja to nosaka attiecīgi valsts tiesību akti, locekļi no citām ieinteresētajām personām, piemēram, pārvades sistēmas operatora darbinieki.

3. Šis direktīvas 48. panta 2. punktu un 3. līdz 7. punktu piemēro vismaz pusei uzraudzības struktūras locekļu, atņemot vienu no uzraudzības struktūras locekļu kopskaita.

Šis direktīvas 48. panta 2. punkta otrās daļas b) apakšpunktu piemēro visiem uzraudzības struktūras locekļiem.

50. pants

Atbilstības programma un atbilstības amatpersona

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmu operatori izstrādā un īsteno atbilstības programmu, kurā izklāstīti pasākumi, ko veic, lai nodrošinātu diskriminācijas nepieļaušanu, un nodrošina atbilstīgu kontroli pār tās ievērošanu. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic šo mērķu sasniegšanai. Regulatīvā iestāde apstiprina atbilstības programmu. Neskarot regulatīvās iestādes pilnvaras, atbilstību programmai neatkarīgi uzrauga atbilstības amatpersona.

2. Atbilstības amatpersonu iecel uzraudzības struktūra, un to apstiprina regulatīvā iestāde. Regulatīvā iestāde var atteikties apstiprināt atbilstības amatpersonu tikai neatkarības trūkuma vai profesionālo spēju trūkuma dēļ. Atbilstības amatpersona var būt fiziska vai juridiska persona. Uz atbilstības amatpersonu attiecas 48. panta 2. līdz 8. punkts.
3. Atbilstības amatpersonas pienākums ir:
 - a) pārraudzīt atbilstības programmas īstenošanu;
 - b) sagatavot gada ziņojumu, norādot pasākumus, kas veikti atbilstības programmas īstenošanai, un iesniegt to regulatīvajai iestādei;
 - c) ziņot uzraudzības struktūrai un sniegt ieteikumus attiecībā uz atbilstības programmu un tās īstenošanu;
 - d) informēt regulatīvo iestādi par jebkādiem būtiskiem pārkāpumiem attiecībā uz atbilstības programmas īstenošanu; un
 - e) ziņot regulatīvajai iestādei par tirdzniecības un finansiālām attiecībām starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru.
4. Atbilstības amatpersona ierosinātos lēmumus par investīciju plānu vai par atsevišķām investīcijām tīklā iesniedz regulatīvajai iestādei. Tas notiek vēlākais tad, kad pārvades sistēmas operatora vadība un/vai kompetentā administratīvā struktūrai tos iesniedz uzraudzības struktūrai.
5. Ja vertikāli integrēts uzņēmums pilnsapulcē vai saskaņā ar tā ieceltu uzraudzības struktūras locekļu balsojumu ir novērsis lēmuma pieņemšanu, tādējādi apturot vai kavējot investīcijas, kuras saskaņā ar tīkla attīstības desmit gadu plānu ir jāveic turpmākajos trijos gados, atbilstības amatpersona par to ziņo regulatīvajai iestādei, kura tad rīkojas saskaņā ar 51. pantu.
6. Noteikumus, ar ko reglamentē atbilstības amatpersonas pilnvaras vai nodarbināšanas nosacījumus, tostarp tās pilnvaru ilgumu, apstiprina regulatīvā iestāde. Minētie noteikumi nodrošina atbilstības amatpersonas neatkarību, tostarp nodrošinot visus resursus, kas nepieciešami atbilstības amatpersonas pienākumu izpildei. Atbilstības amatpersonai tās pilnvaru laikā nav nekāda cita amata vai profesionālu pienākumu, kā arī tiešas vai netiešas līdzdalības kādā no vertikāli integrētā uzņēmuma daļām vai to kontrolējošā akcionārā.
7. Atbilstības amatpersona regulāri vai nu mutiski, vai rakstiski ziņo regulatīvajai iestādei, un tai ir tiesības regulāri vai nu mutiski, vai rakstiski ziņot pārvades sistēmas operatora uzraudzības struktūrai.
8. Atbilstības amatpersona var piedalīties visās pārvades sistēmas operatora vadības vai administratīvās struktūras un uzraudzības struktūras sanāsmēs, kā arī pilnsapulcēs. Atbilstības amatpersona piedalās visās sanāsmēs, kurās izskata šādus jautājumus:
 - a) tīkla piekļuves nosacījumi, kā noteikts Regulā (ES) 2019/943, jo īpaši attiecībā uz tarifiem, trešo personu piekļuvi pakalpojumiem, jaudas piešķiršanu un pārslodzes vadību, pārredzamību, palīgpakalpojumiem un sekundāriem tirgiem;
 - b) projekti, kas sākti, lai pārvades sistēma darbotos, tiktu uzturēta un attīstīta, tostarp investīcijas starpsavienojumos un savienojumos;
 - c) elektroenerģijas pirkšana vai pārdošana pārvades sistēmas darbības vajadzībām.
9. Atbilstības amatpersona uzrauga pārvades sistēmas operatora atbilstību 41. pantam.
10. Atbilstības amatpersonai ir piekļuve visiem pārvades sistēmas operatora attiecīgajiem datiem un birojiem, un visai informācijai, kas vajadzīga tās pienākumu izpildei.
11. Atbilstības amatpersonai bez iepriekšēja paziņojuma ir piekļuve pārvades sistēmas operatora birojiem.
12. Uzraudzības struktūra pēc regulatīvās iestādes iepriekšēja apstiprinājuma var atlaist no amata atbilstības amatpersonu. Tā atlaiž atbilstības amatpersonu pēc regulatīvās iestādes pieprasījuma neatkarības trūkuma vai profesionālo spēju trūkuma dēļ.

51. pants

Tikla attīstība un pilnvaras pieņemt lēmumus par investīcijām

1. Vismaz reizi divos gados pārvades sistēmas operators pēc apspriešanās ar visām ieinteresētajām personām iesniedz regulatīvajai iestādei tīkla attīstības desmit gadu plānu, kura pamatā ir pašreizējais un plānotais piedāvājums un pieprasījums. Minētajā tīkla attīstības plānā iekļauj efektīvus pasākumus, lai garantētu sistēmas pietiekamību un piegādes drošību. Pārvades sistēmas operators publicē tīkla attīstības desmit gadu plānu savā tīmekļa vietnē.

2. Tīkla attīstības desmit gadu plānā jo īpaši:

- a) norāda tirgus dalībniekiem galveno pārvades infrastruktūru, kas jāizveido vai jāatjaunina nākamajos desmit gados;
- b) iekļauj visas investīcijas, par kurām jau pieņemts lēmums, un nosaka jaunas investīcijas, kas jāveic nākamajos trīs gados; un
- c) paredz grafikus visiem investīciju projektiem.

3. Izstrādājot tīkla attīstības desmit gadu plānu, pārvades sistēmas operators pilnībā ņem vērā pieprasījuma reakcijas, enerģijas uzkrātuves vai citu resursu izmantošanas potenciālu kā alternatīvu sistēmas paplašināšanai papildus paredzamajam patēriņam un tirdzniecībai ar citām valstīm, kā arī plāniem par investīcijām Savienības mēroga un reģionālos tīklos.

4. Regulatīvā iestāde atklāti un pārskatāmi apspriežas ar visiem pašreizējiem vai potenciālajiem sistēmas izmantotājiem par tīkla attīstības desmit gadu plānu. Personas un uzņēmumus, kas vēlas būt potenciālie sistēmas izmantotāji, var lūgt pamatot šādas prasības. Regulatīvā iestāde publicē apspriešanās procesā gūtos rezultātus, jo īpaši attiecībā uz iespējamām investīciju vajadzībām.

5. Regulatīvā iestāde pārbauda, vai tīkla attīstības desmit gadu plāns aptver visas investīciju vajadzības, kas identificētas apspriešanās procesā, un vai tas atbilst nesaistošajam Savienības tīkla attīstības desmit gadu plānam ("Savienības tīkla attīstības plāns"), kas minēts Regulas (ES) 2019/943 30. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Ja rodas šaubas par atbilstību Savienības tīkla attīstības plānam, regulatīvā iestāde apspriežas ar ACER. Regulatīvā iestāde var pieprasīt pārvades sistēmas operatoram grozīt tā tīkla attīstības desmit gadu plānu.

Kompetentās valsts iestādes pārbauda tīkla attīstības desmit gadu plāna atbilstību nacionālajam enerģētikas un klimata plānam, kas iesniegts saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999.

6. Regulatīvā iestāde pārbauda un izvērtē tīkla attīstības desmit gadu plāna īstenošanu.

7. Ja pārvades sistēmas operators, izņemot sevišķi svarīgu un ārpus tā kontroles esošu iemeslu dēļ, neveic investīcijas, kas atbilstīgi tīkla attīstības desmit gadu plānam būtu jāveic nākamajos trīs gados, dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajai iestādei ir jāveic vismaz viens no turpmāk norādītajiem pasākumiem, lai nodrošinātu, ka attiecīgās investīcijas tiek veiktas, ja šīs investīcijas, pamatojoties uz jaunāko tīkla attīstības desmit gadu plānu, joprojām ir nozīmīgas:

- a) likt pārvades sistēmas operatoram veikt attiecīgās investīcijas;
- b) rīkot konkursu, kas attiecīgo investīciju gadījumā būtu atvērts visiem investoriem; vai
- c) likt pārvades sistēmas operatoram pieņemt kapitāla palielinājumu, lai finansētu vajadzīgās investīcijas, un ļaut neatkarīgiem investoriem piedalīties kapitāla veidošanā.

8. Ja regulatīvā iestāde ir izmantojusi 7. punkta b) apakšpunktā paredzētās pilnvaras, tā var likt pārvades sistēmas operatoram piekrist vienam vai vairākiem no turpmāk norādītajiem:

- a) trešās personas nodrošinātam finansējumam;
- b) trešās personas veiktiem būvdarbiem;

- c) pašam veikt attiecīgo jauno aktīvu būvniecību;
- d) pašam ekspluatēt attiecīgos jaunus aktīvus.

Pārvades sistēmas operators sniedz investoriem visu informāciju, kas vajadzīga investīciju veikšanai, pieslēdz jaunus aktīvus pārvades tīklam un vispārēji cenšas veicināt investīciju projekta īstenošanu.

Attiecīgos finanšu pasākumus apstiprina regulatīvā iestāde.

9. Ja regulatīvā iestāde ir izmantojusi 7. punktā paredzētās pilnvaras, attiecīgie tarifu noteikumi attiecas uz izmaksām, kas saistītas ar attiecīgajām investīcijām.

4. iedaļa

Pārvades sistēmu operatoru norīkošana un sertifikācija

52. pants

Pārvades sistēmu operatoru norīkošana un sertifikācija

1. Pirms uzņēmumu apstiprina un norīko par pārvades sistēmas operatoru, to sertificē saskaņā ar šā panta 4., 5. un 6. punktā un Regulas (ES) 2019/943 51. pantā noteiktajām procedūrām.
2. Uzņēmumus, ko regulatīvā iestāde saskaņā ar turpmāk izklāstīto sertifikācijas procedūru sertificējusi kā atbilstošus 43. panta prasībām, dalībvalstis apstiprina un norīko par pārvades sistēmu operatoriem. Pārvades sistēmu operatoru norīkošanu dara zināmu Komisijai un publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
3. Pārvades sistēmu operatori regulatīvajai iestādei ziņo par visiem plānotajiem darījumiem, kuru dēļ varētu būt vajadzība atkārtoti izvērtēt viņu atbilstību 43. panta prasībām.
4. Regulatīvās iestādes uzrauga pārvades sistēmu operatoru pastāvīgu atbilstību 43. panta prasībām. Tās sāk sertifikācijas procedūru atbilstības nodrošināšanai:
 - a) ja tās saņem pārvades sistēmas operatora paziņojumu atbilstīgi 3. punktam;
 - b) pēc savas iniciatīvas, ja tās ir informētas, ka plānotās tiesību vai ietekmes izmaiņas pārvades sistēmas īpašniekā vai pārvades sistēmas operatorā var radīt 43. panta pārkāpumu, vai ja tām ir iemesls uzskatīt, ka šāds pārkāpums varētu būt noticis; vai
 - c) pēc pamatota Komisijas pieprasījuma.
5. Regulatīvās iestādes pieņem lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju četru mēnešu laikā no pārvades sistēmas operatora paziņojuma iesniegšanas dienas vai no Komisijas pieprasījuma dienas. Pēc šā termiņa beigām sertifikāciju uzskata par piešķirtu. Regulatīvās iestādes skaidri izteikts vai noklusējuma lēmums stājas spēkā vienīgi pēc 6. punktā izklāstītās procedūras pabeigšanas.
6. Skaidri izteiktu vai noklusējuma lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju regulatīvā iestāde kopā ar visu atbilstīgo informāciju, kas saistīta ar šo lēmumu, bez kavēšanās paziņo Komisijai. Komisija rīkojas saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 51. pantā paredzēto procedūru.
7. Regulatīvās iestādes un Komisija no pārvades sistēmu operatoriem un uzņēmumiem, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, var pieprasīt visu informāciju, kura tām vajadzīga šajā pantā paredzēto uzdevumu veikšanai.
8. Regulatīvās iestādes un Komisija ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli sensitīvu informāciju.

53. pants

Sertifikācija attiecībā uz trešām valstīm

1. Ja sertifikāciju lūdz pārvades sistēmas īpašnieks vai pārvades sistēmas operators, kuru kontrolē kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm, regulatīvā iestāde to dara zināmu Komisijai.

Regulatīvā iestāde arī tūlīt dara zināmus Komisijai visus apstākļus, kuru dēļ kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm varētu iegūt kādas pārvades sistēmas vai pārvades sistēmas operatora kontroli.

2. Pārvades sistēmas operators dara zināmus regulatīvajai iestādei visus apstākļus, kuru dēļ kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm varētu iegūt pārvades sistēmas vai pārvades sistēmas operatora kontroli.

3. Regulatīvā iestāde pieņem projektu lēmumam par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju četru mēnešu laikā no pārvades sistēmas operatora paziņojuma iesniegšanas dienas. Tā atsaka sertifikāciju, ja nav pierādīts:

a) ka attiecīgā struktūra atbilst 43. panta prasībām; un

b) regulatīvajai iestādei vai citai kompetentai valsts iestādei, ko norīkojusi dalībvalsts – ka sertifikācijas piešķiršana neapdraudēs dalībvalsts un Savienības energoapgādes drošību. Izskatot šo jautājumu, regulatīvā iestāde vai cita kompetentā valsts iestāde ņem vērā:

i) Savienības tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti, ko uzliek starptautiskās tiesības, tostarp jebkādu ar vienu vai vairākām trešām valstīm noslēgtu nolīgumu, kura līgumslēdzēja puse ir Savienība un kurā ir risināti ar energoapgādes drošību saistīti jautājumi;

ii) dalībvalstu tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti, ko uzliek ar to noslēgti nolīgumi, ciktāl tie atbilst Savienības tiesību aktiem; un

iii) citus konkrētus lietas faktus un apstākļus un attiecīgo trešo valsti.

4. Regulatīvā iestāde lēmumu nekavējoties dara zināmu Komisijai kopā ar visu attiecīgo informāciju par šo lēmumu.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvā iestāde vai 3. punkta b) apakšpunktā minētā ieceltā kompetentā iestāde pirms lēmuma pieņemšanas par sertifikāciju lūdz Komisijas atzinumu par to, vai:

a) attiecīgā struktūra atbilst 43. panta prasībām; un

b) sertifikācijas piešķiršana neapdraudēs Savienības energoapgādes drošību.

6. Komisija izskata 5. punktā minēto lūgumu tūlīt pēc tā saņemšanas. Divu mēnešu laikā pēc lūguma saņemšanas Komisija sniedz atzinumu regulatīvajai iestādei vai tās ieceltajai kompetentajai iestādei, ja lūgumu ir iesniegusi minētā iestāde.

Gatavojot atzinumu, Komisija var lūgt ACER, attiecīgās dalībvalsts un ieinteresēto personu viedokļus. Ja Komisija izsaka šādu lūgumu, divu mēnešu termiņu pagarina par diviem mēnešiem.

Ja Komisija šā punkta pirmajā un otrajā daļā minētajā termiņā nesniedz atzinumu, uzskata, ka tai nav iebildumu pret regulatīvās iestādes lēmumu.

7. Izvērtējot, vai kontrole, ko īsteno kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm, apdraudēs Savienības energoapgādes drošību, Komisija ņem vērā:

a) konkrētus lietas faktus un attiecīgo trešo valsti vai trešās valstis; un

b) Savienības tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti, ko uzliek starptautiskās tiesības, tostarp jebkādu ar vienu vai vairākām trešām valstīm noslēgtu nolīgumu, kura līgumslēdzēja puse ir Savienība un kurā ir risināti ar energoapgādes drošību saistīti jautājumi.

8. Regulatīvā iestāde divu mēnešu laikā pēc 6. punktā minētā divu mēnešu termiņa beigām pieņem galīgo lēmumu par sertifikāciju. Pieņemot galīgo lēmumu, regulatīvā iestāde pilnībā ņem vērā Komisijas atzinumu. Dalībvalstīm jebkurā gadījumā ir tiesības atteikt sertifikāciju, ja sertifikācijas piešķiršana apdraud attiecīgās dalībvalsts energoapgādes drošību vai citas dalībvalsts energoapgādes drošību. Ja dalībvalsts ir norīkojusi citu kompetentu valsts iestādi, lai veiktu 3. punkta b) apakšpunktā minēto izvērtējumu, tā var prasīt, lai regulatīvā iestāde galīgo lēmumu pieņem saskaņā ar minētās kompetentās valsts iestādes izvērtējumu. Regulatīvās iestādes galīgo lēmumu un Komisijas atzinumu publicē kopā. Ja galīgais lēmums atšķiras no Komisijas atzinuma, attiecīgā dalībvalsts sniedz šāda lēmuma pamatojumu un publicē to kopā ar minēto lēmumu.

9. Šis pants neietekmē dalībvalstu tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem veikt savas juridiskās kontroles, lai aizsargātu legītīmās sabiedriskās drošības intereses.

10. Šis pants, izņemot tā 3. punkta a) apakšpunktu, attiecas arī uz dalībvalstīm, uz kurām attiecas atkāpe saskaņā ar 66. pantu.

54. pants

Pārvades sistēmu operatoru īpašumtiesības uz enerģijas uzkrātuvēm

1. Pārvades sistēmu operatoriem nepieder enerģijas uzkrātuves, un tie šādas uzkrātuves neattīsta, nepārvalda un neekspluatē.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var atļaut, ka pārvades sistēmu operatoriem pieder enerģijas uzkrātuves vai ka tie šādas enerģijas uzkrātuves attīsta, pārvalda vai ekspluatē, ja tās ir pilnībā integrētas tīkla komponentes un regulatīvā iestāde ir piešķirusi apstiprinājumu vai ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- a) pēc atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras, kuru pārskata un apstiprina regulatīvā iestāde, citām personām) nav piešķirtas tiesības turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt šādas uzkrātuves, vai tās minētos pakalpojumus nevarēja sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi;
- b) šādas uzkrātuves vai ar frekvences kontroli nesaistīti palīgpakalpojumi ir nepieciešami, lai pārvades sistēmu operatori varētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu attiecībā uz pārvades sistēmas efektīvu, uzticamu un drošu ekspluatāciju, un tos neizmanto, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos; un
- c) regulatīvā iestāde ir izvērtējusi šādas atkāpes nepieciešamību, ir veikusi konkursa procedūras piemērojamības, tostarp konkursa procedūras nosacījumu, *ex ante* pārskatīšanu un ir piešķirusi apstiprinājumu.

Regulatīvā iestāde var izstrādāt vadlīnijas vai iepirkuma noteikumus, lai palīdzētu pārvades sistēmu operatoriem nodrošināt taisnīgu konkursa procedūru.

3. Lēmumu piešķirt atkāpi paziņo Komisijai un ACER, pievienojot attiecīgu informāciju par pieprasījumu un iemesliem atkāpes piešķiršanai.

4. Regulatīvās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu par pastāvošajām enerģijas uzkrātuvēm, lai izvērtētu citu pušu potenciālo pieejamību un interesi par investēšanu šādās uzkrātuvēs. Ja sabiedriskā apspriešana saskaņā ar regulatīvās iestādes novērtējumu liecina, ka citām pusēm var piederēt šādas uzkrātuves vai ka tās spēj attīstīt, ekspluatēt vai pārvaldīt šādas uzkrātuves rentablā veidā, regulatīvā iestāde nodrošina, ka pārvades sistēmu operatoru darbības šajā saistībā tiek pakāpeniski izbeigtas 18 mēnešu laikā. Kā daļu no minētās procedūras nosacījumiem var paredzēt, ka regulatīvā iestāde var ļaut pārvades sistēmu operatoriem saņemt samērīgu kompensāciju, jo īpaši atgūt to investīciju atlikušo vērtību, kuras tie ieguldīja enerģijas uzkrātuvēs.

5. Šā panta 4. punkts neattiecas uz pilnībā integrētām tīkla komponentēm vai uz tādu jaunu akumulatoru uzkrātuvju parasto nolietojuma laikposmu, attiecībā uz kurām galīgo lēmumu par investēšanu pieņem līdz 2024. gadam, ar noteikumu, ka šādas akumulatoru uzkrātuves:

- a) ir pieslēgtas tīklam ne vēlāk kā divus gadus pēc tam;
- b) ir integrētas pārvades sistēmā;

- c) tiek izmantotas tikai tīkla drošības tūlītējas darbības atjaunošanai tīkla bojājumu gadījumā, ja šāds atjaunošanas pasākums sākas nekavējoties un beidzas, kad problēmu var novērst ar regulāru pārdispečēšanu; un
- d) neizmanto, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos, tostarp balansēšanas tirgos.

5. iedaļa

Atsevišķa uzskaitē un grāmatvedības pārredzamība

55. pants

Tiesības uz piekļuvi grāmatvedībai

1. Dalībvalstīm vai to norīkotām kompetentām iestādēm, tostarp 57. pantā minētajām regulatīvajām iestādēm, ciktāl tas vajadzīgs to funkciju veikšanai, ir tiesības uz piekļuvi elektroenerģijas uzņēmumu grāmatvedībai, kā noteikts 56. pantā.
2. Dalībvalstis un visas dalībvalstu ieceltās kompetentās iestādes, tostarp regulatīvās iestādes, ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli sensitīvu informāciju. Dalībvalstis var paredzēt šādas informācijas izpaušanu, ja šāda izpaušana vajadzīga, lai kompetentās iestādes varētu veikt savas funkcijas.

56. pants

Atsevišķa uzskaitē

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka elektroenerģijas uzņēmumos uzskaiti veic saskaņā ar 2. un 3. punktu.
2. Neatkarīgi no īpašumtiesību sistēmas vai juridiskās formas elektroenerģijas uzņēmumi sagatavo, iesniedz revīzijai un publicē savus gada pārskatus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību normām par uzņēmumu ar ierobežotu atbildību gada pārskatiem, kuras pieņemtas, ievērojot Direktīvu 2013/34/ES.

Uzņēmumi, kam nav juridiska pienākuma publicēt savus gada pārskatus, to eksemplāru glabā galvenajā birojā, kur tas ir publiski pieejams.

3. Elektroenerģijas uzņēmumi savā iekšējā grāmatvedībā atsevišķi uzskaita pārvades un sadales darbības, kā tas būtu jādara, ja attiecīgās darbības veiktu atsevišķi uzņēmumi, lai tādējādi izvairītos no diskriminācijas, šķērssubsidēšanas un konkurences izkropļošanas. Tie arī veic konsolidējamu uzskaiti par citām ar elektroenerģiju saistītām darbībām, kas neattiecas uz pārvadi vai sadali. Uzskaitē norāda ieņēmumus no īpašumā esošas pārvades vai sadales sistēmas. Attiecīgā gadījumā tie veic konsolidētu uzskaiti par citām darbībām, kas nav saistītas ar elektroenerģiju. Iekšējā grāmatvedība iekļauj bilanci un peļņas un zaudējumu pārskatu par katru darbību.
4. Veicot 2. punktā minēto revīziju, jo īpaši pārbauda, vai ir ievērots 3. punktā minētais pienākums nepieļaut diskrimināciju un šķērssubsidēšanu.

VII NODAĻA

REGULATĪVĀS IESTĀDES

57. pants

Regulatīvo iestāžu norīkošana un neatkarība

1. Katra dalībvalsts norīko vienu regulatīvo iestādi valsts līmenī.
2. Šā panta 1. punkts neskar dalībvalstu tiesības norīkot citas regulatīvās iestādes reģionu līmenī, ja vien tur ir viens vadošais pārstāvis Savienības mēroga pārstāvības un kontaktu nodrošināšanai ACER Regulatoru valdē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/942 21. panta 1. punktu.

3. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalsts var norīkot regulatīvās iestādes mazām sistēmām ģeogrāfiski nodalītā reģionā, kurā 2008. gadā patēriņš bija mazāks par 3 % no tās dalībvalsts kopējā patēriņa, kurā tas atrodas. Minētā atkāpe neskar viena vadošā pārstāvja iecelšanu Savienības līmeņa pārstāvības un kontaktu nodrošināšanai ACER Regulatoru valdē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/942 21. panta 1. punktu.

4. Dalībvalstis garantē regulatīvās iestādes neatkarību un nodrošina, ka tā izmanto savas pilnvaras taisnīgi un pārredzami. Minētajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvā iestāde, veicot šajā direktīvā un saistītajos tiesību aktos paredzētos regulatīvos uzdevumus:

a) ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no citām publiskām vai privātām struktūrām;

b) nodrošina, ka tās personāls un par tās vadību atbildīgās personas:

i) darbojas neatkarīgi no tirgus interesēm; un

ii) veicot regulatīvus uzdevumus, neprasa un nepieņem tiešus norādījumus no valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām. Attiecīgos gadījumos minētā prasība neskar ciešu sadarbību ar citām attiecīgām valsts iestādēm vai valdības noteiktās vispārējās politikas vadlīnijas, kas nav saistītas ar 59. pantā noteiktajām regulatīvajām pilnvarām un pienākumiem.

5. Lai aizsargātu regulatīvās iestādes neatkarību, dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka:

a) regulatīvā iestāde var pieņemt lēmumus neatkarīgi no politiskām struktūrām;

b) regulatīvajai iestādei ir visi nepieciešamie cilvēkresursi un finanšu resursi, kas tai vajadzīgi, lai efektīvi un lietderīgi pildītu savus pienākumus un īstenotu savas pilnvaras;

c) regulatīvajai iestādei ir atsevišķi ikgadēji budžeta piešķirumi un iespēja neatkarīgi īstenot piešķirto budžetu;

d) regulatīvās iestādes valdes locekļus vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadību iecel uz noteiktu laiku no pieciem līdz septiņiem gadiem, un šo termiņu var atjaunot vienu reizi;

e) regulatīvās iestādes valdes locekļu vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadību iecel, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un publicētiem kritērijiem, izmantojot neatkarīgu un objektīvu procedūru, kas nodrošina, ka kandidātiem ir nepieciešamās prasmes un pieredze jebkādam attiecīgam amatam regulatīvajā iestādē;

f) ir spēkā noteikumi par interešu konfliktu, un regulatīvās iestādes valdes locekļu vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadības konfidencialitātes pienākumi nebeidzas līdz ar tiem piešķirtā pilnvaru termiņa beigām regulatīvajā iestādē;

g) regulatīvās iestādes valdes locekļus vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadību var atlaist tikai, pamatojoties uz iepriekšnoteiktiem pārredzamiem kritērijiem.

Attiecībā uz pirmās daļas d) apakšpunktu dalībvalstis nodrošina atbilstīgu valdes vai vadības rotācijas sistēmu. Valdes locekļus vai, ja valdes nav, vadības locekļus var atbrīvot no amata pirms pilnvaru termiņa beigām vienīgi tad, ja viņi vairs neatbilst šajā pantā minētajiem nosacījumiem vai ir vainīgi attiecīgās valsts tiesību aktu pārkāpumā.

6. Dalībvalstis var paredzēt regulatīvo iestāžu gada pārskatu *ex post* kontroli, ko veic neatkarīgs revidents.

7. Komisija līdz 2022. gada 5. jūlijam un pēc tam reizi četros gados iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par valsts iestāžu atbilstību neatkarības principam, kā noteikts šajā pantā.

58. pants

Regulatīvās iestādes vispārējie mērķi

Pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai 59. pantā noteikto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, kā arī iestādēm, tostarp regulatīvajām iestādēm, no kaimiņos esošām dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā trešām valstīm un neskarot to kompetenci, sasniegtu šādus mērķus:

- a) ciešā sadarbībā ar citu dalībvalstu regulatīvajām iestādēm, Komisiju un ACER sekmēt Savienībā konkurētspējīgu, elastīgu un drošu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kurš ilgtermiņā neapdraud vidi, un efektīvu tirgus atvēršanu visiem Savienības lietotājiem un piegādātājiem, un nodrošināt atbilstošus apstākļus energoapgādes tīklu efektīvai un uzticamai darbībai, ņemot vērā ilgtermiņa mērķus;
- b) attīstīt Savienībā konkurētspējīgus un pienācīgi funkcionējošus reģionālos pārrobežu tirgus, lai sasniegtu a) punktā minētos mērķus;
- c) likvidēt ierobežojumus elektroenerģijas tirdzniecībai starp dalībvalstīm, tostarp attīstīt pieprasījumam atbilstīgas pārrobežu pārvades jaudas, lai apmierinātu pieprasījumu, un palielināt valstu tirgu integrāciju, kas var sekmēt elektroenerģijas plūsmas visā Savienībā;
- d) iespējami rentablākā veidā palīdzēt panākt uz patērētājiem orientētu drošu, uzticamu un efektīvu nediskriminējošu sistēmu izstrādi un veicināt sistēmu pietiekamību un – saskaņā ar vispārējiem enerģētikas politikas mērķiem – energoefektivitāti, kā arī gan liela un neliela apjoma elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamiem energoresursiem, gan izklidētas ražošanas integrāciju pārvades un sadales tīklos un to izmantošanas veicināšanu saistībā ar citiem gāzes vai siltuma enerģotikliem;
- e) sekmēt jaunu ražošanas jaudu piekļuvi tīklam un enerģijas uzkrātuvēm, jo īpaši atceļot šķēršļus, kas varētu kavēt jaunu tirgus dalībnieku un no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas piekļuvi;
- f) nodrošināt īstermiņā un ilgtermiņā atbilstošus stimulus sistēmas operatoriem un sistēmas izmantotājiem palielināt sistēmas veiktspējas efektivitāti, jo īpaši energoefektivitāti, un sekmēt tirgus integrāciju;
- g) nodrošināt, ka lietotāji gūst labumu no valsts tirgus efektīvas darbības, sekmējot efektīvu konkurenci un palīdzot nodrošināt patērētāju aizsardzību augstā līmenī, cieši sadarbojoties ar attiecīgajām patērētāju aizsardzības iestādēm;
- h) palīdzēt sasniegt augstus standartus attiecībā uz elektroenerģijas piegādes universālo pakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu, veicinot neaizsargāto lietotāju aizsardzību un piegādātāja maiņai nepieciešamo datu apmaiņas procesu saderību.

59. pants

Regulatīvo iestāžu pienākumi un pilnvaras

1. Regulatīvajai iestādei ir šādi pienākumi:

- a) atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, vai abus minētos;
- b) nodrošināt, ka pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori un attiecīgā gadījumā sistēmu īpašnieki, kā arī visi elektroenerģijas uzņēmumi un citi tirgus dalībnieki pilda saistības, kas izriet no šīs direktīvas, Regulas (ES) 2019/943, tīkla kodeksiem un vadlīnijām, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59., 60. un 61. pantu, un citiem attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, tostarp attiecībā uz pārrobežu jautājumiem, kā arī ACER lēmumus;

- c) ciešā sadarbībā ar citām regulatīvajām iestādēm nodrošināt, ka *ENTSO-E* un *ES SSO* struktūra pilda saistības, kas izriet no šīs direktīvas, Regulas (ES) 2019/943, tīkla kodeksiem un vadlīnijām, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59., 60. un 61. pantu, un citiem attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, tostarp attiecībā uz pārrobežu jautājumiem, kā arī *ACER* lēmumus, un kopīgi konstatēt *ENTSO-E* un *ES SSO* struktūras attiecīgo saistību nepildīšanu; ja regulatīvās iestādes nav spējušas panākt vienošanos četru mēnešu laikā pēc tam, kad sākušās apspriedes nolūkā kopīgi konstatēt saistību nepildīšanu, jautājumu lēmuma pieņemšanai nodod *ACER*, ievērojot Regulas (ES) 2019/942 6. panta 10. punktu;
- d) apstiprināt produktus un iepirkuma procesu ar frekvences kontroli nesaistītiem palīgpakalpojumiem;
- e) īstenot tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 59., 60. un 61. pantu, izmantojot valsts pasākumus vai, ja tas nepieciešams, koordinētus reģionālus vai Savienības mēroga pasākumus;
- f) saistībā ar pārrobežu jautājumiem sadarboties ar attiecīgo dalībvalstu regulatīvo iestādi vai iestādēm un *ACER*, jo īpaši līdzdarbojoties *ACER* Regulatoru valdē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/942 21. pantu;
- g) ievērot un izpildīt visus atbilstīgos juridiski saistošos *ACER* un Komisijas lēmumus;
- h) nodrošināt, ka pārvades sistēmu operatori maksimāli iespējamā apjomā dara pieejamas starpsavienotāju jaudas saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 16. pantu;
- i) katru gadu ziņot par savu darbību un pienākumu izpildi attiecīgajām dalībvalsts iestādēm, *ACER* un Komisijai, tostarp par pasākumiem, kas veikti, un rezultātiem, kādi gūti attiecībā uz katru šajā pantā uzskaitīto uzdevumu;
- j) nodrošināt to, ka netiek veikta pārvades, sadales un piegādes darbību vai citu ar elektroenerģiju saistītu un nesaistītu darbību šķērssubsidēšana;
- k) pārraudzīt pārvades sistēmu operatoru investīciju plānus un savā gada ziņojumā ietvert pārvades sistēmas operatoru investīciju plānu izvērtējumu attiecībā uz to atbilstību Savienības tīkla attīstības plānam, šādā izvērtējumā var iekļaut ieteikumus par minēto investīciju plānu grozījumiem;
- l) pārraudzīt un izvērtēt pārvades sistēmu operatoru un sadales sistēmu operatoru darbības rādītājus saistībā ar tāda viedtīkla attīstību, kas veicina energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu enerģijas integrēšanu, pamatojoties uz ierobežotu indikatoru kopumu, un reizi divos gados publicēt valsts ziņojumu, tostarp ieteikumus;
- m) noteikt vai apstiprināt pakalpojumu un piegādes kvalitātes standartus un prasības vai arī veikt šos uzdevumus kopā ar citām kompetentajām iestādēm un pārraudzīt tīkla drošības un uzticamības noteikumu ievērošanu un darbības rezultātu atbilstību;
- n) pārraudzīt pārredzamību, tostarp saistībā ar vairumtirdzniecības cenām, un nodrošināt, ka elektroenerģijas uzņēmumi ievēro pārredzamības pienākumus;
- o) pārraudzīt tirgus atvērtības līmeni un efektivitāti un konkurenci vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, tostarp saistībā ar elektroenerģijas biržām, cenām mājsaimniecības lietotājiem, arī priekšapmaksas sistēmām, dinamisku elektroenerģijas cenu līgumu un viedās uzskaites izmantošanas ietekmi, piegādātāja maiņas maksām, maksām par atteikšanos no pieslēguma, maksām par uzturēšanas pakalpojumiem un to īstenošanu, saikni starp mājsaimniecības un vairumtirdzniecības cenām, tīklu maksu un nodevu attīstību, un sūdzībām no mājsaimniecības lietotājiem, kā arī konkurences kropļojumiem vai ierobežojumiem, tostarp sniedzot attiecīgu informāciju, un nodot attiecīgos gadījumus attiecīgajām konkurences iestādēm;
- p) pārraudzīt ierobežojošu līgumisku praksi, tostarp ekskluzīvu tiesību klauzulas, kuras lietotājiem var liegt vai ierobežot izvēli vienlaikus slēgt līgumus ar vairāk nekā vienu piegādātāju, un attiecīgā gadījumā par šādu praksi informēt valsts konkurences iestādes;
- q) pārraudzīt laiku, ko pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori patērē, lai izveidotu pieslēgumus un veiktu remontdarbus;
- r) kopā ar citām attiecīgajām iestādēm sekmēt patērētāju tiesību aizsardzības pasākumu efektivitāti un īstenošanu;

- s) vismaz reizi gadā publicēt ieteikumus par piegādes cenu atbilstību 5. pantam un attiecīgā gadījumā sniegt minētos ieteikumus konkurences iestādēm;
- t) nodrošināt nediskriminējošu piekļuvi lietotāju patēriņa datiem, valsts līmenī nodrošināt neobligātu saskaņotu un viegli saprotamu formātu patēriņa datiem un nodrošināt visiem lietotājiem tūlītēju piekļuvi šādiem datiem saskaņā ar 23. un 24. pantu;
- u) pārraudzīt, kā tiek īstenoti noteikumi par pārvades sistēmu operatoru, sadales sistēmas operatoru, piegādātāju un lietotāju un citu tirgus dalībnieku tiesībām un pienākumiem atbilstīgi Regulai (ES) 2019/943;
- v) pārraudzīt investīcijas ražošanas un uzkrāšanas jaudās saistībā ar piegādes drošību;
- w) pārraudzīt tehnisko sadarbību starp Savienības un trešo valstu pārvades sistēmu operatoriem;
- x) veicināt datu apmaiņas procesu savietojamību attiecībā uz svarīgākajām tirgus norisēm reģionālā līmenī;
- y) pārraudzīt tādu salīdzināšanas instrumentu pieejamību, kuri atbilst 14. pantā noteiktajām prasībām;
- z) pārraudzīt nepamatotu šķēršļu un ierobežojumu atcelšanu pašražotas elektroenerģijas patēriņa attīstībai un iedzīvotāju energokopienveidošanai.

2. Ja dalībvalsts ir tā noteikusi, 1. punktā izklāstītos pārraudzības pienākumus var veikt citas iestādes, kas nav regulatīvā iestāde. Tādā gadījumā informāciju, ko gūst no šādas pārraudzības, pēc iespējas drīz dara pieejamu regulatīvajai iestādei.

Rīkojoties neatkarīgi, neskarot tās īpašās kompetences un saskaņā ar labāka regulējuma principiem, regulatīvā iestāde, veicot 1. punktā izklāstītos pienākumus, attiecīgā gadījumā apspriežas ar pārvades sistēmu operatoriem un attiecīgā gadījumā cieši sadarbojas ar citām attiecīgām valsts iestādēm.

Regulatīvās iestādes vai ACER apstiprinājumi, kas sniegti saskaņā ar šo direktīvu, neskar nekādu attiecīgi pamatotu regulatīvās iestādes pilnvaru turpmāku īstenošanu saskaņā ar šo pantu vai jebkādas sankcijas, ko piemēro citas attiecīgas iestādes vai Komisija.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajām iestādēm ir piešķirtas vajadzīgās pilnvaras, lai tās varētu efektīvi un bez kavēšanās veikt šajā pantā minētos pienākumus. Tādēļ regulatīvajai iestādei ir vismaz šādas pilnvaras:

- a) pieņemt elektroenerģijas uzņēmumiem saistošus lēmumus;
- b) analizēt elektroenerģijas tirgu darbību, kā arī noteikt un piemērot jebkādas nepieciešamus un samērīgus pasākumus, lai veicinātu efektīvu konkurenci un nodrošinātu tirgus pareizu darbību. Attiecīgā gadījumā regulatīvajai iestādei, veicot izmeklēšanu saistībā ar konkurences tiesību aktiem, ir arī pilnvaras sadarboties ar valsts konkurences iestādi un finanšu tirgus regulatoriem vai Komisiju;
- c) pieprasīt no elektroenerģijas uzņēmumiem informāciju, kas vajadzīga tās uzdevumu izpildei, tostarp pamatojumu atteikumam piešķirt piekļuvi trešām personām un informāciju par pasākumiem, kas vajadzīgi tīkla pastiprināšanai;
- d) piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas elektroenerģijas uzņēmumiem, kas nepilda saistības, kuras izriet no šīs direktīvas, Regulas (ES) 2019/943 vai no juridiski saistošiem regulatīvās iestādes vai ACER lēmumiem, vai ierosināt, ka šādas sankcijas piemēro kompetenta tiesa, tostarp pilnvaras piemērot vai ierosināt piemērot attiecīgi pārvades sistēmas operatoram vai vertikāli integrētam uzņēmumam sankcijas līdz pat 10 % apjomā no pārvades sistēmas operatora gada apgrozījuma vai līdz pat 10 % apjomā no vertikāli integrēta uzņēmuma gada apgrozījuma, ja tie neievēro šajā direktīvā noteiktos attiecīgos pienākumus; un
- e) atbilstīgas tiesības veikt izmeklēšanu un attiecīgas pilnvaras izšķirt strīdus saskaņā ar 60. panta 2. un 3. punktu.

4. Regulatīvā iestāde, kas atrodas dalībvalstī, kur atrodas ENTSO-E vai ES SSO struktūras mītne, ir pilnvarota piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas tām struktūrām, kuras nepilda savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu, Regulu (ES) 2019/943 vai jebkuru attiecīgu regulatīvās iestādes vai ACER juridiski saistošu lēmumu, vai ierosināt, lai šādas sankcijas piemēro kompetenta tiesa.

5. Ja saskaņā ar 44. pantu ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, papildus uzdevumiem, kādi tai ir saskaņā ar šā panta 1. un 3. punktu, regulatīvā iestāde:

- a) pārbauda, kā pārvades sistēmas īpašnieks un neatkarīgais sistēmas operators pilda šajā pantā paredzētos pienākumus, un saskaņā ar 3. punkta d) apakšpunktu piemēro sankcijas par neizpildi;
- b) pārbauda attiecības un saziņu starp neatkarīgo sistēmas operatoru un pārvades sistēmas īpašnieku, nodrošinot neatkarīgā sistēmas operatora pienākumu izpildi, un jo īpaši apstiprina līgumus un darbojas kā strīdu izšķiršanas iestāde starp neatkarīgo sistēmas operatoru un pārvades sistēmas īpašnieku attiecībā uz sūdzībām, ko, ievērojot 60. panta 2. punktu, iesniegusi kāda no pusēm;
- c) neskarot 44. panta 2. punkta c) apakšpunktā noteikto procedūru, attiecībā uz pirmo tīkla attīstības desmit gadu plānu apstiprina investīciju plānus un tīkla attīstības daudzgadu plānu, ko vismaz reizi divos gados iesniedz neatkarīgais sistēmas operators;
- d) nodrošina, ka neatkarīgā sistēmas operatora iekasētās tīkla piekļuves tarifi noteiktās maksas ietver atlīdzību tīkla īpašniekam vai īpašniekiem, kas nodrošina pienācīgu atlīdzību par tīkla aktīviem un par jaunām investīcijām tajā, ja vien tās ir ekonomiski un efektīvi veiktas;
- e) ir pilnvarota veikt pārbaudes, tostarp bez iepriekšēja paziņojuma, pārvades sistēmas īpašnieka un neatkarīgā sistēmas operatora telpās; un
- f) pārbauda, kā tiek izmantotas pārslodzes maksas, ko neatkarīgais sistēmas operators iekasē saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 19. panta 2. punktu.

6. Ja saskaņā ar VI nodaļa 3. iedaļu ir norīkots pārvades sistēmas operators, papildus pienākumiem un pilnvarām, kādas tai ir saskaņā ar šā panta 1. un 3. punktu, regulatīvajai iestādei piešķir vismaz šādus pienākumus un pilnvaras:

- a) atbilstīgi 3. punkta d) apakšpunktam noteikt sankcijas par diskriminējošu rīcību vertikāli integrēta uzņēmuma labā;
- b) uzraudzīt saziņu starp pārvades sistēmas operatoru un vertikāli integrētu uzņēmumu, nodrošinot pārvades sistēmas operatora pienākumu izpildi;
- c) darboties kā strīdu izšķiršanas iestādei starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru attiecībā uz sūdzībām, kas iesniegtas saskaņā ar 60. panta 2. punktu;
- d) uzraudzīt tirdzniecības un finanšu attiecības, tostarp pārvades sistēmas operatora un vertikāli integrēta uzņēmuma savstarpējos aizņēmumus;
- e) apstiprināt visus tirdzniecības un finansiālus nolīgumus starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru, ja vien tie atbilst tirgus noteikumiem;
- f) prasīt vertikāli integrētam uzņēmumam sniegt paskaidrojumu, kad to atbilstīgi 50. panta 4. punktam ir informējusi atbilstības amatpersona; šāds paskaidrojums jo īpaši ietver pierādījumus tam, ka nav notikusi nekāda diskriminējoša rīcība par labu vertikāli integrētam uzņēmumam;
- g) veikt pārbaudes, tostarp iepriekš nepaziņotas, vertikāli integrēta uzņēmuma un pārvades sistēmas īpašnieka telpās; un
- h) ja pārvades sistēmas operators pastāvīgi pārkāpj šajā direktīvā noteiktos pienākumus – jo īpaši attiecībā uz atkārtotu diskriminējošu rīcību par labu vertikāli integrētam uzņēmumam –, piešķirt visus vai konkrētus pārvades sistēmas operatora pienākumus neatkarīgam sistēmas operatoram, kas norīkots atbilstīgi 44. pantam.

7. Regulatīvo iestāžu kompetencē, izņemot gadījumos, kad to koordinētības dēļ ACER kompetencē ir noteikt un apstiprināt noteikumus un nosacījumus vai metodiku tīkla kodeksu un vadlīniju īstenošanai, kā paredzēts Regulas (ES) 2019/943. VII nodaļā, saskaņā ar Regulas (ES) 2019/942 5. panta 2. punktu, ir noteikt vai savlaicīgi pirms to stāšanās spēkā apstiprināt vismaz tādas valsts metodikas, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu noteikumus attiecībā uz:

- a) pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, minētie tarifi vai metodika ļauj veikt visas vajadzīgās investīcijas tīklos tādā veidā, kas ļauj nodrošināt tīklu dzīvotspēju;
- b) palīgpakalpojumu nodrošināšanu, kurus sniedz pēc iespējas ekonomiskākā veidā un nodrošinot pienācīgus stimulus tīkla izmantotājiem, lai balansētu to jaudu un patēriņu; šādus palīgpakalpojumus sniedz taisnīgi un bez diskriminācijas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji; un
- c) piekļuvi pārrobežu infrastruktūrai, tostarp jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības procedūras.

8. Šā panta 7. punktā minēto metodiku vai noteikumus publicē.

9. Nolikā uzlabot pārredzamību tirgū un nodrošināt visām ieinteresētajām personām visu nepieciešamo informāciju, lēmumus vai priekšlikumus lēmumam, kas attiecas uz 60. panta 3. punktā minētajiem pārvades un sadales tarifiem, regulatīvās iestādes dara tirgus dalībniekiem publiski pieejamu sīki izstrādātu metodiku un izmaksas, ko izmanto attiecīgo tīkla tarifu aprēķināšanai, vienlaikus saglabājot komerciāli sensitīvas informācijas konfidencialitāti.

10. Regulatīvās iestādes pārrauga gan pārslodzes vadību valstu elektroenerģijas sistēmās, tostarp starpsavienotajos, gan pārslodzes vadības noteikumu īstenošanu. Šim nolūkam pārvades sistēmu operatori vai tirgus operatori iesniedz regulatīvajām iestādēm pārslodzes vadības noteikumus, tostarp par jaudas piešķiršanu. Regulatīvās iestādes var prasīt izdarīt grozījumus minētajos noteikumos.

60. pants

Lēmumi un sūdzības

1. Regulatīvās iestādes ir pilnvarotas vajadzības gadījumā prasīt pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmas operatoriem grozīt noteikumus, tostarp šīs direktīvas 59. pantā minētos tarifus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 18. pantu. Ja pārvades un sadales tarifu noteikšana kavējas, regulatīvās iestādes ir pilnvarotas noteikt vai apstiprināt pārvades un sadales pagaidu tarifus vai metodiku un pieņemt lēmumu par atbilstīgiem kompensācijas pasākumiem tad, ja galīgie tarifi vai metodika atšķiras no minētajiem pagaidu tarifiem vai metodikas.

2. Ikviens persona, kam ir sūdzības par pārvades vai sadales sistēmas operatoriem saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkojoties kā strīdu izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divu mēnešu laikā pēc sūdzības saņemšanas. Šo termiņu var pagarināt par diviem mēnešiem, ja regulatīvā iestāde lūdz papildu informāciju. Šo pagarināto termiņu var vēl pagarināt, ja tam piekrīt sūdzības iesniedzējs. Regulatīvās iestādes lēmums ir saistošs, ja vien tas netiek atcelts pārsūdzības kārtībā.

3. Ikviens persona, ko skar attiecīgais lēmums un kam ir tiesības iesniegt sūdzību par lēmumu, kurš attiecas uz metodiku un ir pieņemts saskaņā ar 59. pantu, vai – ja regulatīvajai iestādei ir pienākums apspriesties – par ierosinātajiem tarifiem vai ierosināto metodiku, var vēlākais divu mēnešu laikā vai dalībvalstu noteiktā īsākā termiņā pēc lēmuma vai lēmuma priekšlikuma publicēšanas iesniegt sūdzību tā pārskatīšanas nolūkā. Šāda sūdzība neapstur lēmuma piemērošanu.

4. Dalībvalstis izveido atbilstīgus un efektīvus regulatīvos, kontroles un pārredzamības mehānismus, lai izvairītos no dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas, jo īpaši kaitējot patērētāju interesēm, un no cenu nosīšanas. Minētajos mehānismos ņem vērā LESD noteikumus un jo īpaši tā 102. pantu.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad nav ievēroti šajā direktīvā paredzētie konfidencialitātes noteikumi, tiek veikti atbilstīgi pasākumi pret atbildīgajām fiziskām un juridiskām personām, tostarp sāktas administratīvās lietas vai kriminālprocess saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

6. Šā panta 2. un 3. punktā minētās sūdzības neskar pārsūdzības tiesību izmantošanu saskaņā ar Savienības vai attiecīgo valstu tiesību aktiem.
7. Regulatīvās iestādes savus lēmumus pilnībā pamato, lai ļautu tiesu iestādēm veikt pārskatīšanu. Šie lēmumi ir pieejami sabiedrībai, vienlaikus saglabājot komerciāli sensitīvas informācijas konfidencialitāti.
8. Dalībvalstis nodrošina piemērotus valsts līmeņa mehānismus, lai persona, kuru skar regulatīvās iestādes lēmums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm un valdībām neatkarīgā struktūrā.

61. pants

Reģionālā sadarbība starp regulatīvajām iestādēm pārrobežu jautājumos

1. Regulatīvās iestādes savstarpēji cieši apspriežas un sadarbojas, jo īpaši ACER satvarā, kā arī cita citai un ACER sniedz informāciju, kas vajadzīga, lai veiktu šajā direktīvā paredzētos uzdevumus. Attiecībā uz informācijas, ar ko notiek apmaiņa, iestāde, kas saņem informāciju, nodrošina tādu pašu konfidencialitātes līmeni, kāds prasīts no informācijas nosūtītājas iestādes.
2. Regulatīvās iestādes sadarbojas vismaz reģionālā līmenī, lai:
 - a) sekmētu darbības mehānismu izveidi, lai padarītu iespējamu tīkla optimālu pārvaldību, veicinātu kopīgu elektroenerģijas biržu izveidi un pārrobežu jaudu piešķiršanu, kā arī lai nodrošinātu pietiekamu starpsavienojumu jaudu, tostarp ar jauniem starpsavienojumiem, reģionā un starp reģioniem, dodot iespēju izvērst efektīvu konkurenci un uzlabot piegādes drošību, nediskriminējot dažādu dalībvalstu piegādātājus;
 - b) koordinētu to struktūru kopīgu pārraudzību, kuras veic funkcijas reģionālā līmenī;
 - c) sadarbībā ar citām iesaistītajām iestādēm koordinētu valstu, reģionālo un Savienības mēroga resursu pietiekamības novērtējumu kopīgu pārraudzību;
 - d) koordinētu visu tīkla kodeksu un vadlīniju izstrādi attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem un citiem tirgus dalībniekiem; un
 - e) koordinētu pārslodzes vadību reglamentējošo noteikumu izstrādi.
3. Regulatīvajām iestādēm ir tiesības savstarpēji slēgt sadarbības nolīgumus, lai veicinātu regulatīvo sadarbību.
4. Šā panta 2. punktā minētās darbības vajadzības gadījumā veic ciešā saziņā ar citām attiecīgām valsts iestādēm un neskarot to konkrētās kompetences.
5. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 67. pantu, lai papildinātu šo direktīvu, nosakot vadlīnijas attiecībā uz regulatīvo iestāžu pienākumu sadarboties savā starpā un ar ACER.

62. pants

Regulatīvo iestāžu pienākumi un pilnvaras attiecībā uz reģionālajiem koordinācijas centriem

1. Tā sistēmas darbības reģiona reģionālās regulatīvās iestādes, kurā ir izveidots reģionāls koordinācijas centrs, ciešā savstarpējā koordinācijā:
 - a) apstiprina priekšlikumu izveidot reģionālos koordinācijas centrus saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. panta 1. punktu;
 - b) apstiprina ar reģionālo koordinācijas centru darbībām saistītās izmaksas, kas jāsedz pārvades sistēmas operatoriem un kas tiek ņemtas vērā, aprēķinot tarifus, ar noteikumu, ka tās ir samērīgas un atbilstīgas;

- c) apstiprina uz sadarbību balstīto lēmumu pieņemšanas procesu;
- d) nodrošina, ka reģionālajiem koordinācijas centriem ir visi nepieciešamie cilvēkresursi un tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, kas vajadzīgi, lai tie varētu pildīt šajā direktīvā noteiktos pienākumus un neatkarīgi un objektīvi veikt savus uzdevumus;
- e) kopā ar citām sistēmas darbības reģiona regulatīvajām iestādēm ierosina iespējamus papildu uzdevumus un papildu pilnvaras, ko sistēmas darbības reģiona dalībvalstis varētu uzticēt reģionālajiem koordinācijas centriem;
- f) nodrošina atbilstību šajā direktīvā un citos attiecīgos Savienības tiesību aktos noteiktajiem pienākumiem, jo īpaši attiecībā uz pārrobežu jautājumiem, un kopīgi konstatē reģionālo koordinācijas centru attiecīgo saistību nepildīšanu; ja regulatīvās iestādes nav spējušas panākt vienošanos četru mēnešu laikā pēc tam, kad sākušās apspriedes nolūkā kopīgi konstatēt saistību nepildīšanu, jautājumu lēmuma pieņemšanai nodod ACER, ievērojot Regulas (ES) 2019/942 6. panta 10. punktu;
- g) uzrauga sistēmas koordinācijas izpildi un ik gadu ziņo par to ACER saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 46. pantu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajām iestādēm ir piešķirtas vajadzīgās pilnvaras, lai tās varētu efektīvi un bez kavēšanās veikt 1. punktā minētos pienākumus. Šajā nolūkā regulatīvajām iestādēm ir vismaz šādas pilnvaras:
- a) pieprasīt informāciju no reģionālajiem koordinācijas centriem;
- b) veikt inspekcijas reģionālo koordinācijas centru telpās, tostarp bez iepriekšēja brīdinājuma;
- c) izdot kopīgus saistošus lēmumus par reģionālajiem koordinācijas centriem.
3. Regulatīvā iestāde, kas atrodas dalībvalstī, kurā atrodas reģionālā koordinācijas centra mītne, ir pilnvarota piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas reģionālajam koordinācijas centram, ja tas nepilda savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu, Regulu (ES) 2019/943 vai jebkuru attiecīgu juridiski saistošu regulatīvās iestādes vai ACER lēmumu, vai ir pilnvarota ierosināt, lai šādas sankcijas piemēro kompetenta tiesa.

63. pants

Tīkla kodeksu un vadlīniju ievērošana

1. Jebkura regulatīvā iestāde un Komisija var lūgt ACER sniegt atzinumu par regulatīvās iestādes pieņemta lēmuma atbilstību šajā direktīvā vai Regulas (ES) 2019/943 VII nodaļā minētajiem tīkla kodeksiem un vadlīnijām.
2. ACER trīs mēnešu laikā no lūguma saņemšanas dienas sniedz atzinumu attiecīgi lūguma iesniedzējai regulatīvajai iestādei vai Komisijai un regulatīvajai iestādei, kas pieņēmusi attiecīgo lēmumu.
3. ACER attiecīgi informē Komisiju, ja regulatīvā iestāde, kas pieņēmusi attiecīgo lēmumu, neizpilda ACER atzinumu četru mēnešu laikā no tā saņemšanas dienas.
4. Jebkura regulatīvā iestāde, ja tā uzskata, ka citas regulatīvās iestādes pieņemtais lēmums, kas ir nozīmīgs pārrobežu tirdzniecībai, neatbilst šajā direktīvā vai Regulas (ES) 2019/943 VII nodaļā minētajiem tīkla kodeksiem un vadlīnijām, var divu mēnešu laikā no minētā lēmuma pieņemšanas informēt Komisiju.
5. Ja Komisija divu mēnešu laikā pēc informācijas saņemšanas no ACER saskaņā ar 3. punktu vai no regulatīvās iestādes saskaņā ar 4. punktu, vai pēc savas iniciatīvas trīs mēnešu laikā pēc lēmuma pieņemšanas konstatē, ka regulatīvās iestādes pieņemtais lēmums liek nopietni apšaubīt tā atbilstību šajā direktīvā vai Regulas (ES) 2019/943 VII nodaļā minētajiem tīkla kodeksiem un vadlīnijām, Komisija var pieņemt lēmumu lietu izskatīt sīkāk. Tādā gadījumā Komisija aicina attiecīgo regulatīvo iestādi un procedūrā iesaistītās puses iesniegt apsvērumus.

6. Ja Komisija pieņem lēmumu lietu izskatīt sīkāk, tā četru mēnešu laikā pēc minētā lēmuma pieņemšanas pieņem galīgo lēmumu:
- neiebilst pret regulatīvās iestādes lēmumu; vai
 - pieprasīt attiecīgajai regulatīvajai iestādei atcelt savu lēmumu, pamatojoties uz to, ka nav ievēroti tīkla kodeksi un vadlīnijas.
7. Ja Komisija nav pieņēmusi lēmumu izskatīt šo lietu sīkāk vai galīgo lēmumu attiecīgi 5. un 6. punktā noteiktajos termiņos, uzskata, ka Komisija neiebilst pret regulatīvās iestādes lēmumu.
8. Regulatīvā iestāde divu mēnešu laikā izpilda Komisijas lēmumu, kas prasa atcelt tās lēmumu, un attiecīgi informē Komisiju.
9. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 67. pantu, lai papildinātu šo direktīvu, nosakot vadlīnijas, ar ko paredz šā panta īstenošanai piemērojamo procedūru.

64. pants

Lietvedība

- Dalībvalstis prasa, lai piegādātāji vismaz piecus gadus glabā pieejamu valsts iestādēm, tostarp regulatīvajai iestādei, valsts konkurences iestādēm un Komisijai to attiecīgo uzdevumu veikšanai, attiecīgus datus par visiem notikušajiem elektroenerģijas piegādes līgumu un elektroenerģijas atvasināto instrumentu darījumiem ar vairumlietotājiem un pārvades sistēmu operatoriem.
- Minētie dati ietver informāciju par darījuma ilgumu, piegādes un līguma izpildes noteikumiem, elektroenerģijas apjomu, izpildes dienu un laiku, darījumu cenām un attiecīgā vairumlietotāja identifikācijas datiem, kā arī konkrētas ziņas par visiem neizpildītajiem elektroenerģijas piegādes līgumiem un elektroenerģijas atvasinātajiem instrumentiem.
- Regulatīvā iestāde var nolemt darīt pieejamus minētās informācijas elementus tirgus dalībniekiem ar nosacījumu, ka netiek atklāta komerciāli sensitīva informācija par konkrētiem tirgus dalībniekiem vai atsevišķiem darījumiem. Šo punktu nepiemēro informācijai par finanšu instrumentiem, uz ko attiecas Direktīva 2014/65/ES.
- Struktūrām, uz ko attiecas Direktīva 2014/65/ES, šis pants nerada papildu saistības pret 1. punktā minētajām iestādēm.
- Ja 1. punktā minētajām iestādēm jāpiekļūst to struktūru datiem, uz kurām attiecas Direktīva 2014/65/ES, minētajā direktīvā paredzētās atbildīgās iestādes tām sniedz vajadzīgos datus.

VIII NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

65. pants

Vienādi noteikumi

- Pasākumi, ko dalībvalstis saskaņā ar šo direktīvu var īstenot, lai nodrošinātu vienādus noteikumus, ir saderīgi ar LESD, jo īpaši ar tā 36. pantu, un Savienības tiesību aktiem.
- Šā panta 1. punktā minētie pasākumi ir samērīgi, nediskriminējoši un pārredzami. Šos pasākumus var īstenot vienīgi pēc tam, kad par tiem paziņots Komisijai un saņemts tās apstiprinājums.
- Attiecībā uz 2. punktā minēto paziņojumu Komisija rīkojas divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas. Šis termiņš sākas nākamajā dienā pēc pilnīgas informācijas saņemšanas. Ja Komisija šajā divu mēnešu termiņā nav rīkojusies, uzskata, ka tai nav iebildumu pret paziņotajiem pasākumiem.

66. pants

Atkāpes

1. Dalībvalstis, kas var pierādīt, ka to mazo savienoto sistēmu un mazo izolēto sistēmu darbībā pastāv būtiskas problēmas, var lūgt piešķirt atkāpes no 7. un 8. panta un IV, V un VI nodaļas attiecīgajiem noteikumiem;

Mazas izolētas sistēmas un Francija Korsikai var lūgt piešķirt atkāpi arī no 4., 5. un 6. panta.

Komisija informē dalībvalstis par šādiem lūgumiem pirms lēmuma pieņemšanas, ievērojot konfidencialitāti.

2. Komisijas piešķirtās atkāpes, kā minēts 1. punktā, ir ierobežotas laikā, un uz tām attiecas nosacījumi, kuru mērķis ir palielināt konkurenci un integrāciju iekšējā tirgū un nodrošināt, ka atkāpes nekavē pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju, lielāku elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījuma reakciju.

Attiecībā uz tiem tālākajiem reģioniem LESD 349. panta nozīmē, kuriem nevar izveidot starpsavienojumu ar Savienības elektroenerģijas tirgiem, atkāpe nav ierobežota laikā, un uz to attiecas nosacījumi, kuru mērķis ir nodrošināt, ka atkāpe nekavē pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju.

Lēmumus piešķirt atkāpes publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

3. Šīs direktīvas 43. pantu nepiemēro Kiprai, Luksemburgai un Maltai. Turklāt Maltai nepiemēro 6. un 35. pantu, un Kiprai nepiemēro 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. un 52. pantu.

Šīs direktīvas 43. panta 1. punkta b) apakšpunktā jēdziens "uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām" neietver galalietotājus, kas pilda kādu no elektroenerģijas ražošanas un/vai piegādes funkcijām vai nu tieši, vai izmantojot uzņēmumu, kurā tiem atsevišķi vai kopīgi ir kontroles tiesības, ja galalietotāji, ieskaitot to daļu kontrolēto uzņēmumu ražotajā elektroenerģijā, rēķinot vidēji gadā, ir elektroenerģijas neto patērētāji un ja tās elektroenerģijas saimnieciskā vērtība, ko tie pārdod trešām personām, ir nenozīmīga attiecībā pret pārējo uzņēmējdarbību, ko tie veic.

4. Līdz 2025. gada 1. janvārim vai vēlākam datumam, kas noteikts saskaņā ar šā panta 1. punktu pieņemtā lēmumā, 5. pantu nepiemēro Kiprai un Korsikai.

5. Maltai nepiemēro 4. pantu līdz 2027. gada 5. jūlijam. Minēto laikposmu var pagarināt vēl uz papildu laiku, kas nepārsniedz astoņus gadus. Pagarināšanu uz papildu laikposmu veic, pieņemot lēmumu atbilstīgi 1. punktam.

67. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 61. panta 5. punktā un 63. panta 9. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no 2019. gada 4. jūlija.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 61. panta 5. punktā un 63. panta 9. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai arī vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar ekspertiem, kurus katra dalībvalsts iecēlusi saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa leģislatīvā nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 61. panta 5. punktu un 63. panta 9. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

68. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.

69. pants

Komisijas veiktā uzraudzība, pārskatīšana un ziņošana

1. Komisija uzrauga un pārskata šīs direktīvas piemērošanu un iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei progresa ziņojumu, kuru kā pielikumu pievieno Regulas (ES) 2018/1999 35. pantā minētajam enerģētikas savienības stāvokļa apskatam.
2. Komisija līdz 2025. gada 31. decembrim pārskata šīs direktīvas īstenošanu un iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu. Attiecīgā gadījumā Komisija iesniedz leģislatīva akta priekšlikumu kopā ar ziņojumam vai pēc ziņojuma iesniegšanas.

Komisijas pārskatīšanā jo īpaši izvērtē to, vai lietotāji, it īpaši neaizsargātie vai tie, kurus skar enerģētiskā nabadzība, ir pienācīgi aizsargāti saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem.

70. pants

Grozījumi Direktīvā 2012/27/ES

Direktīvu 2012/27/ES groza šādi:

1) direktīvas 9. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Dabaszāģes uzskaitē”;

b) panta 1. punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

“1. Dalībvalstis nodrošina, lai dabaszāģes galalietotājiem, ciktāl tas ir tehniski iespējams, finansiāli pamatoti un samērīgi saistībā ar potenciālo enerģijas ietaupījumu, par konkurētspējīgu cenu tiktu nodrošināti individuāli skaitītāji, kas precīzi atspoguļo galalietotāja faktisko enerģijas patēriņu un sniedz informāciju par faktisko izmantošanas laiku.”;

c) panta 2. punktu groza šādi:

i) ievaddaļu aizstāj ar šādu:

“2. Ja un tādā mērā, kādā dalībvalstis īsteno viedās uzskaites sistēmas un ievieš viedos skaitītājus dabaszāģes patēriņa mērīšanai saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK”;

ii) punkta c) un d) apakšpunktu svītrot;

2) direktīvas 10. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Rēķinu informācija par dabasgāzi”;

b) panta 1. punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

“1. Ja galalietotājiem nav Direktīvā 2009/73/EK minēto viedo skaitītāju, dalībvalstis līdz 2014. gada 31. decembrim nodrošina, lai rēķinu informācija par dabasgāzi būtu uzticama, precīza un balstīta uz faktisko patēriņu saskaņā ar VII pielikuma 1.1. punktu, ja tas ir tehniski iespējams un ekonomiski pamatoti.”;

c) panta 2. punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

“2. Saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK uzstādītie skaitītāji ļauj sniegt precīzu rēķinu informāciju, kas balstīta uz faktisko patēriņu. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir iespējams viegli piekļūt papildinformācijai par agrāko patēriņu detalizētu pašpārbaūžu veikšanai.”;

3) direktīvas 11. panta virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Maksa par piekļuvi dabasgāzes uzskaites un rēķinu informācijai”;

4) direktīvas 13. pantā vārdus “7. līdz 11. pantu” aizstāj ar vārdiem “7. līdz 11.a pantu”;

5) direktīvas 15. pantu groza šādi:

a) panta 5. punktu groza šādi:

i) pirmo un otro daļu svītro;

ii) trešo daļu aizstāj ar šādu:

“Pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori ievēro XII pielikumā noteiktās prasības.”;

b) panta 8. punktu svītro;

6) direktīvas VII pielikuma virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Minimālās prasības attiecībā uz rēķinu izrakstīšanu un uz faktiskā dabasgāzes patēriņa balstītu rēķinu informāciju”.

71. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2020. gada 31. decembrim izpildītu 2. līdz 5. pantā, 6. panta 2. un 3. punktā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 2. punkta j) un l) apakšpunktā, 9. panta 2. punktā, 10. panta 2. līdz 12. punktā, 11. līdz 24. pantā, 26., 28. un 29. pantā, 31. līdz 34. un 36. pantā, 38. panta 2. punktā, 40. un 42. pantā, 46. panta 2. punkta d) apakšpunktā, 51. un 54. pantā, 57. līdz 59. pantā, 61. līdz 63. pantā, 70. panta 1. līdz 3. punktā, 5. punkta b) apakšpunktā un 6. punktā un I un II pielikumā noteiktās prasības. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Tomēr dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai:

a) 70. panta 5. punkta a) apakšpunktā noteiktās prasības izpildītu līdz 2019. gada 31. decembrim;

b) 70. panta 4. punktā noteiktās prasības izpildītu līdz 2020. gada 25. oktobrim.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tajos ietver arī paziņojumu, ka atsaucēs esošajos normatīvajos un administratīvajos aktos uz direktīvu, kas atcelta ar šo direktīvu, uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsaucē un kā formulējams minētais paziņojums.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

72. pants

Atcelšana

Direktīvu 2009/72/EK atceļ no 2021. gada 1. janvāra, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem, kas direktīvas transponēšanai valstu tiesību aktos un tās piemērošanai noteikti III pielikumā.

Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu IV pielikumā.

73. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Direktīvas 6. panta 1. punktu, 7. panta 2. līdz 5. punktu, 8. panta 1. punktu, 8. panta 2. punkta a) līdz i) un k) apakšpunktu, 8. panta 3. un 4. punktu, 9. panta 1., 3., 4. un 5. punktu, 10. panta 2. līdz 10. punktu, 25., 27., 30., 35. un 37. pantu, 38. panta 1., 3. un 4. punktu, 39., 41., 43., 44. un 45. pantu, 46. panta 1. punktu, 46. panta 2. punkta a), b) un c) apakšpunktu un e) līdz h) apakšpunktu, 46. panta 3. līdz 6. punktu, 47. līdz 50. pantu, 52., 53., 55., 56., 60., 64. un 65. pantu piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Direktīvas 70. panta 1. līdz 3. punktu, 5. punkta b) apakšpunktu un 6. punktu piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Direktīvas 70. panta 5. punkta a) apakšpunktu piemēro no 2020. gada 1. janvāra.

Direktīvas 70. panta 4. punktu piemēro no 2020. gada 26. oktobra.

74. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 2019. gada 5. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
G. CIAMBA

I PIELIKUMS

PRASĪBU MINIMUMS RĒĶINIEM UN RĒĶINU INFORMĀCIJAI

1. Rēķinā ietvertās un rēķinu informācijas minimums
 - 1.1. Galalietotājiem izdotajā rēķinā un rēķina informācijā atsevišķi no pārējām rēķina un rēķina informācijas daļām ir uzskatāmi norādīta šāda galvenā informācija:
 - a) maksājāmā cena un, ja iespējams – cenas komponentus kopā ar skaidru norādi, ka visi enerģijas avoti var arī gūt labumu no stimuliem, kuri netika finansēti ar cenas komponentos norādītajām nodevām, un, ja iespējams, cenu veidojošie komponenti;
 - b) datumu, kad jābūt veiktai apmaksai.
 - 1.2. Galalietotājiem izdotajā rēķinā un rēķina informācijā atsevišķi no pārējām rēķina un rēķina informācijas daļām ir uzskatāmi norādīta šāda galvenā informācija:
 - a) elektroenerģijas patēriņš norēķina periodā;
 - b) piegādātāja nosaukums un kontaktinformācija, tostarp patērētāju palīdzības dienesta tālruna numurs un e-pasta adrese;
 - c) tarifa nosaukums;
 - d) attiecīgā gadījumā līguma beigu datums;
 - e) informācija par piegādātāja maiņas iespējām un maiņas sniegtajiem ieguvumiem;
 - f) galalietotāja piegādātāja maiņas kods vai galalietotāja piegādes punkta unikālais identifikācijas kods;
 - g) informācija par galalietotāja tiesībām attiecībā uz ārpustiesas strīdu izšķiršanu, tostarp atbilstīgi 26. pantam atbildīgās vienības kontaktinformācija;
 - h) vienotais kontaktpunkts, kas minēts 25. pantā;
 - i) saite vai norāde uz vietu, kur pieejami cenu salīdzināšanas instrumenti saskaņā ar 14. pantu.
 - 1.3. Ja rēķinu pamatā ir faktiskais patēriņš vai operatora attālināti nolasīti rādījumi, galalietotājiem izdotajā rēķinā un periodiskajā kopsavilkumā, līdz ar tiem vai ar norādēm līdztekus tiem dara pieejamu šādu informāciju:
 - a) galalietotāja pašreizējā elektroenerģijas patēriņa grafisks salīdzinājums ar galalietotāja patēriņu šajā pašā periodā iepriekšējā gadā;
 - b) patērētāju organizāciju, energoagentūru vai citu līdzīgu struktūru kontaktinformācija, tostarp tīmekļa vietņu adreses, kur var iegūt informāciju par pieejamiem enerģiju patērējošu iekārtu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem;
 - c) salīdzinājumi ar tādas pašas lietotāju kategorijas vidējo normalizēto galalietotāju vai salīdzinājumam izraudzītu enerģijas galalietotāju.
2. Rēķinu izrakstīšanas biežums un rēķinu informācijas sniegšana:
 - a) rēķinus izraksta vismaz reizi gadā, pamatojoties uz faktisko patēriņu;
 - b) ja galalietotājam nav skaitītāja, kura rādījumu operators var nolasīt attālināti, vai ja galalietotājs ir aktīvi izvēlējies deaktivizēt attālinātu nolasīšanu saskaņā ar valsts tiesību aktu noteikumiem, tad precīzu rēķina informāciju, kuras pamatā ir faktiskais patēriņš, galalietotājam dara pieejamu vismaz reizi sešos mēnešos vai reizi trīs mēnešos pēc pieprasījuma vai ja galalietotājs ir izvēlējies rēķinu saņemt elektroniski;

- c) ja galalietotājam nav skaitītāju, kura rādījumu operators var nolasīt attālināti, vai ja galalietotājs ir aktīvi izvēlējies deaktivizēt attālinātu nolasīšanu saskaņā ar valsts tiesību aktu noteikumiem, a) un b) apakšpunktā noteiktos pienākumus var izpildīt, izmantojot sistēmu, saskaņā ar kuru galalietotājs pats regulāri nolasa sava skaitītāja rādījumus un galalietotājs tos paziņo operatoram; rēķinu vai rēķinu informāciju var balstīt uz patēriņa aplēsi vai fiksētu likmi tikai tad, ja galalietotājs nav iesniedzis skaitītāja rādījumu par konkrētu rēķina periodu;
- d) ja galalietotājam ir skaitītājs, kura rādījumu operators var nolasīt attālināti, tad precīzu rēķina informāciju, kuras pamatā ir faktiskais patēriņš, sniedz vismaz reizi mēnesī; šādu informāciju var arī darīt pieejamu internetā un atjaunināt tik bieži, cik to atļauj izmantotās mērierīces un sistēmas.

3. Galalietotāja cenu veidojošie komponenti

Lietotāja cenu veido šādu trīs galveno komponentu summa: enerģijas un piegādes komponents, tīkla (pārvade un sadale) komponents un nodokļu, nodevu, maksu un maksājumu komponents.

Ja galalietotāja cenu veidojošos komponentus norāda rēķinā, visā Savienībā izmanto trīs komponentu vienotās definīcijas, kas paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/1952 ⁽¹⁾.

4. Piekluve papildinformācijai par agrāko patēriņu

Dalībvalstis pieprasa, lai tādā mērā, kādā ir pieejama papildinformācija par agrāko patēriņu, šādu papildinformāciju pēc galalietotāja pieprasījuma darītu pieejamu galalietotāja izraudzītam piegādātājam vai pakalpojumu sniedzējam.

Ja galalietotājam ir uzstādīts skaitītājs, no kura informāciju operators var nolasīt attālināti, galalietotājam ir iespēja viegli piekļūt papildinformācijai par agrāko patēriņu, kas ļauj sīki sekot līdzi savam patēriņam.

Papildinformācija par vēsturisko patēriņu ietver:

- a) kumulatīvos datus par vismaz trim iepriekšējiem gadiem vai par laikposmu kopš elektroenerģijas piegādes līguma sākuma, ja minētais laikposms ir īsāks. Dati atbilst starplaikiem, par kādiem ir sagatavota regulārā rēķinu informācija; un
- b) sīkus datus par lietošanas laiku par jebkuru dienu, nedēļu, mēnesi un gadu, ko bez liekas kavēšanās dara pieejamus galalietotājam, izmantojot internetu vai skaitītāja saskarni, aptverot laikposmu par vismaz iepriekšējiem 24 mēnešiem, vai laikposmu kopš elektroenerģijas piegādes līguma sākuma, ja minētais laikposms ir īsāks.

5. Enerģijas avotu norādīšana

Piegādātāji rēķinos norāda katra enerģijas avota īpatsvaru galalietotāja iepirktajā elektroenerģijā saskaņā ar elektroenerģijas piegādes līgumu (norādīšana produkta līmenī).

Galalietotājiem rēķinos un rēķinu informācijā, līdz ar tiem vai ar norādēm līdztekus tiem dara zināmu šādu informāciju:

- a) skaidrā un viegli salīdzināmā veidā katra enerģijas avota īpatsvaru piegādātāja iepriekšējā gadā izmantotajā kopējā energoresursu struktūrā (nacionālā līmenī, proti, dalībvalstī, kurā ir noslēgts elektroenerģijas piegādes līgums, kā arī piegādātāja līmenī, ja piegādātājs darbojas vairākās dalībvalstīs);
- b) informāciju par ietekmi uz vidi, vismaz attiecībā uz CO₂ emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ko iepriekšējā gadā radījuši attiecīgā piegādātāja elektroenerģijas ražošana, rēķinot pēc kopējās energoresursu struktūras.

Attiecībā uz otrās daļas pirmās daļas a) apakšpunktu saistībā ar elektroenerģiju, kas iegūta elektroenerģijas biržā vai importēta no uzņēmuma ārpus Savienības, var izmantot agregētos rādītājus, ko iepriekšējā gadā sniegusi birža vai attiecīgais uzņēmums.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1952 (2016. gada 26. oktobris) par Eiropas statistiku attiecībā uz dabasgāzes un elektroenerģijas cenām un ar ko atceļ Direktīvu 2008/92/EK (OVL 311, 17.11.2016., 1. lpp.).

Norādot enerģijas avotus augstas efektivitātes koģenerācijā saražotai elektroenerģijai, var izmantot izcelsmes apliecinājumus, kas izdoti saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES 14. panta 10. punktu. Norādot enerģijas avotus atjaunojamo energoresursu elektroenerģijai, var izmantot izcelsmes apliecinājumus, izņemot gadījumos, kas minēti Direktīvas (ES) 2018/2001 19. panta 8. punkta a) un b) apakšpunktā.

Regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetenta valsts iestāde veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka informācija, ko piegādātāji sniedz galalietotājiem saskaņā ar šo punktu, ir uzticama un tiek sniegta valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā.

II PIELIKUMS

VIEDĀS UZSKAITES SISTĒMAS

1. Dalībvalstis nodrošina viedo uzskaites sistēmu attīstīšanu savā teritorijā, attiecībā uz ko var veikt ekonomisku izvērtējumu par visām ilgtermiņa izmaksām un ieguvumiem gan tirgum, gan individuālajiem patērētājiem vai arī par to, kāda veida viedā uzskaites sistēma ir ekonomiski pamatota un izmaksu ziņā izdevīga, un kāds grafiks būtu piemērots to ieviešanai.
2. Šādā izvērtējumā ņem vērā izmaksu un ieguvumu analīzes metodiku un viedo uzskaites sistēmu funkciju minimumu, kas paredzēts Komisijas Ieteikumā 2012/148/ES ⁽¹⁾, kā arī labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, ar kuriem nodrošina visaugstāko kibernetikas un datu aizsardzības līmeni.
3. Pamatojoties uz šo izvērtējumu, dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredzējusi, ieceltā kompetentā iestāde sagatavo grafiku, kurā noteikts mērķis viedās uzskaites sistēmas ieviest, ilgākais, desmit gadu laikā. Ja viedo uzskaites sistēmu ieviešana tiek vērtēta pozitīvi, vismaz 80 % galalietotāju nodrošina ar viedām uzskaites sistēmām septiņu gadu laikā no dienas, kad pieņemts pozitīvais novērtējums, vai līdz 2024. gadam tajās dalībvalstīs, kas uzsākušas viedo uzskaites sistēmu sistemātisku ieviešanu vēl pirms 2019. gada 4. jūlija.

⁽¹⁾ Komisijas Ieteikums 2012/148/ES (2012. gada 9. marts) par gatavošanos viedo mērierīču sistēmu izvēršanai (OV L 73, 13.3.2012., 9. lpp.).

III PIELIKUMS

TERMIŅI TRANSPONĒŠANAI VALSTS TIESĪBU AKTOS UN PIEMĒROŠANAS DIENA
(MINĒTI 72. PANTĀ)

Direktīva	Transponēšanas termiņš	Piemērošanas diena
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/72/EK (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.)	2011. gada 3. marts	2009. gada 3. septembris

IV PIELIKUMS

ATBILSTĪBAS TABULA

Direktīva 2009/72/EK	Šī direktīva
1. pants	1. pants
2. pants	2. pants
—	3. pants
33. pants un 41. pants	4. pants
—	5. pants
32. pants	6. pants
34. pants	7. pants
7. pants	8. pants
8. pants	—
3. panta 1. punkts	9. panta 1. punkts
3. panta 2. punkts	9. panta 2. punkts
3. panta 6. punkts	9. panta 3. punkts
3. panta 15. punkts	9. panta 4. punkts
3. panta 14. punkts	9. panta 5. punkts
3. panta 16. punkts	—
3. panta 4. punkts	10. panta 1. punkts
I pielikuma 1. punkta a) apakšpunkts	10. panta 2. un 3. punkts
I pielikuma 1. punkta b) apakšpunkts	10. panta 4. punkts
I pielikuma 1. punkta c) apakšpunkts	10. panta 5. punkts
I pielikuma 1. punkta d) apakšpunkts	10. panta 6. un 8. punkts
—	10. panta 7. punkts
I pielikuma 1. punkta f) apakšpunkts	10. panta 9. punkts
I pielikuma 1. punkta g) apakšpunkts	10. panta 10. punkts
3. panta 7. punkts	10. panta 11. punkts
I pielikuma 1. punkta j) apakšpunkts	10. panta 12. punkts
3. panta 10. punkts	—
4. pants	—
5. pants	—
6. pants	—
—	11. pants
3. panta 5. punkta a) apakšpunkts un I pielikuma 1. punkta e) apakšpunkts	12. pants
—	13. pants
—	14. pants
—	15. pants
—	16. pants
—	17. pants
—	18. pants
3. panta 11. punkts	19. panta 1. punkts
—	19. panta 2. līdz 6. punkts

Direktīva 2009/72/EK	Šī direktīva
—	20. pants
—	21. pants
—	22. pants
—	23. pants
—	24. pants
3. panta 12. punkts	25. pants
3. panta 13. punkts	26. pants
3. panta 3. punkts	27. pants
3. panta 7. punkts	28. panta 1. punkts
3. panta 8. punkts	28. panta 2. punkts
—	29. pants
24. pants	30. pants
25. pants	31. pants
—	32. pants
—	33. pants
—	34. pants
26. pants	35. pants
—	36. pants
27. pants	37. pants
28. pants	38. pants
29. pants	39. pants
12. pants	40. panta 1. punkts
—	40. panta 2. līdz 8. punkts
16. pants	41. pants
23. pants	42. pants
9. pants	43. pants
13. pants	44. pants
14. pants	45. pants
17. pants	46. pants
18. pants	47. pants
19. pants	48. pants
20. pants	49. pants
21. pants	50. pants
22. pants	51. pants
10. pants	52. pants
11. pants	53. pants
—	54. pants
30. pants	55. pants
31. pants	56. pants
35. pants	57. pants
36. pants	58. pants

Direktīva 2009/72/EK	Šī direktīva
37. panta 1. punkts	59. panta 1. punkts
37. panta 2. punkts	59. panta 2. punkts
37. panta 4. punkts	59. panta 3. punkts
—	59. panta 4. punkts
37. panta 3. punkts	59. panta 5. punkts
37. panta 5. punkts	59. panta 6. punkts
37. panta 6. punkts	59. panta 7. punkts
37. panta 8. punkts	—
37. panta 7. punkts	59. panta 8. punkts
—	59. panta 9. punkts
37. panta 9. punkts	59. panta 10. punkts
37. panta 10. punkts	60. panta 1. punkts
37. panta 11. punkts	60. panta 2. punkts
37. panta 12. punkts	60. panta 3. punkts
37. panta 13. punkts	60. panta 4. punkts
37. panta 14. punkts	60. panta 5. punkts
37. panta 15. punkts	60. panta 6. punkts
37. panta 16. punkts	60. panta 7. punkts
37. panta 17. punkts	60. panta 8. punkts
38. pants	61. pants
—	62. pants
39. pants	63. pants
40. pants	64. pants
42. pants	—
43. pants	65. pants
44. pants	66. pants
45. pants	—
—	67. pants
46. pants	68. pants
47. pants	69. pants
—	70. pants
49. pants	71. pants
48. pants	72. pants
50. pants	73. pants
51. pants	74. pants
—	I pielikuma 1. līdz 4. punkts
3. panta 9. punkts	I pielikuma 5. punkts
I pielikuma 2. punkts	II pielikums
—	III pielikums
—	IV pielikums

ISSN 1977-0715 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5112 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV